

ព្រះ
ក្រែតបិដកច្បាប់
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
បង្ហាញបដិកាយ បូលបណ្ណាសក
ទុតយកាត
២១

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុត្តន្តាមហាសង្ឃរាជាធិបតី ប្តូរ ក្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព. ស. ២៥៥៣

SUTTANTAPIṬAKA

MAJJHIMANIKĀYA

MŪLAPAṆṆĀSAKA

DUTIYABHĀGA

21

**សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជវិបសិក ប្អូរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជ នៃគណៈបច្ចុប្បន្និកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំប្រាយ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្តាលវិជ្ជាជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បី ធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធធម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារិកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ននេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេសម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើបយើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុបមិនអាចច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសន្ទាដ្រះថ្នាំមុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំ ក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេច ព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួល ពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខ ទៀតផង ជាភិយ្យោភាពតរៀងទៅ ។

រត្តបទុមធម៌ ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១ ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយត្រូវទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: សមុល ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ ល គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈ ម ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ សម្ម ។

-ពាក្យបាលី: តសុស គឺ តស្ស ។

២ ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជោតញ្ញាណោ (ជួន-ណាត) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣ ចំពោះ សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដក
មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ
ទុតិយភាគ

២១

ព. ស. ២៥១៤

ឱបម្មវគ្គោ

បឋមំ កកច្ចបមសុត្តំ

[១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកកា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
រាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា
មោលិយដក្កនោ ភិក្ខុនិហិ សទ្ធិ អតិវេលំ សំសដ្ឋោ
វិហារតិ ។ ឯវំ សំសដ្ឋោ អាយស្មា មោលិយដក្កនោ
ភិក្ខុនិហិ សទ្ធិ វិហារតិ ។ សចេ កោចិ ភិក្ខុ
អាយស្មតោ មោលិយដក្កនស្ស សម្មុខា តាសំ
ភិក្ខុនិដំ អវណ្ណំ ភាសតិ តេនាយស្មា មោលិយ-
ដក្កនោ កុបិតោ អនត្តមនោ អធិការណាម្បិ ក-
រោតិ ។ សចេ បន កោចិ ភិក្ខុ តាសំ ភិក្ខុនិ-
ដំ សម្មុខា អាយស្មតោ មោលិយដក្កនស្ស អវណ្ណំ
ភាសតិ តេន ភិក្ខុនិយោ កុបិតា អនត្តមនា
អធិការណាម្បិ ករោន្តិ ។ ឯវំ សំសដ្ឋោ អាយស្មា
មោលិយដក្កនោ ភិក្ខុនិហិ សទ្ធិ វិហារតិ ។

ឱបម្មវគ្គ

កកច្ចបមសូត្រ ទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។

ក៏សម័យនោះឯង ព្រះមោលិយផគ្គន មានអាយុ នៅច្រឡកច្រឡំជាមួយ នឹងពួកភិក្ខុនី ហួសវេលា ។ ព្រះមោលិយផគ្គន មានអាយុ តែង នៅច្រឡកច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុនីយ៉ាងនេះ ។ បើមានភិក្ខុណាមួយ ពោលទោសពួកភិក្ខុនីទាំងនោះ ក្នុងទីចំពោះមុខព្រះមោលិយផគ្គន មាន អាយុ មោលិយផគ្គនមានអាយុ ក៏ខឹងអាក់អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិករណ៍ ដោយហេតុនោះផង ។ បើមានភិក្ខុណាមួយ ពោលទោសព្រះមោលិយ- ផគ្គន មានអាយុ ក្នុងទីចំពោះមុខពួកភិក្ខុនីទាំងនោះ ពួកភិក្ខុនីក៏ខឹងអាក់ អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិករណ៍ដោយហេតុនោះផង ។ ព្រះមោលិយ- ផគ្គនមានអាយុ តែងនៅច្រឡកច្រឡំ ដោយភិក្ខុនី យ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភកវា តេនុបសង្កម្មិ
 ឧបសង្កម្មិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសី-
 ទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ
 ឯតទរោច អាយស្មា ភន្តេ មោលិយដក្កនោ ភិក្ខុនីហិ
 សទ្ធិ អតិវេលំ សំសដ្ឋោ វិហារតិ ឯវំ សំសដ្ឋោ
 ភន្តេ អាយស្មា មោលិយដក្កនោ ភិក្ខុនីហិ សទ្ធិ
 វិហារតិ សចេ កោចិ ភិក្ខុ អាយស្មតោ មោលិយ-
 ដក្កនស្ស សម្មុខា តាសំ ភិក្ខុនីនំ អវណ្ណំ ភាសតិ
 តេនាយស្មា មោលិយដក្កនោ កុបិតោ អនត្តមនោ
 អធិការណាម្បិ ករោតិ សចេ បន កោចិ ភិក្ខុ
 តាសំ ភិក្ខុនីនំ សម្មុខា អាយស្មតោ មោលិយដក្ក-
 នស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ តេន តា ភិក្ខុនិយោ កុបិតា
 អនត្តមនា អធិការណាម្បិ ករោន្តិ ឯវំ សំសដ្ឋោ ភន្តេ
 អាយស្មា មោលិយដក្កនោ ភិក្ខុនីហិ សទ្ធិ វិហារតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

គ្រានោះ មានភិក្ខុ ១ រូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សម-
 គួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះ
 មានបុណ្យដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មោលិយផគ្គន មានអាយុ
 នៅច្រឡកច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុនី ហួសវេលា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មោលិយផគ្គនមានអាយុ តែងនៅច្រឡកច្រឡំ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុនី
 យ៉ាងនេះ បើមានភិក្ខុណាមួយពោលទោសភិក្ខុនីទាំងនោះ ក្នុងទីចំពោះ
 មុខមោលិយផគ្គន មានអាយុ មោលិយផគ្គន មានអាយុ ក៏ខឹងអាក់
 អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិករណ៍ដោយហេតុនោះផង បើមានភិក្ខុណាមួយ
 ពោលទោសមោលិយផគ្គន មានអាយុ ក្នុងទីចំពោះមុខភិក្ខុនីទាំងនោះ
 ភិក្ខុនីទាំងអម្បាលនោះ ក៏ខឹងអាក់អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិករណ៍ដោយ
 ហេតុនោះផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មោលិយផគ្គនមានអាយុ តែង
 នៅច្រឡកច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុនី យ៉ាងនេះឯង ។

ឱបម្មវគ្គស្ស កកចូបមសុត្តេ ភិក្ខុនីសំសដ្ឋតា

[២] អថខោ ភកវា អញ្ញតវំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ
 ឯហិ ត្ថំ ភិក្ខុំ មម វចនេន មោលិយដក្កនំ ភិក្ខុំ
 អាមន្តេសិ សត្តា តំ អារុសោ មោលិយដក្កន អា-
 មន្តេតីតិ ។ ឯវម្មន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុំ ភកវតោ
 បដិស្សត្វា យេនាយស្មា មោលិយដក្កនោ តេនុប-
 សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មោលិយដក្កនំ
 ឯតទរោច សត្តា តំ អារុសោ មោលិយដក្កន
 អាមន្តេតីតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ អាយស្មា មោ-
 លិយដក្កនោ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សត្វា យេន ភកវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នំ ខោ
 អាយស្មន្តំ មោលិយដក្កនំ ភកវា ឯតទរោច សច្ចំ
 កិរ ត្ថំ ដក្កន ភិក្ខុនីហិ សទ្ធិ អតិវេលំ សំ-
 សដ្ឋោ វិហារសិ ឯវំ សំសដ្ឋោ ត្ថំ^(១) ដក្កន ភិក្ខុ-
 នីហិ សទ្ធិ វិហារសិ សចេ កោចិ ភិក្ខុ តុយ្ហំ
 សម្មុខា តាសំ ភិក្ខុនីនំ អវណ្ណំ ភាសតិ តេន
 ត្ថំ កុបិតោ អនត្តមនោ អធិករណាម្យិ កកោសិ

១ ឱ. ម. កិរ ត្ថំ ។

ឱបម្មវគ្គ កកចូបមសូត្រ ការនៅច្រឡូកច្រឡំនឹងភិក្ខុនី

[២] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ១ រូប មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ចូរអ្នកមកអាយ អ្នកចូរទៅហៅមោលិយផគ្គនភិក្ខុតាម ពាក្យតថាគតថា ម្ចាស់អារុសោមោលិយផគ្គន ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ ហៅអ្នក ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ ករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅរកមោលិយផគ្គនមានអាយុ លុះចូល ទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងព្រះមោលិយផគ្គនមានអាយុ ថា ម្ចាស់អារុសោមោលិយផគ្គន ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។ ព្រះមោលិយផគ្គន មានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើអារុសោ ហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះមោលិយផគ្គន មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ មានពុទ្ធតម្រាស់នេះថា ម្ចាស់ផគ្គន បានឮថា អ្នកនៅច្រឡូកច្រឡំជាមួយនឹងពួក ភិក្ខុនីហួសវេលា ពិតមែនឬ ម្ចាស់ផគ្គន អ្នកនៅច្រឡូកច្រឡំជាមួយនឹង ពួកភិក្ខុនីយ៉ាងនេះ បើមានភិក្ខុណាមួយ ពោលទោសពួកភិក្ខុនីនោះ ក្នុងទីចំ ពោះមុខអ្នក ។ ក៏ខឹងអាក់អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិករណ៍ដោយហេតុនោះផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សចេ បន កោចិ ភិក្ខុនីនំ^(១) សម្មា តុយ្ហំ អវណ្ណំ
 ភាសតិ តេន តា ភិក្ខុនិយោ កុបិតា អនត្តមនា អធិ-
 ការណាម្បិ កកោន្តិ ឯវំ សំសដ្ឋោ កិរ ត្វំ ដក្កន ភិក្ខុនិហិ
 សទ្ធិ វិហារសីតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ ននុ ត្វំ ដក្កន កុល-
 បុត្តោ សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោតិ ។
 ឯវំ ភន្តេ ។ ន ខោ តេ ឯវំ ដក្កន បដិរូបំ កុល-
 បុត្តស្ស សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតស្ស យំ
 ត្វំ ភិក្ខុនិហិ សទ្ធិ អតិវេលំ សំសដ្ឋោ វិហារយ្យាសិ ។
 តស្មាតិហា ដក្កន តវ ចេបិ កោចិ សម្មា តាសំ
 ភិក្ខុនីនំ អវណ្ណំ ភាសេយ្យ តត្រាបិ ត្វំ ដក្កន យេ
 គេហសិតា ធម្មា យេ គេហសិតា វិតក្កា តេ បជ-
 ហេយ្យាសិ តត្រាបិ^(២) ដក្កន ឯវំ សិក្ខិតព្វំ ន
 ចេវ មេ ចិត្តំ វិបរិណាតំ ភវិស្សតិ ន ច ចាបិកំ
 វាចំ និច្ឆារេស្សាមិ ហិតានុកម្មិ ច វិហារិស្សាមិ

១ ឱ. ម. សចេ បន កោចិ ភិក្ខុ តាសំ ភិក្ខុនីនំ ។ ២ ឱ. ម. តត្រាបិ តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ពុំនោះសោត បើមានភិក្ខុណាមួយ ពោលទោសអ្នក ក្នុងទីចំពោះ
មុខពួកភិក្ខុនី ពួកភិក្ខុនីនោះក៏ខឹងអាក់អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិករណ៍ ដោយ
ហេតុនោះផង ម្នាលផគ្គន បានឮថាអ្នកតែងនៅច្រឡំច្រឡំជាមួយនឹង
ពួកភិក្ខុនីយ៉ាងនេះឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលផគ្គន ចុះក្រែង
អ្នកជាកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធាឬ ។ ព្រះ
ករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលផគ្គន អ្នកនៅច្រឡំច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុនី
ហួលវេលា ដោយអំពើណា អំពើនុ៎ះមិនសមគួរដល់អ្នក ដែលជាកុល-
បុត្រចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធាឡើយ ។ ម្នាលផគ្គន
ព្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនជាមានភិក្ខុណាមួយ ពោលទោសពួកភិក្ខុនី
នោះ ចំពោះមុខអ្នក ម្នាលផគ្គន ឆន្ទៈណា ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺបញ្ច-
កាមគុណា វិតក្កៈណា ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណា អ្នកគប្បី
លះបង់ឆន្ទៈនិងវិតក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការពោលទោសនោះចេញ ម្នាល
ផគ្គន មួយទៀត ក្នុងការពោលទោសនោះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា
ចិត្តរបស់អាត្មាអញ នឹងមិនប្រែប្រួលផង អាត្មាអញនឹងមិនបញ្ចេញវាចា
អាក្រក់ផង អាត្មាអញនឹងជាអ្នកមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ដោយប្រយោជន៍

ឱបម្មវគ្គស្ស កកច្ចបមសុត្តេ វិក្ខុនីសំសដ្ឋតា

មេត្តចិត្តោ ន នោសន្តរោតិ វាវញ្ញោ តេ ដក្កន សិក្ខិត្ត-
តព្វំ ។ តស្មាតិហា ដក្កន តវ ចេមិ កោចិ
សម្មុខា តាសំ ភិក្ខុនីនំ ចាលិណា បហារំ ទទេយ្យ
លេខុនា បហារំ ទទេយ្យ ទទេយ្យន បហារំ ទទេយ្យ
សត្តេន បហារំ ទទេយ្យ តត្រាមិ ត្វំ ដក្កន យេ
កេហសិតា នន្ទា យេ កេហសិតា វិតក្កា តេ បដ-
ហេយ្យាសិ តត្រាមិ តេ ដក្កន វាវ សិក្ខិត្តតព្វំ ន ចេវ
មេ ចិត្តំ វិបរិណាតំ ភវិស្សតិ ន ច ចាមិកំ វាចំ និច្ចា-
វេស្សាមិ ហិតានុកម្មី ច វិហារិស្សាមិ មេត្តចិត្តោ ន
នោសន្តរោតិ វាវញ្ញោ តេ ដក្កន សិក្ខិត្តតព្វំ ។ តស្មា-
តិហា ដក្កន តវ ចេមិ កោចិ សម្មុខា អវណ្ណំ កា-
សេយ្យ តត្រាមិ ត្វំ ដក្កន យេ កេហសិតា នន្ទា
យេ កេហសិតា វិតក្កា តេ បដហេយ្យាសិ តត្រាមិ
តេ ដក្កន វាវ សិក្ខិត្តតព្វំ ន ចេវ មេ ចិត្តំ វិបរិ-
ណាតំ ភវិស្សតិ ន ច ចាមិកំ វាចំ និច្ចាវេស្សាមិ

ឱបម្មវត្ត កកចូបមសូត្រ ការច្រឡំកច្រឡំនឹងភិក្ខុនី

ជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង ម្នាលធុគ្គន អ្នកត្រូវសិក្សា
 យ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលធុគ្គន ព្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនជាមានភិក្ខុណា
 មួយ ឲ្យនូវការប្រហារដោយដៃ ឲ្យនូវការប្រហារដោយដុំដី ឲ្យនូវការ
 ប្រហារដោយដំបង ឲ្យនូវការប្រហារ ដោយគ្រឿងសស្ត្រា ដល់ពួក
 ភិក្ខុនីនោះ ក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ម្នាលធុគ្គន ឆន្ទៈណា ដែលអាស្រ័យ
 នូវផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ វិតក្កៈណា ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ
 អ្នកគប្បីលះបង់នូវឆន្ទៈនិងវិតក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការឲ្យនូវប្រហារនោះចេញ
 ម្នាលធុគ្គន មួយទៀត ក្នុងការឲ្យនូវប្រហារនោះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាង
 នេះថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញនឹងមិនប្រែប្រួលផង អាត្មាអញនឹងមិនបញ្ចេញ
 វាចាក្រក់ផង អាត្មាអញនឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ជាអ្នក
 មានមេត្តាចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង ម្នាលធុគ្គន អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះ
 ចុះ ។ ម្នាលធុគ្គន ព្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនមានភិក្ខុណាមួយពោល
 ទោសចំពោះមុខអ្នក ម្នាលធុគ្គន ឆន្ទៈណា ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺបញ្ច-
 កាមគុណ វិតក្កៈណាដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ អ្នកគប្បីលះ
 បង់នូវឆន្ទៈនិងវិតក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការពោលទោសនោះចេញ ម្នាលធុគ្គន
 មួយទៀត ក្នុងការពោលទោសនោះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់
 អាត្មាអញនឹងមិនប្រែប្រួលផង អាត្មាអញនឹងមិនបញ្ចេញវាចាក្រក់ផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ហិតានុកម្មី ច វិហារិស្សាមិ មេត្តចិត្តោ ន ទោ-
 សន្តរោតិ ឯវញ្ញំ តេ ធម្មនុ សិក្ខិតពុំ ។ តស្មាតិហ
 ធម្មនុ តវ ចេបិ កោចិ ចាណិណា បហារំ ទទេយ្យ
 លេខុណា បហារំ ទទេយ្យ ទណ្ណាន បហារំ ទទេយ្យ
 សត្តេន បហារំ ទទេយ្យ តត្រាបិ ត្វំ ធម្មនុ យេ
 កេហសិតា ធម្មា យេ កេហសិតា វិតក្កា តេ
 បដហោយ្យាសិ តត្រាបិ តេ ធម្មនុ ឯវំ សិក្ខិតពុំ ន
 ចេវ មេ ចិត្តំ វិហរិណាតំ ភវិស្សតិ ន ច ចាបិកំ
 វាចំ ទិច្ឆាវេស្សាមិ ហិតានុកម្មី ច វិហារិស្សាមិ
 មេត្តចិត្តោ ន ទោសន្តរោតិ ឯវញ្ញំ តេ ធម្មនុ
 សិក្ខិតពុំ ។

[៣] អថខោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អាវាជយី-
 សុ វត មេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯកំ សមយំ ចិត្តំ ។ ឥដា-
 ហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាមន្តេសី អហំ ខោ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

អាត្មាអញនឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ជាអ្នកមានចិត្តមេត្តា មិន
 មានទោសចិត្តផង ម្នាលធុគុន អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាល
 ធុគុន ព្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនជាមានភិក្ខុណាមួយ ឲ្យនូវការប្រហារ
 ដោយដៃ ឲ្យនូវការប្រហារដោយដុំដី ឲ្យនូវការប្រហារដោយដំបង ឲ្យ
 នូវការប្រហារដោយគ្រឿងសាស្ត្រា ចំពោះអ្នក ម្នាលធុគុន ឆន្ទៈណា ដែល
 អាស្រ័យនូវផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ វិតក្កៈណា ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺបញ្ច-
 កាមគុណ អ្នកគប្បីលះបង់ឆន្ទៈនិងវិតក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការឲ្យនូវប្រហារ
 នោះចេញ ម្នាលធុគុន មួយទៀត ក្នុងការឲ្យនូវប្រហារនោះ អ្នកត្រូវសិក្សា
 យ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញនឹងមិនប្រែប្រួលផង អាត្មាអញនឹងមិន
 បញ្ចេញវាចាក្រក់ផង ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ មានចិត្ត
 មេត្តា មិនមានទោសចិត្តផង ម្នាលធុគុន អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[៣] លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹង

ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុបានញ៉ាំងចិត្តតថាគត
 ឲ្យត្រេកអរ ក្នុងសម័យមួយហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 បានប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត

ឱបម្មវគ្គស្ស កកច្ចបមសុត្តេ ឯកាសនភោជនតា

ឯកាសនភោជនំ កុញ្ញាមិ ឯកាសនភោជនំ ខោ
 អហំ ភិក្ខុវេ កុញ្ញាមាណោ អប្បាពាធតព្វ សញ្ញាធាមិ
 អប្បាតង្គតព្វ លហុដ្ឋានព្វ ពលព្វ ជាសុរិហារព្វ ។
 ឯថ តុម្ហេមិ ភិក្ខុវេ ឯកាសនភោជនំ កុញ្ញថ ឯកា-
 សនភោជនំ ខោ ភិក្ខុវេ តុម្ហេមិ កុញ្ញាមាណោ អប្បាពា-
 ធតព្វ សញ្ញាធិស្សថ អប្បាតង្គតព្វ លហុដ្ឋានព្វ
 ពលព្វ ជាសុរិហារព្វាតិ ។ ន មេ ភិក្ខុវេ តេសុ
 ភិក្ខុសុ អនុសាសនី ករណីយា អហោសិ សតុប្បា-
 ទករណីយមេរ^(១) ភិក្ខុវេ តេសុ ភិក្ខុសុ អហោសិ ។
 សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ សុភូមិយំ ចាតុម្ហហាមថេ អាជញ្ញ-
 រថោ សុទន្តោ^(២) យុត្តោ អស្ស បិតោ ឱធស្តបតោនោ
 តមេនំ ទក្ខោ យោត្តាចរិយោ អស្សទម្មសារថិ អភិរូហិត្វា

១ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ មេតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. សុទន្តោតិ ន ទិស្សតិ ។

ឱបម្មវគ្គ កកចូបមស្សត្រ ការបរិភោគភោជនតែក្នុងអាសនៈមួយ

ឆាន់ភោជនតែក្នុងអាសនៈមួយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតឆាន់
ភោជនតែក្នុងអាសនៈមួយ តថាគត ក៏បានប្រសព្វនូវការមិនមានអាពាធ
ផង មិនមានរោគផង ក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួនផង កម្លាំងកាយ
ផង ការនៅជាសុខសប្បាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយ ចូរមកអាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបរិភោគភោជនតែក្នុងអាសនៈ
មួយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ បរិភោគភោជនក្នុង
អាសនៈមួយ អ្នកទាំងឡាយ នឹងបានប្រសព្វនូវការមិនមានអាពាធផង
មិនមានរោគផង ក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួនផង កម្លាំងកាយផង
ការនៅជាសុខសប្បាយផង មិនខាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថា-
គត មិនបានធ្វើនូវការប្រៀនប្រដៅភិក្ខុទាំងនោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគត គ្រាន់តែជាសំស្មារតីភិក្ខុទាំងឡាយនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ដូចជារថទីមសេះអាជានេយ្យ មានទាំងសេះដែលគេបង្កើត
ល្អហើយ មានជន្នញ្ញប្រុងប្រៀប ទឹមបញ្ញ្យរទុកត្រង់ផ្លូវដំបែកជា ៤
មានផែនដីដ៏រាបស្មើ បង្កើតទូន្មាន គ្រូអ្នកបង្ហាត់ បានឡើងជិះរថនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

វាមេន ហត្ថេន រស្មិយោ កហេត្វា ទក្ខិណោន ហត្ថេន
 បតោនំ កហេត្វា យេនិច្ឆកំ យនិច្ឆកំ សារយ្យា-
 បិ បច្ចាសារយ្យាបិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ន មេ
 តេសុ ភិក្ខុសុ អនុសាសនី ករណីយា អហោសិ
 សតុប្បាទករណីយមេវ ភិក្ខុវេ តេសុ ភិក្ខុសុ អ-
 ហោសិ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ តុម្រេបិ^(១) អកុសលំ
 បដហាថ កុសលេសុ ធម្មេសុ អាយោកំ ករោថ ឯវញ្ញិ
 តុម្រេបិ ឥមស្មី ធម្មវិជយេ វុឌ្ឍិ វិទ្ធី វេបុលំ អា-
 បច្ឆិស្សថ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ កាមស្ស វា និកមស្ស
 វា អវិទូវេ មហាន្តំ សាលវនំ តព្វាស្ស ឯលណ្ហោហិ ស-
 ញ្ញន្តំ តស្ស កោចិទេវ បុរិសោ ឧប្បជ្ជេយ្យ អត្តកាមោ
 ហិតកាមោ យោកក្ខេមកាមោ សោ យា តា សាល-
 លដ្ឋិយោ កុដិលា ឱដហារណីយោ^(២) តា តច្ឆេត្វា

១ ឱ. បិសទ្ធោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ឱជាបហារណីយោ ។ ម. ឱដហារណីយោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

កាន់ខ្សែបរដោយដៃធ្វើង កាន់ជន្លូញដោយដៃស្តាំបរទៅមុខខ្លះ បរវិល
ត្រឡប់ថយក្រោយខ្លះ តម្រង់ទៅរកផ្លូវដែលខ្លួនប្រាថ្នា និងដំណើរដែល
ខ្លួនប្រាថ្នា សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតមិនគួរធ្វើនូវការប្រៀនប្រដៅភិក្ខុទាំងឡាយនោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ តថាគតគួរធ្វើតែត្រឹមការដាស់ស្មារតីភិក្ខុទាំងឡាយនោះប៉ុណ្ណោះ
មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរលះអកុសលចេញ ចូរធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាមក្នុងកុសលធម៌
ទាំងឡាយ ព្រោះថា កាលបើអ្នកទាំងឡាយបានធ្វើយ៉ាងនេះ នឹងបានដល់
នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ជំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ដូចជាព្រៃឈើធំនៅជិតស្រុកឬនិគម ព្រៃឈើនោះ សឹងតែដេរ-
ដាសដោយវល្លិឯលណ្ណៈ^(១) បុរសណាមួយប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើន ប្រាថ្នា
នូវប្រយោជន៍ ប្រាថ្នានូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត ចាកគ្រឿងរូបវិតដល់ព្រៃឈើ
នោះ បុរសនោះត្រូវកូនឈើដែលរៀច ។ មានឱជារសផែនដីជ្រូតជ្រាប

១ អដ្ឋកថា ថា បានដល់វល្លិដែលប្រទូស្តដើមឈើ គឺរូបវិតឲ្យវិនាស ។

ឱបម្មវគ្គស្ស កកចូបមសុត្តេ ភូតបុព្វវគ្គ

ពហិទ្ធា ដីហវេយ្យ អន្តោវនំ សុសោធិតំ^(១) វិសោ-
 ធម្មេយ្យ យា បន តា សាលលដ្ឋិយោ ឧដុកា សុជា-
 តា^(២) សម្មា បរិហវេយ្យ ឯវញ្ញំ តំ ភិក្ខុវេ សាលវនំ
 អបវេន សមយេន វុឌ្ឍិ វិទ្ធី វេបុលំ អាបដ្ឋេយ្យ
 ឯវម្មេវ ខោ ភិក្ខុវេ តុម្ពេបិ អកុសលំ បជហថ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ អាយោកំ ករោថ ឯវញ្ញំ
 តុម្ពេបិ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ វុឌ្ឍិ វិទ្ធី វេបុលំ អា-
 បដ្ឋថ^(៣) ។

[៤] ភូតបុព្វំ ភិក្ខុវេ ឥមិស្សារយេវ សារត្តិយា
 វេទេហិកា ធាម កហាបតានិ អហោសិ ។ វេទេ-
 ហិកាយ ភិក្ខុវេ កហាបតានិយា ឯវំ កល្យាណោ
 កិត្តិសន្នោ អពុត្តតោ សោរតា វេទេហិកា កហាបតានិ

១ ឱ. ម. សុវិសោធិតំ ។ ២ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ តាតិ បាហោ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម.
 អាបដ្ឋិស្សថ ។

ឱបម្មវគ្គ កកចូបមសូត្រ រឿងធ្លាប់មានមកហើយ

ទៅដល់ ហើយនាំយកចេញទៅខាងក្រៅ ជម្រះទីខាងក្នុងព្រៃឲ្យស្អាត
 បាត រួចថែរក្សាកូនឈើដែលដុះឡើងត្រង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏
 កាលបើបុរសនោះ បានធ្វើយ៉ាងនេះ ព្រៃឈើនោះឯង មុខជានឹងដល់
 នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ជំទូលាយ ក្នុងសម័យខាងក្រោយមកពុំខាន
 សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូរលះបង់អកុសលចេញ ចូរធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាមក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ ព្រោះថា កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើយ៉ាងនេះ នឹងដល់
 នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ជំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះពុំខាន មាន
 ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងធ្លាប់មានមកហើយថា មានគហ-
 បតានីម្នាក់ឈ្មោះនាងវេទេហិកា នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កិត្តិសព្ទដ៏ពិរោះ របស់នាងវេទេហិកាគហបតានីល្បីខ្លះខ្លាយ
 សុសសាយទៅយ៉ាងនេះថា នាងវេទេហិកាគហបតានី ជាស្រ្តីស្អាត នាង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ទិវតា វេទេហិកា កហាបតានី ឧបសម្ពា វេ-
 ទេហិកា កហាបតានីតិ ។ វេទេហិកាយ ខោ
 បន ភិក្ខុវេ កហាបតានិយា កាឡិ ឆាម ទាសី
 អហោសិ ទក្ខា អនលសា សុសំវិហិតកម្មដ្ឋា ។
 អថខោ ភិក្ខុវេ កាឡិយា ទាសិយា ឯតទហោសិ
 មយ្ហំ ខោ អយ្យាយ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសន្នោ
 អពុត្តតោ សោរតា វេទេហិកាយ កហាបតានី ទិវតា
 វេទេហិកា កហាបតានី ឧបសម្ពា វេទេហិកា ក-
 ហាបតានីតិ កិណ្ណខោ មេ អយ្យា សន្តិយេវ នុ ខោ
 អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុករោតិ ឧទាហុ អសន្តំ
 ឧទាហុ មយ្ហំមេតេ^(១) កម្មដ្ឋា សុសំវិហិតា យេន
 មេ អយ្យា សន្តិយេវ អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុករោតិ
 ឆោ អសន្តំ យន្ទធាហំ អយ្យំ វីមំសេយ្យន្តិ ។
 អថខោ ភិក្ខុវេ កាឡិ ទាសី ទិវា ឧដ្ឋាសិ ។
 អថខោ ភិក្ខុវេ វេទេហិកា កហាបតានី កាឡិ
 ទាសី ឯតទរោច ហោ ជេ កាឡិតិ ។

១ ឱ. មយ្ហេវេតេ ។ ម. មយ្ហេមេវេតេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

វេទេហិកាគហបតានី ជាស្ត្រីសភាពរាបទាប នាងវេទេហិកាគហបតានី
 ជាស្ត្រីស្រគត់ស្រគំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯនាងវេទេហិកាគហបតានី
 មានទាសីម្នាក់ ឈ្មោះកាឡិ ជាស្ត្រីឈ្នាសវៃ មិនខ្ជិលច្រអូស ជាអ្នក
 ចាត់ចែងការងារល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង នាងកាឡិទាសី
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា នាងម្ចាស់របស់អាត្មាអញ មានកិត្តិសព្វដ៏ពិ-
 រោះ ល្បីខ្ជរខ្ជាយសុសសាយទៅយ៉ាងនេះថា នាងវេទេហិកាគហបតានី ជា
 ស្ត្រីស្អុត នាងវេទេហិកាគហបតានី ជាស្ត្រីសភាពរាបទាប នាងវេទេហិ-
 កាគហបតានី ជាស្ត្រីស្រគត់ស្រគំដូច្នោះ ចុះអ្នកស្រីជាម្ចាស់អញ មាន
 កំហឹងខាងក្នុងដែរ តែមិនធ្វើឲ្យប្រាកដឬ ឬមិនមានកំហឹងខាងក្នុងទេ ឬក៏
 ដោយសារការងារទាំងនុ៎ះ ដែលអញបានចាត់ចែងត្រឹមត្រូវ បានជាអ្នក
 ស្រីម្ចាស់អញ មិនបញ្ចេញកំហឹងខាងក្នុងដែលមានដែរ មិនមែនជាមិន
 មានទេ បើដូច្នោះ មានតែអញល្បងអ្នកស្រីជាម្ចាស់លង់មើល ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ នាងកាឡិទាសីក្រោកឡើង (ពីដំណេក)
 ក្នុងវេលាថ្ងៃពេក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងពេលនោះ នាងវេទេហិ-
 កាគហបតានី បាននិយាយនឹងនាងកាឡិទាសីដូច្នោះថា នែមេកាឡិ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស កកច្ចបមសុត្តេ ភូតបុព្វវគ្គ

កី អយ្យតិ ។ កី ជេ ទិវា ឧដ្ឋាសីតិ ។ ន ខ្វយ្យ
 កិញ្ចិតិ^(១) ។ នោ វត វេ កិញ្ចិ ចាបទាសិ^(២) ទិវា
 ឧដ្ឋាសីតិ កុបិតា អនត្តមនា ភក្កដិមកាសិ^(៣) ។
 អថខោ ភិក្ខុវេ កាឡិយា ទាសិយា ឯតទហោសិ
 សន្តិយេវ^(៤) មេ អយ្យា អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុកកោតិ
 នោ អសន្តំ មយ្ហិបេតេ កម្មន្តា សុសំវិហិតា យេន
 មេ អយ្យា សន្តិយេវ អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុក-
 កោតិ នោ អសន្តំ យន្ទនាហំ ភិយ្យោសោ មត្តាយ
 អយ្យំ វីមំសេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ កាឡិ ទាសិ
 ទិវាតរិយេវ^(៥) ឧដ្ឋាសិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វេទេ-
 ហិតា កហាបតានី កាឡិ ទាសិ ឯតទវោច
 ហោ ជេ កាឡិតិ ។ កី អយ្យតិ ។ កី
 ជេ ទិវា ឧដ្ឋាសីតិ ។ ន ខ្វយ្យ កិញ្ចិតិ ។

១ ឱ. ន ខោ អយ្យ កិញ្ចិ ។ ២ ឱ. ម. បាបិ ទាសិ ។ ៣ ហមនភក្កដី អកាសិ ។
 ៤ ឱ. សន្តិយេវ ខោ ។ ៥ ឱ. ទិវាតរិ ។

ឱបម្មវត្ត កកចូបមសូត្រ រឿងធ្លាប់មានមកហើយ

នាងកាឡីទាសីឆ្លើយតបថា អ្នកស្រីមានប្រសាសន៍ថាម៉េច ។ ចុះហង់
 ម្តេចក៏ក្រោកទាល់ថ្ងៃម៉្លេះ ។ គ្មានអ្វីទេ អ្នកស្រី ។ នាងវេទេហិកាគហប-
 តានី ក៏ខឹងអាក់អន់ចិត្ត ធ្វើមុខក្រញូរស្តីថា យើមេចោរទាសីគម្រក់ បើ
 មិនមានអ្វីទេ ម្តេចក៏ហង់ឯងក្រោកទាល់ថ្ងៃម៉្លេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ កាឡីទាសីមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អ្នកស្រីជាម្ចាស់អញ
 មានកំហឹងខាងក្នុងដែរ តែមិនធ្វើឲ្យប្រាកដ មិនមែនជាមិនមានទេ ដោយ
 សារការងារទាំងនុ៎ះ អាត្មាអញបានចាត់ចែងត្រឹមត្រូវ បានជាអ្នកស្រីជា
 ម្ចាស់អញ មិនបញ្ចេញកំហឹងខាងក្នុងដែលមានដែរ មិនមែនជាមិនមានទេ
 បើដូច្នោះគួរតែអញល្បួងមើលម្ចាស់អញ ឲ្យលើសជាងនេះទៅទៀត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ នាងកាឡីទាសីក្រោកឡើង (ពីដំណេក)
 រឹងរឹតតែទាល់ថ្ងៃជាងមុនទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេលានោះ
 នាងវេទេហិកាគហបតានី បាននិយាយនឹងនាងកាឡីទាសីដូច្នោះថា នែមេ
 កាឡី ។ កាឡីទាសី ឆ្លើយតបថា អ្នកស្រីមានប្រសាសន៍ថាម៉េច ។
 ចុះហង់ ម្តេចក៏ក្រោកទាល់ថ្ងៃម៉្លេះ ។ គ្មានអ្វីទេ អ្នកស្រី ។ នាងវេទេហិ-

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

នោ វត វេ កិញ្ចុ ចាបទាសិ ទិវា ឧដ្ឋាសីតិ
 កុបិតា អនត្តមនា អនត្តមនវាចំ ជិច្ឆាវេតិ^(១) ។
 អថខោ ភិក្ខុវេ កាឡិយា ទាសិយា ឯតទហោសិ
 សន្តិយេវ មេ អយ្យា អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុក-
 រោតិ នោ អសន្តំ មយ្ហំបេតេ កម្មន្តា សុសំវិហិតា
 យេន មេ អយ្យា សន្តិយេវ អជ្ឈត្តំ កោបំ ន
 ចាតុករោតិ នោ អសន្តំ យន្ទនាហំ ភិយ្យោសោ
 មត្តាយ អយ្យំ វីមំសេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ
 កាឡិ ទាសី ទិវាវេយេវ ឧដ្ឋាសិ ។ អថខោ
 ភិក្ខុវេ វេទេហិកា កហាបតាជី កាឡិ ទាសី
 ឯតទរោច ហោ ជេ កាឡិវិតិ ។ កី អយ្យេតិ ។
 កី ជេ ទិវាវេ ឧដ្ឋាសីតិ ។ ន ខុយ្យេ
 កិញ្ចុតិ ។ នោ វត វេ កិញ្ចុ ចាបទាសិ ទិវាវេ
 ឧដ្ឋាសីតិ កុបិតា អនត្តមនា អក្កឡសូចី កហោត្វា
 សីលេ បហារំ អទាសិ សីសំ តេ ភិទ្ឋិស្សាមីតិ^(២) ។

១ ឱ. និព្វាវេសិ ។ ២ សីសំ វោ ភិទ្ឋិ ។ ម សីសំ ទ្វេវា ភិទ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

កាគហបតានី ខឹងអាក់អន់ចិត្ត ក៏បញ្ចេញវាចា ដោយសេចក្តីអាក់អន់
 ចិត្តថា យើមេចោរទាសីគម្រក់ បើមិនមានអ្វីទេ ម្តេចក៏ហង់ក្រោកទាល់
 ថ្ងៃម៉្លេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ កាឡិទាសីមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះដូច្នោះថា អ្នកស្រីជាម្ចាស់អញ មានកំហឹងខាងក្នុងដែរ តែមិនធ្វើ
 ឲ្យប្រាកដ មិនមែនជាមិនមានទេ ដោយសារការងារទាំងនុ៎ះ ដែលអញ
 បានចាងចែងត្រឹមត្រូវ បានជាអ្នកស្រីជាម្ចាស់អញ មិនបញ្ចេញកំហឹង
 ខាងក្នុង មិនមែនជាមិនមានទេ បើដូច្នោះ គួរតែអញល្បួងមើលអ្នកស្រី
 ជាម្ចាស់ឲ្យលើសជាងនេះទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ
 កាឡិទាសីក្រោកឡើង (ពីដំណេក) រឹងរិតតែទាល់ថ្ងៃជាងមុនទៀត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ នាងវេទេហិកាគហបតានី បាន
 និយាយនឹងកាឡិទាសីដូច្នោះថា នែមេកាឡិ ។ កាឡិទាសីឆ្លើយថា អ្នក
 ស្រីមានប្រសាសន៍ថាម៉េច ។ ចុះហង់ម្តេចក៏ក្រោកទាល់តែថ្ងៃម៉្លេះ ។ គ្មានអ្វីទេ
 អ្នកស្រី ។ នាងវេទេហិកាគហបតានី ខឹងអាក់អន់ចិត្ត និយាយថា យើមេ
 ចោរទាសីគម្រក់ បើមិនមានអ្វីទេ ម្តេចក៏ហង់ក្រោកទាល់ថ្ងៃម៉្លេះ ថាហើយ
 ក៏ចាប់រនុកទ្វារយារសំពង់ចំក្បាលថា អញនឹងវាយបំបែកក្បាលហង់ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស កកច្ចបមសុត្តេ ភូតបុព្វវគ្គ

អថខោ ភិក្ខុវេ កាឡិ ទាសី ភិទ្ទេន សីសេន លោ-
 ហិតេន កឡុទ្ទេន បដិវិស្សកានំ ឧជ្ឈាបេសិ បស្ស-
 ថយ្យេ សោរតាយ កម្មំ បស្សថយ្យេ និវាតាយ កម្មំ
 បស្សថយ្យេ ឧបសន្តាយ កម្មំ កថំ ហិ ធាម
 ឯកទាសិយា^(១) ទិវា ឧដ្ឋាសីតិ កុបិតា អនត្តមនា
 អត្តឡសូចី កហេត្វា សីសេ បហារំ ទស្សតិ សីសំ
 តេ ភិទ្ធិស្សាមីតិ^(២) ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វេទេហិកាយ
 កហាបតានិយា អបវេន សមយេន វរំ ចាបកោ
 កិត្តិសទ្ធោ អព្ពត្តច្ឆិ ចណ្ឌី វេទេហិកា កហាបតានិ
 អនិវាតា វេទេហិកា កហាបតានិ អនុបសន្តា វេ-
 ទេហិកា កហាបតានិ ។ វរមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 ឥនេកច្ចោ ភិក្ខុ តារទេវ សោរតសោរតោ ហោតិ និវា-
 តនិវាតោ ហោតិ ឧបសន្តូបសន្តោ ហោតិ យាវ ន អម-
 ធាចា វចនបថា ផុសន្តិ យតោ ច ខោ^(៣) ភិក្ខុវេ

១ ឱ. ម. ឯកទាសិកាយ ។ ២ ឱ. ម. សីសំ វោ ភិទ្ធិស្សតិ ។ ៣ ម. ខោ-
 សទ្ធោ នត្តិ ។

ឱបម្មវគ្គ កកចូបមសូត្រ រឿងដែលធ្លាប់មានមកហើយ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង នាងកាឡិទាសី បែកក្បាលហូរឈាម
 ហាម ក៏ពោលទោសប្រាប់ស្រ្តីអ្នកស្និទ្ធស្នាលជិតខាងថា អ្នកស្រីជា
 ម្ចាស់ ចូរមើលអំពើរបស់ស្រ្តីដែលស្ងួតចុះ អ្នកស្រីជាម្ចាស់ ចូរមើលអំពើ
 របស់ស្រ្តីដែលសភាពរាបទាបចុះ អ្នកស្រីជាម្ចាស់ ចូរមើលអំពើរបស់
 ស្រ្តីស្រគត់ស្រគំចុះ មិនសមបើអ្នកស្រីជាម្ចាស់ (នៃខ្ញុំ) ខឹងអាក់អន់ចិត្តនឹង
 ទាសីម្នាក់ថា ហង់ឯងក្រោក (ពីដំណេក) ទាល់ថ្ងៃ ហើយចាប់រនុកទ្វារយារ
 សំពង់ចំក្បាលថា អញនឹងវាយបំបែកក្បាលហង់ដូច្នោះសោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គ្រានោះ នាងវេទេហិកាគហបតានី ក៏មានកិត្តិសព្វដ៏អាក្រក់
 ល្បីខ្លះខាយសុសសាយក្នុងសម័យខាងក្រោយមកយ៉ាងនេះថា នាងវេទេ-
 ហិកាគហបតានី ជាស្រ្តីកាច់ នាងវេទេហិកាគហបតានី ជាស្រ្តីមិនសភាព
 រាបទាប នាងវេទេហិកាគហបតានី ជាស្រ្តីមិនស្រគត់ស្រគំ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ជាអ្នកស្ងួតណាស់ ជា
 អ្នកសភាពរាបទាបណាស់ ជាអ្នកស្រគត់ស្រគំណាស់ ត្រាតែគន្លងពាក្យ
 មិនជាទីគាប់ចិត្តមិនទាន់មកប៉ះពាល់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ភិក្ខុំ អមនាថា វចនបថា ផុសន្តិ អថខោ ភិក្ខុវេ
 សោរតោតិ វេទិតព្វោ ជិវាតោតិ វេទិតព្វោ ឧប-
 សន្តោតិ វេទិតព្វោ ។ ធាហន្តំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ
 សុវចោតិ វទាមិ យោ ចីវវិណ្ណាចាតសេនាសនតិលា-
 នប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ការហោតុ សុវចោ ហោតិ សោរ-
 ចស្សតំ អាបជ្ជតិ តំ កិស្ស ហោតុ តញ្ញិ^(១) សោ
 ភិក្ខុវេ ចីវវិណ្ណាចាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ការំ
 អលកមាណោ ន សុវចោ ហោតិ ន សោរចស្សតំ
 អាបជ្ជតិ ។ យោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មុយេវ
 សក្ករោន្តោ ធម្មំ កុករោន្តោ ធម្មំ អបចាយនមាណោ^(២)
 សុវចោ ហោតិ សោរចស្សតំ អាបជ្ជតិ តមហំ
 សុវចោតិ វទាមិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ធម្មុយេវ
 សក្ករោន្តោ ធម្មំ កុករោន្តោ ធម្មំ អបចាយមាណោ
 សុវចោ ភវិស្សាម សោរចស្សតំ អាបជ្ជិស្សាមាតិ
 ឯវញ្ញិ រោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតព្វំ ។

១ ឱ. ម. តំ ហិ ។ ២ ម. ធម្មុយេវ សក្ករោន្តោ ធម្មុយេវ កុករោន្តោ ធម្មុយេវ
 មាណេន្តោ បូជេន្តោ អបចាយមាណោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

គន្ធន៍ពាក្យមិនគាប់ចិត្តមកប៉ះពាល់ភិក្ខុហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 នោះ ទើបគេដឹងថាជាអ្នកស្ងួត ថាជាអ្នកសភាពរាបទាប ថាជាអ្នកស្រ-
 គត់ស្រគំ ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាអ្នក
 ប្រដៅងាយ ដល់នូវភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ព្រោះតែចីវរ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ តថាគតមិនបានហៅភិក្ខុនោះថា
 ជាអ្នកប្រដៅងាយឡើយ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 ថាភិក្ខុនោះ កាលបើមិនបានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយ-
 ភេសជ្ជបរិក្ខារ ក៏មិនមែនជាអ្នកប្រដៅងាយ មិនដល់នូវភាពជាអ្នកប្រដៅ
 ងាយឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែភិក្ខុណាមួយ ធ្វើសក្ការៈ
 ចំពោះធម៌ ធ្វើសេចក្តីគោរពធម៌ ប្រព្រឹត្តកោតក្រែងធម៌មែន ទើបពេញ
 ជាអ្នកប្រដៅងាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ពួកភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ត្រូវគិតគ្នាថា យើងទាំងឡាយ កាលធ្វើសក្ការៈចំពោះ
 ធម៌ ធ្វើសេចក្តីគោរពធម៌ ប្រព្រឹត្តកោតក្រែងធម៌ និងជាអ្នកប្រដៅងាយ
 ដល់នូវភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 សិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស កកច្ចបមសុត្តេ បញ្ច វចនកថា

[៥] បញ្ចិមេ ភិក្ខុវេ វចនកថា យេហិ វោ
 បវេ វទមាណា វទេយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា
 ភូតេន វា អភូតេន វា សល្លោន វា ឝរុសេន
 វា អត្ថសញ្ញាតេន វា អនត្ថសញ្ញាតេន វា មេត្ត-
 ចិត្តា វា នោសន្តវា វា ។ កាលេន វា ភិក្ខុវេ
 បវេ វទមាណា វទេយ្យំ អកាលេន វា ភូតេន វា
 ភិក្ខុវេ បវេ វទមាណា វទេយ្យំ អភូតេន វា សល្លោ-
 ន វា ភិក្ខុវេ បវេ វទមាណា វទេយ្យំ ឝរុសេន
 វា អត្ថសញ្ញាតេន វា ភិក្ខុវេ បវេ វទមាណា វទេយ្យំ
 អនត្ថសញ្ញាតេន វា មេត្តចិត្តា វា ភិក្ខុវេ បវេ វទមាណា
 វទេយ្យំ នោសន្តវា វា ។ តត្រាបិ វោ^(១) ភិក្ខុវេ

១ ឱ. ខោ ។

ឱបម្មវគ្គ កកចូបមសូត្រ គន្លងនៃពាក្យ ៥ ប្រការ

[៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បីនិយាយ ដោយគន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយនេះមាន ៥ ប្រការគឺ និយាយក្នុងកាលគួរឬមិនគួរ ១ និយាយដោយពាក្យពិតឬមិនពិត ១ និយាយដោយពាក្យល្អឬអាក្រក់ ១ និយាយដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឬ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១ និយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត ឬ ទោសចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយក្នុងកាលគួរឬមិនគួរខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យពិត ឬពាក្យមិនពិតខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យល្អ ឬពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឬមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត ឬប្រកបដោយទោសចិត្តខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឯវំ សិក្ខិតព្វំ ន ចេវ នោ ចិត្តំ វិហរិណាតំ ភវិស្សតិ
 ន ច ចាមិកំ វាចំ ជិច្ឆារស្សាម ហិតានុកម្មី
 ច វិហរិស្សាម មេត្តចិត្តា ន នោសន្តរា តព្វ
 បុគ្គលំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ធវិត្វា វិហរិស្សាម
 តទារម្មណាព្វា សព្វារន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន
 ចេតសា វិបុលេន មហក្កតេន អប្បមាលោន
 អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន ធវិត្វា វិហរិស្សាមាតិ ឯវញ្ញិ
 វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតព្វំ ។

[៦] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
 កុទ្ធាលបិដកំ អាទាយ សោ ឯវំ វនេយ្យ អហំ
 ឥមំ មហាបបរី អប្បបរី កវិស្សាមីតិ ។ សោ តត្រ
 តត្រ ខនេយ្យ តត្រ តត្រ វិកីរេយ្យ តត្រ តត្រ
 ឱដ្ឋកេយ្យ តត្រ តត្រ ឱមុត្តេយ្យ អប្បបរី កវសិ
 អប្បបរី កវិសីតិ ។ តំ កី មញ្ញេម ភិក្ខុវេ អបិ នុ
 សោ បុរិសោ ឥមំ មហាបបរី អប្បបរី កវេយ្យាតិ ។
 នោ ហេតំ ភន្តេ តំ កិស្ស ហេតុ អយញ្ញិ ភន្តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

គប្បីសិក្សាក្នុងគន្លងនៃពាក្យនោះយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់យើងនឹងមិនប្រែ-
 ប្រួលផង យើង នឹងមិនបញ្ចេញវាចាក្រែកផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ នឹងជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង នឹងជា
 អ្នកមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នក
 មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិន
 បាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់
 ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសកាន់ចបនិងល្អើងដើរមក បុរស
 នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា អញនឹងធ្វើផែនដីធំនេះ ឲ្យមិនមែនជាផែន
 ដី ។ បុរសនោះ ដឹកដីត្រង់ទីនោះ ។ បាចសាចទៅក្នុងទីនោះ ។ ស្តោះ
 ទឹកមាត់ទៅក្នុងទីនោះ ។ បន្ទាបង់នូវមូត្រក្នុងទីនោះ ។ ដោយគិតថា ទីនេះ
 មិនមែនជាផែនដី ទីនេះមិនមែនជាផែនដី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះអាចនឹងធ្វើផែនដី
 ធំនេះ ឲ្យមិនមែនជាផែនដីបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 នោះធ្វើមិនបានទេ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា

ឱបម្មវគ្គស្ស កកច្ចបមសុត្តេ បញ្ចវចនបថា

មហាបបរី កម្ពីរា អប្បមេយ្យា សា ន សុករា
អប្បបរី^(១) កាតុំ យាវទេវ ច បន សោ បុរិសោ
កិលមថស្ស វិហាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។ ឯវមេវ
ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចមេ វចនបថា យេហិ វោ បវេ
វទមាណ វទេយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា
ភូតេន វា អភូតេន វា សណ្ឋេន វា ជរុសេន វា
អត្ថសញ្ញាតេន វា អនត្ថសញ្ញាតេន វា មេត្តចិត្តា
វា នោសន្តរា វា ។ កាលេន វា ភិក្ខុវេ បវេ
វទមាណ វទេយ្យំ អកាលេន វា ភូតេន វា ភិក្ខុវេ
បវេ វទមាណ វទេយ្យំ អភូតេន វា សណ្ឋេន
វា ភិក្ខុវេ បវេ វទមាណ វទេយ្យំ ជរុសេន វា
អត្ថសញ្ញាតេន វា ភិក្ខុវេ បវេ វទមាណ វទេយ្យំ

១ ឱ. ម. អបបរី ។

ឱបម្មវគ្គ កកចូបមសូត្រ គន្លងនៃពាក្យ ៥ ប្រការ

ផែនដីធំនេះ ជ្រាលជ្រៅប្រមាណមិនបាន ផែនដីធំនោះ មិនងាយ
នឹងធ្វើឲ្យទៅជាមិនមែនផែនដីបានឡើយ ក៏បុរសនោះ គ្រាន់តែបាន
ចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តប៉ុណ្ណោះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនោះឯងហើយ ដំណើរនោះ ដូចគ្នានឹងពួក
ជនដទៃ កាលនិយាយ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បីនិយាយដោយ
គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយនេះ មាន ៥
ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរឬមិនគួរ ១ និយាយដោយពាក្យពិតឬមិន
ពិត ១ និយាយដោយពាក្យល្អឬពាក្យអាក្រក់ ១ និយាយដោយពាក្យ
ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឬមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១ និយាយដោយ
ពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្តឬប្រកបដោយទោសចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយ ក្នុងកាលគួរឬកាល
មិនគួរខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយ
ដោយពាក្យពិត ឬពាក្យមិនពិតខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាល
និយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យល្អឬពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អនត្ថសញ្ញាតេន វា មេត្តចិត្តា វា ភិក្ខុវេ បវេ
 រទមាតា រទេយ្យំ ទោសន្តរា វា ។ តត្រាបិ វោ^(១)
 ភិក្ខុវេ ឯវំ សិក្ខិតតព្វំ ន ចេវ ទោ ចិត្តំ វិហារិណា-
 តំ ករិស្សតិ ន ច ចាបិកំ វាចំ ទិច្ចារេស្សាម
 ហិតានុកម្មី ច វិហារិស្សាម មេត្តចិត្តា ន ទោសន្តរា
 តព្វា បុគ្គលំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ផរិត្វា
 វិហារិស្សាម តទារម្មណាព្វា សព្វារន្តំ លោកំ បប-
 រិសមេន ចេតសា វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្បមាលោន
 អវេវេន អព្យាបដ្ឋេន ផរិត្វា វិហារិស្សាមាតិ ឯវញ្ញំ
 វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតព្វំ ។

[៧] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ លាទំ
 វា ហាលិទ្ធិំ វា ទីលំ វា មញ្ជេដ្ឋំ វា អាទាយ សោ ឯវំ
 រទេយ្យ អហំ ឥមស្មី អាកាសេ រូទានិ លិខិស្សាមិ
 រូបចាតុការំ^(២) ករិស្សាមីតិ ។ តំ កី មញ្ញាម ភិក្ខុវេ

១ ឱ. ខោ ។ ២ ម. រូបំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ប្រយោជន៍ ឬមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 ជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត
 ឬប្រកបដោយទោសចិត្តខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 សិក្សាក្នុងគន្លងនៃពាក្យទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់យើង នឹងមិន
 ប្រែប្រួលផង យើងនឹងមិនបញ្ចេញវាចាក្រែកផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ នឹងជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង នឹងមាន
 ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នកមានចិត្ត
 ស្មើដោយផែនដី ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន
 មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ហើយផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់
 ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសយកទឹកល័ខក្តី ទឹករមៀត
 ក្តី វត្តមានពណ៌ខៀវក្តី ពណ៌ហង្សបាទក្តី ដើរមក បុរសនោះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងគូររូបទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យមានរូបភាពប្រាកដ
 ឡើងក្នុងអាកាសនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់

ឱបម្មវគ្គស្ស កកច្ចបមសុត្តេ អាកាសេ រូបលេខ្យមា

អបិ នុ ខោ បុរិសោ ឥមស្មី អាកាសេ រូបាទិ^(១)
 សិខេយ្យ រូបចាតុការំ ករយ្យាតិ ។ នោ ហេតំ
 ភន្តេ តំ កិស្ស ហេតុ អយញ្ញំ ភន្តេ អាកាសោ
 អរូបី អនិទស្សនោ តត្ថ ន សុករំ រូបំ សិទិតំ
 រូបចាតុការំ កាតុំ យារទេវ ច បន សោ បុរិសោ
 កិលមថស្ស វិឃាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។ ឯវមេវ
 ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចមេ វចនបថា យេហិ វោ បវេ
 វទមាណ វទេយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា
 ។ មេ ។ តទារម្មណាញ សញ្ញវន្តំ លោកំ អាកាស-
 សមេន ចេតសា វិបុលេន មហាត្តតេន អប្បមាលោន
 អវេរេន អព្យាបន្លៀន ផរិត្វា វិហារិស្សាមាតិ ឯវញ្ញំ
 វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតព្វំ ។

១ ឱ. ម. រូបំ ។

ឱបម្មវត្ត កកចូបមស្សត្រ សេចក្តីប្រៀបដោយការគូររូបក្នុងអាកាស

សេចក្តីនោះថា ដូចម្តេច បុរសនោះ អាចគូររូបទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យមានរូប-
 ភាព ប្រាកដឡើងក្នុងអាកាសនេះបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ហេតុនោះធ្វើមិនបានទេ ព្រោះហេតុដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះថាអាកាសនេះមិនមានរូប មិនជាទីឃើញរូប មិនងាយនឹងគូររូប
 មិនងាយនឹងធ្វើរូបភាពឲ្យមានប្រាកដ ក្នុងអាកាសនេះបានឡើយ ក៏ឯ
 បុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ និងសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ចិត្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនោះមែនហើយ សេចក្តី
 នោះ ដូចគ្នានឹងពួកជនដទៃ កាលនិយាយចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 និយាយដោយគន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយនេះ
 មាន ៥ ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរ ឬកាលមិនគួរ ១ ។ បេ ។
 ជាអ្នកមានចិត្តស្មើដោយអាកាស ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវភាពធំ
 ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វ
 លោកទាំងអស់ ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៨] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ
អាទិត្តំ តិណ្ហាត្តំ អាទាយ សោ ឯវំ វទេយ្យ អហំ
ឥមាយ អាទិត្តាយ តិណ្ហាត្តាយ កង្កំ នទី សន្តា-
យេស្សាមិ សម្មវិភាមេស្សាមីតិ ។ តំ កី មញ្ញុថ ភិក្ខុវេ
អបិ នុ សោ បុរិសោ អាទិត្តាយ តិណ្ហាត្តាយ កង្កំ
នទី សន្តាយេយ្យ សម្មវិភាមេយ្យាតិ ។ នោ ហេតំ
កន្តេ តំ កិស្ស ហេតុ កង្កំ ហិ កន្តេ នទី កម្ពីរា
អប្បមេយ្យា សា ន សុករា អាទិត្តាយ តិណ្ហាត្តាយ
សន្តាយេតុំ សម្មវិភាមេតុំ យាវទេវ ច បន សោ
បុរិសោ កិលមថស្ស វិហាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។
ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចមេ វចនបថា យេហិ វោ បវ
វទមាធា វទេយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា ។ បេ ។
តទារម្មណាញ សញ្ញវន្តំ លោកំ កង្កំសមេន ចេតសា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសកាន់គប់ភ្លើង ដែលឆេះ
 រន្ធលងើរមក បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងកម្តៅទន្លេ
 គង្គាឲ្យក្តៅសព្វ ដោយគប់ស្មៅដែលឆេះរន្ធលងើរនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះអាច
 កម្តៅទន្លេគង្គាឲ្យក្តៅសព្វ ដោយគប់ស្មៅដែលឆេះរន្ធលងើរ បានឬទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ធ្វើមិនបានទេ ព្រោះហេតុដូចម្តេច
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ទន្លេគង្គាមានជម្រៅរាប់មិនបាន^(១) ទន្លេ
 គង្គានោះ បុគ្គលមិនងាយនឹងកម្តៅឲ្យក្តៅសព្វ ដោយគប់ស្មៅដែលឆេះ
 រន្ធលងើរបានឡើយ ក៏ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ
 និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 នេះ មានឧបមាដូចម្តេច មានឧបមេយ្យដូចពួកជនដទៃ កាលនិយាយ
 ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បីនិយាយដោយគន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា
 គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយនេះមាន ៥ ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរ ឬ
 កាលមិនគួរ ១ ។ បេ ។ នឹងជាអ្នកមានចិត្តស្មើដោយទន្លេគង្គា ជាចិត្ត

១ ជម្រៅរបស់ទន្លេគង្គានេះកម្រាស់ ១ គាវុតខ្លះ កន្លះយោជន៍ខ្លះ ឯបណ្តោយចំនួន
 ប្រាំរយយោជន៍ ។ អដ្ឋកថា ។

ឱបម្មវគ្គស្ស កកចូបមសុត្តេ វិទ្យារកស្តបមា

វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្បមាលោន អវេវេន អព្យាបដ្ឋេ-
ន ជរិត្តា វិហារិស្សាមាតិ ឯវញ្ញំ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតព្វំ ។

[៩] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ វិទ្យារកស្តា^(១) មទ្ធិតា
សុមទ្ធិតា សុបរិមទ្ធិតា មុទុកា តូលីដី ឆិទ្ធសស្សរា
ឆិទ្ធបព្ពរា អថ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ កដ្ឋំ វា កបលំ
វា អាទាយ សោ ឯវំ វេយ្យ អហំ ឥមំ វិទ្យារកស្តំ
មទ្ធិតំ សុមទ្ធិតំ សុបរិមទ្ធិតំ មុទុតំ តូលីដី ឆិទ្ធស-
ស្សរំ ឆិទ្ធបព្ពរំ កដ្ឋេន វា កបលេន វា សរសរំ
ករិស្សាមិ ករករំ ករិស្សាមីតិ ។ តំ កី មញ្ញថ
ភិក្ខុវេ អបិ នុ សោ បុរិសោ ឥមំ វិទ្យារកស្តំ
មទ្ធិតំ សុមទ្ធិតំ សុបរិមទ្ធិតំ មុទុកំ តូលីដី ឆិទ្ធសស្សរំ
ឆិទ្ធបព្ពរំ កដ្ឋេន វា កបលេន វា សរសរំ
កវេយ្យ ករករំ កវេយ្យាតិ ។ ឆោ ហោតំ កន្តេ

១ ឱ. ម. វិទ្យារកស្តា ។

ឱបម្មវត្ត កកចូបមសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដោយសម្លៀតស្បែកខ្លាត្រី

ជំទូលាយដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមាន
ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍របស់
មេត្តាចិត្តនោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាង
នេះចុះ ។

[៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសម្លៀតស្បែកខ្លាត្រី ដែល
បុគ្គលដ៏ច្របាច់ សម្លាប់ឲ្យទន់ ដូចជាសំឡី មិនមានសំឡេងស្រួយ មិន
មានសំឡេងណែន បើបុរសកាន់យកឈើឬអំបែងក្បឿងដើរមក បុរស
នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងយកឈើឬអំបែងក្បឿង (នេះ)
ទៅគោះសម្លៀតស្បែកខ្លាត្រី ដែលបុគ្គលដ៏ច្របាច់ សម្លាប់ឲ្យទន់ ដូច
ជាសំឡី មិនមានសំឡេងស្រួយ មិនមានសំឡេងណែននេះ ធ្វើឲ្យមាន
សំឡេងស្រួយ ឲ្យមានសំឡេងណែនឡើងវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះ អាចយក
កំណាត់ឈើឬអំបែងក្បឿង ទៅគោះសម្លៀតស្បែកខ្លាត្រី ដែលបុគ្គល
ដ៏ច្របាច់សម្លាប់ឲ្យទន់ ដូចជាសំឡី មិនមានសំឡេងស្រួយ មិនមាន
សំឡេងណែននេះ ធ្វើឲ្យមានសំឡេងស្រួយ ឲ្យមានសំឡេងណែន
ឡើងវិញបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ធ្វើមិនបានទេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តំ កិស្ស ហេតុ អយញ្ញិ^(១) ភន្តេ វិទ្យារកស្ថា មទ្ធិតា
 សុមទ្ធិតា សុបរិមទ្ធិតា មុនុកា តូលីដី ឆិទ្ធសស្សរា
 ឆិទ្ធបព្ពរា សា ន សុករា កង្កេន វា កបលេន
 វា សរសរំ កាតុំ ករករំ កាតុំ យារទេវ ច បន
 បុរិសោ^(២) កិលមថស្ស វិហាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចិមេ វចនបថា យេហិ វោ បវេ
 វទមាណ វទេយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា ភូតេន
 វា អភូតេន វា សណ្ណេន វា ដរុសេន វា អត្ថសញ្ញិតេ-
 ន វា អនត្ថសញ្ញិតេន វា មេត្តចិត្តា វា នោសន្តរា វា ។
 កាលេន វា ភិក្ខុវេ បវេ វទមាណ វទេយ្យំ អកាលេន
 វា ភូតេន វា ភិក្ខុវេ បវេ វទមាណ វទេយ្យំ អភូតេន វា

១ ឱ. អសុ ហិ ។ ម. អមុ ហិ ។ ២ ឱ. ម. សោ បុរិសោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ព្រោះហេតុដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា សម្លៀតស្បែកខ្លាត្រី
នេះដែលបុគ្គលដ៏ច្របាច់ សម្លាប់ឲ្យទន់ ដូចជាសំឡី មិនមានសំឡេង
ស្រួយ មិនមានសំឡេងណែន សម្លៀតស្បែកខ្លាត្រីនោះ បុគ្គលមិនងាយ
នឹងគោះឲ្យមានសំឡេងស្រួយ ឲ្យមានសំឡេងណែន ដោយឈើឬអំបែង
ក្បឿងបានឡើយ ក៏ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ
និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ
មានឧបមាដូចម្តេច មានឧបមេយ្យដូចពួកជនដទៃ កាលនិយាយចំពោះ
អ្នកទាំងឡាយ គប្បីនិយាយដោយគន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងនៃ
ពាក្យទាំងឡាយនេះ មាន ៥ ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរឬកាលមិន
គួរ ១ និយាយដោយពាក្យពិតឬពាក្យមិនពិត ១ និយាយដោយពាក្យល្អ
ឬពាក្យអាក្រក់ ១ និយាយដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ឬមិនប្រកប
ដោយប្រយោជន៍ ១ និយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្តឬប្រកប
ដោយទោសចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ
គប្បីនិយាយក្នុងកាលគួរឬកាលមិនគួរខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជន
ដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យពិត ឬពាក្យមិនពិតខ្លះ

ឱបម្មវគ្គស្ស កកច្ចបមសុត្តេ វិទ្យារកស្តបមា

សណ្តោន វា ភិក្ខុវេ បវេ វេទមាណា វេទយ្យំ ដរុសេន
 វា អត្តសញ្ញាតេន វា ភិក្ខុវេ បវេ វេទមាណា វេទយ្យំ
 អនត្តសញ្ញាតេន វា មេត្តចិត្តា វា ភិក្ខុវេ បវេ វេទមា-
 ណា វេទយ្យំ ទោសន្តរា វា ។ តត្រាបិ វោ ភិក្ខុវេ វេ
 សិក្ខិតព្វំ ន ចេវ ទោ ចិត្តំ វិហរិណាតំ ភវិស្សតិ ន
 ច ចាបិកំ វាចំ និទ្ធាវេស្សាម ហិតានុកម្មី ច
 វិហរិស្សាម មេត្តចិត្តា ន ទោសន្តរា តញ្ច បុគ្គលំ
 មេត្តាសហាតតេន ចេតសា ដរិត្វា វិហរិស្សាម តទា-
 រម្មណាញ វេទយ្យំ លោកំ វិទ្យារកស្តសមេន ចេត-
 សា វិបុលេន មហាត្តតេន អប្បមាលោន អវេវេន
 អព្យាបដ្ឋេន ដរិត្វា វិហរិស្សាមាតិ វេទយ្យំ វោ ភិក្ខុវេ
 សិក្ខិតព្វំ ។

ឱបម្មវត្ថុ កកចូបមសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដោយសម្លៀកស្បែកខ្លាត្រី

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយ
 ពាក្យល្អ ឬពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាល
 និយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឬមិនប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃកាលនិយាយ
 គប្បីនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត ឬប្រកបដោយទោសចិត្ត
 ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាក្នុងគន្លងនៃ
 ពាក្យទាំងឡាយនោះយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់យើងនឹងមិនបានប្រែប្រួលផង
 យើងនឹងមិនបញ្ចេញវាចាអាក្រក់ផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍
 ជាអ្នកប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង នឹងជាអ្នកមានចិត្ត
 ប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នកមានចិត្តស្មើ
 ដោយសម្លៀកស្បែកខ្លាត្រី ជាចិត្តដំទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ មិនមាន
 ប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំង-
 អស់ ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[១០] ឧភតោ ទណ្ហាកេនបិ ចេ^(១) ភិក្ខុវេ
 កកចេន ចោរា វោចរកា^(២) អង្គមង្គានិ ឱកន្តេយ្យំ
 តត្រាបិ យោ មនោ បទូសេយ្យ ន មេ សោ តេន
 សាសនករោ ។ តត្រាបិ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតពុំ ន
 ចេវ នោ ចិត្តំ វិហរិណាតំ ភវិស្សតិ ន ច ចាបិកំ
 វាចំ និច្ឆារេស្សាម ហិតានុកម្មី ច វិហរិស្សាម
 មេត្តចិត្តា ន នោសន្តរា តព្វា បុគ្គលំ មេត្តាស-
 ហាតតេន ចេតសា ធីត្វា វិហរិស្សាម តទារម្មណាព្វ
 សញ្ញារង្គំ លោកំ មេត្តាសហាតតេន ចេតសា វិបុ-
 លេន មហាគ្គតេន អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន
 ធីត្វា វិហរិស្សាមាតិ ឯវញ្ញំ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតពុំ ។

[១១] ឥមព្វា តុម្ហេ ភិក្ខុវេ កកចូបមំ ឱវាទំ
 អភិក្ខុណំ មនសិករេយ្យាថ បស្សថ នោ តុម្ហេ
 ភិក្ខុវេ តព្វា វចនបថំ អណុំ វា ចូលំ វា យំ

១ ឱ. ម. ឧភតោ ទណ្ហាកេន ចេបិ ។ ២ ឱ. ម. ឱចរកា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកចោរ ដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ នាំគ្នាអារអវយវៈតូចធំរបស់អ្នកទាំងឡាយ ដោយរណារដែលមានដងទាំង សងខាង ភិក្ខុណាមួយ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រទូស្តចំពោះចោរទាំងអម្បាលនោះ ភិក្ខុនោះមិនឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើតាមសាសនារបស់តថាគត ដោយការមិន អត់សង្កត់នោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សា ក្នុងការបៀតបៀនរបស់ចោរនោះថា ចិត្តរបស់យើង នឹងមិនប្រែប្រួលផង យើងនឹងមិនបញ្ចេញវាចាអាក្រក់ផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ នឹងជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង នឹងជាអ្នកមានចិត្តប្រកប ដោយមេត្តាផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយ មេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ ។

[១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះឱវាទដែលប្រៀបដោយរណារនេះឯង ឲ្យរឿយ ។ ចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនឃើញគន្លងនៃពាក្យតូច ឬ ធំនោះ ដែល

ឱបម្មវគ្គស្ស កកច្ចបមសុត្តេ កកច្ចបមោវាទមនសិកាពោ

តុម្ហេ នាធិវាសេយ្យាថាតិ ។ នោ ហោតំ ភន្តេតិ ។
 តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ ឥមំ កកច្ចបមំ ឱវាទំ អ-
 ភិក្ខុណំ មនសិកាពោថ តំ វោ ភវិស្សតិ ជីយរត្តំ
 ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ឥទមវោច ភកវា អត្តមនា
 តេ ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនទ្គុតិ ។

កកច្ចបមសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបម្មវគ្គ កកចូបមសូត្រ ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះឱវាទដែលប្រៀបដោយរណារ

នាំឲ្យអ្នកទាំងឡាយអត់សង្កត់ មិនបានទេឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
យើងខ្ញុំមិនឃើញគន្លងពាក្យនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុ
នោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះឱវាទដែលប្រៀបដោយ
រណារនេះឯង ឲ្យរឿយ ។ ចុះ ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាល
ជាយូរអង្វែង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់កាសិតនេះចប់ហើយ
ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរចំពោះកាសិត របស់
ព្រះមានបុណ្យ ។

ចប់ កកចូបមសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ អលកទ្ធូបមសុត្តំ

[១២] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាណ-
មេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អវិជ្ជស្ស ធាម
ភិក្ខុនោ កន្ធាវាធិបុព្វស្ស^(១) ឯវរូបំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ
ឧប្បន្នំ ហោតិ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
អនាធាមិ យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា
ភកវតា តេ បដិសេវតោ ធាលំ អន្តរាយាយាតិ ។
អស្សោសុំ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ អវិជ្ជស្ស កិវ
ធាម ភិក្ខុនោ កន្ធាវាធិបុព្វស្ស ឯវរូបំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ
ឧប្បន្នំ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អនាធាមិ យថា
យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា តេ បដិសេ-
វតោ ធាលំ អន្តរាយាយាតិ ។ អថខោ តេ ភិក្ខុ

១ ឱ. គន្ធាវាធិបុព្វស្ស ។ ម. គន្ធាវាធិបុព្វស្ស ។

អលតទ្ធិបមសូត្រ ទី ២

[១២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុឈ្មោះអរិដ្ឋៈ មានបុព្វបុរសជាអ្នក
សម្លាប់ត្នាត^១ មានទិដ្ឋិអាក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះកើតឡើងថា អាត្មា
អញដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌
ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវ
សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់
បុគ្គលអ្នកសេពទេ ។ ពួកភិក្ខុច្រើនរូបបានឮដំណឹងថា អរិដ្ឋភិក្ខុមាន
បុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាត មានទិដ្ឋិអាក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះ កើត
ឡើងថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវ
សេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏

១ ពាក្យថា បុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាតនេះ បានសេចក្តីថា ជាកូននៃត្រកូលអ្នកសម្លាប់
ត្នាត ។

ឧបម្មវគ្គស្ស អលកទ្ធូបមសុត្តេ អវិជ្ជកិក្ខវត្ថុ

យេន អវិជ្ជោ ភិក្ខុ កន្ធាធិបុព្វោ តេនុបសង្កមីសុ
 ឧបសង្កមីត្វា អវិជ្ជំ ភិក្ខុំ កន្ធាធិបុព្វំ ឯតទោចំ
 សច្ចំ កិវ តេ អារុសោ អវិជ្ជំ ឯវរុបំ ចាបកំ
 ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
 អាជាធាមិ យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា
 ភកវតា តេ បដិសេវតោ ឆាលំ អន្តរាយាយាតិ ។
 ឯវំ ព្យា ខោ អហំ អារុសោ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
 អាជាធាមិ យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា
 ភកវតា តេ បដិសេវតោ ឆាលំ អន្តរាយាយាតិ ។
 អថខោ តេ ភិក្ខុ អវិជ្ជំ ភិក្ខុំ កន្ធាធិបុព្វំ ឯតស្មា
 ចាបកា ទិដ្ឋិតតា វិវេចតុកាមា សមនុយុញ្ញន្តិ
 សមនុក្កាហាន្តិ សមនុកាសន្តិ មា ហេវំ អារុសោ
 អវិជ្ជំ អវច មា ភកវន្តំ អញ្ញាចិត្តិ^(១) ន ហិ សាធុ
 ភកវតោ អញ្ញក្កានំ ន ហិ ភកវា ឯវំ វទេយ្យ

១ ឱ. ម. អញ្ញចិត្តិ ។

ឧបម្មវគ្គ អលតទ្ធូបមសូត្រ រឿងអវិជ្ជភិក្ខុ

ចូលទៅរកអវិជ្ជភិក្ខុមានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាតនោះ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ បានសួរដំណើរនុ៎ះ នឹងអវិជ្ជភិក្ខុមានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាតថា
 ម្ចាស់អារុសោអវិជ្ជៈ បានឮថា អ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះ កើត
 ឡើងថា អត្តាអញដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ
 ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនគួរធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គល
 អ្នកសេពទេ មែនឬ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគសម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ មិនគួរធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ យ៉ាងហ្នឹងមែន ។
 គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ មានប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើអវិជ្ជភិក្ខុ មានបុព្វបុរសជា
 អ្នកសម្លាប់គ្នាត ឲ្យបែរចាកទិដ្ឋិអាក្រក់នោះ ក៏សាកសួរ ដេញដោល
 សួររកហេតុថា នៃអារុសោអវិជ្ជៈ អ្នកកុំពោលយ៉ាងហ្នឹងឡើយ អ្នកកុំ
 ពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ការពោលបង្កាច់ ព្រះមានព្រះភាគ
 មិនល្អទេ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានត្រាស់យ៉ាងហ្នឹងឡើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អនេកបរិយាយេន អាវុសោ^(១) អវិដ្ឋ អន្តរាយិកា
 ធម្មា វុត្តា ភកវតា អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ
 អន្តរាយាយ អប្បស្សាទា កាមា វុត្តា ភកវតា
 ពហុទុក្ខា ពហូចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ
 អដ្ឋិកដ្ឋលូបមា កាមា វុត្តា ភកវតា ពហុទុក្ខា
 ពហូចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ មំសបេសូបមា
 កាមា វុត្តា ភកវតា ។ តិណ្ហក្ខបមា កាមា វុត្តា
 ភកវតា. . . ។ អញ្ញារកាសូបមា កាមា វុត្តា ភកវតា. . . ។
 សុបិណក្ខបមា កាមា វុត្តា ភកវតា. . . ។ យាចិតក្ខប-
 មា កាមា វុត្តា ភកវតា. . . ។ វុត្តដលូបមា កាមា
 វុត្តា ភកវតា. . . ។ អសិស្ថលូបមា កាមា វុត្តា ភក-
 វតា. . . ។ សត្តិសូលូបមា កាមា វុត្តា ភកវតា. . . ។

១ ឱ. អនេកបរិយាយេន ហាវុសោ ។ ម. អនេកបរិយាយេនាវុសោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

នៃអាវុសោអវិដ្ឋៈ ធម៌ទាំងឡាយតែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ
អាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពពិតមែន ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីសុខតិច មានទុក្ខច្រើន
មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនោះ មានច្រើន
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមា
ដូចរាងឆ្អឹង មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុង
កាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃលែង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
ថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចដុំសាច់. . . ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចគប់ស្មៅ. . . ។ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់សម្តែងថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចរណ្តៅរងើកភ្លើង. . . ។
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចការយល់
សប្តិ. . . ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាមទាំងឡាយ
មានឧបមាដូចផ្ទៃឈើ. . . ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាម
ទាំងឡាយមានឧបមាដូចកាំបិតនិងជ្រញ់. . . ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចលំពែងនិងដែកស្រួច. . . ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលតទ្ធូបមសុត្តេ អវិជ្ជកិក្ខុ

សប្បសិរូបមា កាមា វុត្តា ភកវតា ពហុទុក្ខា ពហូ-
 ចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ត ភិយ្យោតិ ។ ឯវម្បិ ខោ
 អវិជ្ជោ ភិក្ខុ កន្ធាវាទិបុព្វោ តេហិ ភិក្ខុហិ សមនុ-
 យុញ្ញិយមាណោ សមនុក្កហិយមាណោ សមនុកាសិយ-
 មាណោ តទេវ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ថាមសា បរាមាសា^(១)
 អភិទិវិស្ស វោហារតិ ឯវំ ព្យា ខោ អហំ អារុសោ
 ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ យថា យេមេ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា តេ បដិសេវតោ
 ធាលំ អន្តរាយាយាតិ ។

[១៣] យតោ ខោ តេ ភិក្ខុ ធាសក្ខីសុ អវិជ្ជំ
 ភិក្ខុ កន្ធាវាទិបុព្វំ ឯតស្មា ចាបកា ទិដ្ឋិតតា វិវេ-
 ចេតុំ អថ តេ ភិក្ខុ^(២) យេន ភកវា តេនុប-
 សង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
 ទិសីទិសុ ។ ឯកមន្តំ ទិសិដ្ឋា ខោ តេ ភិក្ខុ

១ បរាមស្សាតិបិ បាវោ ។ ២ ឱ. តេ ភិក្ខុតិ ន ទិស្សតិ ។

ឱបម្មវគ្គ អលតទ្ធូបមស្សត្រ រឿងអវិជ្ជកិក្ខុ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចក្បាល
 ពស់ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តច្រើន ទោសក្នុងកាម
 ទាំងឡាយនោះ មានច្រើនក្រៃលែង ។ អវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នក
 សម្លាប់ត្នាត ទុកជាកិក្ខុទាំងឡាយនោះ សាកសួរ ដេញដោល សួររកហេតុ
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏នៅតែនិយាយប្រកាន់រឹង ព្រោះកម្លាំងនៃទិដ្ឋិអាក្រក់នុ៎ះឯង
 ព្រោះការស្តាប់អង្អែលដោយទិដ្ឋិថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយយ៉ាងនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណា ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំង-
 នោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ ។

[១៣] ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើភិក្ខុឈ្មោះអវិជ្ជៈ មានបុព្វ-
 បុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាត ឲ្យបែរចាកទិដ្ឋិអាក្រក់នុ៎ះបាន ក្នុងកាលណា
 ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងកាលនោះ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបូជានូវព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយក៏

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ភកវន្តំ ឯតទោវេទំ អវិជ្ជស្ស ជាម ភន្តេ ភិក្ខុ-
 នោ កន្ធាវាចិបុព្វស្ស ឯវរូបំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្នំ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាជាមិ
 យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា តេ
 បដិសេវតោ ឆាលំ អន្តរាយាយាតិ អស្សម្ហា ខោ
 មយំ ភន្តេ អវិជ្ជស្ស កិរ ជាម ភិក្ខុនោ កន្ធា-
 វិបុព្វស្ស ឯវរូបំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ
 ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាជាមិ យថា យេមេ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា តេ បដិសេវតោ
 ឆាលំ អន្តរាយាយាតិ អថ ខោ មយំ ភន្តេ
 យេន អវិជ្ជោ ភិក្ខុ កន្ធាវិបុព្វោ តេនុបសន្តិមិម្ហា
 ឧបសន្តិមិត្វា អវិជ្ជំ ភិក្ខុំ កន្ធាវិបុព្វំ ឯតទោវេចុម្ហា
 សច្ចំ កិរ តេ អារុសោ អវិជ្ជ ឯវរូបំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្នំ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាជាមិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ក្រាបទូលសេចក្តីនោះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ភិក្ខុឈ្មោះអរិដ្ឋៈ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាត មានទិដ្ឋិអាក្រក់ មាន
 សភាពយ៉ាងនេះកើតឡើងថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាច
 ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 យើងខ្ញុំទាំងឡាយ បានឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះអរិដ្ឋៈ មានបុព្វបុរសជា
 អ្នកសម្លាប់ត្នាត មានទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះកើតឡើងថា អាត្មា
 អញ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំង-
 ឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្ត-
 រាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នក
 សេពទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះឯង យើងខ្ញុំទាំងឡាយក៏ចូល
 ទៅរកអរិដ្ឋភិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 បានសួរដំណើរនោះ នឹងអរិដ្ឋភិក្ខុមានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាតថា ម្ចាស់
 អាវុសោអរិដ្ឋៈ បានឮថា អ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះកើតឡើង
 ថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ

ឱបម្មវគ្គស្ស អលតទ្ធូបមសុត្តេ អវិជ្ជទិដ្ឋារោចនំ

យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា
 តេ បដិសេវតោ ឆាលំ អន្តរាយាយាតិ ឯវំ វុត្តេ^(១)
 អវិជ្ជោ ភិក្ខុ កន្ធាវិបុលោ អម្ពោ ឯតទហោច ឯវំ
 ព្យា ខោ អហំ អារុសោ ភកវតា ធម្មំ ទេ-
 សិតំ អាជាជានិ យថា យេមេ អន្តរាយិកា
 ធម្មា វុត្តា ភកវតា តេ បដិសេវតោ ឆាលំ អន្តរ-
 ាយាយាតិ អថខោ មយំ កន្តេ អវិជ្ជំ ភិក្ខុ កន្ធា-
 វិបុលំ ឯតស្មា ចាបកា ទិដ្ឋិតតា វិវេចតុកាមា
 សមនុយុញ្ជិម្ហា សមនុក្កាហិម្ហា សមនុកាសិម្ហា មា
 ហោវំ^(២) អារុសោ អវិជ្ជំ អវច មា ភកវតំ អញ្ញាចិត្ត
 ន ហិ សាធុ ភកវតោ អញ្ញក្ខានំ ន ហិ ភកវា
 ឯវំ វទេយ្យ អនេកបរិយាយេន អារុសោ អវិជ្ជ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា អលញ្ច បន តេ

១ ឱ. ម. ឯវំ វុត្តេ កន្តេ ។ ២ ឱ. មា ឯវំ ។

ឱបម្មវត្ត អលតទ្ធូបមសូត្រ ការក្រាបបង្គំទូលអំពីទិដ្ឋិរបស់អរិដ្ឋកិក្ខុ

ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវ
សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់
បុគ្គលអ្នកសេពទេ មែនឬ កាលដែលយើងខ្ញុំទាំងឡាយ សួរយ៉ាងនោះ
ហើយ អរិដ្ឋកិក្ខុមានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាត ក៏និយាយមកនឹងយើងខ្ញុំ
ទាំងឡាយវិញដូច្នោះថា នៃអារុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែល
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណា
ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌
ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះឯង យើងខ្ញុំទាំងឡាយ មានប្រាថ្នានឹងធ្វើ
អរិដ្ឋកិក្ខុ ឲ្យបែរចាកទិដ្ឋិអាក្រក់នុ៎ះ ទើបយើងខ្ញុំទាំងឡាយសាកសួរដេញ
ដោលសួររកហេតុថា ម្ចាស់អារុសោអរិដ្ឋៈ អ្នកកុំពោលយ៉ាងហ្នឹង អ្នក
កុំពោលបង្គាប់ នូវព្រះមានព្រះភាគឡើយ ការពោលបង្គាប់ព្រះមានព្រះ
ភាគមិនល្អទេ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ នៃ
អារុសោអរិដ្ឋៈ ធម៌ទាំងឡាយ តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

បដិសេវតោ អន្តរាយាយ អប្បស្សាទា កាមា វុត្តា
 ភកវតា ពហុទុក្ខា ពហូចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ត
 ភិយ្យោ អដ្ឋិកដ្ឋូលូបមា កាមា វុត្តា ភកវតា
 ពហុទុក្ខា ពហូចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ត ភិយ្យោ
 ។ បេ ។ សប្បសិរូបមា កាមា វុត្តា ភកវតា ពហុទុក្ខា
 ពហូចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ត ភិយ្យោតិ ឯវម្បិ ខោ
 ភន្តេ អវិជ្ជោ ភិក្ខុ កន្ធាវាធិបុព្វោ អម្មេហិ សមនុយុត្តិ-
 យមាដោ សមនុក្កាហិយមាដោ សមនុកាសិយមា-
 ដោ តនេវ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ថាមសា បរាមាសា
 អភិទិវិស្ស វោហារតិ ឯវំ ព្យា ខោ អហំ អារុសោ
 ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ យថា យេមេ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា តេ បដិសេវតោ
 ដាលំ អន្តរាយាយាតិ យតោ ខោ មយំ ភន្តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

អាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពពិតមែន ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីសុខតិច មាន
 ទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ
 នេះ មានច្រើនក្រៃពេក ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាម
 ទាំងឡាយ មានឧបមាដូចរាងឆ្នឹង មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ បេ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូច
 ក្បាលពស់ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុង
 កាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរិដ្ឋភិក្ខុ
 មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាត ទុកជាយើងខ្ញុំទាំងឡាយ សាកសួរដេញ
 ដោល សួររកហេតុ ក៏នៅតែនិយាយប្រកាន់រឹង ព្រោះកម្លាំងនៃទិដ្ឋិអាក្រក់នុ៎ះ
 ឯង ព្រោះការស្ទាបអង្រែលដោយទិដ្ឋិថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំដឹងច្បាស់
 នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ធម៌
 ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា តែងធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់
 បុគ្គលអ្នកសេពទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះតែយើងខ្ញុំទាំងឡាយ

ឱបម្មវគ្គស្ស អលតទ្ធូបមសុត្តេ អវិជ្ជកិក្ខុំ អាមន្តាបនំ

ធាសក្ខិម្ហា អវិជ្ជំ កិក្ខុំ កន្ធាវាទិបុព្វំ ឯតស្មា ចាបកា
ទិដ្ឋិតតា វិវេចតុំ អថ មយំ ឯតមត្តំ ភកវតោ
អាហោចមាតិ ។

[១៤] អថខោ ភកវា អញ្ញាតវំ កិក្ខុំ អាមន្តេសិ
ឯហិ តុំ កិក្ខុំ មម វចនេន អវិជ្ជំ កិក្ខុំ កន្ធាវាទិ-
បុព្វំ អាមន្តេហិ សត្តា តំ អារុសោ អវិជ្ជំ អាមន្តេតីតិ ។
ឯវំ កន្តេតិ ខោ សោ កិក្ខុំ ភកវតោ បដិស្សត្វា យេន
អវិជ្ជោ កិក្ខុំ កន្ធាវាទិបុព្វោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
អវិជ្ជំ កិក្ខុំ កន្ធាវាទិបុព្វំ ឯតទោច សត្តា តំ អារុសោ
អវិជ្ជំ អាមន្តេតីតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ អវិជ្ជោ កិក្ខុំ
កន្ធាវាទិបុព្វោ តស្ស កិក្ខុំនោ បដិស្សត្វា យេន
ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវា-
ទេត្វា ឯកមន្តំ ទិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ទិសីន្តំ
ខោ អវិជ្ជំ កិក្ខុំ កន្ធាវាទិបុព្វំ ភកវា ឯតទោច

ឱបម្មវត្ត អលតទ្ធូបមសូត្រ ការទ្រង់ឲ្យត្រាស់ហៅអវិជ្ជកិក្ខុ

មិនអាចធ្វើកិក្ខុឈ្មោះអវិជ្ជៈ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាត ឲ្យបែរចាក
ទិដ្ឋិអាក្រក់នុ៎ះ បានជាយើងខ្ញុំទាំងឡាយ សូមក្រាបបង្គំទូលហេតុនុ៎ះ
ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។

[១២] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅកិក្ខុ ១ រូប
ថា ម្ចាស់កិក្ខុ ចូរអ្នកមកអាយ អ្នកចូរទៅហៅអវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជា
អ្នកសម្លាប់គ្នាត តាមពាក្យតថាគតថា ម្ចាស់អារុសោអវិជ្ជៈ ព្រះសាស្តា
ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។ កិក្ខុនោះទទួលព្រះពុទ្ធជីកា នៃព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅរកអវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជា
អ្នកសម្លាប់គ្នាត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងអវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វ-
បុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាត ដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោអវិជ្ជៈ ព្រះសាស្តាទ្រង់
ត្រាស់ហៅលោក ។ អវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាត ក៏
ទទួលពាក្យកិក្ខុនោះថា អើអារុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះអវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាត អង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សច្ចំ កិរ តេ អវិជ្ជំ ឯវរូបំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ
តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ យថា
យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា តេ បដិ-
សេវតោ ធាលំ អន្តរាយាយាតិ ។ ឯវំ ព្យា ខោ
អហំ ភន្តេ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ
យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា តេ
បដិសេវតោ ធាលំ អន្តរាយាយាតិ ។ កស្ស ខោ
ធាម ត្ថំ មោឃបុរិស មយា ឯវំ ធម្មំ ទេសិតំ
អាជាធាសិ ។ ននុ មយា មោឃបុរិស អនេ-
កបរិយាយេន អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា អលញ្ច
បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយ អប្បស្សាទា
កាមា វុត្តា មយា ពហុទុក្ខា ពហូចាយាសា អាទី-
នវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ អដ្ឋិកដ្ឋលូបមា កាមា វុត្តា
មយា . . . ។ មំសបេសូបមា កាមា វុត្តា មយា . . . ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ម្នាលអរិដ្ឋៈ បានឮថា អ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះកើតឡើងថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចនឹងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ ដូច្នោះមែនឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ ។ នៃមោឃបុរស អ្នកដឹងច្បាស់ធម៌ដែលតថាគតសម្តែងហើយ យ៉ាងនេះ អំពីសម្នាក់អ្នកណា ។ ម្នាលមោឃបុរស ធម៌ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ តថាគតសម្តែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ក៏ឯធម៌ទាំងឡាយនោះ អាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពដោយពិត តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយមានសេចក្តីសុខតិច មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចរាងឆ្អឹង. . . ។ តថាគត សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចដុំសាច់. . . ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលតទ្ធូបមសុត្តេ អវិជ្ជកិក្ខុគរហោ

តិណ្ហក្ក្ខបមា កាមា វុត្តា មយា. . . . ។ អង្ការកា-
ស្វបមា កាមា វុត្តា មយា. . . . ។ សុបិនក្កបមា
កាមា វុត្តា មយា. . . . ។ យាចិតក្កបមា កាមា វុត្តា
មយា. . . . ។ វុត្តុដល្ហបមា កាមា វុត្តា មយា. . . . ។
អសិស្ក្ខបមា កាមា វុត្តា មយា. . . . ។ សប្បសិរ្ហបមា
កាមា វុត្តា មយា ពហុទុក្ខា ពហុចាយាសា
អាទីនវោ វត្ត ភិយ្យោ អថ ច បន^(១) មោយបុរិស
អត្តនា ទុក្ខហិតេន អម្ពេ ចេវ អញ្ញាចិត្តសិ អត្តា-
នញ្ច ខនសិ ពហុញ្ច អបុញ្ញំ បសវសិ តញ្ញា
តេ មោយបុរិស ភវិស្សតិ ជីយវត្តំ អហិតាយ
ទុក្ខាយាតិ ។ អថខោ ភកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

១ ឱ. ម. ឯត្តន្តរេ ត្វន្តិ ទិស្សតិ ។

ឱបម្មវគ្គ អលគទ្ធបមសូត្រ ការទ្រង់តិះដៀលអវិជ្ជាភិក្ខុ

តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចគប់ស្មៅ. . . ។ តថា-
 គតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចរណ្តៅរងើកភ្លើង. . . ។
 តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចការយល់សប្តិ. . . ។
 តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចរបស់ដែលខ្ចីគេ. . . ។
 តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចផ្លែឈើ. . . ។ តថា-
 គតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចកាំបិតនិងជ្រញ. . . ។
 តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចលំពែងនិងដែក
 ស្រួច. . . ។ តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូច
 ក្បាលពស់ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាម
 ទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក នៃមោឃបុរស កាលបើហេតុមាន
 ទំនងយ៉ាងនេះ អ្នកឈ្មោះថា ពោលបង្គាប់តថាគតផង ឈ្មោះថាគាស់
 រំលើងនូវខ្លួនឯងផង ឈ្មោះថា ទទួលនូវបាបដ៏ច្រើនផង ព្រោះអំពើ
 ដែលខ្លួនប្រកាន់អាក្រក់ ម្នាលមោឃបុរស ព្រោះថា អំពើអាក្រក់
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខដល់អ្នក
 អស់កាលយូរអង្វែង ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តំ កី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ អបិធាយំ អរិដ្ឋោ ភិក្ខុ
 កន្ធាវាធិបុព្វោ ឧស្មិកតោបិ ឥមស្មី ធម្មវិនយេតិ ។
 កក្កុ^(១) សិយា ភន្តេ ធា ហោតំ ភន្តេតិ ។
 ឯវំ វុត្តេ អរិដ្ឋោ ភិក្ខុ កន្ធាវាធិបុព្វោ តុណ្ហិក្ខុ-
 តោ មង្គក្ខតោ បត្តក្ខន្ធា អនោមុខោ បដ្ឋាយន្តោ
 អប្បដិកាលោកា និសីទិ ។

[១៥] អថខោ ភក្កវា អរិដ្ឋំ ភិក្ខុំ កន្ធាវាធិបុព្វំ តុណ្ហិ-
 ក្ខតំ មង្គក្ខតំ បត្តក្ខន្ធា អនោមុខំ បដ្ឋាយន្តំ អប្បដិកា-
 លំ វិទិត្វា អរិដ្ឋំ ភិក្ខុំ កន្ធាវាធិបុព្វំ ឯតទរោច បញ្ញាយិ-
 ស្សសិ ខោ ត្វំ មោយបុរិស ឯតេន សកេន ចាបកេន
 ទិដ្ឋិតតេន ឥធាហំ ភិក្ខុំ បដិបុច្ឆិស្សាមីតិ ។ អថខោ ភក្កវា

១ ឱ. ម. កី ហី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់ហេតុនោះថា ដូចម្តេច អវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាតនេះ ឈ្មោះថាមាន ចំហាយកម្តៅភ្លើងគឺញាណ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ បានខ្លះដែរឬ ។ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំហាយកម្តៅភ្លើងនោះ នឹងមានដូចម្តេចបាន បពិត្រព្រះ អង្គដ៏ចម្រើន ចំហាយកម្តៅភ្លើងនោះ មិនមានឡើយ ។ កាលដែលពួកភិក្ខុ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះហើយ អវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជា អ្នកសម្លាប់ត្នាត ក៏អង្គុយនៅស្ងៀម អៀនខ្មាស ដាក់-កសំយុងចុះ ឱន មុខចុះ សញ្ចប់សញ្ជឹង មិនភ្លៀវភ្លា ។

[១៥] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា អវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាត អង្គុយស្ងៀម អៀនខ្មាស ដាក់-កសំ- យុងចុះ ឱនមុខចុះ សញ្ចប់សញ្ជឹង មិនភ្លៀវភ្លាហើយ មានព្រះបន្ទូលទៅ នឹងអវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាតដូច្នោះថា ម្នាលមោឃបុរស អ្នកនឹងប្រាកដ ដោយទិដ្ឋិអាក្រក់ ជារបស់ខ្លួននេះ តែតថាគតនឹងសាក សួរភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសេចក្តីនេះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ

ឱបម្មវគ្គស្ស អលគទ្ធច្ឋបមសុត្តេ អវិជ្ជាភិក្ខុគរហោ

ភិក្ខុ អាមន្តេសិ តុម្ភេបិ មេ ភិក្ខុវេ ឯវំ ធម្មំ ទេ-
សិតំ អាជាធាម យថាយំ អវិជ្ជោ ភិក្ខុ កន្ធាវាទិ-
បុព្វោ អត្តនា ទុក្ខហិតេន អម្ពេ ចេវ អញ្ញាចិក្ខតិ
អត្តានញ្ច ខនតិ ពហុញ្ច អបុញ្ញំ បសវតីតិ ។
នោ ហេតំ កន្តេ អនេកបរិយាយេន ហិ នោ កន្តេ
អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា អលញ្ច បន តេ
បដិសេវតោ អន្តរាយាយ អប្បស្សាទា កាមា វុត្តា
ភកវតា ពហុទុក្ខា ពហុចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ
ភិយ្យោ អដ្ឋិកដ្ឋល្លបមា កាមា វុត្តា ភកវតា ព-
ហុទុក្ខា ពហុចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ
។ មេ ។ សប្បសិរូបមា កាមា វុត្តា ភកវតា

ឱបម្មវគ្គ អលតទ្ធូបមស្សត្រ ការទ្រង់តិះដៀលអវិជ្ជាភិក្ខុ

ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជាភិក្ខុមានបុព្វបុរស
 ជាអ្នកសម្លាប់គ្នាតនេះ ពោលបង្កាប់ តថាគតផង ដឹកគាស់រំលើងនូវ
 ខ្លួនឯងផង ទទួលនូវបាបដ៏ច្រើនផង ព្រោះអំពើដែលខ្លួនកាន់យក
 អាក្រក់ ដោយប្រការណា ព្រោះអ្នកទាំងឡាយដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែល
 តថាគតសម្តែងហើយ ដោយប្រការដូច្នោះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងឡាយ មិនបានដឹងច្បាស់នូវធម៌នុ៎ះទេ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ធម៌ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ហើយ ដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ អាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពពិតមែន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីសុខតិច មាន
 ទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ
 មានច្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ
 មានឧបមាដូចជារាងឆ្អឹង មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន
 ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចក្បាលពស់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ពហុទុក្ខា ពហូចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោតិ ។
 សាធុ^(១) ខោ មេ តុម្ភេ ភិក្ខុវេ ឯវំ ធម្មំ ទេសិតំ
 អាជាធាថ អនេកបរិយាយេន ហិ វោ ភិក្ខុវេ អន្តរាយិ-
 កា ធម្មា វុត្តា មយា អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ
 អន្តរាយាយ អប្បស្សាទា កាមា វុត្តា មយា ពហុ-
 ទុក្ខា ពហូចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ អដ្ឋិ-
 កដ្ឋលូបមា កាមា វុត្តា មយា ពហុទុក្ខា ពហូ-
 ចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ ។ បេ ។ សប្បសិ-
 រូបមា កាមា វុត្តា មយា ពហុទុក្ខា ពហូចាយាសា
 អាទីនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ អថ ច បនាយំ អវិជ្ជោ ភិក្ខុ
 កន្ធាវាទិបុញ្ចោ អត្តនា ទុក្ខហិតេន អម្ភេ ចេវ អញ្ញាចិក្ខតិ
 អត្តានញ្ច ខនតិ ពហុញ្ច អបុញ្ញំ បសវតិ តញ្ជិ

១ ឱ. សាធុ ភិក្ខុវេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ
នេះមានច្រើនក្រៃពេក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយដឹងច្បាស់
នូវធម៌ដែលតថាគតសម្តែងហើយ យ៉ាងនេះ ប្រពៃហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ព្រោះថា ធម៌ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ តថាគតសម្តែងហើយ ដល់អ្នក
ទាំងឡាយដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ អាចធ្វើនូវសេចក្តី
អន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពពិតមែន តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំង-
ឡាយ មានសេចក្តីសុខតិច មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន
ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក តថាគតសម្តែងហើយថា
កាមទាំងឡាយ ឧបមាដូចជារាងឆ្អឹង មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀត-
ចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ បេ ។
តថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចក្បាលពស់ មាន
ទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោស ក្នុងកាមទាំងឡាយ
នេះ មានច្រើនក្រៃពេក កាលបើហេតុមានទំនងយ៉ាងនេះ អវិជ្ជាភិក្ខុ
មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាតនេះ ឈ្មោះថា ពោលបង្គាប់តថាគត
ផង ឈ្មោះថា គាស់រំលើងនូវខ្លួនឯងផង តែងទទួលនូវបាបដ៏ច្រើនផង
ព្រោះអំពើដែលខ្លួនប្រកាន់អាក្រក់ ព្រោះថា អំពើនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ

ឱបម្មវគ្គស្ស អលតទ្ធូបមសុត្តេ ទុគ្គហិតា ធម្មា

តស្ស មោឃបុរិស ភិក្ខុវេ ដីយវត្ថំ អហិតាយ

ទុក្ខាយ ។ សោ វត ភិក្ខុវេ អញ្ញត្រេវ កាមេហិ

អញ្ញត្រ កាមសញ្ញាយ អញ្ញត្រ កាមវិតក្កេហិ

កាមេ បដិសេវិស្សតីតិ ឆេតំ ហានំ វិជ្ជតិ ។

[១២] ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ចេ មោឃបុរិសា ធម្មំ

បរិយាបុណានិ សុត្ថំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាមំ ឧទានំ

ឱបម្មវត្ត អលតទ្ធូបមស្មត្រ ធម៌ទាំងឡាយដែលមោឃបុរសរៀនមិនល្អ

ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ជាទុក្ខ ដល់មោឃបុរសនោះ អស់កាលយូរ
អង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជភិក្ខុនោះ រៀរលែងចាកកាមទាំង-
ឡាយ រៀរលែងចាកសេចក្តីសម្គាល់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ រៀរលែង
ចាកកាមវិតក្កៈទាំងឡាយហើយ ត្រឡប់សេព នូវកាមទាំងឡាយវិញ
នេះមិនមែនជាឋានៈឡើយ ។

[១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានមោឃបុរស
ពួកខ្លះរៀនធម៌គឺ សុត្តៈ^(១) គេយ្យៈ^(២) វេយ្យាករណៈ^(៣) គាថា^(៤) ឧទាន^(៥)

១ បានខាងឧភគោវិភង្គ គឺភិក្ខុវិភង្គ និងភិក្ខុនីវិភង្គ និងនិទ្ទេសគឺបទភាជនៈរបស់ឧភគោ-
វិភង្គនោះ និងខន្ធកៈទាំង ២២ មានបព្វជ្ជាខន្ធកៈជាដើម និងបរិវារៈ និងមង្គលសូត្រ រតនសូត្រ
នាឡកសូត្រ តុវដ្តកសូត្រ ដែលមានក្នុងគម្ពីរសុត្តនិបាត និងសូត្រដទៃ ។ ដែលជាពាក្យរបស់
ព្រះតថាគត ។ ២ បានខាងសូត្រទាំងអស់ដែលមានគាថា និងសគាថវគ្គទាំងអស់ក្នុងសំយុត្ត-
និកាយ ។ ៣ បានខាងអភិធម្មបិដកទាំងអស់និងសូត្រដែលគ្មានគាថា និងពុទ្ធវចនៈឯទៀត ។
ដែលមិនបានសង្គ្រោះដោយអង្គ ៨ ។ ៤ បានខាងធម្មបទ ថេរគាថា ថេរីគាថា និងគាថា
សុទ្ធមិនបានឈ្មោះថា សុត្ត ក្នុងគម្ពីរសុត្តនិបាត ។ ៥ បានខាងព្រះសូត្រទាំង ៨២ ប្រកប
ដោយគាថាដែលសម្រេចមកអំពីសោមនស្សញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្វតធម្មំ វេទល្មំ តេ តំ ធម្មំ

បរិយាបុណិត្វា តេសំ ធម្មានំ បញ្ញាយ អត្ថំ ន ឧបប-

វិក្ខន្តិ តេសំ តេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្ថំ អនុបបរិក្ខតំ

ន និជ្ឈានំ ខមន្តិ តេ ឧចារម្ពានិសំសា ចេវ ធម្មំ បរិ-

យាបុណិត្វិ ឥតិវាទប្បមោក្ខានិសំសា ច យស្សត្ថាយ^(១)

ធម្មំ បរិយាបុណិត្វិ តញ្ចស្ស អត្ថំ ជានុកោត្តិ តេសំ

១ ឱ. ម. យស្ស ចត្ថាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ឥតិវុត្តកៈ^(១) ជាតកៈ^(២) អព្ពតធម្មៈ^(៣) វេទល្លៈ^(៤) លុះមោឃបុរសទាំងនោះ
 បានរៀនធម៌នោះហើយ ក៏មិនបានពិចារណា នូវសេចក្តីនៃធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ ដោយប្រាជ្ញា ធម៌ទាំងនោះ ដែលមោឃបុរសទាំងនោះ មិនបាន
 ពិចារណានូវសេចក្តីដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏មិនប្រាកដច្បាស់ក្នុងចិត្ត មោ-
 ឃបុរសទាំងនោះ រៀនធម៌ដោយមានបំណងតែខាងលើកទោសគេផង
 ដោយមានបំណងតែខាងដោះស្រាយវាទៈដូច្នោះដូច្នោះផង កុលបុត្រទាំង-
 ឡាយ រៀនធម៌ដើម្បីប្រយោជន៍ណា^(៥) ពួកមោឃបុរសនោះ មិន
 បាននូវប្រយោជន៍នោះ របស់ធម៌នោះឡើយ ធម៌ទាំងឡាយនោះដែល

១ បានខាងព្រះសូត្រទាំង ១០០ សូត្រ មានពាក្យថា វុត្តមិទំ ភគវតា ដូច្នោះជាដើម ។
 ២ បានខាងជាតក ៥៥០ មានអបណ្ណជាតកជាដើម ។ ៣ បានខាងសូត្រទាំងអស់ដែល
 សម្តែងអំពីសេចក្តីអស្ចារ្យ មានពាក្យថា ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ អច្ឆរិយា អព្ពតធម្មា អានន្ទ ដូច្នោះ
 ជាដើម ។ ៤ បានខាងសូត្រទាំងឡាយមានចុល្លវេទល្លសូត្រ មហាវេទល្លសូត្រ សម្មាទិដ្ឋិសូត្រ
 សក្កបញ្ញាសូត្រ សង្ខារភាជនីយសូត្រ និងមហាបុណ្ណមសូត្រជាដើម និងសូត្រទាំងពួង
 ដែលអ្នកសូរបានសេចក្តីត្រេកអរហើយចេះតែសូរត ៗ ទៅ ។ ៥ សំដៅយកមគ្គផល ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលកទ្ធូបមសុត្តេ ទុក្ខហិតា ធម្មា

តេ ធម្មា ទុក្ខហិតា ជីយវត្ថំ អហិតាយ ទុក្ខាយ
 សំវត្តន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ទុក្ខហិតត្តា ភិក្ខុវេ ធម្មានំ ។
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អលកទ្ធូត្តិកោ អលកទ្ធូ-
 កវេសី អលកទ្ធូបរិយេសនំ ចរមាណោ សោ បស្សេយ្យ
 មហានំ អលកទ្ធូ តមេនំ ភាកេ វា នដ្ឋុដ្ឋេ វា
 កណ្តោយ្យ តស្ស សោ អលកទ្ធូោ បដិជិវត្តិត្វា ហត្ថេ
 វា ពាហាយ វា អញ្ញតវស្មី វា អដ្ឋប្បច្ចដ្ឋេ ខំសេយ្យ
 សោ តតោនិទានំ មរណំ វា និក្កច្ឆេយ្យ មរណាមត្តំ វា
 ទុក្ខំ តំ កិស្ស ហេតុ ទុក្ខហិតត្តា ភិក្ខុវេ អលកទ្ធូស្ស
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឥនេកច្ចេ មោឃបុរិសា ធម្មំ
 បរិយាបុណានិ សុត្តំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ
 ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្វតធម្មំ វេទលុំ
 តេ តំ ធម្មំ បរិយាបុណិត្វា តេសំ ធម្មានំ
 បញ្ញាយ អត្ថំ ន ឧបបរិក្ខន្តិ តេសំ តេ ធម្មា
 បញ្ញាយ អត្ថំ អនុបបរិក្ខតំ ន និដ្ឋានំ ខមន្តិ
 តេ ឧចារម្ហានិសំសា ចេវ ធម្មំ បរិយាបុណានិ

ឱបម្មវត្ត អលតទ្ធូបមស្សត្រ ធម៌ទាំងឡាយដែលពួកមោឃបុរសរៀនមិនល្អ

មោឃបុរសទាំងនោះ រៀនមិនល្អហើយ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរអង្វែង ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ធម៌ទាំងឡាយ មោឃបុរសទាំងនោះ រៀនមិនល្អហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសអ្នកត្រូវការដោយពស់វែក ស្វែងរកពស់វែក ក៏ត្រាច់ទៅស្វែងរកពស់វែក បុរសនោះបានឃើញពស់វែក ១ យ៉ាងធំ ហើយក៏ចាប់ពស់វែកនោះត្រង់ខ្លួន ឬកន្ទុយ ពស់វែកនោះ ក៏ងាកមកចឹកបុរសនោះ ត្រង់ដៃឬដើមដៃឬអវយវៈ តូចធំណាមួយ បុរសនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខជិតតែ នឹងស្លាប់ មានពស់វែកនោះជាហេតុ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាពស់វែក បុរសនោះចាប់មិនស្រួល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានមោឃបុរសពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ រៀនធម៌ គឺសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈ លុះមោឃបុរសទាំងនោះរៀនធម៌នោះហើយ មិនបានពិចារណា នូវសេចក្តីនៃធម៌ទាំងនោះដោយប្រាជ្ញា ធម៌ទាំងឡាយនោះដែលមោឃបុរសទាំងនោះមិនបានពិចារណានូវសេចក្តីដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏មិនប្រាកដ ច្បាស់ក្នុងចិត្ត មោឃបុរសទាំងនោះ រៀនធម៌ដោយមានបំណងតែខាង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឥតិវាទប្បមោក្ខានិសំសា ច យស្សត្ថាយ ធម្មំ
 បរិយាបុណានិ តព្វស្ស អត្ថំ ធានុកោនិ តេសំ តេ
 ធម្មា ទុក្ខហិតា ដីយរត្ថំ អហិតាយ ទុក្ខាយ
 សំវត្តនិ តំ កិស្ស ហេតុ ទុក្ខហិតត្តា ភិក្ខុវេ
 ធម្មានំ ។

[១៧] ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ឯកច្ចេ កុលបុត្តា ធម្មំ
 បរិយាបុណានិ សុត្ថំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាមំ ឧទានំ
 ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ពតធម្មំ វេទល្មំ តេ តំ ធម្មំ
 បរិយាបុណិត្តា តេសំ ធម្មានំ បញ្ញាយ អត្ថំ ឧបប-
 រិក្ខុនិ តេសំ តេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្ថំ ឧបបរិក្ខុតំ
 និជ្ឈានំ ឧមនិ តេ ន ចេវ ឧចារម្ហានិសំសា ធម្មំ
 បរិយាបុណានិ ន ឥតិវាទប្បមោក្ខានិសំសា ច យស្ស-
 ត្ថាយ ធម្មំ បរិយាបុណានិ តព្វស្ស អត្ថំ អនុកោនិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

លើកទោសគេផង ដោយមានបំណងតែខាងដោះស្រាយនូវវាទៈ ដូច្នោះ
 ដូច្នោះផង កុលបុត្រទាំងឡាយរៀនធម៌ ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ពួក
 មោឃបុរសនោះក៏មិនបាននូវប្រយោជន៍នោះ របស់ធម៌នោះឡើយ ធម៌
 ទាំងឡាយនោះ ដែលមោឃបុរសទាំងនោះរៀនមិនល្អហើយ ក៏ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរអង្វែង ដំណើរ
 នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ធម៌ទាំងឡាយ ដែល
 មោឃបុរស រៀនមិនល្អហើយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានកុលបុត្រ
 ពួកខ្លះ រៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ
 ជាតកៈ អព្ពតធម្មៈ វេទល្លៈ កុលបុត្រទាំងនោះ លុះរៀនធម៌នោះហើយ
 ក៏ពិចារណានូវសេចក្តីនៃធម៌ទាំងឡាយនោះដោយប្រាជ្ញា ធម៌ទាំងនោះ
 លុះកុលបុត្រទាំងនោះពិចារណានូវសេចក្តីដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏ប្រាកដ
 ច្បាស់ក្នុងចិត្ត កុលបុត្រទាំងនោះមិនមែនរៀនធម៌ ដោយមានបំណងតែ
 ខាងលើកទោសគេផង មិនមែនរៀនធម៌ដោយមានបំណងតែខាងដោះ
 ស្រាយវាទៈដូច្នោះដូច្នោះផង កុលបុត្រឯទៀតរៀនធម៌ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ណា កុលបុត្រទាំងនោះ ក៏បាននូវប្រយោជន៍នោះ របស់ធម៌នោះ

ឱបម្មវគ្គស្ស អលកទ្ធច្ឋបមសុត្តេ សុតហិតា ធម្មា

តេសំ តេ ធម្មា សុតហិតា ធីយវត្ថំ ហិតាយ
 សុខាយ សំវត្តន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ សុតហិតត្តា
 ភិក្ខុវេ ធម្មានំ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ
 អលកទ្ធត្ថិកោ អលកទ្ធកវេសី អលកទ្ធច្ឋរិយេសនំ
 ចរមាដោ សោ បស្សេយ្យ មហាន្តំ អលកទ្ធិំ តមេនំ
 អដបទេន ទណ្ណោន សុនិក្កហិតំ និក្កហេត្វា កីវាយំ សុតហិតំ
 កណ្ណោយ្យ កិញ្ចាបិ សោ ភិក្ខុវេ អលកទ្ធា តស្ស
 បុរិសស្ស ហត្ថំ វា ពាហំ វា អញ្ញតរំ វា អង្គប្បច្ចង្គិ
 កោតេហិ បសិវេធស្ស អថខោ សោ នេវ តតោនិ-
 ទានំ មរណំ វា និក្កច្ឆេយ្យ មរណាមត្ថំ វា ទុក្ខំ
 តំ កិស្ស ហេតុ សុតហិតត្តា ភិក្ខុវេ អលកទ្ធស្ស
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឥនេកច្ឆេ កុលបុត្តា ធម្មំ
 បរិយាបុណានិ្ត សុត្ថំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ

ឱបម្មវគ្គ អលតទ្ធូបមសូត្រ ធម៌ទាំងឡាយដែលកុលបុត្ររៀនល្អ

ធម៌ទាំងនោះដែលកុលបុត្រពួកនោះរៀនល្អហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលយូរអង្វែង ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែធម៌ទាំងឡាយដែលកុលបុត្រ
 ទាំងនោះ បានរៀនដោយល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសអ្នក
 ត្រូវការដោយពស់វែក ស្វែងរកពស់វែក ត្រាច់ទៅស្វែងរកពស់វែក
 បុរសនោះបានឃើញពស់វែក ១ យ៉ាងធំ ក៏សង្កត់ពស់វែកនោះដោយ
 ដំបងដូចជាជើងពពែ ដោយស្រួលបួល លុះសង្កត់ដោយដំបងដូចជា
 ជើងពពែ យ៉ាងស្រួលហើយ ក៏ចាប់ត្រង់-កយ៉ាងមាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពស់វែកនោះរុំព័ទ្ធដែឬដើមដៃឬអវយវៈតូចណាមួយនៃបុរសនោះ ដោយ
 រំពត់ទាំងឡាយក៏មែនហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះ បុរសនោះក៏មិនដល់នូវ
 សេចក្តីស្លាប់ ឬសេចក្តីទុក្ខជិតនឹងស្លាប់ មានពស់វែកនោះជាហេតុទេ
 ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ពស់វែក
 បុរសនោះចាប់ត្រូវទំនង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មាន
 កុលបុត្រពួកខ្លះ រៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទល្លំ តេ
 តំ ធម្មំ បរិយាបុណ្ណាត្វា តេសំ ធម្មានំ បញ្ញាយ
 អត្ថំ ឧបបរិក្ខន្តិ តេសំ តេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្ថំ
 ឧបបរិក្ខតំ និដ្ឋានំ ឧមន្តិ តេ ន ចេវ ឧចា-
 រម្មានិសំសា ធម្មំ បរិយាបុណ្ណានិ ន ឥតិវាទប្ប-
 មោក្ខានិសំសា ច យស្សត្ថាយ ធម្មំ បរិយា-
 បុណ្ណានិ តញ្ចស្ស អត្ថំ អនុកោនិ តេសំ តេ ធម្មា
 សុកហិតា ធីយរត្ថំ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តនិ តំ
 កិស្ស ហេតុ សុកហិតត្តា កិក្ខវេ ធម្មានំ ។
 តស្មាតិហា កិក្ខវេ យស្ស មេ កាសិតស្ស អត្ថំ
 អាជានេយ្យាថ តថា នំ ធាវេយ្យាថ យស្ស ច
 បន មេ កាសិតស្ស អត្ថំ ន អាជានេយ្យាថ អហំ
 វោ តត្ថេវ^(១) បដិបុច្ឆិតព្វោ យេ វា បនស្ស វិយត្តា
 កិក្ខុ កុល្លបមំ វោ កិក្ខវេ ធម្មំ ទេសិស្សាមិ

១ ឱ. តត្ថ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈ កុលបុត្រទាំងនោះ លុះបាន
 រៀនធម៌នោះហើយ ក៏ពិចារណានូវសេចក្តីនៃធម៌ទាំងនោះ ដោយប្រាជ្ញា
 ធម៌ទាំងនោះ លុះកុលបុត្រពួកនោះបានពិចារណានូវសេចក្តី ដោយប្រាជ្ញា
 ក៏ប្រាកដច្បាស់ក្នុងចិត្ត កុលបុត្រទាំងនោះមិនមែនរៀនធម៌ ដោយមាន
 បំណងតែខាងលើកទោសគេផង មិនមែនរៀនធម៌ ដោយមានបំណង
 តែខាងដោះស្រាយវាទៈដូច្នោះដូច្នោះផង កុលបុត្រឯទៀតរៀនធម៌ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ណា កុលបុត្រទាំងនោះ ក៏បាននូវប្រយោជន៍នោះរបស់ធម៌នោះ
 ធម៌ទាំងឡាយនោះ ដែលកុលបុត្រទាំងនោះរៀនល្អហើយ រមែងប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលយូរអង្វែង ដំណើរ
 នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលកុលបុត្រទាំងនោះរៀនដោយល្អ យ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយអាចដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីនៃ
 ភាសិតណា របស់តថាគត គប្បីចាំទុកនូវសេចក្តីនៃភាសិតនោះយ៉ាងនោះ
 ចុះ មួយវិញទៀត អ្នកទាំងឡាយមិនអាចដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃភាសិត
 ណា របស់តថាគត អ្នកទាំងឡាយគប្បីសាកសួរតថាគតក្នុងអត្ថនៃភាសិត
 នោះចុះ ឬក៏គប្បីសួរចំពោះភិក្ខុណាដែលឈ្លាសវៃចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ មានឧបមាដូចក្បួន ដល់អ្នកទាំងឡាយ

ឱបម្មវគ្គស្ស អលគទ្ធរូបមសុត្តេ កុល្លបមា ធម្មទេសនា

និត្តរណាត្តាយ ដោ កហណាត្តាយ តំ សុណាថ
សាធុកំ មនសិករោថ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
ខោ តេ ភិក្ខុ កករតោ បច្ចុស្សោសុំ ។
[១៨] កកវា ឯតទរោថ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ
បុរិសោ អន្ធានមក្កប្បដិបន្នោ សោ បស្សេយ្យ មហាន្តំ
ឧទកណ្ណវំ ឱរិមតីរំ^(១) សាសន្តិំ សប្បដិកយំ ចារិម-
តីរំ ខេមំ អប្បដិកយំ ន ចាស្ស ជារា សន្តារណី ឧត្តរសេ-
តុ វា អចារា ចារំ កមនាយ តស្ស ឯវមស្ស អយំ ខោ
មហា ឧទកណ្ណរោ ឱរិមតីរំ^(២) សាសន្តិំ សប្បដិកយំ
ចារិមតីរំ ខេមំ អប្បដិកយំ នត្តិ ច ជារា សន្តា-
រណី ឧត្តរសេតុ វា អចារា ចារំ កមនាយ យន្ទនាហំ
តិណាកដ្ឋសាខាបលាសំ សន្តិឡត្វា កុលំ ពន្ធិត្វា

១ ឱ. ឱរិមតីរំ ។ ម. ឱរិមំ តីរំ ។ ២ ឱ. ឱរិមញ្ច តីរំ ។ ម. ឱរិមំ ច តីរំ ។

ឱបម្មវត្ត អលតទ្ធិបមសូត្រ ធម្មទេសនាមានឧបមាដោយក្សន

ដើម្បីឲ្យរលាស់ខ្លួនចេញ មិនមែនដើម្បីឲ្យនៅប្រកាន់ឡើយ អ្នកទាំង-
ឡាយចូរហ្មត់ស្តាប់នូវសេចក្តីនោះ ចូរខំយកចិត្តទុកដាក់ឲ្យប្រពៃ តថាគត
នឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា
ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[១៧] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ដូចជាបុរសអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយ បុរសនោះឃើញ នូវអន្ទង់ទឹក
ដ៏ធំ មានត្រើយខាងអាយប្រកបដោយសេចក្តីរន្សៀស ប្រកបដោយ
ភ័យ មានត្រើយខាងនាយដ៏ក្សេម ប្រាសចាកភ័យ តែថាទូក ក្សន
ឬស្ពានសម្រាប់ឆ្លងពីត្រើយអាយ ទៅត្រើយនាយ នៃបុរសនោះ មិន
មានឡើយ បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អន្ទង់ទឹកដ៏ធំនេះ
មានត្រើយខាងអាយប្រកបដោយសេចក្តីរន្សៀសនិងភ័យ មានត្រើយខាង
នាយដ៏ក្សេម ប្រាសចាកភ័យ ទូក ក្សនឬស្ពានសម្រាប់ឆ្លងពីត្រើយខាង
អាយទៅត្រើយខាងនាយក៏គ្មាន បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញប្រមូល
ស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ និងចំបើង យកមកចងធ្វើជាក្សន ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តំ កុលំ ជិស្សាយ ហត្ថេហិ ច ចាទេហិ ច
 វាយមមាដោ សោត្តិណ ចារំ ឧត្តរេយ្យន្តិ ។ អថ-
 ខោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តិណាកដ្ឋសាខាបលាសំ
 សន្តំឡិត្វា កុលំ ពទ្ធិត្វា តំ កុលំ ជិស្សាយ ហត្ថេហិ
 ច ចាទេហិ ច វាយមមាដោ សោត្តិណ ចារំ ឧត្ត-
 រេយ្យ តស្ស ឧត្តិណ្ណស្ស ចារកតស្ស^(១) ឯវមស្ស
 ពហុកាហោ ខោ មេ អយំ កុលោ ឥមាហំ កុលំ
 ជិស្សាយ ហត្ថេហិ ច ចាទេហិ ច វាយមមាដោ
 សោត្តិណ ចារំ ឧត្តិណ្ណោ យទ្ធជាហំ ឥមំ កុលំ
 សីសេ វា អាហេបេត្វា ខន្ទេ វា បច្ចាហេបេត្វា^(២)
 យេនកាមំ បក្កមេយ្យន្តិ ។ តំ កី មញ្ញុថ ភិក្ខុវេ
 អបិ នុ សោ បុរិសោ ឯវំការី តស្មី កុលោ កិច្ច-
 ការី អស្សាតិ ។ ដោ ហេតំ ភន្ទេ ។ កថំការី
 ច សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តស្មី កុលោ កិច្ចការី
 អស្ស ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ តស្ស បុរិសស្ស ចារកតស្ស^(៣)
 ឯវមស្ស ពហុកាហោ ខោ មេ អយំ កុលោ

១ ឱ. តស្ស តិណ្ណស្ស ចារំ គតស្ស ។ ម. តស្ស បុរិសស្ស តិណ្ណស្ស ចារំ គតស្ស ។
 ២ ឱ. ឧច្ចាហេត្វា ។ ៣ ឱ. ម. តិណ្ណស្ស ចារំ គតស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

អាស្រ័យនូវក្បួននោះ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង ឆ្លងទៅកាន់ត្រើយ
 ខាងនាយដោយសួស្តីបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង
 បុរសនោះក៏ប្រមូលស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ និងចំបើង មកចងជា
 ក្បួន ហើយបានអាស្រ័យក្បួននោះ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង ឆ្លងទៅ
 កាន់ត្រើយខាងនាយបានដោយសួស្តី កាលបុរសនោះឆ្លងទៅដល់ត្រើយ
 ខាងនាយហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្បួននេះមានឧបការៈ
 ច្រើនដល់អាត្មាអញ ។ បានអាស្រ័យក្បួននេះ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង
 ឆ្លងមកដល់ត្រើយដោយសួស្តីបាន បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញលើកក្បួន
 នេះទូលលើក្បាលបួលីនឹង-ក ដើរចេញទៅកាន់ទីគួរតាមប្រាថ្នា ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះ
 ធ្វើយ៉ាងនេះ បានឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើសេចក្តីសមគួរដល់ក្បួននោះឬទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនោះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបុរសនោះ ធ្វើដូចម្តេច ទើបបានឈ្មោះថាធ្វើសេចក្តីសមគួរដល់ក្បួន
 នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះឆ្លងដល់ត្រើយនាយក្នុងទីឯនោះ
 គួរត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្បួននេះមានឧបការៈច្រើន ដល់អាត្មាអញ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលកទ្ធូបមសុត្តេ ឆ ទិដ្ឋិដ្ឋានានិ

ឥមាហំ កុល្លំ ជិស្សាយ ហត្ថេហិ ច ចានេហិ
 ច វាយមមាដោ សោត្តិណ ចារំ ឧត្តិល្លោកា យន្ទ្រ-
 ធាហំ ឥមំ កុល្លំ ថលេ វា ឧស្សាបេត្វា^(១) ឧទ-
 កេ វា ឱបិលាបេត្វា យេនកាមំ បក្កមេយ្យន្តិ ។
 ឯវំការី ខោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តស្មី កុល្លេ
 កិច្ចការី អស្ស ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ កុល្លបមោ
 មយា ធម្មោ ទេសិតោ ជិត្តរណាត្តាយ ដោ កហ-
 ណាត្តាយ កុល្លបមំ វោ ភិក្ខុវេ ធម្មំ ទេសិតំ^(២)
 អាជានន្តេហិ ធម្មាបិ វោ បហាតព្វា បកេវ អធម្មា ។
 [១៩] ឆយិមាជិ ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិដ្ឋានានិ ។ កតមាជិ
 ឆ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ អស្សតវា បុប្ផដ្ឋនោ អរិយានំ
 អទស្សារី អរិយធម្មស្ស អកោរិទោ អរិយធម្មេ អរិដីតោ

១ ឱ. ឧស្សាទេត្វា ។ ម. ឧស្សាវេត្វា ។ ២ ឱ. ធម្មំ ទេសិតន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ឱបម្មវត្ត អលតទ្ធូបមស្សត្រ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិមាន ៦ យ៉ាង

បានអាស្រ័យនូវក្បួននេះហើយ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង ឆ្លងមក
 ដល់ត្រើយនាយបានដោយស្មស្តី បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញលើកក្បួន
 នេះ ដាក់លើគោក ឬពន្លឺចក្កនៃទឹក ហើយដើរចេញទៅកាន់ទីគួរតាម
 ប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះ ដែលធ្វើយ៉ាងនេះបាន
 ឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើសេចក្តីសមគួរដល់ក្បួននោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ធម៌មានឧបមាដូចជាក្បួន ដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដើម្បីឲ្យរលាស់
 ខ្លួនចេញ មិនមែនដើម្បីឲ្យនៅប្រកាន់ឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ មានឧបមាដូចក្បួន ដែល
 តថាគតសម្តែងហើយ គប្បីលះបង់ធម៌^(១) ទាំងឡាយចេញ នឹងចាំបាច់
 ពោលទៅថ្វីដល់អកុសលធម៌ ។

[១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុជាទីតាំង នៃទិដ្ឋិទាំងឡាយ
 នេះ មាន ៦ ។ ហេតុជាទីតាំង នៃទិដ្ឋិទាំង ៦ តើដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុប្ផជួនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនឃើញ
 នូវពួកអរិយបុគ្គល មិនឈ្លាសក្នុងអរិយធម៌ មិនសិក្សាក្នុងអរិយធម៌

១ អដ្ឋកថា ថា បានដល់សមថៈ និង វិបស្សនា ។ ដែលព្រះសាស្តាឲ្យលះនោះ គឺឲ្យ
 លះឆន្ទរាគក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនានោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សប្បុរិសានំ អនស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស អកោវិទោ
 សប្បុរិសធម្ម អរិដីតោ រូបំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ វេទនំ ឯតំ មម
 ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ
 សញ្ញំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ
 សមនុបស្សតិ សង្ខារេ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ យម្បិទំ ទិដ្ឋ
 សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិចរិតំ
 មនសា តម្បិ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ សមនុបស្សតិ យម្បិទំ ទិដ្ឋិដ្ឋានំ សោ លោកោ
 សោ អត្តា សោ បេច្ច ភវិស្សាមិ មិច្ឆោ ធុរោ សស្ស-
 តោ អរិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ បស្សាមីតិ
 តម្បិ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សម-
 នុបស្សតិ ។ សុតវា ច ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារកោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

មិនឃើញនូវពួកសប្បុរស មិនឃើញសក្ខីសប្បុរសធម៌ មិនសិក្សាក្នុង
 សប្បុរសធម៌ ពិចារណាឃើញនូវរូបថា នុ៎ះរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអា-
 ត្មាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញដូច្នោះ ១ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាថា
 នុ៎ះរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញដូច្នោះ ១
 ពិចារណាឃើញនូវសញ្ញាថា នុ៎ះរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជា
 ខ្លួនរបស់អាត្មាអញដូច្នោះ ១ ពិចារណាឃើញនូវសង្ខារទាំងឡាយថា នុ៎ះ
 របស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ដូច្នោះ ១
 អារម្មណ៍ណាដែលបានឃើញ បានឮ បានពាល់ត្រូវ បានដឹងច្បាស់ មក
 ដល់ បានស្វែងរក បានពិចារណារឿយ ។ ក៏ពិចារណាឃើញអារម្មណ៍
 នោះថា នុ៎ះរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ
 ដូច្នោះ ១ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិណាថា នោះជាសត្វលោក នោះជាខ្លួន
 អាត្មាអញ អាត្មាអញនោះទៅកាន់បរលោកនឹងជាអ្នកទៀងទាត់ បិតថេរ
 មិនប្រែប្រួល បិតនៅដូចជាសស្សតិវត្ត^(១)ដូច្នោះឯង ក៏ពិចារណាឃើញ
 ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិនោះថា នុ៎ះរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជា
 ខ្លួននៃអាត្មាអញដូច្នោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយស្សវ័កដែលចេះដឹង

១ អដ្ឋកថា ថា បានដល់ភ្នំសិរេនុ ផែនដី និងមហាសមុទ្រជាដើម ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលកទ្ធូបមសុត្តេ ឆ ទិដ្ឋិដ្ឋានានិ

អរិយានំ ទស្សារី អរិយធម្មស្ស កោរិទោ អរិយធម្ម
 សុរិដីតោ សប្បុរិសានំ ទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស
 កោរិទោ សប្បុរិសធម្ម សុរិដីតោ រូបំ នេតំ មម
 នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ វេទនំ
 នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សម-
 នុបស្សតិ សញ្ញា នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេ-
 សោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ សដ្ឋារេ នេតំ មម នេ-
 សោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ យម្បិទំ
 ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុរិចរិតំ
 មនសា តម្បិ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតិ សមនុបស្សតិ យម្បិទំ ទិដ្ឋិដ្ឋានំ សោ លោកោ

ឱបម្មវត្ត អលតទ្ធូបមស្មត្រ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិ មាន ៦ យ៉ាង

បានឃើញនូវពួកអរិយៈ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងអរិយធម៌ បានសិក្សាដោយ
 ប្រពៃក្នុងអរិយធម៌ បានឃើញនូវពួកសប្បុរស ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងសប្បុ-
 រិសធម៌ បានសិក្សាដោយប្រពៃក្នុងសប្បុរិសធម៌ ពិចារណាឃើញនូវរូប
 ថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាអាត្មាអញ នុ៎ះមិន
 មែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាថា នុ៎ះមិនមែនជា
 របស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាអាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មា
 អញ ពិចារណាឃើញនូវសញ្ញាថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ នុ៎ះ
 មិនមែនជាអាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ពិចារណាឃើញ
 នូវសង្ខារទាំងឡាយថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជា
 អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ អារម្មណ៍ណាដែលបាន
 ឃើញ បានឮ បានពាល់ត្រូវ បានដឹងច្បាស់ បានដល់ បានស្វែងរក
 បានពិចារណារឿយ ។ ដោយចិត្ត ក៏ពិចារណាឃើញនូវអារម្មណ៍នោះថា
 នុ៎ះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាអាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អាត្មាអញ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិណាថា នោះជាសត្វលោក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សោ អត្តា សោ បេច្ច ភវិស្សាមិ និច្ចោ ធុរោ
 សស្សតោ អរិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ
 បស្សាមីតិ តម្បី នេតំ មម នេសោហាមស្មី ន មេសោ
 អត្តាតិ សមនុបស្សតិ សោ ឯវំ សមនុបស្សន្តោ
 អសតិ ន បរិតស្សតីតិ ។

[២០] ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច
 សិយា នុ ខោ ភន្តេ ពហិទ្ធា អសតិ បរិតស្សនាតិ ។
 សិយា ភិក្ខុតិ ភកវា អរោច ឥធិ ភិក្ខុ ឯកច្ចស្ស
 ឯវំ ហោតិ អហុ វត មេ តំ វត មេ នត្ថិ
 សិយា វត មេ តំ វតាហំ ន លកាមីតិ សោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

នោះជាខ្លួន អាត្មាអញនោះ ទៅក្នុងបរលោក នឹងជាបុគ្គលទៀងទាត់
បិតថេរមិនប្រែប្រួល បិតនៅដូចជាសស្សតិវត្ថុ ដូច្នោះឯង ក៏ពិចារណា
ឃើញនូវហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិនោះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ នុ៎ះ
មិនមែនជាអាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ អរិយស្សវ័ក
នោះ កាលពិចារណាឃើញច្បាស់យ៉ាងនេះ កាលបើវត្ថុនោះ មិនមាន
គឺថា វិនាសទៅ ក៏មិនតក់ស្លុតឡើយ ។

[២០] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាន
ភិក្ខុ ១ រូប បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន បើបរិក្ខារខាងក្រៅមិនមាន គឺថាវិនាសទៅ សេចក្តីតក់ស្លុត
មានឬទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តបថា ម្ចាស់ភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់
ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តី
ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ទ្រព្យរបស់អាត្មាអញមានហើយ តែឥឡូវ ទ្រព្យ
របស់អាត្មាអញនោះ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ^១ ទ្រព្យណា ដែលអាត្មា
អញគួរបាន ឥឡូវអាត្មាអញ មិនបានទ្រព្យនោះឡើយ បុគ្គលនោះ

១ ខូចខាតទៅដោយស្តេចរឹបជាន់ ចោរលួច ភ្លើងឆេះ ទឹកលិច ឬអស់ទៅដោយប្រើ
ប្រាស់ ។ អដ្ឋកថា ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលគទ្ធូបមសុត្តេ បរិតស្សនាកថា

សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧត្តាឡី កន្ទតិ សម្មោហំ
អាបជ្ជតិ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ ពហិទ្ធា អសតិ បរិតស្សនា
ហោតីតិ ។ សិយា បន ភន្តេ ពហិទ្ធា អសតិ អបរិ-
តស្សនាតិ ។ សិយា ភិក្ខុតិ ភកវា អវោច ឥធន
ភិក្ខុ ឯកច្ចស្ស ន ឯវំ ហោតិ អហុ វត មេ តំ វត
មេ នត្តិ សិយា វត មេ តំ វតាហំ ន លកា-
មីតិ សោ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ
ឧត្តាឡី កន្ទតិ ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ឯវំ ខោ
ភិក្ខុ ពហិទ្ធា អសតិ អបរិតស្សនា ហោតីតិ ។
សិយា នុ ខោ ភន្តេ អជ្ឈតំ អសតិ បរិ-
តស្សនាតិ ។ សិយា ភិក្ខុតិ ភកវា អវោច
ឥធន ភិក្ខុ ឯកច្ចស្ស ឯវំ ទិដ្ឋិ ហោតិ

ឱបម្មវគ្គ អលគទ្ធបមសូត្រ ពោលអំពីសេចក្តីតក់ស្លុត

ក៏សោកសៅ លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង កន្ទក់កន្ទេញ ដល់
 នូវសេចក្តីវង្វេងភ្លេច ម្នាលភិក្ខុ កាលបើបរិក្ខារខាងក្រៅមិនមានហើយ
 សេចក្តីតក់ស្លុត រមែងមាន យ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
 កាលបើបរិក្ខារខាងក្រៅ មិនមានហើយ សេចក្តីមិនតក់ស្លុតមានដែរឬ
 ទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា ម្នាលភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់ត្រាស់
 តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ទ្រព្យរបស់អាត្មាអញមានហើយ តែឥឡូវ
 ទ្រព្យរបស់អាត្មាអញនោះ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ ទ្រព្យណា ដែល
 អាត្មាអញគួរបាន ឥឡូវអាត្មាអញមិនបានទ្រព្យនោះឡើយ បុគ្គលនោះ
 មិនសោកសៅ មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រូង កន្ទក់កន្ទេញ
 មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេងភ្លេច ម្នាលភិក្ខុ កាលបើបរិក្ខារខាងក្រៅមិនមាន
 ហើយ សេចក្តីមិនតក់ស្លុត រមែងមាន យ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះកាលបើវត្ថុខាងក្នុងមិនមានហើយ សេចក្តីតក់ស្លុត មានឬ
 ទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា ម្នាលភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់ត្រាស់
 តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីយល់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សោ លោកោ សោ អត្តា សោ បេច្ច ភវិស្សាមិ
 និទ្ទោ ធុរោ សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិ-
 សមំ តថេវ បស្សាមីតិ សោ សុណាតិ តថាកតស្ស
 វា តថាកតស្សាវកស្ស វា សព្វេសំ ទិដ្ឋិដ្ឋានាទិដ្ឋានបរិ-
 យុដ្ឋានាភិនិវេសានុសយានំ សមុក្សាតាយ សព្វសដ្ឋា-
 រសមថាយ សព្វបទិប្បទិនិស្សក្កាយ តណ្ហាក្ខយាយ
 វិរាតាយ និរោធាយ និព្វានាយ ធម្មំ ទេសេន្តស្ស ។
 តស្សេវ^(១) ហោតិ ឧច្ឆិទ្ឋិស្សាមិ នាមស្ស វិនស្សិ-
 ស្សាមិ នាមស្ស នស្ស នាម ភវិស្សាមីតិ
 សោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាធឿ កក្ខតិ

១ ឱ. តស្ស ឯវំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជាសត្វលោក នោះជាខ្លួន អាត្មាអញនោះ
 ទៅក្នុងបរលោក នឹងជាបុគ្គលទៀងទាត់បិតថេរ មិនប្រែប្រួល បិតនៅ
 បីដូចជាសស្សតិវត្តដូច្នោះឯង បុគ្គលនោះរមែងស្តាប់ពាក្យរបស់តថាគត
 ក្តី របស់សាវ័កនៃតថាគតក្តី ដែលសម្តែងធម៌ដើម្បីគាស់រំលើងនូវទិដ្ឋិ និង
 ហេតុនៃទិដ្ឋិ^(១) និងទីតាំងអាស្រ័យនៃទិដ្ឋិ និងសេចក្តីគ្របសង្កត់នៃទិដ្ឋិនិង
 អនុស័យដែលតាំងនៅមាំក្នុងសន្តាន ដើម្បីរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង ដើម្បី
 លះបង់នូវឧបធិ^(២)ទាំងពួង ដើម្បីអស់ទៅនៃតណ្ហា ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ
 ដើម្បីរលត់នៃកងទុក្ខ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងសូន្យទៅ មិនកើតទៀតឡើយ អាត្មាអញនឹង
 វិនាសទៅ មិនកើតទៀតឡើយ អាត្មាអញមុខជានឹងមិនកើតទៀតឡើយ
 បុគ្គលនោះ ក៏សោកសៅ លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង កន្ទក់កន្ទេញ

១ ហេតុនៃទិដ្ឋិមាន ៨ គឺ ខន្ធ ១ អវិជ្ជា ១ ផស្សៈ ១ សញ្ញា ១ វិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះ) ១
 អយោនិសោមនសិការៈ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយខុសទំនង) ១ បាបមិត្ត (មិត្តអាក្រក់) ១ បរតោ-
 យោសៈ សំឡេងគឺកកងអំពីសម្លាក់ជនដទៃ ១ ។ ២ ឧបធិមាន ៤ គឺ ខន្ធបធិ ១ កិលេសូ-
 បធិ ១ អភិសង្ខារបធិ ១ បញ្ចកាមគុណ្ឌបធិ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលគទ្ធិបមសុត្តេ បរិតស្សនាកថា

សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ អជ្ឈតំ អសតិ

បរិតស្សនា ហោតីតិ ។ សិយា បន កន្តេ អជ្ឈតំ

អសតិ អបរិតស្សនាតិ ។ សិយា ភិក្ខុតិ កកវា

អរោច ឥធន ភិក្ខុ ឯកច្ចស្ស ន ឯវំ ទិដ្ឋិ

ហោតិ សោ សោកោ សោ អត្តា សោ បេច្ច

ករិស្សាមិ និច្ចោ ធុរោ សស្សតោ អរិបរិណាមធម្មោ

សស្សតិសមំ តថេវ បស្សាមីតិ សោ សុណាតិ តថា-

កតស្ស វា តថាកតស្សវកស្ស វា សព្វេសំ ទិដ្ឋិដ្ឋា-

នាទិដ្ឋានបរិយុដ្ឋានាភិទិវេសានុសយានំ សមុត្តាតាយ

សព្វសម្មារសមថាយ សព្វបទិយ្យទិទិស្សក្តាយ តណ្ហា-

ក្តាយាយ វិរាតាយ និរោធាយ និព្វានាយ ធម្មំ ទេ-

សេន្តស្ស ។ តស្ស ន ឯវំ ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធិស្សាមិ

ឱបម្មវគ្គ អលតទ្ធូបមស្មត្រ ពោលអំពីសេចក្តីតក់ស្លុត

ដល់នូវសេចក្តីវង្វេងភ្លេច ម្នាលភិក្ខុ កាលបើវត្ថុខាងក្នុងមិនមានហើយ
សេចក្តីតក់ស្លុត រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះកាល
បើវត្ថុខាងក្នុងមិនមានហើយ សេចក្តីមិនតក់ស្លុត គប្បីមានដែរឬទេ ។
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា ម្នាលភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅ
ទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនមានសេចក្តីយល់
ឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជាសត្វលោក នោះជាខ្លួន អាត្មាអញនោះ
ទៅក្នុងបរលោក នឹងជាបុគ្គលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល បិតនៅ
បីដូចជាសស្សតិវត្ថុដូច្នោះឯង បុគ្គលនោះ រមែងស្តាប់ពាក្យនៃតថាគតក្តី
សារឹកនៃតថាគតក្តី ដែលសម្តែងធម៌ ដើម្បីគាស់រំលើងនូវទិដ្ឋិ និងហេតុ
នៃទិដ្ឋិ និងទីតាំងអាស្រ័យនៃទិដ្ឋិ និងសេចក្តីគ្របសង្កត់នៃទិដ្ឋិ និង
អនុស័យដែលតាំងនៅមាំក្នុងសន្តាន ដើម្បីរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង ដើម្បី
លះបង់នូវឧបធិទាំងពួង ដើម្បីអស់ទៅនៃតណ្ហា ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ
ដើម្បីរលត់នៃកងទុក្ខ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តី
ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងសូន្យទៅ មិនកើតឡើយ អាត្មា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

នាមស្ស វិនស្សិស្សាមិ នាមស្ស នស្ស នាម ភវិស្សាមីតិ
សោ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ ន ឧត្តា-
ឡី កន្ធិតិ ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ
អជ្ឈត្តំ អសតិ អបរិតស្សនា ហោតិ ។

[២០] តំ^(១) ភិក្ខុវេ បរិត្តហំ បរិត្តល្ខោយ្យាថ យ្វាស្ស
បរិត្តហោ និទ្វោ ធុរោ សស្សតោ អរិបរិណាមធម្មោ
សស្សតិសមំ តថេវ តិដ្ឋេយ្យ បស្សថ នោ តុម្ភេ ភិក្ខុវេ
តំ បរិត្តហំ យ្វាស្ស បរិត្តហោ និទ្វោ ធុរោ សស្សតោ
អរិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ តិដ្ឋេយ្យាតិ ។

នោ ហោតំ ភន្តេ ។ សាធុ ភិក្ខុវេ អហាម្យិ ខោ តំ ភិក្ខុវេ
បរិត្តហំ ន សមនុបស្សាមិ យ្វាស្ស បរិត្តហោ និទ្វោ
ធុរោ សស្សតោ អរិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ
តិដ្ឋេយ្យ ។ តំ^(២) ភិក្ខុវេ អត្តវាទុចាទានំ ឧចាទិ-
យេថ យស្ស^(៣) អត្តវាទុចាទានំ ឧចាទិយតោ
ន ឧប្បដ្ឋេយ្យំ សោកបរិទេវទុក្ខោមនស្សចាយាសា

១ ម. តញ្ជិ ។ ២ ម. តំ ហិ ។ ៣ ឱ. យំ អស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

អញ្ជានីវិនាសទៅ មិនកើតទៀតឡើយ អាត្មាអញមុខជានឹងមិនកើត
ទៀតឡើយ បុគ្គលនោះមិនសោកសៅ មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិន
គក់ទ្រូង កន្ទក់កន្ទេញ មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេងក្លែង ម្នាលភិក្ខុ កាល
បើវត្ថុខាងក្នុងមិនមានហើយ សេចក្តីមិនតក់ស្លុត រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទ្រព្យរបស់ណា ដែលទៀងទាត់ បិត-
ថេរ មិនប្រែប្រួល បិតនៅដូចជាសស្សតិវត្ថុដូច្នោះឯង អ្នកទាំងឡាយ
គប្បីគន់មើលនូវទ្រព្យរបស់នោះចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទ្រព្យរបស់
ណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល បិតនៅដូចជាសស្សតិ-
វត្ថុដូច្នោះឯង តើអ្នកទាំងឡាយឃើញនូវទ្រព្យរបស់នោះទេ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមិនឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ត្រូវហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទ្រព្យរបស់ណាដែលទៀងទាត់ បិត-
ថេរ មិនប្រែប្រួល បិតនៅដូចជាសស្សតិវត្ថុដូច្នោះឯង សូម្បីតថាគត
ក៏មិនឃើញនូវទ្រព្យរបស់នោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិន
គប្បីកើតដល់បុគ្គលអ្នកប្រកាន់ នូវអត្តវាទុបាទានណា^(១) អ្នកទាំងឡាយ
ប្រកាន់ នូវអត្តវាទុបាទាននោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី

១ វាទៈនិងសេចក្តីប្រកាន់ថាខ្លួនដូច្នោះ ។ អដ្ឋកថា ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលកទ្ធូបមសុត្តេ អត្តវាទុបាទានទិដ្ឋិនិស្សយំ

បស្សថ ឆោ តុម្ហេ ភិក្ខុវេ តំ អត្តវាទុបាទានំ យស្ស
 អត្តវាទុបាទានំ ឧបាទិយតោ ន ឧប្បជ្ជេយ្យំ សោក-
 បរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសាតិ ។ ឆោ ហេតំ
 ភន្តេ ។ សាធុ ភិក្ខុវេ អហម្មិ ខោ តំ ភិក្ខុវេ
 អត្តវាទុបាទានំ ន សមនុបស្សាមិ យស្ស អត្តវា-
 ទុបាទានំ ឧបាទិយតោ ន ឧប្បជ្ជេយ្យំ សោក-
 បរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា ។ តំ ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិ-
 និស្សយំ និស្សយេថ យស្ស ទិដ្ឋិនិស្សយំ
 និស្សយតោ ន ឧប្បជ្ជេយ្យំ សោកបរិទេវទុក្ខទោ-
 មនស្សទាយាសា បស្សថ ឆោ តុម្ហេ ភិក្ខុវេ តំ
 ទិដ្ឋិនិស្សយំ យស្ស ទិដ្ឋិនិស្សយំ និស្សយតោ
 ន ឧប្បជ្ជេយ្យំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយា-
 សាតិ ។ ឆោ ហេតំ ភន្តេ ។ សាធុ ភិក្ខុវេ

ឱបម្មវត្ត អលគទ្ធរមសូត្រ អត្តវាទុបាទាននិងទិដ្ឋិនិស្ស័យ

សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនគប្បី
កើតឡើង ដល់បុគ្គលអ្នកប្រកាន់នូវអត្តវាទុបាទានណា អ្នកទាំងឡាយបាន
ឃើញនូវអត្តវាទុបាទាននោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
មិនឃើញនូវអត្តវាទុបាទាននោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តី
ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនគប្បីកើតឡើង ដល់បុគ្គលអ្នកប្រកាន់នូវអត្តវាទុបា-
ទានណា សូម្បីតថាគត ក៏មិនឃើញ នូវអត្តវាទុបាទាននោះដែរ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តី
ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនគប្បីកើតឡើង ដល់បុគ្គលអាស្រ័យនូវទិដ្ឋិនិស្ស័យ
ណា អ្នកទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋិនិស្ស័យនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្ត មិនគប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គលអាស្រ័យនូវទិដ្ឋិនិស្ស័យណា អ្នកទាំង-
ឡាយ ឃើញនូវទិដ្ឋិនិស្ស័យនោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួក
ខ្ញុំព្រះអង្គមិនឃើញ នូវទិដ្ឋិនិស្ស័យនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អហាម្យិ ខោ តំ ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិនិស្សយំ ន សម-
 នុបស្សាមិ យស្ស ទិដ្ឋិនិស្សយំ និស្សយតោ ន
 ឧប្បវេទ្ឋយ្យំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទាយាសា ។

[២២] អត្តនិ វា ភិក្ខុវេ សតិ អត្តនិយំ មេតិ
 អស្សាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ អត្តនិយេ វា ភិក្ខុវេ
 សតិ អត្តា មេតិ អស្សាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ អត្តនិ
 ច ភិក្ខុវេ អត្តនិយេ ច សច្ចតោ ថេតតោ អនុប-
 លត្តិយមារេ^(១) យម្យំទំ ទិដ្ឋិដ្ឋានំ សោ លោកោ
 សោ អត្តា សោ បេច្ច ភវិស្សាមិ និច្ចោ ធុរោ
 សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ
 បស្សាមីតិ ននាយំ ភិក្ខុវេ កេវលោ បរិបូរោ
 ពាលធម្មោតិ ។ កិញ្ចិ ជោ សិយា ភន្តេ កេវ-
 លោ ហិ^(២) ភន្តេ^(៣) បរិបូរោ ពាលធម្មោតិ ។

១ ឱ. ម. អនុបលត្តមារេ ។ ២-៣ ឱ. អយំ បាហោ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ត្រូវហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោ-
មនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនគប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវទិដ្ឋិនិស្ស័យណា សូម្បីតែថាគតក៏មិនឃើញនូវទិដ្ឋិនិស្ស័យនោះដែរ ។

[២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើខ្លួនមានហើយ សេចក្តី
ត្រិះរិះថា នេះជាបរិក្ខាររបស់ខ្លួនអញដូច្នោះ មានឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះ
អង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបរិក្ខាររបស់ខ្លួនមានហើយ សេចក្តី
ត្រិះរិះថា នេះជាខ្លួនរបស់អញដូច្នោះ មានដែរឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះ
អង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើខ្លួនក្តី បរិក្ខាររបស់ខ្លួនក្តី ដែល
បុគ្គលមិនបាន ដោយពិត ដោយបិតថេរ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិណា
ថា នោះជាសត្វលោក នោះជាខ្លួន អាត្មាអញនោះទៅក្នុងបរលោក
នឹងជាបុគ្គលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល នឹងបិតនៅដូចជា
សស្សតិវត្តដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ជាពាលធម៌បរិបូណ៌
ទាំងអស់ មានពិត ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថ្វីក៏មិនមាន
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាលធម៌មានបរិបូណ៌ទាំងអស់ ពិតមែន ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលតទ្ធូបមសុត្តេ ភិក្ខុនំ បដិបុត្តា

តំ កី មញ្ញុយ ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។

អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ

វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិ-

ណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម

ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ដោ ហេតំ

ភន្តេ ។ តំ កី មញ្ញុយ ភិក្ខុវេ វេទនា ។ បេ ។

សញ្ញា... សង្ខារា... វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។

អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ

វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ

វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ

មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ដោ

ហេតំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ យដ្ឋិញ្ចំ រូបំ

ឱបម្មវគ្គ អលតទ្ធូបមស្សត្រ ការទ្រង់សាកសួរចំពោះភិក្ខុ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច រូប
 ជាធម្មជាតិទៀង ឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។
 របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏-
 ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង ដែលជាទុក្ខ មានសភាពប្រែ-
 ប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងពិចារណាលើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អាត្មាអញ
 នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ដូច្នោះឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏-
 ចម្រើន ហេតុនោះមិនគួរនឹងយល់ឃើញដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា...
 សង្ខារទាំងឡាយ... វិញ្ញាណជារបស់ទៀង ឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ
 ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង
 ដែលជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងពិចារណាលើញនូវ
 របស់នុ៎ះថា នុ៎ះរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អាត្មា
 អញ ដូច្នោះឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនុ៎ះមិនគួរនឹងយល់ឃើញ
 ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ រូបណានីមួយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អតីតាណាគតបច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធារិកំ
 វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទូរេ
 សន្តិកេ វា សព្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋព្វំ ។ យាកាចិ វេទនា ។ មេ ។ យាកាចិ
 សញ្ញា... យេកេចិ សង្ខារា... យន្តិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតា-
 នាគតបច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធារិកំ
 វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទូរេ
 សន្តិកេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោ-
 ហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។

[២៣] ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារកោ
 រូបស្មីមិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយមិ និព្វិន្ទតិ សញ្ញាយមិ
 និព្វិន្ទតិ សង្ខារេសុមិ និព្វិន្ទតិ វិញ្ញាណស្មីមិ^(១)
 និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ វិវាតា វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី

១ ឱ. បញ្ចសុ ហានេសុ បិសទ្ធោ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ជាអតីត ជាអនាគត ជាបច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងឬខាងក្រៅ គ្រោតគ្រោតឬល្អិត
 ថោកទាបឬឧត្តម រូបណាដែលមានក្នុងទីពឹងឬក្នុងទីជិត អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីឃើញរូបទាំងអស់នុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាង
 នេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាអាត្មាអញ នុ៎ះមិន
 មែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ។ វេទនាណាមួយ ។ វេ ។ សញ្ញាណា
 មួយ... សង្ខារទាំងឡាយណាមួយ... វិញ្ញាណណាមួយ ជាអតីត
 ជាអនាគត ជាបច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងឬខាងក្រៅ គ្រោតគ្រោតឬល្អិត ថោក
 ទាបឬឧត្តម វិញ្ញាណណា ដែលមានក្នុងទីពឹងឬក្នុងទីជិត អ្នកទាំង-
 ឡាយ គប្បីឃើញរូបវិញ្ញាណទាំងអស់នុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាម
 សេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជា
 អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ។

[២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយស្សវ័កអ្នកចេះដឹង កាលបើបាន
 ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ក៏នឿយណាយក្នុងរូបផង នឿយណាយក្នុងវេទនា
 ផង នឿយណាយក្នុងសញ្ញាផង នឿយណាយក្នុងសង្ខារទាំងឡាយផង
 នឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយណាយហើយ ក៏លែង
 ត្រេកអរ កាលបើលែងត្រេកអរហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ កាលបើចិត្តផុត

ឱបម្មវគ្គស្ស អលតទ្ធិបមសុត្តេ ឧក្ខិត្តបលិយោ អាទិកោ

វិមុត្តមិតិ^(១) ញាណំ ហោតិ វិណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្ម-

ចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាណតីតិ ។

អយំ រុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧក្ខិត្តបលិយោ ឥតិបិ

សង្កណ្ណបរិក្ខោ^(២) ឥតិបិ អព្ភន្ទេសិកោ ឥតិបិ

និរត្តន្តោ ឥតិបិ អរិយោ បន្ទទ្ធជោ បន្ទភារោ វិសំ-

យុត្តោ ឥតិបិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧក្ខិត្តប-

លិយោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អរិដ្ឋា

បហីនា ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលា តាលាវត្តកតា អនកា-

វដ្តតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា វរំ ខោ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ ឧក្ខិត្តបលិយោ ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ សង្កណ្ណបរិក្ខោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ

១ ម. វិមុត្តមិតិ ។ ២ សង្កណ្ណបរិខោតិប្បត្តិ ។

ឱបម្មវត្ត អលតទ្ធូបមស្សត្រ ភិក្ខុជាអ្នកមានសន្ទះទ្វារកង់លើកឡើងហើយជាដើម

ស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា អាត្មាអញផុតស្រឡះហើយដូច្នោះ ក៏កើត
មានឡើង ហើយដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មា
អញបាននៅរួចហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ អាត្មាអញបានធ្វើហើយ កិច្ចដទៃ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា អ្នកមានសន្ទះទ្វារកង់^(១) លើក
ឡើងហើយផង មានគូរំលុបរំលាយហើយផង មានសសរគោលដក
ឡើងហើយផង មិនមានសន្ទះទ្វារផង ជាអរិយៈមានទង់ជ័យ ដាក់ចុះ
ហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកមានៈផង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសន្ទះទ្វារកង់លើកឡើង តើដោយប្រការ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ បាន
លះបង់នូវអវិជ្ជា ទាំងបានកាត់ផ្តាច់ឫសគល់ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុត
ក ធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព ឲ្យលែងកើតទៅខាងមុខទៀត ជាធម្មតា
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសន្ទះទ្វារកង់ លើកឡើងហើយ
ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានគូ
រំលុបរំលាយនោះ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

១ សន្ទះទ្វារកង់ឬសន្ទះទ្វារជើងគុលដែលធ្វើសម្រាប់អូសចេញ ចូលបិទបើកទ្វារស្រុក ទ្វារ
នគរធំ ។ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ភិក្ខុនោ ចោនោព្ភរិកោ ជាតិសង្ខារោ បហីនោ

ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនការដ្ឋតោ

អាយតី អនុប្បាទធម្មោ វរំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សង្កណ្ណបរិកោ ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

អព្ភុទ្ធេសិកោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ

តណ្ហា បហីនោ ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលោ តាលាវត្ថុកតោ

អនការដ្ឋតោ អាយតី អនុប្បាទធម្មោ វរំ ខោ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ អព្ភុទ្ធេសិកោ ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ និវត្តទ្មោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ

បញ្ចោរម្ភាតិយានិ សញ្ញោជនានិ បហីនានិ ហោនិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានលះបង់នូវជាតិសង្ខារ^១ ជាសភាវៈឲ្យនូវភពថ្មី
 ទាំងបានកាត់ផ្តាច់ឫសគល់ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុត-ក ធ្វើឲ្យលែង
 មានបែបភាព ឲ្យលែងកើតទៅខាងមុខទៀត ជាធម្មតា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានគូរំលុបរំលាយហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ
 ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអ្នកមានសសរគោលដកឡើង
 ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនា
 នេះ បានលះបង់នូវតណ្ហា ទាំងបានកាត់ផ្តាច់ឫសគល់ ធ្វើឲ្យដូចជា
 ដើមត្នោតកំបុត-ក ធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព ឲ្យលែងកើតទៅខាងមុខ
 ទៀត ជាធម្មតា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសសរគោល
 ដកឡើងហើយ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ជាអ្នកមិនមានសន្ទុះទ្វារ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានលះបង់នូវសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាង

១ បានដល់អភិសង្ខារ គឺកម្មជាបច្ច័យក្នុងភពថ្មី តាមទំនងដែលញ៉ាំងសត្វឲ្យកើតឲ្យត្រាច់
 រង្គាត់ទៅក្នុងជាតិទាំងឡាយ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលគទ្ធចមសុត្តេ ចតុសច្ចប្បញ្ញត្តិ

ឧច្ឆិទ្ធមូលានិ តាលារត្តកតានិ អនការដ្ឋតានិ អាយតី
អនុប្បាទធម្មានិ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជិវត្តទ្យោ
ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរិយោ បន្ទទ្ធជោ
បន្ទភាពោ វិសំយុត្តោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
អស្មិមាដោ បហីដោ ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលោ តាលារត្ត-
កតោ អនការដ្ឋតោ អាយតី អនុប្បាទធម្មោ ឯវំ
ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរិយោ បន្ទទ្ធជោ បន្ទភាពោ
វិសំយុត្តោ ហោតិ ។

[២៤] ឯវំ វិមុត្តចិត្តំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សឥដ្ឋា
ទេវា សព្រហ្មា សបជាបតិកា អន្ទេសន្តា^(១) ជាដិ-
កច្ឆន្តិ ឥទំ ជិស្សិតំ កថាកតស្ស វិញ្ញាណានិ តំ
កិស្ស ហោតុ ទិដ្ឋេវាហំ ភិក្ខុវេ ធម្មេ តថាកតំ
អននុវដ្ឋោតិ^(២) វទាមិ ។ ឯវំវាទី ខោ មំ ភិក្ខុវេ

១ ឱ. ម. អន្ទេសំ ។ ២ ឱ. អននុវដ្ឋោតិ ។ អននុវដ្ឋោតិ ។

ឱបម្មវគ្គ អលកទ្ធូបមសូត្រ បញ្ញត្តិសច្ចៈ ៤

ក្រោម ៥ ទាំងបានកាត់ផ្តាច់ឫសគល់ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមឆ្នោតកំបុត-ក
 លែងមានបែបភាព ឲ្យលែងកើតតទៅខាងមុខទៀត ជាធម្មតា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអ្នកមិនមានសន្ទះទ្វារ ដោយប្រការដូច្នោះ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអរិយៈមានទង់ជ័យដាក់ចុះ
 ហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកមានៈ តើដោយប្រការ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ បានលះ-
 បង់ នូវអស្មិមានៈ ទាំងបានកាត់ផ្តាច់ឫសគល់ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមឆ្នោត
 កំបុត-ក ឲ្យលែងមានបែបភាព ឲ្យលែងកើតតទៅមុខទៀត ជា
 ធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអរិយៈ មានទង់ជ័យដាក់ចុះហើយ
 មានភារៈដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកមានៈ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

[២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតា ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ព្រះ
 ព្រហ្ម និងបជាបតិទេវរាជ នាំគ្នាតាមស្វែងរកភិក្ខុ ដែលមានចិត្តរួច
 ស្រឡះយ៉ាងនេះ ក៏មិនបានប្រទះថា វិញ្ញាណរបស់សត្វអាស្រ័យហើយ
 នូវអារម្មណ៍នេះ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពោលនូវសត្វថាមិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែមាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឯមក្ខាយី ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា អសតា តុច្ឆា
 មុសា អក្ខតេន អញ្ញាចិក្ខុន្តិ វេនយិកោ សមណោ
 កោតមោ សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិទាសំ វិករំ
 បញ្ញាបេតីតិ ។ យថា ចាហំ ភិក្ខុវេ ន យថា
 ចាហំ ន វេនាមិ តថា មំ តេ កោណ្ណោ សមណា-
 ព្រាហ្មណា អសតា តុច្ឆា មុសា អក្ខតេន អញ្ញាចិក្ខុន្តិ
 វេនយិកោ សមណោ កោតមោ សតោ សត្តស្ស
 ឧច្ឆេទំ វិទាសំ វិករំ បញ្ញាបេតីតិ ។ បុព្វេ ចាហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតរហិ ច ទុក្ខញ្ចវេ បញ្ញាបេមិ ទុក្ខស្ស
 ច និរោធំ ។ តត្រ ចេ ភិក្ខុវេ បវេ តថាគតំ អក្កោសន្តិ
 បរិកាសន្តិ ហោសេន្តិ វិហោសេន្តិ យដ្ឋេន្តិ^(១) តត្រ ភិក្ខុវេ

១ ឱ. វិហោសេន្តិ យដ្ឋេន្តិ បទទ្ធយំ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក បានពោលបង្ហាត់ថាគតដែលមានវាទៈយ៉ាង
នេះ ដែលបានពោលយ៉ាងនេះ ដោយពាក្យមិនទៀង ដោយពាក្យទទេ
ដោយពាក្យកុហក ដោយពាក្យមិនពិត ដូច្នោះថា ព្រះសមណគោតម
ជាអ្នកបំផ្លាញសត្វ តែងបញ្ញត្តនូវសេចក្តីដាច់សូន្យ សេចក្តីវិនាស
សេចក្តីមិនកើតទៀត របស់សត្វដែលមាននៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតមិនបានពោល ដោយប្រការណាផង ដោយប្រការណាផង
សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននោះ ពោលបង្ហាត់ថាគតដោយប្រការដូច្នោះ ។
ដោយពាក្យមិនទៀង ដោយពាក្យទទេ ដោយពាក្យកុហក ដោយពាក្យ
មិនពិត ដូច្នោះថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកបំផ្លាញសត្វ តែង
បញ្ញត្តនូវសេចក្តីដាច់សូន្យ សេចក្តីវិនាស សេចក្តីមិនកើតទៀត របស់
សត្វដែលមាននៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលពីដើមក្តី ក្នុងកាល
ឥឡូវក្តី តថាគត តែងបញ្ញត្តនូវទុក្ខ^(១)ផង នូវសេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ^(២)
ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកជនដទៃ ជេរ គំរាម ប្រទូស្ត
បៀតបៀន ធ្វើបាបតថាគតក្នុងការប្រកាសសច្ចៈទាំង ៤ នោះ ម្នាលភិក្ខុ

១ ពាក្យថា ទុក្ខនេះ សង្គ្រោះយកសមុទ័យចូលផង ។ ២ ពាក្យថា រលត់នៃទុក្ខនេះ
សង្គ្រោះយកមគ្គចូលផង ។

ឱបម្មវគ្គស្ស អលគទ្ធូបមសុត្តេ ចតុសច្ចប្បញ្ញត្តិ

តថាគតស្ស ន ហោតិ អាឃាតោ ន អប្បច្ចយោ
 ន ចេតសោ អនភិន្និ^(១) ។ តត្រ ចេ ភិក្ខុវេ
 បវេ តថាគតំ សក្កហេន្និ ករុកហេន្និ មាណេន្និ បូជេន្និ
 តត្រ ភិក្ខុវេ តថាគតស្ស ន ហោតិ អានន្នោ ន
 សោមនស្សំ ន ចេតសោ ឧព្វិលាវិតត្ថំ ។ តត្រ ចេ
 ភិក្ខុវេ បវេ តថាគតំ សក្កហេន្និ ករុកហេន្និ មាណេន្និ
 បូជេន្និ តត្រ ភិក្ខុវេ តថាគតស្ស ឯវំ ហោតិ យំ
 ខោ ឥទំ បុព្វេ បរិញ្ញាតំ តត្ថ មេ ឯវរូចា កាវា
 ករិយន្តីតិ ។

[២៥] តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ តុម្ភេ ចេបិ បវេ
 អក្កោសេយ្យំ បរិកាសេយ្យំ ហោសេយ្យំ វិហោសេយ្យំ
 យដ្ឋេយ្យំ^(២) តត្រ តុម្ភេហិ ន អាឃាតោ ន
 អប្បច្ចយោ ន ចេតសោ អនភិន្និ ករណីយា ។

១ ឱ. ម. អនភិរទ្ធិ ។ ២ ឱ. ម. យដ្ឋេយ្យន្តិ បាហោ ន ទិស្សតិ ។

ឱបម្មវគ្គ អលកទ្ធចបមសូត្រ បញ្ញត្តិសច្ចៈ ៤

ទាំងឡាយ តថាគតមិនមានសេចក្តីក្រោធ មិនមានសេចក្តីមិនត្រេកអរ
 គឺទោមនស្ស មិនមានសេចក្តីមិនរីករាយនៃចិត្ត ក្នុងហេតុមានដេរ
 ជាដើមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកជនដទៃធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន ឬជាតថាគតក្នុងការប្រកាសសច្ចៈនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ មិនមានសេចក្តីសោមនស្ស មិនមាន
 សេចក្តីបានចិត្ត ក្នុងសក្ការៈជាដើមនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 ពួកជនដទៃ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជាតថាគតក្នុងការប្រកាស
 សច្ចៈនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងសក្ការៈ
 ជាដើមនោះយ៉ាងនេះថា ខន្ធបញ្ចកៈណា ដែលតថាគតបានកំណត់ដឹង
 ក្នុងកាលមុនរួចហើយ សក្ការៈមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺពួកជនដទៃធ្វើ
 ដល់តថាគត ក៏ចំពោះខន្ធបញ្ចកៈនោះ ។

[២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បើពួកជនដទៃដេរ
 គំរាម ប្រទូស្ត បៀតបៀន ធ្វើបាបអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិន
 ត្រូវធ្វើសេចក្តីក្រោធ មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីមិនត្រេកអរ គឺទោមនស្ស មិន
 ត្រូវធ្វើសេចក្តីមិនរីករាយនៃចិត្ត ក្នុងពាក្យដេរជាដើមនោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ តុម្ភេ ចេបិ បវេ សក្កវេយ្យំ
 កុកវេយ្យំ មាណេយ្យំ បូជេយ្យំ តត្រ តុម្ភេហិ ន
 អាណន្ទោ ន សោមនស្សំ ន ចេតសោ ឧត្ធិលា-
 វិតត្ថំ ករណីយំ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ តុម្ភេ ចេបិ
 បវេ សក្កវេយ្យំ កុកវេយ្យំ មាណេយ្យំ បូជេយ្យំ
 តត្រ តុម្ភាកំ ឯវមស្ស យំ ខោ ឥទំ បុព្វេ ប-
 រិញ្ញាតំ តត្ថ លោ ឯវរូទា កាវា ករិយន្តីតិ ។
 តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ យំ ន តុម្ភាកំ តំ បជហថ
 តំ វោ បហីនំ ធិយរត្ថំ ហិតាយ សុខាយ
 ករិស្សតិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ ន តុម្ភាកំ រូបំ
 ភិក្ខុវេ ន តុម្ភាកំ តំ បជហថ តំ វោ បហីនំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បើពួកជនដទៃធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន ឬជាអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវធ្វើសេចក្តីត្រេកអរ
 មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីសោមនស្ស មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីបានចិត្ត ក្នុងសក្ការៈជា
 ដើមនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បើពួកជនដទៃ
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជាអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវត្រិះរិះ
 ក្នុងសក្ការៈជាដើមយ៉ាងនេះថា ខន្ធបញ្ចកៈណា ដែលអាត្មាអញបាន
 កំណត់ដឹងរួចហើយ ក្នុងកាលមុន សក្ការៈមានសភាពបែបនេះ គឺពួក
 ជនដទៃធ្វើដល់យើងទាំងឡាយ ក៏ចំពោះខន្ធបញ្ចកៈនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ វត្ថុណា ដែលមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរអ្នកទាំងឡាយលះបង់នូវវត្ថុនោះចេញ វត្ថុដែលអ្នកទាំងឡាយបានលះ-
 បង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខអស់កាល
 យូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះអ្វី ៗ មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ
 ដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំង-
 ឡាយចូរលះបង់រូបនោះចេញ រូបដែលអ្នកទាំងឡាយលះបង់ហើយនោះ

ឱបម្មវគ្គស្ស អលគទ្ធរមសុត្តេ ចតុស្សច្ចប្បញ្ញត្តិ

ធីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ វេទនា ភិក្ខុវេ ន

តុម្ហាកំ តំ បជហាថ សា វោ បហីនា ធីយរត្តំ

ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ សញ្ញា ភិក្ខុវេ ន

តុម្ហាកំ តំ បជហាថ សា វោ បហីនា ធីយរត្តំ

ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ សង្ខារា ភិក្ខុវេ

ន តុម្ហាកំ តេ បជហាថ តេ វោ បហីនា ធីយ-

រត្តំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សន្តិ ។ វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ

ន តុម្ហាកំ តំ បជហាថ តំ វោ បហីនំ ធីយរត្តំ ហិតាយ

ឱបម្មវគ្គ អលតទ្ធូបមស្សត្រ បញ្ញត្តិសច្ចៈ ៤

នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរលះបង់នូវវេទនានោះចេញ វេទនាដែលអ្នកទាំងឡាយបានលះបង់
 ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាល
 យូរអង្វែង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញា មិនមែនរបស់អ្នកទាំង-
 ឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់នូវសញ្ញានោះចេញ សញ្ញាដែល
 អ្នកទាំងឡាយបានលះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍
 និងសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
 ទាំងឡាយ មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ នូវ
 សង្ខារទាំងឡាយនោះចេញ សង្ខារទាំងឡាយដែលអ្នកទាំងឡាយបាន
 លះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់
 កាលយូរអង្វែង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ មិនមែនរបស់អ្នកទាំង-
 ឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់នូវវិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណដែល
 អ្នកទាំងឡាយបានលះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សុខាយ ភវិស្សតិ ។ តំ កី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ
 យំ ឥមស្មី ជេតវនេ តិណាកដ្ឋសាខាបលាសំ
 តំ ជនោ ហារយ្យ វា ឧហោយ្យ វា យថាបច្ចុយំ វា
 ករយ្យ អបិ នុ តុម្ហាកំ ឯវមស្ស អម្មេ ជនោ ហាតិ
 វា ឧហាតិ វា យថាបច្ចុយំ វា ករោតីតិ ។ នោ
 ហោតំ ភន្តេ តំ កិស្ស ហោតុ ន ហិ នោ ឯតំ ភន្តេ
 អត្តា វា អត្តនិយំ វាតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 យំ ន តុម្ហាកំ តំ បជហាតិ តំ វោ បហីនំ
 ឌីយវត្ថំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ កិញ្ច
 ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាកំ រូបំ ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាកំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

និងសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ និងស្លឹកឈើណា ដែលមានក្នុងវត្តជេតពននេះ បើអ្នកផងនាំយកទៅក្តី ដុតចោលក្តី ធ្វើឲ្យសមគួរតាមបច្ច័យក្តី នូវវត្តមានស្មៅជាដើមនោះ តើ អ្នកទាំងឡាយគួរមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អ្នកផងនាំយកទៅក្តី ដុតចោលក្តី ធ្វើឲ្យសមគួរតាមបច្ច័យក្តី នូវយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរគិតយ៉ាងនេះទេ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា វត្តមានស្មៅជាដើមនុំ៖ មិនមែនជាខ្លួន ឬមិនមែនជាទ្រព្យរបស់ខ្លួននៃយើងខ្ញុំទាំងឡាយទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងហ្នឹងហើយ វត្តណា ដែលមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ ចូរអ្នកទាំងឡាយលះបង់នូវវត្តនោះចេញ វត្តដែលអ្នកទាំងឡាយបានលះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះអ្វី ៗ ក៏មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ

ឱបម្មវគ្គស្ស អលគទ្ធចមសុត្តេ បដិបទាផលំ

តំ បដហាថ តំ វោ បហីនំ ធីយវត្ថំ ហិតាយ

សុខាយ ភវិស្សតិ ។ វេទនា ភិក្ខុវេ ។ បេ ។

សញ្ញា ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ សង្ខារា ភិក្ខុវេ ។ បេ ។

វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាកំ តំ បដហាថ តំ វោ

បហីនំ ធីយវត្ថំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។

[២៦] ឯវំ ស្វាគ្ហាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ

ឧត្តានោ វិវេជោ បកាសិតោ ធិន្ទបិលោតិកោ ឯវំ

ស្វាគ្ហាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ វិវេជោ

បកាសិតោ ធិន្ទបិលោតិកោ យេ តេ ភិក្ខុ អរ-

ហន្តោ វិណាសវា វុសិតវន្តោ កាតករណីយា

ឱហិតភារា អនុប្បត្តសទត្តា បរិក្ខិណាកវសញ្ញោ ជនា

ឱបម្មវគ្គ អលគទ្ធរូបមសូត្រ ផលនៃសេចក្តីប្រតិបត្តិ

ចូរអ្នកទាំងឡាយលះបង់នូវរូបនោះចេញ រូបដែលអ្នកទាំងឡាយលះបង់
 ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាល
 យូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ។ វេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សញ្ញា ។ វេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ ចូរអ្នក
 ទាំងឡាយលះបង់វិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណដែលអ្នកទាំងឡាយបាន
 លះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ
 អស់កាលយូរអង្វែង ។

[២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រលីកហើយ ភ្លឺ
 ច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច តថាគតបានសម្តែងល្អ
 ហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ ដែលផ្សារហើយ
 រលីកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច តថាគត
 បានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាព្រះអរហន្តខីណា-
 ស្រព មានព្រហ្មចារ្យនៅចប់ហើយ មានកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មានភារៈ
 ដាក់ចុះហើយ^(១) បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ មានកិលេសជា

១ កិលេស ១០ យ៉ាង និងខន្ធ ៥ ជាដើម ឈ្មោះថា ភារៈគ្រឿងធ្ងន់ ដែលហៅថា
 ភារៈដាក់ចុះហើយ គឺអស់រលំដោយកិលេសនិងខន្ធ ៥ ជាដើមនោះតទៅទៀតហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សម្មទញ្ញាវិមុត្តា វដ្តន្តេសំ នត្តិ បញ្ញាបនាយ ។

ឯវំ ស្វាគ្ហាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ

វិវេដោ បកាសិតោ និន្ទបិលោតិកោ ឯវំ ស្វាគ្ហាតោ

ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ វិវេដោ បកាសិតោ

និន្ទបិលោតិកោ យេសំ ភិក្ខុនំ បញ្ចោរម្ហាតិយានិ

សញ្ញោជនានិ បហីនានិ សព្វេ តេ ឱបទាតិកា

តត្ថ បរិនិព្វាយិនោ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា ។

ឯវំ ស្វាគ្ហាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ

វិវេដោ បកាសិតោ និន្ទបិលោតិកោ ឯវំ ស្វាគ្ហាតោ

ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ វិវេដោ បកាសិតោ

និន្ទបិលោតិកោ យេសំ ភិក្ខុនំ តីណិ សញ្ញោជនានិ

បហីនានិ រាគនោសមោហាតនុភូតា សព្វេ តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

គ្រឿងប្រកបក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹង
 ដោយប្រពៃ វដ្តៈរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ មិនមាននាមប្បញ្ញត្តិ គឺថាវិនាស
 សាបសូន្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រលីកហើយ
 ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច តថាគតបានសម្តែង
 ល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ ដែលផ្សារហើយ
 រលីកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច តថាគត
 បានសម្តែងល្អហើយ យ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា បានលះបង់នូវ
 សំយោជនៈដាច់ណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាង ភិក្ខុទាំងអស់នោះជាឱបបាតិក-
 ទេវតា នឹងបរិនិព្វានក្នុងលោកនោះ មានសភាវៈមិនត្រឡប់ចាកលោក
 នោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រលីកហើយ
 ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច តថាគតបានសម្តែង
 ល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែលផ្សារហើយ
 រលីកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច តថាគត
 បានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា បានលះបង់នូវ
 សំយោជនៈទាំង ៣ យ៉ាង ស្រឡះហើយ តែនៅមានរាគៈ ទោសៈ
 មោហៈ ដែលស្រាលស្តើង ភិក្ខុទាំងអស់នោះ ជាសកទាគាមិបុគ្គល

ឧបម្ពវគ្គស្ស អលកទ្ធូបមសុត្តេ បដិបទាផលំ

សកទាតាមិដោ សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ធា
 ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សន្តិ ។ ឯវំ ស្វាគ្ហាតោ ភិក្ខុវេ
 មយា ធម្មោ ឧត្តានោ វិវេដោ បកាសិតោ ឆិន្ន-
 បិលោតិកោ ឯវំ ស្វាគ្ហាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ
 ឧត្តានោ វិវេដោ បកាសិតោ ឆិន្នបិលោតិកោ យេសំ
 ភិក្ខុនំ តីណិ សញ្ញាជនានិ បហីនានិ សព្វេ តេ
 សោតាបដ្ឋា អវិទិចាតធម្មា និយតា សម្មោធិ-
 បរាយនា ។ ឯវំ ស្វាគ្ហាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ
 ឧត្តានោ វិវេដោ បកាសិតោ ឆិន្នបិលោតិកោ ឯវំ
 ស្វាគ្ហាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ វិវេដោ
 បកាសិតោ ឆិន្នបិលោតិកោ យេ តេ ភិក្ខុ
 ធម្មានុសារិដោ សទ្ធានុសារិដោ សព្វេ តេ

ឱបម្មវគ្គ អលកទ្ធរមសូត្រ ផលនៃសេចក្តីប្រតិបត្តិ

នឹងត្រឡប់មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ហើយធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រលើកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជា
 សំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច តថាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែលផ្សារហើយ រលើកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ
 ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច តថាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ
 ភិក្ខុទាំងឡាយណាបានលះបង់នូវសំយោជនៈ ៣ យ៉ាងស្រឡះហើយ ភិក្ខុ
 ទាំងអស់នោះ ជាសោតាបន្នបុគ្គល មានសភាវៈមិនធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយ^(១)
 ជាអ្នកទៀងតែនឹងបានត្រាស់ដឹងក្នុងខាងមុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌
 ដែលផ្សារហើយ រលើកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែល
 ដាច់ដាច តថាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើធម៌ផ្សារហើយ រលើកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់
 ដែលដាច់ដាច តថាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ណា ជាធម្មានុសារីបុគ្គល^(២) និងជាសទ្ធានុសារីបុគ្គល^(៣) ភិក្ខុទាំងអស់នោះ

១ អភិ. មិនកើតជាអសុរកាយ ។ ២ បុគ្គលរលឹកតាមធម៌គឺបញ្ញា បានដល់បុគ្គលដែល
 តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល មានបញ្ញិត្រិយ
 ដ៏ក្លៀវក្លា ចម្រើននូវអរិយមគ្គមានបញ្ញាជាប្រធាន ។ ៣ បុគ្គលរលឹកតាមសទ្ធា បានដល់បុគ្គល
 ដែលតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល តែមាន
 សន្ធិត្រិយដ៏ក្លៀវក្លា... ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សម្មោធិបរាយណា ។ ឯវំ ស្វាភ្នាតោ ភិក្ខុវេ មយា
 ធម្មោ ឧត្តានោ វិវដោ បកាសិតោ ឆិទ្ធិបិលោតិកោ
 ឯវំ ស្វាភ្នាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ វិវដោ
 បកាសិតោ ឆិទ្ធិបិលោតិកោ យេសំ មយិ សទ្ធាមត្តំ
 បេមមត្តំ សព្វេ តេ សក្កបរាយណាតិ ។ ឥទមវោច
 ភកវា អត្តមណា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ កាសិតំ
 អភិទទ្ធិតិ ។

អលគទ្ធរូបមសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

នឹងបានត្រាស់ដឹងក្នុងខាងមុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្ទារហើយ
 រលើកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច តថាគត
 បានសម្តែងហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែល
 ផ្ទារហើយ រលើកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់
 ដាច តថាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា គ្រាន់តែ
 មានសទ្ធា គ្រាន់តែមានសេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះតថាគត ភិក្ខុទាំងពួងនោះ
 ទៅខាងមុខ នឹងបានឋានសួគ៌ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានសម្តែង
 នូវសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ
 ហើយ ចំពោះភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អលគទ្ធចមសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ វម្មិកសុត្តំ

[២៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អាវមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា
កុមារកស្សទោ អន្ទវនេ វិហារតិ ។ អថខោ អញ្ញតវា
ទេវតា អភិក្កន្តាយ វត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវល-
កប្បំ អន្ទវនំ ឱកាសេត្វា យេនាយស្មា កុមារ-
កស្សទោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ឯកមន្តំ
អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ បិតា ខោ សា ទេវតា
អាយស្មន្តំ កុមារកស្សបំ ឯតទរោច ភិក្ខុ ភិក្ខុ អយំ
វម្មិកោ វត្តិ ធូមាយតិ ទិវា បជ្ជលតិ ព្រាហ្មណោ
ឯវមាហា អភិក្ខន វសុមេធសត្តំ អាទាយាតិ ។
អភិក្ខននន្តោ វសុមេធសត្តំ អាទាយាតិ ។
អភិក្ខននន្តោ វសុមេធសត្តំ អាទាយ អទ្ធស បសិដ្ឋំ
បសិដ្ឋំ ភន្តេតិ^(១) ។ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តិប
បសិដ្ឋំ អភិក្ខន វសុមេធសត្តំ អាទាយា-
តិ ។ អភិក្ខននន្តោ វសុមេធសត្តំ អាទាយ
អទ្ធស ឧទ្ធអាយិកំ ឧទ្ធអាយិកា ភន្តេតិ ។

១ ឱ. លង្កិ លង្កិ ភន្តេតិ ។

វិម្មិកសូត្រ ទី ៣

[២៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះកុមារកស្សបមានអាយុ នៅក្នុងអន្ទវ័ន (ព្រៃជាទីនៅ
នៃពួកចោរខ្នាក់ភ្នែក) ។ គ្រានោះឯង ទេវតាមួយអង្គ មានសម្បុរល្អ (មក)
ក្នុងវេលារាត្រីគឺមជ្ឈិមយាមកន្លងទៅហើយ បញ្ចេញរស្មីឲ្យភ្នំក្នុងអន្ទវ័ន
ទាំងអស់ ក៏ចូលទៅរកព្រះកុមារកស្សបមានអាយុ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ទើបបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះទេវតានោះ បិតនៅក្នុងទីដ៏
សមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះកុមារកស្សបមានអាយុថា ភិក្ខុ
ភិក្ខុ ដំបូកនេះហុយផ្សែងក្នុងពេលយប់ ឆេះក្នុងពេលថ្ងៃ ព្រាហ្មណ៍បាន
ពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធិ ចូរអ្នកយកសស្រ្តាមកដឹកដំបូកនេះ
មើល ។ សុមេធិ យកសស្រ្តាមកដឹក ដឹកទៅក៏បានឃើញសន្ទះទ្វារ
កង់ ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សន្ទះទ្វារកង់ ។ ព្រាហ្មណ៍
បានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធិ ចូរអ្នកលើកសន្ទះទ្វារកង់ចេញ
ហើយយកសស្រ្តាដឹកទៀត ។ សុមេធិ យកសស្រ្តាដឹកទៅ ក៏បាន
ឃើញសត្វហ៊ុំង ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សត្វហ៊ុំង ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ព្រហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តិប ឧទ្ធមាយិកំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធា
 សត្តំ អាណាយ អទ្ធិស ទ្វិជាបទំ ទ្វិជាបថោ ភន្តេតិ ។
 ព្រហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តិប ទ្វិជាបទំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធា
 សត្តំ អាណាយ អទ្ធិស បដ្ឋវារំ^(១) បដ្ឋវារោ ភន្តេតិ ។
 ព្រហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តិប បដ្ឋវារំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធា
 សត្តំ អាណាយ អទ្ធិស កុម្មំ កុម្មោ ភន្តេតិ ។
 ព្រហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តិប កុម្មំ អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ
 អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធា សត្តំ
 អាណាយ អទ្ធិស អសិស្សនំ អសិស្សនោ ភន្តេតិ ។
 ព្រហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តិប អសិស្សនំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុ-
 មេធា សត្តំ អាណាយ អទ្ធិស មំសបេសី

១ ឱ. ចដ្ឋវារំ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកៈ

ព្រាហ្មណ៍ បានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធន អ្នកចូរលើកសត្វហ៊ុំង
ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត ។ សុមេធយកសស្រ្តាជីកទៅ
ក៏បានឃើញផ្លូវបែកជា ២ ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ផ្លូវបែក
ជា ២ ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធន ចូរអ្នក
លើកផ្លូវបែកជា ២ ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត ។ សុមេធយក
សស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញសំពត់តម្រង់ក្បង ហើយប្រាប់ថា បពិត្រ
អ្នកដ៏ចម្រើន សំពត់តម្រង់ក្បង ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់សុមេធន អ្នកចូរលើកសំពត់តម្រង់ក្បងចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីក
ទៀត ។ សុមេធយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញអណ្តើក ហើយប្រាប់
ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន អណ្តើក ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់សុមេធន អ្នកចូរលើកអណ្តើកចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត ។
សុមេធយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញកាំបិតនិងជ្រញ់ ហើយប្រាប់
ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន កាំបិតនិងជ្រញ់ ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាង
នេះថា ម្ចាស់សុមេធន អ្នកចូរលើកកាំបិតនិងជ្រញ់ចេញ ហើយយក
សស្រ្តាជីកទៀត ។ សុមេធយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញដុំសាច់

ឱបម្មវគ្គស្ស វេទិកសុត្តេ បណ្ណវេសប្បញ្ញា

មំសបេសិ ភន្តេតិ ។ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តិប
 មំសបេសិ អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ អាទាយាតិ ។ អភិក្ខុ-
 នន្តោ សុមេធសត្តំ អាទាយ អទ្ធិស ឆានំ ឆាកោ
 ភន្តេតិ ។ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា តិដ្ឋតុ ឆាកោ មា ឆានំ
 យដ្ឋេសិ នមោ កកោហិ ឆាកស្សាតិ ។ ឥមេ ខោ ត្វំ
 ភិក្ខុ បណ្ណវេស បញ្ចោ ភកវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា
 បុច្ឆេយ្យាសិ យថា តេ ភកវា ព្យាកោតិ តថា
 ណំ ឆារយ្យាសិ ។ ឆាហន្តំ ភិក្ខុ បស្សាមិ សទេវកេ
 លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណាព្រាហ្ម-
 ណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ យោ ឥមេសំ
 តថាកតេន វា តថាកតស្សាវកេន វា ឥតោ វា បន
 សុត្វាតិ ។ ឥនមវោច សា ទេវតា ឥទំ វត្វា តត្ថេវ
 អន្តរាយិ ។

ឱបម្មវគ្គ វិទ្យុកស្ត្រ ប្រស្នា ១៥ យ៉ាង

ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ដុំសាច់ ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោល
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធន អ្នកចូរលើកដុំសាច់ចេញ ហើយយកសស្រ្តា
 ដឹកទៀត ។ សុមេធន យកសស្រ្តាដឹកទៅ ក៏បានឃើញនាគ ហើយ
 ប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន នាគ ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាងនេះថា
 នាគទុកឲ្យនៅចុះ អ្នកកុំបៀតបៀននាគឡើយ អ្នកចូរថ្វាយបង្គំនាគចុះ ។
 នៃភិក្ខុ លោកចូរនាំយកប្រស្នាទាំង ១៥ នេះ ទៅក្រាបទូលសួរព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករប្រាប់លោក យ៉ាងណា លោកត្រូវ
 កំណត់ចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ។ នៃភិក្ខុ ក្នុងលោក ព្រមទាំង
 ទេវតា ព្រមទាំងមារ ព្រមទាំងព្រហ្ម ក្នុងពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស យើងមិន
 ដែលឃើញអ្នកណាមួយ ធ្វើប្រស្នាទាំងនេះត្រូវចិត្តបានឡើយ រៀរ
 លែងតែព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ឬក៏អ្នកដែលស្តាប់អំពី
 សម្លាកនៃព្រះតថាគតនោះ ។ ទេវតានោះបានពោល នូវពាក្យនេះ
 លុះពោលនូវពាក្យនេះហើយ ក៏បាត់អំពីទីនោះទៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[២៨] អថខោ អាយស្មា កុមារកស្សទោ តស្សា
 រត្តិយា អច្ចយេន យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧប-
 សង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
 ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ អាយស្មា កុមារកស្សទោ
 ភកវន្តំ ឯតទរោច ឥមំ ភន្តេ រត្តិ អញ្ញតវា ទេវតា
 អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ
 អន្ធវនំ ឱកាសេត្វា យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧប-
 សង្កមិត្វា ឯកមន្តំ អជ្ជាសិ ។ ឯកមន្តំ បិតា ខោ
 ភន្តេ សា ទេវតា មំ ឯតទរោច ភិក្ខុ ភិក្ខុ អយំ
 រម្មិកោ រត្តិ ជូមាយតិ ទិវា បជ្ជលតិ ព្រាហ្មណោ
 វរមាហា អភិក្ខុន សុមេធិ សត្តំ អាទាយតិ ។
 អភិក្ខុនន្តោ សុមេធិ សត្តំ អាទាយ អទ្ធិស
 បសិទ្ធិំ បសិទ្ធិំ ភន្តេតិ ។ ព្រាហ្មណោ វរមាហា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[២៨] លុះរាត្រីនោះកន្លងហើយ គ្រានោះឯង ព្រះកុមារកស្សប
 មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយ
 បង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះកុមារកស្សប
 មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលដំណើរនុំ៖ ចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យប់មិញនេះ មានទេវតា
 មួយអង្គ មានសម្បុរល្អ (មក) ក្នុងវេលារាត្រីគឺមជ្ឈិមយាមកន្លងទៅហើយ
 បញ្ចេញរស្មីឲ្យភ្លឺក្នុងអន្ទវ័នទាំងអស់ ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមក
 ដល់ហើយ បិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះទេវតានោះ
 បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា
 ភិក្ខុ ភិក្ខុ ដំបូកនេះហុយផ្សែងក្នុងពេលយប់ ឆេះក្នុងពេលថ្ងៃ ព្រាហ្មណ៍
 បានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធិ អ្នកចូរយកសស្រ្តាមកដឹក ។
 សុមេធិយកសស្រ្តាដឹកទៅ ក៏បានឃើញសន្ទុះទ្វារកង់ ហើយប្រាប់ថា
 បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សន្ទុះទ្វារកង់ ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាងនេះថា

ឱបម្មវគ្គស្ស វេទិកសុត្តេ បណ្ណវសយ្យញ្ញា

ឧត្តិប បសិដ្ឋំ អភិក្ខុន សុមេធសត្ថំ អាណាយាតិ ។
 អភិក្ខុននោ សុមេធសត្ថំ អាណាយ អទ្ធិស ឧទ្ធិមា-
 យិកំ ឧទ្ធិមាយិកា ភន្តេតិ ។ បេ ។ អទ្ធិស ឆាកំ
 ឆាកោ ភន្តេតិ ។ ព្រាហ្មណោ វរមាហា តិដ្ឋតុ ឆា-
 កោ មា ឆាកំ យដ្ឋេសិ នមោ កកោហិ ឆាកស្សា-
 តិ ។ ឥមេ ខោ ត្វំ ភិក្ខុ បណ្ណវស បញ្ចេ ភកវន្តំ
 ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆេយ្យាសិ យថា តេ ភកវា ព្យាកកោ-
 តិ តថា ឯ ឆារេយ្យាសិ ។ ឆាហន្តំ ភិក្ខុ បស្សមិ
 សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សម-
 ណាព្រាហ្មណិយា បដាយ សទេវមនុស្សាយ យោ ឥ-
 មេសំ បញ្ចានំ វេយ្យាករណោ ចិត្តំ អាវាធយ្យ
 អញ្ញត្រិ តថាកតេន វា តថាកតស្សារកេន វា ឥតោ វា
 បន សុត្វាតិ ។ ឥនមវោច ភន្តេ សា ទេវតា ឥទំ វត្វា

ឱបម្មវគ្គ វិទ្យុកស្ត្រ ប្រស្នា ១៥ យ៉ាង

ម្នាលសុមេធិ អ្នកចូរលើកសន្ទះទ្វារកង់ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីក
 ទៀត ។ សុមេធិយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏ឃើញសត្វហ៊ីង ហើយ
 ប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សត្វហ៊ីង ។ បេ ។ បានឃើញនាគ
 ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន នាគ ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាង
 នេះថា នាគទុកឲ្យនៅចុះ អ្នកកុំបៀតបៀននាគឡើយ ចូរធ្វើការនមស្ការ
 នាគចុះ ។ នៃភិក្ខុ លោកគប្បីចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
 សួរប្រស្នាទាំង ១៥ នេះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករប្រាប់លោក
 យ៉ាងណា លោកគប្បីចាំទុកនូវប្រស្នានោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ នៃភិក្ខុ
 ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវតា ព្រមទាំងមារ ព្រមទាំងព្រហ្ម ក្នុងពួកសត្វ
 ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏
 សេស យើងមិនដែលឃើញអ្នកណាមួយ ធ្វើប្រស្នាទាំងនេះឲ្យត្រូវចិត្ត
 បានឡើយ រៀរលែងតែព្រះតថាគត ឬ សាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ឬក៏
 អ្នកដែលបានស្តាប់ អំពីសម្មាសម្ពុទ្ធនៃព្រះមានព្រះភាគនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ទេវតានោះបានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តត្ថេវ អន្តរាយិ កោ នុ ខោ ភន្តេ វម្មិកោ កា
 វត្ថី ជូមាយនា កា ទិវា បជ្ជលនា កោ ព្រាហ្មណោ
 កោ សុមេនា កី សត្ថំ កា អភិក្ខុនា^(១) កា
 បសិដ្ឋំ កា ឧទ្ធុមាយិកា កោ ទិដាបថោ កី បដ្ឋវាវំ
 កោ កុម្មោ កា អសិស្វនា កា មំសបេសិ កោ
 នាគោតិ ។

[២៩] វម្មិកោតិ ខោ ភិក្ខុ ឥមស្សេតំ ចាតុម្មហា-
 ភូតិកស្ស កាយស្ស អធិវចនំ មាតាបេត្តិកសម្ភវស្ស
 ឱទនកុម្មាសូបចយស្ស អនិច្ចុច្ឆាននបរិមទ្ធនភេទនវិធំ-
 សនធម្មស្ស ។ កា វត្ថី ជូមាយនាតិ យំ ខោ ភិក្ខុ
 ទិវា កម្មន្តេ អារព្ព វត្ថី អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ
 អយំ វត្ថី ជូមាយនា ។ កា ទិវា បជ្ជល-
 នាតិ យំ ខោ ភិក្ខុ វត្ថី អនុវិតក្កេត្វា អនុវិចា-
 រេត្វា ទិវា កម្មន្តេ បយោជេតិ កាយេន វាចាយ

១ ឱ. ម. កី អភិក្ខុណន្តិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ក៏បាត់អំពីទីនោះទៅ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ហៅថា ដំបូក
អ្វីហុយផ្សែងក្នុងពេលយប់ អ្វីឆេះក្នុងពេលថ្ងៃ អ្នកណាជាព្រាហ្មណ៍
អ្នកណាជាសុមេធ អ្វីជាសាស្ត្រា អ្វីជាការដឹក អ្វីជាសន្ទុះទ្វារកង់ អ្វីជា
សត្វហ៊ុន អ្វីជាផ្លូវបែកជាពីរ អ្វីជាសំពត់តម្រង់ក្បួន អ្វីជាអណ្តើក
អ្វីជាកាំបិតនិងជ្រញ អ្វីជាដុំសាច់ អ្វីជានាគ ។

[២៧] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា
ដំបូក នេះជាឈ្មោះរបស់កាយនេះ ដែលប្រកបដោយមហាកូតរូប ៤
កើតព្រម ព្រោះទឹកសុក្កៈរបស់មាតានិងបិតា ចម្រើនដោយសារបាយនិង
នំ មានសភាវៈមិនទៀង មានការដុសខាត់បំបាត់ក្លិនអាក្រក់ និងគក់ច្រ-
បាច់និងកិរិយាបែកធ្លាយខ្ចាត់ខ្ចាយជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ត្រង់ប្រស្នាថា
អ្វីហុយផ្សែងក្នុងពេលយប់ សេចក្តីថា បុគ្គលប្រារព្ធការងារក្នុងពេលថ្ងៃ
ហើយដល់ពេលយប់ ត្រិះរិះពិចារណារឿយ ។ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ
ហៅថា ហុយផ្សែងក្នុងពេលយប់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ត្រង់ប្រស្នាថា អ្វីឆេះ
ក្នុងពេលថ្ងៃ សេចក្តីថា បុគ្គលត្រិះរិះពិចារណារឿយ ។ ក្នុងវេលាយប់
ហើយដល់វេលាថ្ងៃ ក៏ប្រកបការងារដោយកាយវាចា ដោយហេតុណា

ឱបម្មវគ្គស្ស វេទិកសុត្តេ បណ្ណសប្បញ្ញាព្យាករណំ

អយំ ទិវា បជ្ជសនា ។ ព្រាហ្មណោតិ ខោ ភិក្ខុ
 តថាភតស្សេតំ អធិវចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។
 សុមេធាតិ ខោ ភិក្ខុ សេក្ខស្សេតំ ភិក្ខុនោ អធិវ-
 ចនំ ។ សត្តន្តិ ខោ ភិក្ខុ អរិយាយេតំ បញ្ញាយ
 អធិវចនំ ។ អភិក្ខុនាតិ ខោ ភិក្ខុ វិរិយាម្ពស្សេតំ
 អធិវចនំ ។ បសិដ្ឋិតិ ខោ ភិក្ខុ អរិដ្ឋាយេតំ អធិវចនំ ។
 ឧត្តិប បសិដ្ឋិ បជហ អរិដ្ឋំ អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ
 អាទាយាតិ អយមេតស្ស អត្ថោ ។ ឧទ្ធមាសិកាតិ
 ខោ ភិក្ខុ កោដុចាយាសស្សេតំ អធិវចនំ ។ ឧត្តិប
 ឧទ្ធមាសិកំ បជហ កោដុចាយាសំ អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ
 អាទាយាតិ អយមេតស្ស អត្ថោ ។ ទិដាប-
 ថោតិ ខោ ភិក្ខុ វិចិតិច្ឆាយេតំ អធិវចនំ ។
 ឧត្តិប ទិដាបថំ បជហ វិចិតិច្ឆំ អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ

ឱបម្មវគ្គ វិទ្ធិកស្វត្រ ការទ្រង់ព្យាករប្រស្នា ១៥ យ៉ាង

ហេតុនេះហៅថា ឆេះក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ព្រាហ្មណ៍
នេះ ជាឈ្មោះរបស់ព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ត្រង់ពាក្យថា សុមេធន នេះជាឈ្មោះរបស់ភិក្ខុជាសេក្ខបុគ្គល ។ ម្នាល
ភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សស្រ្តា នេះជាឈ្មោះរបស់ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ។
ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ជីក នេះជាឈ្មោះរបស់ការប្រារព្ធព្យា-
យាម ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សន្ទះទ្វារកង់ នេះជាឈ្មោះរបស់
អវិជ្ជា ។ ម្នាលសុមេធន អ្នកចូរលើកសន្ទះទ្វារកង់ចេញ គឺថាអ្នកចូរលះបង់
អវិជ្ជាចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យ
នុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សត្វហ៊ុំង រនេះជាឈ្មោះរបស់សេចក្តី
ក្រោធនិងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ។ ម្នាលសុមេធន អ្នកចូរលើកហ៊ុំង
ចេញ គឺថាអ្នកចូរលះបង់សេចក្តីក្រោធនិងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចេញ
ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យនុ៎ះ ។
ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ផ្លូវបែកជាពីរ នេះជាឈ្មោះរបស់វិចិកិច្ចា ។ ម្នាល
សុមេធន អ្នកចូរលើកនូវផ្លូវបែកជាពីរចេញ គឺថាអ្នកចូរលះបង់វិចិកិច្ចា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សត្តំ អាទាយាតិ អយមេតស្ស អត្ថោ ។ បង្កំវារន្តិ
 ខោ ភិក្ខុ បញ្ចន្នេតំ ជីវណានំ អធិវចនំ កា-
 មច្ឆន្តជីវណាស្ស ព្យាទានជីវណាស្ស បីនមិទ្ធីជីវ-
 ណាស្ស ឧទ្ធចូកុក្កុច្ចជីវណាស្ស វិចិត្តិទ្ធាជីវណា-
 យ ។ ឧត្តិប បង្កំវារំ បដហ បញ្ច ជីវណោ
 អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ អាទាយាតិ អយ-
 មេតស្ស អត្ថោ ។ កុម្មោតិ ខោ ភិក្ខុ បញ្ចន្នេតំ
 ឧទានានក្ខន្ធានំ អធិវចនំ សេយ្យបីនំ រូប្យទានា-
 នក្ខន្ធស្ស វេទន្យទានានក្ខន្ធស្ស សញ្ញ្យទានានក្ខន្ធស្ស
 សង្ខារ្យទានានក្ខន្ធស្ស វិញ្ញាណ្យទានានក្ខន្ធស្ស ។
 ឧត្តិប កុម្មំ បដហ បញ្ចទានានក្ខន្ធលោ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាទាយាតិ អយមេតស្ស អត្ថោ ។
 អសិស្សនាតិ ខោ ភិក្ខុ បញ្ចន្នេតំ កាមកុ-
 ណានំ អធិវចនំ ចក្កុវិញ្ញេយ្យានំ រូទានំ ឥដ្ឋានំ
 កន្តានំ មនាទានំ បិយរូទានំ កាម្មបសញ្ញិតានំ
 រជនីយានំ សោតវិញ្ញេយ្យានំ សទ្ធានំ... យាន-
 វិញ្ញេយ្យានំ កន្តានំ ... ជិវ្ហវិញ្ញេយ្យានំ រសានំ ...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យនុ៎ះ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សំពត់តម្រង់ក្បង នេះជាឈ្មោះរបស់នីវរណា-
 ធម៌ទាំង ៥ គឺ កាមច្នូន្ននីវរណៈ ១ ព្យាបាទនីវរណៈ ១ បីនមិទ្ធុ-
 នីវរណៈ ១ ឧទ្ធចក្កុក្កច្នូនីវរណៈ ១ វិចិកិច្ចានីវរណៈ ១ ។ ម្នាលសុមេធា
 អ្នកចូរលើកសំពត់តម្រង់ក្បងចេញ គឺថាអ្នកចូរលះបង់នីវរណាធម៌ទាំង ៥
 ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ នៃពាក្យ
 នុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា អណ្តើក នេះជាឈ្មោះរបស់ឧបាទាន-
 នក្ខន្ធទាំង ៥ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ គឺ រូបុបាទានក្ខន្ធ ១ វេទនុបាទានក្ខន្ធ ១
 សញ្ញុបាទានក្ខន្ធ ១ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ ម្នាល
 សុមេធា អ្នកចូរលើកអណ្តើកចេញ គឺថា អ្នកចូរលះបង់ឧបាទានក្ខន្ធ
 ទាំង ៥ ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃ
 ពាក្យនុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា កាំបិតនិងជ្រញ់ នេះជាឈ្មោះរបស់
 កាមគុណទាំង ៥ គឺរូបដែលបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ក ជាទីប្រាថ្នា
 ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាមជាទីតាំង
 នៃតម្រេក ១ សំឡេងដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ១ ក្លិនដែល
 បុគ្គលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... ១ រសដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ១

ឱបម្មវគ្គស្ស វម្មិកសុត្តំ បណ្ណសប្បញ្ញាព្យាករណំ

កាយវិញ្ញ័យ្យានំ ដោជ្ជញ្ញានំ ឥដ្ឋានំ កន្តានំ មនា-
 ចានំ បិយ្យចានំ កាម្មបសញ្ញតានំ រជនីយានំ ។
 ឧត្តិប អសិស្វនំ បដហ បញ្ច កាមគុណោ អ-
 ភិក្ខុន សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ អយមេតស្ស
 អត្តោ ។ មំសបេសីតិ ខោ ភិក្ខុ នន្ទិរាតស្សេត្តំ
 អធិវចនំ ។ ឧត្តិប មំសបេសី បដហ នន្ទិរាតំ
 អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ អយមេតស្ស
 អត្តោ ។ នាកោតិ ខោ ភិក្ខុ ទីណាសវស្សេត្តំ
 ភិក្ខុនោ អធិវចនំ ។ តិដ្ឋតុ នាកោ មា នាតំ
 យដ្ឋេសិ នមោ កកោហិ នាតស្សាតិ អយមេតស្ស
 អត្តោតិ ។ ឥនមរោច ភកវា អត្តមនោ អាយស្មា
 កុមារកស្សាទោ ភកវតោ កាសិតំ អភិនដ្ឋិតិ ។

វម្មិកសុត្តំ តិកយំ និដ្ឋិតំ ។

ឱបម្មវគ្គ វិម្មិកសូត្រ ការទ្រង់ព្យាករប្រស្នា ១៥ យ៉ាង

ផ្សព្វដែលបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ
 ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីតាំងនៃតម្រេក ១ ។
 ម្នាលសុមេធ អ្នកចូរលើកកាំបិតនិងជ្រញ្ជុំចេញ គឺថាអ្នកចូរលះបង់កាម-
 គុណទាំង ៥ ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ
 នៃពាក្យនុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ដុំសាច់ នេះជាឈ្មោះរបស់
 នន្ទិរាគ (សេចក្តីត្រេកត្រកាល) ។ ម្នាលសុមេធ អ្នកចូរលើកដុំសាច់
 ចេញ គឺថា អ្នកចូរលះបង់នន្ទិរាគចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត
 នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យនុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា នាគ នេះ
 ជាឈ្មោះរបស់ភិក្ខុដែលជាព្រះខ័ណ្ឌស្រេត ។ នាគចូរបិតនៅចុះ អ្នកកុំ
 បៀតបៀននាគឡើយ អ្នកចូរធ្វើនូវការនមស្ការនាគចុះ នេះជាសេចក្តី
 អធិប្បាយនៃពាក្យនុ៎ះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានសម្តែងនូវសូត្រនេះ
 ចប់ហើយ ព្រះកុមារកស្សបមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយ
 ចំពោះភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ វិម្មិកសូត្រ ទី ៣ ។

ចតុត្ថំ ថេវិនីតសុត្តំ

[៣០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កា រាជ-
ត្តហោ វិហរតិ វេឡុវេន កលន្ទកនិវាមេ ។ អថខោ
សម្ពហុលា ជាតិភូមិកា^(១) ភិក្ខុ ជាតិភូមិយំ វស្សំ វុដ្ឋា
យេន ភក្កា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា ភក្កវន្តំ
អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធន្នេ ខោ
តេ ភិក្ខុ ភក្កា ឯតទរោច កោ នុ ខោ ភិក្ខុវេ
ជាតិភូមិយំ ជាតិភូមិកានំ ភិក្ខុនំ សព្វហ្មចារីនំ ឯវំ
សម្ពារិតោ អត្តនា ច អប្បិច្ឆោ អប្បិច្ឆកថញ្ច ភិក្ខុនំ

១ ឱ. ម. ជាតិភូមកា ។

រថវិនិត្យត្រ ទី ៤

[៣០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងវត្តវេឡុវ៉ែន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។
 គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនរូប អ្នកនៅក្នុងជាតិភូមិ^(១) នៅចាំ
 វស្សាក្នុងជាតិភូមិហើយ ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទី
 ដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាជាតិ-
 ភូមិភិក្ខុទាំងឡាយ ជាសព្វហ្មតារីដែលនៅក្នុងជាតិភូមិ ភិក្ខុណាហ្ម័
 ដែលមានគេសរសើរយ៉ាងនេះថា ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាដោយខ្លួន
 ឯងផង សម្តែងអំពីការមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា^(២) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នក

១ អដ្ឋកថាថា ស្រុកកំណើតរបស់ខ្លួន គឺស្រុកជាមួយនឹងសព្វញ្ញពោធិសត្វ ។ ២ និយាយ
 អំពីការមិនមានប្រាថ្នា ៤ យ៉ាង គឺមិនប្រាថ្នានូវបច្ច័យបួន ១ មិនប្រាថ្នាឲ្យគេស្គាល់ថាជាអ្នក
 កាន់ធុតង្គ ១ មិនប្រាថ្នាឲ្យគេស្គាល់ថាខ្លួនជាពហុស្សត ១ មិនប្រាថ្នាឲ្យគេស្គាល់ថាខ្លួនបាន
 នូវគុណមានសោតាបត្តិផលជាដើម ១ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស រថវិនីតសុត្តេ សន្តដ្ឋីអាទិកថា

កត្តា អត្តនា ច សន្តដ្ឋោ សន្តដ្ឋីកថញ្ច ភិក្ខុនំ

កត្តា អត្តនា ច បរិវិត្តោ វិវេកកថញ្ច ភិក្ខុនំ^(១) កត្តា

អត្តនា ច អសំសដ្ឋោ អសំសត្តកថញ្ច ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច អារទ្ធវិយោ វិយារម្កកថញ្ច ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច សីលសម្មន្តោ សីលសម្មនាកថញ្ច ភិក្ខុនំ

កត្តា អត្តនា ច សមាធិសម្មន្តោ សមាធិសម្មនា-

កថញ្ច ភិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច បញ្ញាសម្មន្តោ

១ ឱ. ម. បរិវេកកថញ្ច ។

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិតសូត្រ ការពោលអំពីសេចក្តីសន្តោសជាដើម

សន្តោសដោយខ្លួនឯង សម្តែងអំពីការសន្តោស^(១) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជា
អ្នកស្ងប់ស្ងាត់ដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងពីការស្ងប់ស្ងាត់^(២) ដល់ពួកភិក្ខុផង
ជាអ្នកមិនច្រឡូកច្រឡំដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងពីការមិនច្រឡូកច្រឡំ^(៣)
ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ដោយខ្លួនឯងផង ស-
ម្តែងពីការប្រារព្ធព្យាយាម^(៤) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល
ចំពោះខ្លួនឯងផង សម្តែងពីការបរិបូណ៌ដោយសីល^(៥) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជា
អ្នកបរិបូណ៌ដោយសមាធិចំពោះខ្លួនឯងផង សម្តែងពីការបរិបូណ៌ដោយ
សមាធិ^(៦) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយបញ្ញា ចំពោះខ្លួនឯងផង

១ និយាយអំពីសន្តោស ១២ យ៉ាង គឺ ថេរវសន្តោស មាន ៣ គឺត្រេកអរគួរតាមបាន ១ ត្រេកអរគួរតាមកម្លាំង ១ ត្រេកអរគួរតាមអត្តភាព ១ ឯក្នុងបិណ្ឌបាតសន្តោស សេនាសន-
សន្តោសនិងគិលានប្បច្ចយសន្តោស មានបី ៗ ដូចគ្នា រួមជា ១២ ។ ២ និយាយអំពីសេចក្តី
ស្ងប់ស្ងាត់ ៣ យ៉ាង គឺ ស្ងាត់កាយ ១ ស្ងាត់ចិត្តគឺសមាបត្តិប្រាបី ១ ស្ងាត់ចាកកិលេស គឺ
ព្រះនិព្វាន ១ ។ ៣ និយាយអំពីការមិនច្រឡូកច្រឡំមាន ៥ យ៉ាង គឺ មិនច្រឡូកច្រឡំដោយ
ឮសំឡេង ១ មិនច្រឡូកច្រឡំដោយឃើញរូប ១ មិនច្រឡូកច្រឡំដោយពាក្យនិយាយឆ្លើយ
ឆ្លង ១ មិនច្រឡូកច្រឡំដោយការប្រើប្រាស់ជាមួយគ្នា ១ មិនច្រឡូកច្រឡំដោយការប៉ះពាល់
កាយ ១ ។ ៤ និយាយអំពីការប្រារព្ធព្យាយាមដែលពេញបរិបូណ៌ក្នុងកាយនិងចិត្តគ្រប់ឥរិយាបថ
ទាំង ៤ ។ ៥ បរិបូណ៌ដោយសីល គឺបានដល់ចតុប្បារិសុទ្ធិសីល ។ ៦ សមាធិក្នុងទីនេះ បាន
ដល់វិបស្សនា ដែលមានសមាបត្តិ ៨ ជាក្រឡឹងទ្រ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

បញ្ញាសម្មទាតថព្វ ភិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច

វិមុត្តិសម្មន្នោ វិមុត្តិសម្មទាតថព្វ ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្មន្នោ វិមុត្តិញ្ញាណ-

ទស្សនសម្មទាតថព្វ ភិក្ខុនំ កត្តា ឱវាទកោ

វិញ្ញាបកោ សទ្ធស្សកោ សមាទបកោ សមុត្តេជកោ

សម្មហំសកោ សព្រហ្មចារីនន្តិ ។ បុណ្ណោ នាម ភន្តេ

អាយស្មា មន្តាណីបុត្តោ ជាតិភូមិយំ ជាតិភូមិកានំ

ភិក្ខុនំ សព្រហ្មចារីនំ ឯវំ សម្ភារីតោ អត្តនា ច អប្បិច្ឆោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយបញ្ញា ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយវិមុត្តិ គឺអរិយផល ចំពោះខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយ
 វិមុត្តិ គឺអរិយផល ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញ្ញាណ-
 ទស្សនៈ^(១) ដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញ្ញាណ-
 ទស្សនៈដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកឲ្យឱវាទ បំភ្លឺឲ្យដឹងច្បាស់ ពន្យល់ បបួល
 ធ្វើឲ្យក្លាហាន ធ្វើឲ្យរីករាយ ដល់ពួកសព្វហ្មចារីផង ។ ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្តាជាតិភូមិភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ជាសព្វហ្មចារី ដែលនៅក្នុងជាតិភូមិ មានតែបុណ្ណត្ថេរ
 មានអាយុ ជាមន្តាណីបុត្ត (កូននៃព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះមន្តាណី) ទេ ទើប
 គេតែងសរសើរគុណ យ៉ាងនេះថា ជាអ្នកមិនប្រាថ្នា ដោយខ្លួនឯងផង

១ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈក្នុងទីនេះ បានដល់បច្ចុវេក្ខណញ្ញាណទាំង ១៩ គឺអនុបស្សនា ៣
 អនុបស្សនា ៧ វិបស្សនាញ្ញាណ ៩ ឯអនុបស្សនា ៣ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ១ ទុក្ខានុបស្សនា ១
 អនត្តានុបស្សនា ១ អនុបស្សនា ៧ គឺ ១-២-៣ ដូចខាងដើម និងនិព្វិទានុបស្សនា ១ វិវាតា-
 នុបស្សនា ១ និរោធានុបស្សនា ១ បដិនិស្សត្តានុបស្សនា ១ ។ វិបស្សនាញ្ញាណ ៩ គឺ ឧទយព្វ-
 យញ្ញាណ ១ ភង្គញ្ញាណ ១ ភយតូបដ្ឋានញ្ញាណ ១ អាទីនវញ្ញាណ ១ និព្វិទាញ្ញាណ ១
 មុព្វិតុកាម្យតាញ្ញាណ ១ បដិសង្ខាញ្ញាណ ១ សង្ខារុបេក្ខាញ្ញាណ ១ សច្ចានុលោមិកញ្ញាណ ១ ។
 អដ្ឋកថាសូត្រនេះ និងវិសុទ្ធិមគ្គបញ្ញានិទ្ទេស ។

ឱបម្មវគ្គស្ស រថវិនីតសុត្តេ សារីបុត្តស្ស បរិវិតក្កនំ

អប្បិច្ឆកថញ្ច ភិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច សន្តុដ្ឋោ
 ។ បេ ។ អត្តនា ច បរិវិត្តោ... អត្តនា ច អសំសដ្ឋោ...
 អត្តនា ច អារទ្ធវិវាយោ... អត្តនា ច សីលសម្មុដ្ឋោ...
 អត្តនា ច សមាធិសម្មុដ្ឋោ... អត្តនា ច បញ្ញា-
 សម្មុដ្ឋោ... អត្តនា ច វិមុត្តិសម្មុដ្ឋោ... អត្តនា
 ច វិមុត្តិញ្ញាណោទស្សនសម្មុដ្ឋោ វិមុត្តិញ្ញាណោទស្សន-
 សម្មុទាគថញ្ច ភិក្ខុនំ កត្តា ឱវាទកោ វិញ្ញាបកា
 សន្តុស្សកោ សមាទបកោ សមុត្តេជកោ សម្មហំ-
 សកោ សព្រហ្មចារីនន្តិ ។

[៣១] តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា
 សារីបុត្តោ ភក្កវតោ អវិទូរេ និសិដ្ឋោ ហោតិ ។ អថ-
 ខោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ឯតទហោសិ លាភា
 អាយស្មតោ បុណ្ណស្ស មន្តាណីបុត្តស្ស សុលទ្ធិ
 អាយស្មតោ បុណ្ណស្ស មន្តាណីបុត្តស្ស យស្ស

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិតសូត្រ សេចក្តីបរិក្ខណ៍នៃព្រះសារីបុត្ត

សម្តែងអំពីការមិនមានប្រាថ្នាដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកសន្តោសដោយខ្លួន
 ឯងផង ។ បេ ។ ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ដោយខ្លួនឯងផង... ជាអ្នកមិន
 ច្រឡំច្រឡំដោយខ្លួនឯងផង... ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមដោយខ្លួន
 ឯងផង... ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិចំពោះខ្លួនឯងផង... ជាអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយសមាធិចំពោះខ្លួនឯងផង... ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយបញ្ញា ចំពោះខ្លួន
 ឯងផង... ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិចំពោះខ្លួនឯងផង... ជាអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈចំពោះខ្លួនឯងផង សម្តែងពីការបរិបូណ៌ដោយ
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកឲ្យឱវាទ បំភ្លឺឲ្យដឹងច្បាស់
 ពន្យល់ បបួល ធ្វើឲ្យក្លាហាន ធ្វើឲ្យរីករាយដល់ពួកសព្វហ្មតារីផង ។

[៣១] សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អង្គុយក្បែរព្រះ
 មានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះដូច្នោះថា បុណ្ណមន្តាណីបុត្តមានអាយុហៅពេញជាមានលាភ ទាំង
 អត្តភាពជាមនុស្ស ក៏បុណ្ណមន្តាណីបុត្តបានហើយដោយប្រពៃ (ព្រោះ)

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

វិញ្ញូ សព្វហ្មចារី សត្តុ សម្មុខា អនុមាស្ស អនុមាស្ស
វណ្ណំ កាសន្តិ តព្វា សត្តា អព្ពនុមោទតិ អប្បេវ នាម
មន្តាណីបុត្តេន សទ្ធិី សមាគមំ កច្ឆេយ្យាម^(២) អប្បេវ
នាម សិយា កោចិទេវ កថាសល្លាទោតិ ។

[៣២] អថខោ ភកវា វាជត្តហោ យថាកិរន្តំ វិហា-
វិត្វា យេន សាវត្តិ តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្វេន
ចារិកញ្ចរមាដោ យេន សាវត្តិ តទវសិ ។ តត្រ
សុទំ ភកវា សាវត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិ-
ណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អស្សោសិ ខោ អាយស្មា
បុណ្ណា មន្តាណីបុត្តោ ភកវា កិវ សាវត្តិ អនុបុត្តោ ។
សាវត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ-
តិ ។ អថខោ អាយស្មា បុណ្ណា មន្តាណីបុត្តោ សេ-
នាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរំ អាទាយ យេន សាវត្តិ
តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្វេន ចារិកញ្ចរមាដោ

១ ឱ. អប្បេវ ច នាម មយំបិ ។ អប្បេវ នាម មយំបិ ។ ២ ឱ. សមាគច្ឆេយ្យាម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ពួកសព្វហ្មចារិកិក្កុដែលជាអ្នកប្រាជ្ញពិចារណារឿយ ។ ហើយតែងពោល
សរសើរក្នុងទីចំពោះព្រះភក្រ្តនៃព្រះសាស្តា ព្រះសាស្តាក៏ទ្រង់អនុមោទនា
ចំពោះបុណ្ណមន្តាណីបុត្តនោះ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ យើងនឹងបានទៅកាន់ទីប្រជុំ
ជាមួយនឹងព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្ត មានអាយុម្តងអេះ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ នឹង
បាននិយាយចរចាបន្តិចបន្តួចផងអេះ ។

[៣២] គ្រានោះឯង ព្រះភគវន្តមុនី ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ
តាមគួរដល់អធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិកព្វដ៏ក្រុងសាវត្ថី
លុះស្តេចទៅកាន់ចារិកតាមហូរហែ ក៏បានទៅដល់ក្រុងសាវត្ថីនោះ ។
ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងវត្តជេតពន ជារបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថីនោះ ។ ព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្ត មានអាយុ បានឮដំណឹង
ដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ យាងមកដល់ក្រុងសាវត្ថីហើយ ទ្រង់គង់
ក្នុងវត្តជេតពន ជារបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ លំដាប់នោះ
ឯង ព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្តមានអាយុ រៀបចំសេនាសនៈហើយប្រដាប់
បាត្របីវរ ទៅកាន់ចារិកក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះដែរ លុះត្រាច់ទៅកាន់ចារិក

ឱបម្មវគ្គស្ស រថវិនិតសុត្តេ បុណ្ណស្ស បសំសា

យេន សាវត្ថិ ជេតវនំ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមោ
 យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ
 អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្តំ ខោ អាយស្មន្តំ បុណ្ណា មន្តាណីបុត្តំ ភកវា
 ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេសិ សមាទបេសិ សមុត្តេ-
 ជេសិ សម្បហំសេសិ ។ អថខោ អាយស្មា បុណ្ណា
 មន្តាណីបុត្តោ ភកវតា ធម្មិយា កថាយ សន្ទ-
 ស្សិតោ សមាទបិតោ សមុត្តេជិតោ សម្បហំសិតោ
 ភកវតោ ភាសិតំ អភិនទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋា-
 យាសនា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា
 យេន អន្ធវនំ តេនុបសង្កមិ ទិវារិហារាយ ។

[៣៣] អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេនាយស្មា
 សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ
 សារីបុត្តំ ឯតទរោច យស្ស ខោ តំ អារុសោ
 សារីបុត្ត បុណ្ណស្ស ធាម ភិក្ខុនោ មន្តាណីបុត្តស្ស
 អភិណ្ណំ កិត្តយមានោ អហោសិ សោ ភកវតា

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិតសូត្រ សេចក្តីសរសើរព្រះបុណ្ណៈ

តាមហូរហែ ក៏បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលគង់នៅក្នុង
 វត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថីនោះ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះបុណ្ណមន្តាណីបុត្តមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ ណែនាំ ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ។
 គ្រានោះ បុណ្ណមន្តាណីបុត្ត មានអាយុ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ពន្យល់ ណែនាំ ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោក
 អំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចូល
 ទៅឯអន្ទវ័ន (ព្រៃជាំ) ដើម្បីនៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

[៣៣] គ្រានោះឯង មានភិក្ខុ ១ រូប ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តមាន
 អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យដូចនេះនឹងព្រះសារីបុត្ត
 មានអាយុថា អាវុសោសារីបុត្ត អ្នកសម្តែងសេចក្តីសរសើររឿយ ។ នូវភិក្ខុ
 បុណ្ណមន្តាណីបុត្ត ឯភិក្ខុបុណ្ណមន្តាណីបុត្តនោះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតោ សមាទបិតោ សមុត្តេជិ-
 តោ សម្បហំសិតោ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនទ្ធិត្វា អនុ-
 មោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិលំ
 កត្វា យេន អន្ទវនំ តេន បក្កុញ្ញោ ទិវារិហារាយាតិ ។
 អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ តរមាទ្យុចោ និសីទនំ
 អាទាយ អាយស្មន្តំ បុណ្ណំ មន្តាណីបុត្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិ-
 តោ អនុពទ្ធិ សីសានុលោកី ។ អថខោ អាយស្មា
 បុណ្ណោ មន្តាណីបុត្តោ អន្ទវនំ អន្លោកាហេត្វា អញ្ញត-
 រស្មី រុក្ខមូលេ ទិវារិហារំ និសីទិ អាយស្មាបិ ខោ
 សារីបុត្តោ អន្ទវនំ អន្លោកាហេត្វា អញ្ញតរស្មី រុក្ខមូលេ
 ទិវារិហារំ និសីទិ ។

[៣៤] អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ សាយណ្ណាសមយំ
 បដិសល្លាតា រុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា បុណ្ណោ មន្តាណី-
 បុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា បុណ្ណាន
 មន្តាណីបុត្តេន សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ទ្រង់ពន្យល់ណែនាំឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ហើយក៏ត្រេកអរ
 រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈថ្វាយ
 បង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណរួចហើយ ចេញទៅកាន់អន្ទវ័ននោះ
 ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ
 មានសភាពរួសរាន់កាន់និសីទនៈ ដើរតាមក្រោយ ។ នៃភិក្ខុបុណ្ណមន្ត្រា-
 ណីបុត្តមានអាយុ រមិលមើលនូវសីលៈនៃបុណ្ណមន្ត្រាណីបុត្ត ។ គ្រានោះ
 ឯង បុណ្ណមន្ត្រាណីបុត្តមានអាយុ ដើរចូលទៅកាន់អន្ទវ័នហើយ អង្គុយ
 សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀបម្លប់ឈើមួយ ចំណែកខាងព្រះសារីបុត្តមាន
 អាយុ ក៏ចូលទៅកាន់អន្ទវ័នហើយអង្គុយសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀប
 ម្លប់ឈើមួយដែរ ។

[៣២] គ្រានោះឯង ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ចេញអំពីទីពួន
 ក្នុងសាយណ្តសម័យ ហើយចូលទៅរកបុណ្ណមន្ត្រាណីបុត្ត មានអាយុ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល មួយអន្លើ
 ដោយបុណ្ណមន្ត្រាណីបុត្តមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និង

ឱបម្មវគ្គស្ស ថេរីនីតសុត្តេ វុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា

សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ

បុណ្ណំ មន្តាណីបុត្តំ ឯតទរោច ភកវតិ ឆោ អារុសោ

ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ឯមារុសោតិ ។ កិណ្ឌុ ខោ

អារុសោ សីលវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។

ឆោ ហិទំ អារុសោ ។ កិ បធារុសោ ចិត្តវិសុទ្ធត្ថំ

ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ឆោ ហិទំ អារុសោ ។

កិណ្ឌុ ខោ អារុសោ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ ព្រហ្ម-

ចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ឆោ ហិទំ អារុសោ ។

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិតសូត្រ រុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញោ

ពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្រមាន
 អាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលពាក្យដូច្នោះ នឹងបុណ្ណមន្តា-
 ណីបុត្តមានអាយុថា ម្ចាស់អារុសោ លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មច-
 រិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើងដែរឬ ។ បុណ្ណមន្តាណី-
 បុត្តមានអាយុ តបថា ម្ចាស់អារុសោ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ
 លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់ព្រះមានព្រះភាគ
 ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃសីល^(១)ឬ ។ ម្ចាស់អារុសោ ការប្រព្រឹត្តនេះ មិនមែន
 ត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់អារុសោ ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃចិត្ត^(២)ឬ ។
 ម្ចាស់អារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់អារុសោ ចុះ
 លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ
 ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃទិដ្ឋិ^(៣)ឬ ។ ម្ចាស់អារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។

១ បរិសុទ្ធនៃសីលក្នុងទីនេះ បានដល់កថាវគ្គ ៤ យ៉ាងគឺ អប្បិច្ឆកថា ១ សន្តដ្ឋិកថា ១
 អសំសគ្គកថា ១ សីលកថា ១ ។ ២ បរិសុទ្ធនៃចិត្តក្នុងទីនេះ បានដល់កថាវគ្គ ៣ យ៉ាងគឺ
 បរិវេកកថា ១ វិរិយារម្មកថា ១ សមាធិកថា ១ ។ ៣ បរិសុទ្ធទាំង ៣ ក្នុងទីនេះ បាន
 ដល់បញ្ញាកថា តែមួយប៉ុណ្ណោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

កី បនារុសោ កង្វារិវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ

វុស្សតីតិ ។ នោ ហិទំ អារុសោ ។ កិណ្ណុ ខោ អា-

វុសោ មគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ ព្រហ្ម-

ចរិយំ វុស្សតីតិ ។ នោ ហិទំ អារុសោ ។ កី បនារុសោ

បដិបទាញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ

វុស្សតីតិ ។ នោ ហិទំ អារុសោ ។ កិណ្ណុ ខោ

អារុសោ ញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ

វុស្សតីតិ ។ នោ ហិទំ អារុសោ ។ កិណ្ណុ ខោ

អារុសោ សីលវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ

ភតិ បុដ្ឋោ សមាដោ នោ ហិទំ អារុសោតិ វទេសិ

កី បនារុសោ ចិត្តវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្ស-

តីតិ ភតិ បុដ្ឋោ សមាដោ នោ ហិទំ អារុសោតិ វទេសិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ម្នាលអារុសោ ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃកង្វារវិតរណៈ^(១)ឬ ។ ម្នាលអារុសោ មិន
 មែនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលអារុសោ ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃមគ្គាមគ្គ-
 ញាណទស្សនៈ^(២)ឬ ។ ម្នាលអារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។
 ម្នាលអារុសោ ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃបដិបទាញាណទស្សនៈ^(៣)ឬ ។ ម្នាល
 អារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលអារុសោ លោកមាន
 អាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិ
 នៃញាណទស្សនៈឬ ។ ម្នាលអារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ព្រះ
 សារីបុត្តមានអាយុ មានថេរវាចាថា កាលបើខ្ញុំសួរថា ម្នាលអារុសោ
 លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិនៃព្រះមានព្រះភាគ
 ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃសីលឬ លោកនិយាយថា ម្នាលអារុសោ មិនមែនតែ
 ត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ កាលបើខ្ញុំសួរថា ម្នាលអារុសោ លោកមានអាយុ ប្រ-
 ព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃចិត្តឬ
 លោកនិយាយថា ម្នាលអារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ កាលបើ

១-២-៣ បរិសុទ្ធិទាំង ៣ ក្នុងទីនេះ បានដល់បញ្ជាក់ថា តែមួយប៉ុណ្ណោះ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស រថវិនិតសុត្ត វុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា

កិណ្ណ ខោ អារុសោ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ
 ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាដោ ដោ
 ហិទំ អារុសោតិ វទេសិ កី បដារុសោ កដ្ឋាវិតរ-
 ណាវិសុទ្ធត្ថំ... កិណ្ណ ខោ អារុសោ មក្កាមក្កញ្ញាណា-
 ទស្សនវិសុទ្ធត្ថំ... កី បដារុសោ បដិបទាញ្ញាណា-
 ទស្សនវិសុទ្ធត្ថំ... កិណ្ណ ខោ អារុសោ ញ្ញាណទស្ស-
 នវិសុទ្ធត្ថំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាដោ ដោ ហិទំ អារុសោតិ វទេសិ កិមត្ថំ ចរហារុ-
 សោ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ អនុទាទាបរិ-
 ទិញ្ញានត្ថំ ខោ អារុសោ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។
 កិណ្ណ ខោ អារុសោ សីលវិសុទ្ធិ អនុទាទាបរិទិញ្ញានត្ថិ ។
 ដោ ហិទំ អារុសោ ។ កី បដារុសោ ចិត្តវិសុទ្ធិ
 អនុទាទាបរិទិញ្ញានត្ថិ ។ ដោ ហិទំ អារុសោ ។
 កិណ្ណ ខោ អារុសោ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ អនុទាទាបរិទិញ្ញា-
 នត្ថិ ។ ដោ ហិទំ អារុសោ ។ កី បដារុសោ

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិតសូត្រ រុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា

ខ្ញុំសួរថា ម្នាលអារុសោ លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុង
សម្នាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃទិដ្ឋិឬ លោកនិយាយថា ម្នាល
អារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ម្នាលអារុសោ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃកង្ខារ-
វិតរណៈឬ... ម្នាលអារុសោ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃមគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនៈឬ...
ម្នាលអារុសោ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃបដិបទាញ្ញាណទស្សនៈឬ... កាលបើខ្ញុំសួរ
ថា ម្នាលអារុសោ លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្នាក់
ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃញ្ញាណទស្សនៈឬ លោកនិយាយថា
ម្នាលអារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ម្នាលអារុសោ (បើយ៉ាងនេះ)
ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្នាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ
ដើម្បីអ្វី ។ បុណ្ណមន្តាណីបុត្តតបថា ម្នាលអារុសោ ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលខ្ញុំ
ប្រព្រឹត្ត ក្នុងសម្នាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីអនុបាទាបរិនិព្វានទេតើ ។
ម្នាលអារុសោ សីលវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបរិនិព្វានឬ ។ ម្នាលអារុសោ
នេះមិនមែនទេ ។ ម្នាលអារុសោ ចុះចិត្តវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបរិនិព្វានឬ ។
ម្នាលអារុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្នាលអារុសោ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ជាអនុបា-
ទាបរិនិព្វានឬ ។ ម្នាលអារុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្នាលអារុសោ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

កក្កាវិរាសិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិទិព្វានន្តិ ។ នោ
 ហិទំ អារុសោ ។ កិណ្ណុ ខោ អារុសោ មក្កាមក្ក-
 ញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិទិព្វានន្តិ ។ នោ
 ហិទំ អារុសោ ។ កី បនារុសោ បដិបទាញ្ញាណ-
 ទស្សនវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិទិព្វានន្តិ ។ នោ ហិទំ
 អារុសោ ។ កិណ្ណុ ខោ អារុសោ ញ្ញាណទស្សន-
 វិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិទិព្វានន្តិ ។ នោ ហិទំ អារុ-
 សោ ។ កី បនារុសោ អញ្ញត្រិ ឥមេហិ ធម្មេហិ
 អនុចាតាបរិទិព្វានន្តិ ។ នោ ហិទំ អារុសោ ។ កិណ្ណុ
 ខោ អារុសោ សីលវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិទិព្វានន្តិ ឥតិ
 បុដ្ឋោ សមាណោ នោ ហិទំ អារុសោតិ វទេសិ កី
 បនារុសោ ចិត្តវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិទិព្វានន្តិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាណោ នោ ហិទំ អារុសោតិ វទេសិ កិណ្ណុ ខោ
 អារុសោ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិទិព្វានន្តិ ។ យេ ។
 កី បនារុសោ កក្កាវិរាសិសុទ្ធិ... កិណ្ណុ ខោ
 អារុសោ មក្កាមក្កញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ... កី អារុសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ចុះកង្ខារវិគរណវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបវិនិព្វានឬ ។ ម្នាលអារុសោ នេះមិន
 មែនទេ ។ ម្នាលអារុសោ មគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទា-
 បវិនិព្វានឬ ។ ម្នាលអារុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្នាលអារុសោ ចុះ
 បដិបទាញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបវិនិព្វានឬ ។ ម្នាលអារុសោ
 នេះមិនមែនទេ ។ ម្នាលអារុសោ ញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបវិ-
 និព្វានឬ ។ ម្នាលអារុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្នាលអារុសោ ចុះអនុ-
 បាទាបវិនិព្វានក្រៅអំពីធម៌ទាំងនេះឬ ។ ម្នាលអារុសោ នេះមិនមែនទេ ។
 ព្រះសារីបុត្តសួរថា កាលខ្ញុំសួរថា ម្នាលអារុសោ សីលវិសុទ្ធិ ជាអនុ-
 បាទាបវិនិព្វានឬ លោកឆ្លើយថា អារុសោ នេះមិនមែនទេ កាលខ្ញុំ
 សួរថា ម្នាលអារុសោ ចុះចិត្តវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបវិនិព្វានឬ លោកឆ្លើយ
 ថា ម្នាលអារុសោ នេះមិនមែនទេ ម្នាលអារុសោ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ជា
 អនុបាទាបវិនិព្វានឬ ។ បេ ។ ម្នាលអារុសោ ចុះកង្ខារវិគរណវិសុទ្ធិឬ...
 ម្នាលអារុសោ ចុះមគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិឬ... ម្នាលអារុសោ

ឱបម្មវគ្គស្ស រថវិនីតសុត្តេ សត្ត វិសុទ្ធិយោ

បនារុសោ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ... កិណ្ណ ខោ
 អារុសោ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ អនុចាទាបរិទិញានន្តិ
 ឥតិ បុដ្ឋោ សមាដោ ដោ ហិទំ អារុសោតិ រទេសិ
 កី បនារុសោ អញ្ញត្រិ ឥមេហិ ធម្មេហិ អនុចាទាបរិ-
 ទិញានន្តិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាដោ ដោ ហិទំ អារុសោតិ
 រទេសិ យថាកមំ បនារុសោតិ ឥមស្ស កាសិតស្ស
 អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ ។

[៣៥] សីលវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ ភកវា អនុចាទា-
 បរិទិញានំ បញ្ញាបេស្ស^(១) សឧចាទានញ្ញេវ^(២) សមាទំ
 អនុចាទាបរិទិញានំ បញ្ញាបេស្ស ។ ចិត្តវិសុទ្ធិ ចេ
 អារុសោ ភកវា អនុចាទាបរិទិញានំ បញ្ញាបេស្ស
 សឧចាទានញ្ញេវ សមាទំ អនុចាទាបរិទិញានំ បញ្ញា-
 បេស្ស ។ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ ភកវា អនុចាទា-
 បរិទិញានំ បញ្ញាបេស្ស សឧចាទានញ្ញេវ សមាទំ
 អនុចាទាបរិទិញានំ បញ្ញាបេស្ស ។ កដ្ឋុវិតរណវិសុទ្ធិ
 ចេ អារុសោ ភកវា អនុចាទាបរិទិញានំ បញ្ញាបេស្ស

១ ម. បញ្ញាបេស្ស ។ ២ ឱ. ម. សឧចាទានំយេវ ។

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិតសូត្រ វិសុទ្ធិទាំង ៧

ចុះបដិបទាញាណាទស្សនវិសុទ្ធិឬ... កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អារុសោ ញាណាទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបវិនិព្វានឬ លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អារុសោ នេះមិនមែនទេ កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អារុសោ ចុះអនុបាទាបវិនិព្វាន ក្រៅអំពីធម៌ទាំងនេះឬ លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អារុសោ នេះមិនមែនទេ ម្ចាស់អារុសោ (កាលបើយ៉ាងនេះ) ចុះសេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើលោកយល់យ៉ាងណា ។

[៣៥] បុណ្ណមន្តាណីបុត្តតបថា ម្ចាស់អារុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញត្តនូវសីលវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានហើយ ឈ្មោះថា បញ្ញត្តនូវសឧបាទានថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានទៅវិញ ។ ម្ចាស់អារុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញត្តនូវចិត្តវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានហើយ ឈ្មោះថា បញ្ញត្តនូវសឧបាទានថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានទៅវិញ ។ ម្ចាស់អារុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញត្តនូវទិដ្ឋិវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានហើយ ឈ្មោះថា បញ្ញត្តនូវសឧបាទានថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានទៅវិញ ។ ម្ចាស់អារុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញត្តនូវកង្ខារវិវតរណវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានហើយ ឈ្មោះថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សឧទានានញ្ញវ សមាណំ អនុទានាបរិនិព្វានំ បញ្ញា-
 បេស្ស ។ មគ្គាមគ្គញ្ញាណានស្សនវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ
 ភកភា អនុទានាបរិនិព្វានំ បញ្ញាបេស្ស សឧទានា-
 នញ្ញវ សមាណំ អនុទានាបរិនិព្វានំ បញ្ញាបេស្ស ។
 បដិបទាញ្ញាណានស្សនវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ ភកភា
 អនុទានាបរិនិព្វានំ បញ្ញាបេស្ស សឧទានានញ្ញវ
 សមាណំ អនុទានាបរិនិព្វានំ បញ្ញាបេស្ស ។ ញ្ញាណា-
 នស្សនវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ ភកភា អនុទានាបរិនិព្វានំ
 បញ្ញាបេស្ស សឧទានានញ្ញវ សមាណំ អនុទានាបរិ-
 និព្វានំ បញ្ញាបេស្ស ។ អញ្ញត្រ ចេ អារុសោ
 ឥមេហិ ធម្មេហិ អនុទានាបរិនិព្វានំ អភវិស្ស
 បុថុជ្ជនោ បរិនិព្វាយេយ្យ បុថុជ្ជនោ ហិ អារុសោ
 អញ្ញត្រ ឥមេហិ ធម្មេហិ ។ តេនហារុសោ ឧបមន្តេ
 កវិស្សាមិ ឧបមាយបិដេកេច្ចេ វិញ្ញូ បុរិសា កាសិតស្ស
 អត្ថំ អាជានត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

បញ្ញត្តនូវសឧបាទានថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានទៅវិញ ។ ម្នាលអារុសោ
 បើព្រះមានព្រះភាគបញ្ញត្ត នូវមគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិថា ជាអនុ-
 បាទាបវិនិព្វានហើយ ឈ្មោះថា បញ្ញត្តនូវសឧបាទានថា ជាអនុបា-
 ទាបវិនិព្វានទៅវិញ ។ ម្នាលអារុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញត្ត
 នូវបដិបទាញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានហើយ ឈ្មោះ
 ថា បញ្ញត្តនូវសឧបាទានថា ជាអនុបាទាបវិនិព្វានទៅវិញ ។ ម្នាលអារុ-
 សោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញត្តនូវញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទា-
 បវិនិព្វានហើយ ឈ្មោះថា បញ្ញត្តនូវសឧបាទានថា ជាអនុបាទាបវិ-
 និព្វានទៅវិញ ។ ម្នាលអារុសោ បើអនុបាទាបវិនិព្វាន ក្រៅអំពីធម៌
 ទាំងនេះហើយ បុប្ផជួន ក៏គង់បវិនិព្វានបាន ម្នាលអារុសោ ព្រោះ
 បុប្ផជួន ក្រៅអំពីធម៌ទាំងនេះឯង ។ ម្នាលអារុសោ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹង
 ធ្វើសេចក្តីឧបមាដល់លោក បុរស ជាអ្នកប្រាជ្ញពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 គង់ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃភាសិត ដោយសេចក្តីឧបមាបាន ។

ឱបម្មវគ្គស្ស រថវិនីតសុត្តេ សត្តរថវិនីតោបមា

[៣៦]	សេយ្យថាបិ	អារុសោ	រញ្ជោ	បសេនទិស្ស	
កោសលស្ស	សារត្តិយំ	បដិវសន្តស្ស	សាកោតេ		
កិញ្ចុំនេវ	អច្ចាយិកំ	ករណីយំ	ឧប្បជ្ជេយ្យ	តស្ស	
អន្តរា	ច សារត្តី	អន្តរា	ច សាកោតំ	សត្ត	
រថវិនីតានិ	ឧបជ្ជបេយ្យំ	អថខោ	អារុសោ	រាជា	
បសេនទិ	កោសលោ	សារត្តិយា	និក្ខិមិត្វា	អន្តេ-	
បុរាណា ^(១)	បបមំ	រថវិនីតំ	អភិរូហោយ្យ	បបមេន	
រថវិនីតេន	ទុតិយំ	រថវិនីតំ	ចាបុណោយ្យ	បបមំ	
រថវិនីតំ	វិស្សជ្ជេយ្យ	ទុតិយំ	រថវិនីតំ	អភិរូហោយ្យ	
ទុតិយេន	រថវិនីតេន	តតិយំ	រថវិនីតំ	ចាបុណោយ្យ	
ទុតិយំ	រថវិនីតំ	វិស្សជ្ជេយ្យ	តតិយំ	រថវិនីតំ	
អភិរូហោយ្យ	តតិយេន	រថវិនីតេន	ចតុត្ថំ	រថវិនីតំ	
ចាបុណោយ្យ	តតិយំ	រថវិនីតំ	វិស្សជ្ជេយ្យ	ចតុត្ថំ	
រថវិនីតំ	អភិរូហោយ្យ	ចតុត្តេន	រថវិនីតេន	បញ្ចមំ	
រថវិនីតំ	ចាបុណោយ្យ	ចតុត្ថំ	រថវិនីតំ	វិស្សជ្ជេយ្យ	
បញ្ចមំ	រថវិនីតំ	អភិរូហោយ្យ	បញ្ចមេន	រថវិនីតេន	នដ្ឋំ
រថវិនីតំ	ចាបុណោយ្យ	បញ្ចមំ	រថវិនីតំ	វិស្សជ្ជេយ្យ	

១ ម. អន្តបុរាណា ។

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិតសូត្រ ឧបមាដោយរថព្រះទីនាំងទាំង ៧

[៣៦] ម្នាលអារុសោ ដូចជាព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់
 នៅគ្រប់គ្រងក្រុងសារវត្ថី មានកិច្ចនីមួយ ដែលត្រូវធ្វើជាប្រញាប់ប្រញាល់
 កើតឡើងក្នុងក្រុងសាកេត ជនទាំងឡាយ ដែលនៅត្រង់ចន្លោះក្រុងសារវត្ថី
 និងក្រុងសាកេត គប្បីរៀបចំ នូវរថព្រះទីនាំងទាំង ៧ ថ្វាយព្រះបាទ
 បសេនទិកោសលនោះរួចហើយ ម្នាលអារុសោ ទើបព្រះបាទបសេនទិ-
 កោសល ទ្រង់ស្តេចចេញអំពីក្រុងសារវត្ថី ឡើងព្រះទីនាំងទី ១ ទៀបទ្វារ
 ព្រះរាជវាំងខាងក្នុង ទ្រង់ស្តេចដោយរថព្រះទីនាំងទី ១ ក៏បានដល់ទៅរថ
 ព្រះទីនាំងទី ២ ហើយលះបង់រថព្រះទីនាំងទី ១ ឡើងគង់រថព្រះទីនាំង
 ទី ២ ទ្រង់ស្តេចដោយរថព្រះទីនាំងទី ២ ក៏បានដល់រថព្រះទីនាំងទី ៣
 ទ្រង់លះបង់រថព្រះទីនាំងទី ២ រួចឡើងគង់រថព្រះទីនាំងទី ៣ ទ្រង់ស្តេច
 ដោយរថព្រះទីនាំងទី ៣ ក៏បានដល់រថព្រះទីនាំងទី ៤ ទ្រង់លះ
 បង់រថព្រះទីនាំងទី ៣ ក៏ឡើងគង់រថព្រះទីនាំងទី ៤ ទ្រង់ស្តេចដោយ
 រថព្រះទីនាំងទី ៤ ក៏បានដល់រថព្រះទីនាំងទី ៥ ទ្រង់លះបង់រថព្រះ
 ទីនាំងទី ៤ រួចឡើងគង់រថព្រះទីនាំងទី ៥ ទ្រង់ស្តេចដោយរថព្រះ
 ទីនាំងទី ៥ ក៏បានដល់រថព្រះទីនាំងទី ៦ ទ្រង់លះបង់រថព្រះទីនាំងទី ៥

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឆដ្ឋំ រថវិជីតំ អភិរូហោយ្យ ឆដ្ឋេន រថវិជីតេន សត្តមំ
 រថវិជីតំ ចាបុណោយ្យ ឆដ្ឋំ រថវិជីតំ វិស្សុដ្ឋេយ្យ
 សត្តមំ រថវិជីតំ អភិរូហោយ្យ សត្តមេន រថវិជីតេន
 សាកេតំ អនុចាបុណោយ្យ អន្តេបុរាជារំ តមេនំ អន្តេ-
 បុរាជារកតំ សមាទំ មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា
 ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ ឥមិណ ត្វំ មហារាជ រថវិជីតេន សា-
 វត្តិយំ សាកេតំ អនុប្បត្តោ អន្តេបុរាជារន្តិ កថំ
 ព្យាករមាណោ នុ ខោ អារុសោ មហារាជា បសេនទិ
 កោសលោ សម្មា ព្យាករមាណោ ព្យាករេយ្យាតិ ។
 ឯវំ ព្យាករមាណោ ខោ អារុសោ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ សម្មា ព្យាករមាណោ ព្យាករេយ្យ ឥឯ
 មេ សាវត្តិយំ បដិវសន្តស្ស សាកេតេ កិញ្ចុនេវ
 អច្ចាយិកំ ករណីយំ ឧប្បជ្ជិ តស្ស មេ អន្តរា
 ច សាវត្តិ អន្តរា ច សាកេតំ សត្ត រថវិជីតានិ
 ឧបដ្ឋបេសុំ អថខ្វាហំ សាវត្តិយា ជិក្ខុមិត្តា អន្តេបុរ-
 ាជារេ បបមំ រថវិជីតំ អភិរុយ្ហិ^(១) បបមេន រថវិជីតេន

១ ម. អភិរុហី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

រួចឡើងគង់រថព្រះទីនាំងទី ៦ ទ្រង់ស្តេចដោយរថព្រះទីនាំងទី ៦ ក៏
បានដល់រថព្រះទីនាំងទី ៧ ទ្រង់លះបង់រថព្រះទីនាំងទី ៦ រួចឡើង
គង់រថព្រះទីនាំងទី ៧ ទ្រង់ស្តេចដោយរថព្រះទីនាំងទី ៧ ក៏បានដល់
ទៅក្រុងសាកេត ទ្រង់ប្រថាប់នៅត្រង់ទ្វារខាងក្នុងព្រះរាជវាំង ពួកមិត្ត
អមាត្យជាញាតិសាលាហិត នាំគ្នាក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះអង្គ ក្នុងកាល
ដែលស្តេចដល់ទ្វារខាងក្នុងព្រះរាជវាំងនោះ យ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ
ព្រះអង្គស្តេចចេញពីក្រុងសាវត្ថី ដោយរថព្រះទីនាំងតែមួយនេះ ដល់មក
ទ្វារខាងក្នុងព្រះរាជវាំងនៃក្រុងសាកេតតែម្តងឬ ម្នាលអារុសោ (បើគេសួរ
យ៉ាងនេះ) ព្រះបាទបសេនទិកោសលទ្រង់ដោះស្រាយដូចម្តេច ទើបឈ្មោះ
ថា ដោះស្រាយដោយប្រពៃ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះបាទបសេនទិកោសល
កាលបើដោះស្រាយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ដោះស្រាយដោយប្រពៃថា យើង
នៅអាស្រ័យឯក្រុងសាវត្ថី (ឯណោះទេ) តែមានកិច្ចនីមួយយ៉ាងរួសរាន់
កើតឡើងក្នុងក្រុងសាកេតនេះ ក៏បណ្តាជនក្នុងចន្លោះ ក្រុងសាវត្ថីនិងក្រុង
សាកេតបានរៀបចំរថ ៧ ឲ្យយើង ទើបយើងចេញមកពីក្រុងសាវត្ថី បាន
ឡើងជិះរថទី ១ ត្រង់ទ្វារខាងក្នុងព្រះរាជវាំង មកដោយរថទី ១ ក៏បានដល់

ឱបម្មវគ្គស្ស រថវិជិតសុត្តេ សត្តរថវិនីតោបមា

ទុតិយំ	រថវិជិតំ	ចាបុណី	បបមំ	រថវិជិតំ	និស្សន្និ
ទុតិយំ	រថវិជិតំ	អភិរុយ្ហិ	ទុតិយេន	រថវិជិតេន	តតិយំ
រថវិជិតំ	ចាបុណី	ទុតិយំ	រថវិជិតំ	និស្សន្និ	តតិយំ
រថវិជិតំ	អភិរុយ្ហិ	តតិយេន		រថវិជិតេន	ចតុត្ថំ
រថវិជិតំ	ចាបុណី	តតិយំ	រថវិជិតំ	និស្សន្និ	ចតុត្ថំ
រថវិជិតំ	អភិរុយ្ហិ	ចតុត្តេន	រថវិជិតេន	បញ្ចមំ	រថវិជិតំ
ចាបុណី	ចតុត្ថំ	រថវិជិតំ	និស្សន្និ	បញ្ចមំ	រថវិជិតំ
អភិរុយ្ហិ	បញ្ចមេន	រថវិជិតេន	ឆដ្ឋំ	រថវិជិតំ	ចាបុយី
បញ្ចមំ	រថវិជិតំ	និស្សន្និ	ឆដ្ឋំ	រថវិជិតំ	អភិរុយ្ហិ
ឆដ្ឋេន	រថវិជិតេន	សត្តមំ	រថវិជិតំ	ចាបុណី	ឆដ្ឋំ
រថវិជិតំ	និស្សន្និ	សត្តមំ	រថវិជិតំ	អភិរុយ្ហិ	សត្តមេន
រថវិជិតេន	សាកេតំ	អនុប្បត្តោ	អន្តេបុរាជានិ	ឯវំ	
ព្យាករមាណោ	ខោ	អារុសោ	រាជា	បសេនទិ	កោ-
សលោ	សម្មា	ព្យាករមាណោ	ព្យាករេយ្យាតិ	ឯវមេវ	
ខោ	អារុសោ	សីលវិសុទ្ធិ	យារទេវ	ចិត្តវិសុទ្ធា	
ចិត្តវិសុទ្ធិ	យារទេវ	ទិដ្ឋិវិសុទ្ធា	ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ	យារទេវ	

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិត្យសូត្រ ឧបមាដោយរថព្រះទីនាំងទាំង ៧

រថទី ២ ក៏លះបង់រថទី ១ ហើយឡើងជិះរថទី ២ មកដោយរថទី ២ ក៏បាន
 ដល់រថទី ៣ លះបង់រថទី ២ ហើយឡើងជិះរថទី ៣ មកដោយរថទី
 ៣ ក៏បានដល់រថទី ៤ លះបង់រថទី ៣ ហើយឡើងជិះរថទី ៤ មកដោយ
 រថទី ៤ ក៏បានដល់រថទី ៥ លះបង់រថទី ៤ ហើយឡើងជិះរថទី ៥
 មកដោយរថទី ៥ ក៏បានដល់រថទី ៦ លះបង់រថទី ៥ ឡើងជិះរថទី ៦
 មកដោយរថទី ៦ ក៏បានដល់រថទី ៧ លះបង់រថទី ៦ ឡើងជិះរថទី ៧
 មកដោយរថទី ៧ ទើបបានដល់មកក្រុងសាកេត ត្រង់ទ្វារខាងក្នុងព្រះរាជ-
 វាំងនេះ ម្នាលអារុសោ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលបើដោះស្រាយ
 យ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថា ដោះស្រាយដោយប្រពៃ មានឧបមាដូចម្តេច
 មិញ ម្នាលអារុសោ ឯសីលវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែចិត្តវិសុទ្ធិ ចិត្ត-
 វិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិមានប្រយោជន៍ត្រឹមតែ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

កង្ខារិវរណាវិសុទ្ធាត្ថា កង្ខារិវរណាវិសុទ្ធិ យាវទេវ
មត្តាមត្តញ្ញាណាទស្សនវិសុទ្ធាត្ថា មត្តាមត្តញ្ញាណាទស្ស-
នវិសុទ្ធិ យាវទេវ បដិបទាញ្ញាណាទស្សនវិសុទ្ធាត្ថា
បដិបទាញ្ញាណាទស្សនវិសុទ្ធិ យាវទេវ ញ្ញាណាទស្ស-
នវិសុទ្ធាត្ថា ញ្ញាណាទស្សនវិសុទ្ធិ យាវទេវ អនុចាទា-
បរិទិញ្ចនត្ថា អនុចាទាបរិទិញ្ចនត្ថំ ខេ អារុសោ
ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។

[៣៧] ឃំ វុត្តេ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ
បុណ្ណំ មន្តាណីបុត្តំ ឯតទរោច កោ ធាមោ អាយស្មា
កថញ្ច បនាយស្មន្តំ ព្រហ្មចារី ជានន្តីតិ ។ បុណ្ណាតិ ខេ
មេ អារុសោ ធាមំ មន្តាណីបុត្តោតិ ច បន មំ សព្វព្រហ្ម-
ចារី ជានន្តីតិ ។ អច្ឆរិយំ អារុសោ អព្ពតំ អារុសោ
យថាតំ សុតវតា សារកេន សម្មទេវ សត្តុ សាសនំ
អាជានន្តេន ឯវមេរំ អាយស្មតា បុណ្ណេន មន្តាណីបុត្តេន
កម្ពីរា កម្ពីរា បញ្ញា^(១) អនុមាស្ស អនុមាស្ស ព្យាកតា

១ ឱ. ម. បញ្ញា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

កិច្ចាវិតរណវិសុទ្ធិ កិច្ចាវិតរណវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែមគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែបដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែអនុបាទាបរិនិព្វាន ម្នាលអារុសោ ព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលខ្ញុំប្រព្រឹត្តក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិព្រះមានព្រះភាគ (នេះ) ដើម្បីអនុបាទាបរិនិព្វាន តែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីនេះ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

[៣៧] កាលបើបុណ្ណមន្តាណីបុត្ត មានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្ត មានអាយុ បានសួរបុណ្ណមន្តាណីបុត្ត មានអាយុយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុ ឈ្មោះអ្វី ពួកសព្វហ្មចារី ស្គាល់ឈ្មោះលោកមានអាយុថា ដូចម្តេច ។ ព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្តតបថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំឈ្មោះបុណ្ណៈ តែពួកសព្វហ្មចារីស្គាល់ឈ្មោះខ្ញុំថា មន្តាណីបុត្ត ។ ព្រះសារីបុត្ត មានថេរវាចាតបវិញថា ម្នាលអារុសោ អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអារុសោ ចម្លែកណាស់ ត្រង់ការណ៍ដែលសារីក ជាអ្នកចេះដឹង យល់នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះសាស្តាដោយប្រពៃ ដូចជា ព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្ត មានអាយុ ពិចារណារឿយ ។ (នូវកថាវត្ថុទាំង ១០) ហើយដោះស្រាយ ប្រស្នាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ។ យ៉ាងនោះ

ឱបម្មវគ្គស្ស រថវិនីតសុត្តេ អញ្ញមញ្ញំ សម្មោទនកថា

លាកា សព្វហ្មចារីនំ សុលទ្ធុ^(១) សព្វហ្មចារីនំ យេ អា-
 យស្មន្តំ បុណ្ណំ មន្តាណីបុត្តំ លកន្តិ ទស្សនាយ លកន្តិ
 បយិរុទាសនាយ វេលណ្ណាកេន^(២) ចេបិ សព្វហ្មចារី
 អាយស្មន្តំ មន្តាណីបុត្តំ មុទ្ធជា បរិហារន្តា លកេយ្យំ
 ទស្សនាយ លកេយ្យំ បយិរុទាសនាយ តេសម្បិ
 លាកា តេសម្បិ សុលទ្ធុ អម្ពាភម្បិ លាកា អម្ពាភម្បិ
 សុលទ្ធុ យេ មយំ អាយស្មន្តំ បុណ្ណំ មន្តាណីបុត្តំ
 លកាម ទស្សនាយ លកាម បយិរុទាសនាយាតិ ។

[៣៨] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា បុណ្ណា មន្តាណីបុត្តោ
 អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទរោច កោ ធាមោ អា-
 យស្មា កថញ្ច បនាយស្មន្តំ សព្វហ្មចារី ជា-
 នន្តិតិ ។ ឧបតិស្សោតិ ខោ មេ អារុសោ ធាមំ

១ ឱ. ម. សុលទ្ធុលាកា ។ ២ ឱ. ម. ចេណ្ណាកេន ។

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិតសូត្រ ពាក្យរាក់ទាក់ទៅវិញទៅមក

ឈ្មោះថាជាលោក របស់ពួកសព្វហ្មចារី ទាំងជាតិជាមនុស្ស ក៏ឈ្មោះថា
 ពួកសព្វហ្មចារីបានល្អហើយ ត្រង់ដែលពួកសព្វហ្មចារីបុគ្គល បាន
 ឃើញ បានចូលទៅអង្គុយជិត នូវព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្តមានអាយុ ទោះ
 បីពួកសព្វហ្មចារី ថែរក្សាដោយធ្វើរង្វេលសំពត់លើក្បាល ហើយឲ្យ
 ព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្តមានអាយុ អង្គុយលើនោះ គប្បីបានឃើញ បាន
 ចូលទៅអង្គុយជិត នូវព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្តមានអាយុ ឈ្មោះថាជាលោក
 របស់ពួកសព្វហ្មចារីទាំងនោះផង ជាតិជាមនុស្ស ក៏ឈ្មោះថាពួកសព្វហ្ម-
 ចារីទាំងនោះ បានល្អហើយផង ឈ្មោះថាជាលោក របស់យើងផង ជាតិ
 ជាមនុស្ស ក៏ឈ្មោះថាយើងបានដោយល្អផង ត្រង់ដែលពួកយើងបាន
 ឃើញ បានចូលមកអង្គុយជិត នូវព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្តមានអាយុ ។

[៣៨] កាលបើព្រះសារីបុត្តពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបុណ្ណមន្តា-
 ណីបុត្តមានអាយុ បានសួរព្រះសារីបុត្តមានអាយុយ៉ាងនេះថា ចុះលោក
 មានអាយុ ឈ្មោះអ្វី ពួកសព្វហ្មចារី ស្គាល់ឈ្មោះលោកមានអាយុ
 ថាដូចម្តេច ។ ព្រះសារីបុត្តឆ្លើយថា ម្ចាស់អារុសោ ខ្ញុំឈ្មោះឧបតិស្សៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សារីបុត្តោតិ ច បន មំ សព្វហ្មចារី ជានន្តិ ។

សត្តកហ្មេន រត កិរ កោ សារកេន សន្តិ មន្ត-

យមាណ ន ជានិម្ព អាយស្មា សារីបុត្តោតិ សច

ហិ មយំ ជានេយ្យម អាយស្មា សារីបុត្តោតិ

ឯត្តកម្មិ ឆោ នប្បនិកាសេយ្យ អច្ឆិយំ អារុសោ

អព្ពតំ អារុសោ យថាតំ សុតរតា សារកេន

សម្មនេវ សត្ត សាសនំ អាជានន្តេន ឯវមេរំ អា-

យស្មតា សារីបុត្តេន កម្ពិរា កម្ពិរា បញ្ញា អនុមាស្ស

អនុមាស្ស បុច្ឆិតា លាភា សព្វហ្មចារីនំ សុលន្តំ

សព្វហ្មចារីនំ យេ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ លកន្តិ

ទស្សនាយ លកន្តិ បយិរុចាសនាយ វេលណ្ណកេន

ចេមិ សព្វហ្មចារី អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ មុន្ទនា បរិហារន្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

តែពួកសព្វហូចារី ស្គាល់ឈ្មោះខ្ញុំថា សារីបុត្ត ។ ព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្ត
 មានថេរវាចាថា ឱពុទ្ធាហើយ យើងបានប្រឹក្សាជាមួយនឹងសារីក ដែលទុក
 ស្មើនឹងព្រះសាស្តាផងតើ តែឥតដឹងថា លោកមានអាយុ ឈ្មោះសារីបុត្ត
 សោះ ប្រសិនបើយើងដឹងថា លោកមានអាយុ ឈ្មោះសារីបុត្តពិតហើយ
 ពាក្យឆ្លើយឆ្លងមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ប្រហែលជាយើង ឆ្លើយមិនច្បាស់
 លាស់ទេ ម្នាលអារុសោ អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអារុសោ ចម្លែកណាស់
 ត្រង់ការណ៍ដែលសារីកជាអ្នកចេះដឹង យល់នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់
 ព្រះសាស្តាដោយប្រពៃ ដូចជាព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បានពិចារណា
 រឿយ ។ ហើយសាកសួរប្រស្នាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ។ យ៉ាងនោះ ឈ្មោះ
 ថាជាលាភរបស់ពួកសព្វហូចារី ជាតិជាមនុស្ស ក៏ឈ្មោះថាពួកសព្វហូចារី
 បានល្អហើយ ត្រង់ដែលពួកសព្វហូចារីបានឃើញ បានចូលទៅអង្គុយ
 ជិត នូវព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ទោះបីពួកសព្វហូចារី ថែរក្សាដោយ
 ធ្វើរង្វេលសំពត់លើក្បាល ហើយឲ្យព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អង្គុយលើនោះ

ឱបម្មវគ្គស្ស រថវិនីតសុត្តេ អញ្ញមញ្ញំ សម្មោទនកថា

លកេយ្យំ	ទស្សនាយ	លកេយ្យំ	បយិរុទាសនាយ		
តេសម្មិ	លាភា	តេសម្មិ	សុលទ្ធិំ	អម្ពាភម្មិ	
លាភា	អម្ពាភម្មិ	សុលទ្ធិំ	យេ	មយំ	អាយស្មទ្ធិំ
សារីបុត្តំ	លកាម	ទស្សនាយ	លកាម	បយិរុទា-	
សនាយាតិ	។	ឥតិហ	តេ	ឧកោបិ	មហានាតា
អញ្ញមញ្ញស្ស	សុភាសិតំ	សមនុមោទីសូតិ	។		

រថវិនីតសុត្តំ ចតុត្ថំ និដ្ឋិតំ ។

ឱបម្មវគ្គ រថវិនិត្យសូត្រ ពាក្យរាក់ទាក់ទៅវិញទៅមក

គប្បីបានឃើញ បានចូលទៅអង្គុយជិតនូវព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ឈ្មោះ
 ថាជាលាភរបស់ពួកសព្វហ្មចារីទាំងនោះផង ជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថា
 ពួកសព្វហ្មចារីទាំងនោះបានល្អហើយផង ឈ្មោះថាជាលាភរបស់យើង
 ផង ជាតិជាមនុស្ស ក៏ឈ្មោះថាយើងបានល្អហើយផង ត្រង់ដែល
 យើងបានឃើញ បានចូលមកអង្គុយជិតនូវព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ។
 ព្រះមហានាគទាំងពីរអង្គនោះ បានអនុមោទនាត្រេកអរនឹងភាសិតនៃគ្នា
 និងគ្នា ដូចបានរៀបរាប់មកនេះឯង ។

ចប់ រថវិនិត្យសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចមំ និវាបសុត្តំ

[៣៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តត្រ ខោ ភកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។
ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភកវា ឯត-
ទវោច ន ភិក្ខុវេ នេវាបិកោ និវាបំ និវេតិ មិកជាតានំ
ឥមំ មេ និវាបំ និវុត្តំ មិកជាតា បរិកុញ្ញន្តា
ដីយាយុកា វណ្ណវន្តោ ចិវំ ដីយមទ្ធានំ យាបេន្ទតិ ។
ឯវញ្ច ខោ ភិក្ខុវេ នេវាបិកោ និវាបំ និវេតិ មិកជា-
តានំ ឥមំ មេ និវាបំ និវុត្តំ មិកជាតា អនុប្បឧជ្ជ
មុច្ឆិតា កោជនានិ កុញ្ញិស្សន្តិ អនុប្បឧជ្ជ មុច្ឆិតា
កោជនានិ កុញ្ញមាណា មទំ អាបដ្ឋិស្សន្តិ មត្តា
សមាណា បមាទំ អាបដ្ឋិស្សន្តិ បមត្តា សមាណា
យថាកាមករណីយា ភិវិស្សន្តិ ឥមស្មី និវាបេតិ ។

និវាបសូត្រ ទី ៥

[៣៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសា-
វត្ថី ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួក
ភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេវាបិកជន (ជនអ្នកដាំដំណាំ)
មិនមែនដាំដំណាំជាចំណី ដើម្បីពួកម្រឹគ ដោយគិតថា ពួកម្រឹគចូរទិពាស៊ី
នូវដំណាំដែលអាត្មាអញដាំហើយនេះ ជាសត្វមានអាយុវែង មានសម្បុរ
ល្អ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានយូរអង្វែងចុះ ដូច្នោះឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេវាបិកជន ដាំនូវដំណាំដើម្បីពួកម្រឹគ ដោយគិតយ៉ាងនេះ
វិញទេថា ពួកម្រឹគនឹងចូលមកលុកលុយដំណាំ ដែលអាត្មាអញដាំហើយ
នេះ ក៏មុខជានឹងភ្លេចខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះចូលមកលុកលុយ
ភ្លេចខ្លួន ស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះ
ស្រវឹងហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមានសេចក្តីប្រមាទហើយ
ជាសត្វ គួរអាត្មាអញនឹងធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំនេះ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ បឋមទុតិយមិត្តជាតូបមា

[៤០] តត្រ ភិក្ខុវេ បឋមា មិត្តជាតា អមុំ និវាបំ
 ជិវុត្តំ នេវាបិកស្ស អនុប្បខន្ធ មុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ញីសុ
 តេ តត្ថ អនុប្បខន្ធ មុច្ឆិតា ភុញ្ញមាណា មទំ អាបដ្ឋិ-
 សុ មត្តា សមាណា បមាទំ អាបដ្ឋិសុ បមត្តា សមាណា
 យថាកាមករណីយា អហោសុំ នេវាបិកស្ស អមុស្មី
 និវាបេ ឯវញ្ញំ តេ ភិក្ខុវេ បឋមា មិត្តជាតា ន បរិ-
 មុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុភារា ។

[៤១] តត្រ ភិក្ខុវេ ទុតិយា មិត្តជាតា ឯវំ ស-
 មចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា មិត្តជាតា អមុំ និវាបំ
 ជិវុត្តំ នេវាបិកស្ស អនុប្បខន្ធ មុច្ឆិតា កោជនានិ
 ភុញ្ញីសុ តេ តត្ថ អនុប្បខន្ធ មុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ញ-
 មាណា មទំ អាបដ្ឋិសុ មត្តា សមាណា បមាទំ អាបដ្ឋិសុ
 បមត្តា សមាណា យថាកាមករណីយា អហោសុំ នេវា-
 បិកស្ស អមុស្មី និវាបេ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា មិត្តជាតា
 ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុភារា យន្ទន មយំ

ឱបម្មវគ្គ និវាបសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹគទី ១ ទី ២

[៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសត្វម្រឹគទាំងនោះ ពួកសត្វម្រឹគ
ទី ១ ចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនៅបិកជន ដាំឯណោះហើយ
ក៏ភ្លេចខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះពួកម្រឹគទាំងនោះ ចូលទៅលុកលុយ
ភ្លេចខ្លួនក្នុងដំណាំនោះហើយស៊ី ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ
ក៏ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនៅបិកជន នឹង
ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ១ ទាំងនោះ នឹងមិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់
នៅបិកជនទេ ។

[៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាម្រឹគទាំងនោះ ពួកម្រឹគទី ២
គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹគទី ១ ណា ចូលទៅលុកលុយដំណាំដែល
នៅបិកជន ដាំឯណោះហើយ ក៏ភ្លេចខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះ
ពួកម្រឹគទាំងនោះ ចូលទៅលុកលុយភ្លេចខ្លួនក្នុងដំណាំនោះ ហើយស៊ីនូវ
ភោជនទាំងឡាយ ហើយដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយក៏ដល់នូវ
សេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនៅបិកជននឹងធ្វើតាមសេចក្តី
ប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ១ នោះនឹង
មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់នៅបិកជនទេ បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សព្វសោ និវាបកោជនា បដិវិរមេយ្យាម កយ-
កោតា បដិវិរតា អរញ្ញាយតនានិ អន្លោតាហេ-
ត្វា^(១) វិហារេយ្យាមាតិ តេ សព្វសោ និវាបកោជនា
បដិវិរមីសុ កយកោតា បដិវិរតា អរញ្ញាយតនានិ
អន្លោតាហេត្វា វិហារីសុ ។ តេសំ កិម្ហានំ បច្ឆិមេ
មាសេ តិណោទកសដ្ឋិយេ អធិមត្តកសិមាទំ បត្តោ
កាយោ ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសិមាទំ^(២) បត្តកា-
យានំ ពលរិយំ បរិហាយិ ពលរិយេ បរិហីនេ តមេ
វិវាបំ និរុត្តំ នេវាបិកស្ស បច្ចាកមីសុ តេ តត្ថ អនុ-
ប្បខដ្ឋ មុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ញីសុ តេ តត្ថ អនុប្បខដ្ឋ
មុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ញមាតា មទំ អាបដ្ឋីសុ មត្តា
សមាតា បមាទំ អាបដ្ឋីសុ បមត្តា សមាតា យថា-
កាមករណីយា អហោសុំ នេវាបិកស្ស អមុស្មី និ-
វាបេ ឯវញ្ញំ តេ ភិក្ខុវេ ទុតិយាបិ មិកជាតា ន បរិ-
មុច្ឆីសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុកាវា ។

១ ឱ. អន្លោតាហិត្វា ។ ២ អធិមត្តកសិមាទន្តិប្បត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

រៀរកុំស៊ីដំណាំទាំងអស់ នឹងរៀរចាកការស៊ីដោយសេចក្តីភិតភ័យហើយ
 គួរចូលទៅរកព្រៃជ្រៅ នៅតាមសប្បាយវិញ លុះពួកម្រឹគទាំងនោះគិត
 ដូច្នោះ ហើយក៏នាំគ្នារៀរចាកនិវាបភោជន (ដំណាំជានុយ) ទាំងអស់
 រៀរចាកការស៊ីដោយសេចក្តីភិតភ័យ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រៃជ្រៅហើយនៅ ។
 លុះដល់ខែជាទីបំផុតនៃគិម្ភរដូវ មានស្មៅនិងទឹកអស់ហើយ កាយរបស់
 ពួកម្រឹគទាំងនោះ ក៏ដល់នូវភាពស្តាំងស្តួមក្រៃពេក លុះម្រឹគទាំងនោះ
 មានកាយដល់នូវភាពស្តាំងស្តួមហើយ កម្លាំងកាយនិងសេចក្តីព្យាយាម ក៏
 សាបសូន្យទៅ កាលបើកម្លាំងកាយនិងសេចក្តីព្យាយាមសាបសូន្យហើយ
 ពួកម្រឹគក៏នាំគ្នាត្រឡប់មករកដំណាំ ដែលនៅបិកជនជាំនោះវិញ ទើប
 ពួកម្រឹគទាំងនោះ ចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះ ហើយភ្លេចខ្លួនស៊ី
 នូវភោជនទាំងឡាយ លុះពួកម្រឹគទាំងនោះ ចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំ
 នោះ ហើយភ្លេចខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង
 លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វ
 គួរនៅបិកជននឹងធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ២ នោះ នឹងមិនរួចអំពីឥទ្ធានុ-
 ភាពរបស់នៅបិកជនឡើយ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ តតិយមិតជាត្វបមា

[៤២] តត្រ ភិក្ខុវេ តតិយា មិតជាតា ឯវំ
សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា មិតជាតា អមុំ
និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ
បឋមា មិតជាតា ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥន្ទ្រា-
នុកាវា យេបិ តេ ទុតិយា មិតជាតា ឯវំ សម-
ចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា មិតជាតា អមុំ
និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ
បឋមា មិតជាតា ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥន្ទ្រា-
នុកាវា យន្ទ្រន មយំ សព្វសោ និវាបកោជនា បដិវិ-
មេយ្យាម ភយកោតា បដិវិតា អវញ្ញាយតនានិ អន្លោ-
តាហេត្វា វិហារេយ្យាមាតិ តេ សព្វសោ និវាបកោជ-
នា បដិវិមីសុ ភយកោតា បដិវិតា អវញ្ញាយតនានិ
អន្លោតាហេត្វា វិហារីសុ តេសំ តិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ
តិណោទកសដ្ឋុយេ អធិមត្តកសិមាណំ បត្តោ កា-
យោ ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសិមាណំ បត្ត-
កាយាណំ ពលរិយំ បរិហាយិ ពលរិយេ បរិហីនេ

ឱបម្មវគ្គ និងបសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹគ ទី ៣

[២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាម្រឹគទាំងនោះ ពួកម្រឹគទី ៣ គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹគទី ១ ណា (ចូលទៅលុកលុយ) នូវដំណាំ ដែលនៅបិកជនដាំឯណោះ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់នៅបិកជនទៅហើយ ឯពួកម្រឹគទី ២ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹគទី ១ ណា (ចូលទៅលុកលុយ) នូវដំណាំ ដែលនៅបិកជនដាំឯណោះ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ១ នោះ ក៏មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាព របស់នៅបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែយើងទាំងឡាយ រៀរចាកនិវាបភោជនទាំងអស់ រៀរចាកការបរិភោគ ដោយសេចក្តីភិតភ័យ ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃជ្រៅ នៅតាមសប្បាយ ពួកម្រឹគនោះគិតដូច្នោះហើយ ក៏រៀរចាកនិវាបភោជនទាំងអស់ រៀរចាកការបរិភោគ ដោយសេចក្តីភិតភ័យ ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃជ្រៅនៅតាមសប្បាយ លុះដល់ខែជាទីបំផុត នៃគិម្ពរដូវដែលមានស្មៅនិងទឹកអស់ហើយ កាយរបស់ពួកម្រឹគទាំងនោះ ក៏ដល់នូវភាពស្តាំងស្តួមក្រៃពេក លុះពួកម្រឹគទាំងនោះ មានកាយដល់នូវភាពស្តាំងស្តួមហើយ កម្លាំងកាយ និងកម្លាំងព្យាយាម ក៏សាបសូន្យទៅ កាលបើកម្លាំងកាយ និងសេចក្តីព្យាយាមសាបសូន្យហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តមេវ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស បច្ចាកមីសុ តេ
តត្រ^(១) អនុប្បខន្ធ មុច្ឆិតា កោជនាទិ ភុញ្ញីសុ តេ
តត្រ^(២) អនុប្បខន្ធ មុច្ឆិតា កោជនាទិ ភុញ្ញមាណា មទំ
អាបច្ឆីសុ មត្តា សមាណា បមាទំ អាបច្ឆីសុ បមត្តា
សមាណា យថាកាមករណីយា អហោសុំ នេវាបិ-
កស្ស អមុស្មី និវាបេ ឯវញ្ញំ តេ ទុតិយាបិ មិត-
ជាតា ន បរិមុច្ឆីសុ នេវាបិកស្ស ឥន្ទានុភារា
យន្ទ្រន មយំ អមុំ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស
ឧបនិស្សាយ អាសយំ កហ្មេយ្យាម តត្រាសយំ
កហ្មេត្តា អមុំ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស អ-
ននុប្បខន្ធ អមុច្ឆិតា កោជនាទិ ភុញ្ញីស្សាម អន-
នុប្បខន្ធ អមុច្ឆិតា កោជនាទិ ភុញ្ញមាណា ន មទំ
អាបច្ឆីស្សាម អមត្តា សមាណា នប្បមាទំ អាបច្ឆីស្សា-
ម អប្បមត្តា សមាណា ន យថាកាមករណី-
យា ភវិស្សាម នេវាបិកស្ស អមុស្មី និវាបេតិ ។

១-២- ឱ. ម. តត្ត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ពួកម្រឹគទាំងនោះ ក៏ត្រឡប់មករកដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំនោះវិញ

ពួកម្រឹគទាំងនោះ ក៏ចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះ ភ្លេចខ្លួនស៊ីភោជន

ទាំងឡាយ លុះម្រឹគទាំងនោះចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះ ភ្លេចខ្លួនស៊ី

នូវភោជនទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់

នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនេវាបិកជនធ្វើតាមសេចក្តី

ប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ២ នោះ

ក៏មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាព របស់នេវាបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះ គួរតែ

យើងទាំងឡាយ ចូលទៅអាស្រ័យដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ

ហើយសម្រេចទីនៅ (ឮដំខាងក្រៅ) លុះសម្រេចទីនៅក្នុងទីនោះហើយ

ពួកយើងនឹងកុំចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនេវាបិកជនគេដាំឯណោះ

ភ្លេចខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះមិនចូលទៅលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួន

គ្រាន់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិន

ស្រវឹងហើយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វ

ដែលនេវាបិកជនធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ តតិយមិតជាតូបមា

តេ អម្ពំ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស ឧបនិស្សាយ
 អាសយំ កប្បយីសុ តត្រាសយំ កប្បេត្វា អម្ពំ
 និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស អននុប្បឧដ្ឋ អមុច្ឆិតា
 កោដនានិ ភុញ្ជីសុ តេ តត្រ^(១) អននុប្បឧដ្ឋ អមុច្ឆិតា
 កោដនានិ ភុញ្ជមាណា ន មនំ អាបដ្ឋីសុ អមត្តា
 សមាណា នប្បមាណំ អាបដ្ឋីសុ អប្បមត្តា សមាណា
 ន យថាកាមករណីយា អហោសុំ នេវាបិកស្ស
 អមុស្មី និវាបេតិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ នេវាបិកស្ស
 ច នេវាបិកបរិសាយ ច ឯតទហោសិ អបិស្ស^(២)
 នាមិមេ តតិយា មិតជាតា កេដុកិណោ ឥទ្ធិមន្តស្ស
 នាមិមេ តតិយា មិតជាតា បរជនា ឥមញ្ច នាម
 និវាបំ និវុត្តំ បរិកុញ្ជន្តិ ន ច នេសំ ជានាម
 អាភតី វា ភតី វា យន្ទន មយំ ឥមំ និវាបំ និវុត្តំ
 មហាតីហិ ទណ្ណាវាកុរាហិ^(៣) សមន្តា សប្បនេសំ
 អនុបរិវារយ្យាម អប្បេវ នាម តតិយានំ មិតជាតានំ
 អាសយំ បស្សេយ្យាម យត្ត^(៤) កាហំ កច្ឆេយ្យន្តិ ។

១ ឱ. ម. តត្ត ។ ២ ឱ. សវស្ស ។ ៣ ឱ. ម. ទណ្ណាវាករាហិ ។ ៤ ឱ. ម. យត្ត តេ ។

ឱបម្មវគ្គ និងវាសត្រ លេខក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹត ទី ៣

ពួកម្រឹតទី ៣ នោះ ក៏ចូលទៅអាស្រ័យដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯ-
 ណោះ ហើយសម្រេចទីនៅ (ឲ្យដំខាងក្រៅ) លុះសម្រេចទីនៅក្នុងទីនោះ
 ហើយ ក៏មិនចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ មិន
 ភ្លេចខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះពួកម្រឹតទាំងនោះ មិនចូលទៅលុក-
 លុយភ្លេចខ្លួន ក្នុងដំណាំនោះ គ្រាន់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ ក៏មិន
 ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ
 លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនេវាបិកជន ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន
 ព្រោះដំណាំឯណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ
 នេវាបិកជន និងបរិស័ទរបស់នេវាបិកជន មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អើក៏
 ពួកម្រឹតទី ៣ ទាំងនេះជាសត្វមានកលមាយា ដូចជាមានឫទ្ធិ ពួកម្រឹតទី ៣
 នេះ ជាសត្វផ្សេងគ្នា (អំពីពួកម្រឹតទី ១ ទី ២) មកស៊ីដំណាំដែលអញ
 ដាំហើយនេះឯង យើងទាំងឡាយ មិនដឹងដំណើរមកនិងដំណើរទៅរបស់
 វាទាំងនោះ បើដូច្នោះ មានតែយើងទាំងឡាយធ្វើរបងព័ទ្ធដំណាំដែលយើង
 ទាំងឡាយដាំហើយនេះ ព្រមទាំងប្រទេសជុំវិញ ដោយកំណាត់ឈើនិង
 បង្កាត់ទាំងឡាយធំ ។ គង់យើងទាំងឡាយនឹងឃើញ នូវទីអាស្រ័យ របស់
 ពួកម្រឹតទី ៣ នឹងចាប់ម្រឹតទាំងនោះ ត្រង់កន្លែងដែលវានៅឲ្យបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តេ អមុំ និវាបំ និរុត្តំ មហាតីហិ ទណ្ហារាគុរាហិ
សមម្ពា សប្បទេសំ អនុបរិវារេសុំ ។ អទ្ធិសាសុំ^(១)

ខោ ភិក្ខុវេ នេវាបិកោ ច នេវាបិកបរិសា ច
តតិយានំ មិកជាតានំ អាសយំ យត្ថ តេ កាហំ
អកម៌សុ ។ ឯវញ្ញំ តេ ភិក្ខុវេ តតិយាបិ មិកជា-
តា ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុកាវា ។

[៤៣] តត្រ ភិក្ខុវេ ចតុត្តា មិកជាតា ឯវំ
សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា មិកជាតា
។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា មិកជាតា ន
បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុកាវា យេបិ តេ
ទុតិយា មិកជាតា ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ
បឋមា មិកជាតា ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា
មិកជាតា ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុកាវា
យន្ទ្រន មយំ ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ ទុតិយា
មិកជាតា ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុកាវា

១ ម. អទ្ធិសុំសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ជនទាំងឡាយនោះ នាំគ្នាធ្វើរបងព័ទ្ធជំណាំ ដែលខ្លួនដាំហើយឯណោះ
 ព្រមទាំងប្រទេសជុំវិញ ដោយកំណាត់ឈើនិងបង្កាត់ទាំងឡាយធំ ។ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេវាបិកជនក្តី បរិស័ទរបស់នេវាបិកជនក្តី បាន
 ឃើញទីនោះរបស់ពួកម្រឹគទី ៣ នោះហើយ ក៏ចាប់ពួកម្រឹគទាំងនោះ ត្រង់
 កន្លែងដែលវានៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ពួក
 ម្រឹគទី ៣ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់នេវាបិកជនឡើយ ។

[៤៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកម្រឹគទាំងនោះ ម្រឹគទី ៤
 គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹគទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ
 ពួកម្រឹគទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាព របស់នេវាបិកជនទៅហើយ ឯពួក
 ម្រឹគទី ២ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹគទី ១ ណា ។ បេ ។ កាល
 បើយ៉ាងនេះហើយ ពួកម្រឹគទី ១ នោះមិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់នេវាបិក-
 ជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែយើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ
 ពួកម្រឹគទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាព របស់នេវាបិកជនទៅហើយ

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ ចតុត្ថមិតជាតូបមា

យេបិ តេ តតិយា មិតជាតា ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ
 ខោ តេ បឋមា មិតជាតា ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា
 មិតជាតា ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុកាវា យេបិ
 តេ ទុតិយា មិតជាតា ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ
 បឋមា មិតជាតា ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា
 មិតជាតា ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុកាវា
 យន្ទ្រន មយំ ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ ទុតិយា
 មិតជាតា ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស ឥទ្ធានុកាវា
 យន្ទ្រន មយំ អមុំ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស ឧប-
 និស្សាយ អាសយំ កហ្មេយ្យាម តត្រាយសំ កហ្មេត្វា
 អមុំ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស អននុប្បឧជ្ជ អមុច្ឆិតា
 កោជនាទិ ភុញ្ញិស្សាម អននុប្បឧជ្ជ អមុច្ឆិតា កោជ-
 នាទិ ភុញ្ញមាណ ន មទំ អាបដ្ឋិស្សាម អមត្តា សមា-
 នា នប្បមាទំ អាបដ្ឋិស្សាម អប្បមត្តា សមាណ ន
 យថាកាមករណីយា ភវិស្សាម នេវាបិកស្ស អមុស្មី
 និវាបេតិ តេ អមុំ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស ឧប-
 និស្សាយ អាសយំ កហ្មយីសុ តត្រាសយំ កហ្មេត្វា

ឱបម្មវគ្គ និវាបសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹគទី ៤

ឯពួកម្រឹគទី ៣ ណា គិតព្រមគ្នា យ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹគទី ១ ណា
 ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ពួកម្រឹគទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាព
 របស់នេវាបិកជនទៅហើយ ឯពួកម្រឹគទី ២ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះ
 ថា ពួកម្រឹគទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ពួកម្រឹគទី ១
 នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់នេវាបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែ
 យើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ២ ទាំងនោះ
 មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាព របស់នេវាបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះមានតែយើង
 ទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅ អាស្រ័យដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ
 ហើយសម្រេចទីនៅ លុះសម្រេចទីនៅក្នុងទីនោះហើយ ពួកយើងនឹង
 កុំចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ កុំភ្លេចខ្លួន
 ស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះមិនចូលមកលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់
 តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ ក៏នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រ-
 វឹងហើយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ នឹងជា
 សត្វគួរនេវាបិកជន ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ
 ឡើយ ទើបពួកម្រឹគទី ៣ នោះ ចូលទៅអាស្រ័យដំណាំដែលនេវាបិក-
 ជនគេដាំឯណោះ ហើយសម្រេចទីនៅ លុះសម្រេចទីនៅក្នុងទីនោះហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អមុំ និវាបំ និរុត្តំ នេវាបិកស្ស អននុប្បឌ្ឍ អមុច្ឆិតា
កោដនានិ ភុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អននុប្បឌ្ឍ អមុច្ឆិតា
កោដនានិ ភុញ្ញមាណ ន មទំ អាបដ្ឋិសុ អមត្តា ស-
មាណ នប្បមាទំ អាបដ្ឋិសុ អប្បមត្តា សមាណ
ន យថាកាមករណីយា អហោសុំ នេវាបិកស្ស
អមុស្មី និវាបេ ។ តត្រ នេវាបិកស្ស ច នេវាបិកបរិ-
សាយ ច ឯតទហោសិ អបិស្ស ធាមិមេ តតិយា
មិកជាតា កេដុភិណោ ឥទ្ធិមន្តស្ស ធាមិមេ តតិយា
មិកជាតា បរជណ ។ បេ ។ អន្ធសាសុំ ខោ
នេវាបិកោ ច នេវាបិកបរិសា ច តតិយានំ មិកជា-
តានំ អាសយំ យត្ថ តេ កាហំ អកម៌សុ ឯវញ្ញំ តេ
តតិយាបិ មិកជាតា ន បរិមុច្ឆិសុ នេវាបិកស្ស
ឥទ្ធានុភារា យន្ទន មយម្បិ យត្ថ អកតិ នេវាបិកស្ស
ច នេវាបិកបរិសាយ ច តត្រាសយំ កហ្មេយ្យាម
តត្រាសយំ កហ្មេត្វា អមុំ និវាបំ និរុត្តំ នេវាបិកស្ស
អននុប្បឌ្ឍ អមុច្ឆិតា កោដនានិ ភុញ្ញមាណ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ក៏មិនចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ មិនភ្លេច
 ខ្លួន គ្រាន់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ ពួកម្រឹគទី ៣ នោះ មិនចូលទៅ
 លុកលុយក្នុងដំណាំនោះ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ
 ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ ក៏មិនដល់នូវសេចក្តី
 ប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនេវាបិកជន ធ្វើតាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះឡើយ ។ ក្នុងសម័យនោះ នេ-
 វាបិកជននិងបរិស័ទរបស់នេវាបិកជន មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អើក៏
 ពួកម្រឹគទី ៣ នេះ មានកលមាយាសិក្សាហើយ ដូចជាសត្វមានឫទ្ធិ
 ពួកម្រឹគទី ៣ នេះជាសត្វផ្សេង ក្រៅអំពីម្រឹគទី ១ និងម្រឹគទី ២ ។ បេ ។
 លុះនេវាបិកជន និងពួកបរិស័ទរបស់នេវាបិកជន បានឃើញទីនៅនៃ
 ពួកម្រឹគទី ៣ ហើយ ក៏ចូលទៅចាប់ម្រឹគទាំងនោះ ត្រង់ទីដែលវានៅ
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ៣ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាព របស់នេ-
 វាបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះ ទីត្រង់ណាដែលមិនមែនជាវិស័យ របស់
 នេវាបិកជននិងនេវាបិកបរិស័ទ គួរយើងទាំងឡាយ សម្រេចនូវទីនៅត្រង់
 កន្លែងនោះ លុះសម្រេចទីនៅត្រង់ទីនោះហើយ កុំចូលទៅលុកលុយ
 ដំណាំដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ កុំភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែស៊ីនូវភោជន

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្ត ចតុត្ថមិតជាតូបមា

ន មនំ អាបជ្ជិស្សាម អមត្តា សមាធា នប្បមាទំ អា-
 បជ្ជិស្សាម អប្បមត្តា សមាធា ន យថាកាមករណ្ហិ-
 យា ភវិស្សាម នេវាបិកស្ស អមុស្មី និវាបេតិ ។ តេ
 យត្ថ អភតិ នេវាបិកស្ស ច នេវាបិកបរិសាយ ច
 តត្រាសយំ កប្បយីសុ តត្រាសយំ កប្បេត្វា អមុ
 និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស អននុប្បខន្ធ អមុច្ឆិតា
 កោជនានិ ភុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អននុប្បខន្ធ អមុច្ឆិតា
 កោជនានិ ភុញ្ញមាធា ន មនំ អាបជ្ជិសុ អមត្តា
 សមាធា នប្បមាទំ អាបជ្ជិសុ អប្បមត្តា សមាធា
 ន យថាកាមករណ្ហិយា អហោសុំ នេវាបិកស្ស
 អមុស្មី និវាបេ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ នេវាបិកស្ស ច
 នេវាបិកបរិសាយ ច ឯតទហោសិ អបិស្ស ធាមិមេ
 ចតុត្តា មិកជាតា កេដុភិនោ ឥទ្ធិមន្តស្ស ធាមិមេ
 ចតុត្តា មិកជាតា បរជនា ឥមញ្ច ធាម និវាបំ
 និវុត្តំ បរិភុញ្ញន្តិ ន ច នេសំ ជាធាម អភតិ វា
 ភតិ វា យន្ទន មយំ ឥមំ និវាបំ និវុត្តំ មហតិហិ
 ទណ្ហាវាតុរាហិ សមន្តា សប្បទេសំ អនុបរិវាយ្យាម

ឱបម្មវគ្គ និវាបសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹគទី ៤

ទាំងឡាយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ នឹងមិន
ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ នឹងជាសត្វគួរនេវាបិកជន
ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ។ ទើបពួកម្រឹគ
ទាំងនោះសម្រេចទីនៅ ត្រង់ទីដែលមិនមែនជាវិស័យ របស់នេវាបិកជន
និងនេវាបិកបរិស័ទនោះ លុះសម្រេចនូវទីអាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ ក៏
មិនចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ មិនភ្លេចខ្លួន
គ្រាន់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះម្រឹគទាំងនោះមិនចូលទៅលុកលុយ
មិនភ្លេចខ្លួនក្នុងដំណាំនោះហើយ គ្រាន់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ ក៏មិន
ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ
លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនេវាបិកជនធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន
ព្រោះដំណាំឯណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ នេវា-
បិកជននិងនេវាបិកបរិស័ទ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អើក៏ពួកម្រឹគ ទី ៤
នេះ មានកលមាយាសិក្សាហើយ ដូចជាសត្វមានឫទ្ធិ ពួកម្រឹគ ទី ៤
នេះ ជាសត្វផ្សេងអំពីពួកម្រឹគ ទី ១ ទី ២ ទី ៣ នោះ តែងស៊ីនូវដំណាំ
ដែលយើងទាំងឡាយដាំហើយនេះ ឯយើងទាំងឡាយមិនដឹងនូវដំណើរ
មកនិងដំណើរទៅរបស់ពួកវា បើដូច្នោះ មានតែយើងទាំងឡាយធ្វើរបងព័ទ្ធ
ដំណាំដែលយើងដាំហើយនេះ ព្រមទាំងប្រទេសជុំវិញ ដោយកំណាត់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អប្បេ ធាម ចតុត្តានំ មិកជាតានំ អាសយំ បស្សេ-
យ្យាម យត្ត តេ កាហំ កច្ឆេយ្យន្តិ តេ អមំ និវាបំ
និវុត្តំ មហតីហិ ទណ្ណាវាតុរាហិ សមដ្ឋា សប្បទេសំ
អនុបរិវាវសុំ ។ នេវ ខោ ភិក្ខុវេ អទ្ធសាសុំ នេ-
វាមិកោ ច នេវាមិកបរិសា ច ចតុត្តានំ មិកជាតានំ
អាសយំ យត្ត តេ កាហំ កច្ឆេយ្យំ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ
នេវាមិកស្ស ច នេវាមិកបរិសាយ ច ឯតទហោសិ
សចេ ខោ មយំ ចតុត្ថេ មិកជាតេ យដ្ឋេស្សាម
តេ យដ្ឋិតា អញ្ញោ យដ្ឋេស្សន្តិ ឯវំ ឥមំ និវាបំ
និវុត្តំ សព្វសោ មិកជាតា វិញ្ញេស្សន្តិ យទ្ធជន មយំ
ចតុត្ថេ មិកជាតេ អដ្ឋបេក្ខេយ្យាមាតិ ។ អដ្ឋ-
បេក្ខិសុ ខោ ភិក្ខុវេ នេវាមិកោ ច នេវាមិកបរិសា
ច ចតុត្ថេ មិកជាតេ ឯវញ្ញោ តេ ភិក្ខុវេ ចតុត្តាបិ
មិកជាតា បរិមុច្ឆិសុ នេវាមិកស្ស ឥទ្ធានុកាវា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ឈើនិងបង្កាត់ទាំងឡាយធំ ។ ដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេច ពួកយើងនឹង
 ឃើញនូវទីនៅរបស់ពួកម្រឹគទី ២ ពួកម្រឹគទាំងនោះ គប្បីចូលទៅកាន់ទី
 គួរចាប់បានហ្ន៎ (លុះគិតដូច្នោះហើយ) ជនទាំងឡាយនោះ ក៏ធ្វើរបងព័ទ្ធ
 ដំណាំដែលខ្លួនដាំឯណោះ ព្រមទាំងប្រទេសជុំវិញ ដោយកំណាត់ឈើ
 និងបង្កាត់ទាំងឡាយធំ ។ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេវាបិកជនក្តី នេវាបិក-
 បរិស័ទក្តី មិនបានឃើញទីអាស្រ័យរបស់ពួកម្រឹគទី ២ ទេ ក៏នាំគ្នា
 ទៅរកចាប់ម្រឹគទាំងនោះ ត្រង់កន្លែងដែលវានៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងសម័យនោះ នេវាបិកជននិងនេវាបិកបរិស័ទ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ
 ថា ប្រសិនបើ យើងទាំងឡាយ សម្លាប់ពួកម្រឹគទី ២ ហើយ អ្នក
 ទាំងឡាយដទៃ មុខជានឹងសម្លាប់នូវម្រឹគដែលយើងសម្លាប់នោះដែរ កាល
 បើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគមុខជានឹងបោះបង់ចោលនូវដំណាំដែលយើងទាំង-
 ឡាយដាំហើយនេះ ដោយប្រការទាំងពួង បើដូច្នោះ មានតែយើងទាំង-
 ឡាយធ្វើព្រងើយកន្តើយនឹងពួកម្រឹគទី ២ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេ-
 វាបិកជនក្តី នេវាបិកបរិស័ទក្តី ក៏ធ្វើព្រងើយកន្តើយនឹងពួកម្រឹគទី ២
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ២ នោះ រួចអំពី
 ឥទ្ធានុភាពរបស់នេវាបិកជនបាន ។

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ បឋមសមណព្រាហ្មណា

[៤៤] ឧបមា ខោ មេ អយំ ភិក្ខុវេ កតា
 អត្តស្ស វិញ្ញាបនាយ អយញ្ញេវត្ថ អត្តោ ។ និវា-
 ចោតិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទេតំ កាមកុណានំ អធិ-
 វចនំ ។ នេវាបិកោតិ ខោ ភិក្ខុវេ មារស្សេតំ
 ចាបិមតោ អធិវចនំ ។ នេវាបិកបរិសាតិ ខោ
 ភិក្ខុវេ មារបរិសាយេតំ អធិវចនំ ។ មិគជាតាតិ
 ខោ ភិក្ខុវេ សមណព្រាហ្មណានមេតំ អធិវចនំ ។

[៤៥] តត្រិ ភិក្ខុវេ បឋមា សមណព្រាហ្មណា
 អមំ និវាបំ និវុត្តំ មារស្ស អម្មនិ ច លោកាមិសានិ
 អនុប្បខន្ធ មុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ជីសុ តេ តត្ថ អនុប្ប-
 ខន្ធ មុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ជាមាណា មនំ អាបដ្ឋីសុ
 មត្តា សមាណា បមាណំ អាបដ្ឋីសុ បមត្តា សមាណា
 យថាកាមករណីយា អហេសុំ មារស្ស អមុស្មី
 និវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ វេញ្ជី តេ ភិក្ខុវេ

ឱបម្មវត្ត និវាបសូត្រ សមណព្រាហ្មណ៍ ពួកទី ១

[២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីឧបមាទាំងនេះឯង តថាគតធ្វើ
 ដើម្បីបញ្ជាក់សេចក្តីឲ្យច្បាស់លាស់ ។ សេចក្តីក្នុងរឿងឧបមាទាំងនេះ ដូច
 តទៅនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ដំណាំទាំងនេះ ជាឈ្មោះនៃ
 កាមគុណ ៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា នេវាបិកជន (អ្នកដាំ
 ដំណាំ) ទាំងនេះ ជាឈ្មោះនៃមារដែលមានចិត្តអាក្រក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ត្រង់ពាក្យថា ពួកនេវាបិកបរិស័ទទាំងនេះ ជាឈ្មោះរបស់បរិស័ទនៃមារ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ពួកម្រឹគទាំងនេះ ជាឈ្មោះនៃសមណៈនិង
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ។

[២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកទី ១ លុកលុយដំណាំ ដែលមារដាំហើយឯណោះ
 និងលោកាមិសៈ (អាមិសៈក្នុងលោក) ទាំងឡាយឯណោះ ភ្លេចខ្លួន
 បរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុក-
 លុយក្នុងដំណាំ និងអាមិសៈក្នុងលោកនោះហើយ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគ
 ភោជនទាំងឡាយ ហើយដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់
 នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមារធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នា
 បាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

បឋមា សមណព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស
 ឥទ្ធានុភារា ។ សេយ្យថាបិ តេ ភិក្ខុវេ បឋមា
 មិត្តជាតា តច្ចុបមេ អហំ ឥមេ បឋមេ សមណ-
 ព្រាហ្មណោ វទាមិ ។

[៤៦] តត្រ ភិក្ខុវេ ទុតិយា សមណព្រាហ្មណា
 ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា សមណ-
 ព្រាហ្មណា អមុំ និវាបំ និវត្តំ មារស្ស អម្មនិ ច
 លោកាមិសានិ អនុប្បឧជ្ជ មុច្ឆិតា ភោជនានិ ភុញ្ញិសុ
 តេ តត្ថ អនុប្បឧជ្ជ មុច្ឆិតា ភោជនានិ ភុញ្ញមាណា មទំ
 អាបដ្ឋិសុ មត្តា សមាណា បមាទំ អាបដ្ឋិសុ បមត្តា
 សមាណា យថាកាមករណីយា អហោសុំ មារស្ស
 អមុស្មី និវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ ឯវញ្ញំ តេ
 បឋមា សមណព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស
 ឥទ្ធានុភារា យន្ទន មយំ សព្វសោ និវាបភោជនា
 លោកាមិសា បដិវិរមេយ្យម ភយភោតា បដិវិរតា
 អវញ្ញាយតនានិ អជ្ឈោតាហោត្វា វិហារេយ្យមាតិ តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់មារទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកម្រឹគ ទី ១ នោះ មានសេចក្តីឧបមាយ៉ាងណា តថាគតពោលនូវសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងឡាយ ទី ១ នេះថា មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

[៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ២ គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ពួកទី ១ ណា លុកលុយដំណាំដែលមារដាំហើយឯណោះ និងលោកាមិសៈឯណោះ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ លុកលុយក្នុងដំណាំ និងលោកាមិសៈនោះ ភ្លេចខ្លួន បរិភោគនូវភោជនទាំងឡាយ ហើយដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹង ហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមារធ្វើតាម សេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះ ផង កាលបើយ៉ាងនោះ សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ពួកទី ១ នោះ មិនរួច អំពីឥទ្ធានុភាពរបស់មារទៅហើយ បើដូច្នោះ មានតែយើងទាំងឡាយរៀន ចាកនិវាបភោជននិងលោកាមិសៈចេញ ដោយប្រការទាំងពួង រៀនចាក ការបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាចចេញ ហើយចូលទៅរកព្រៃជ្រៅនៅតាម

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ ទុតិយសមណព្រាហ្មណា

សព្វសោ និវាបកោជនា លោកាមិសា បដិវិរមីសុ តេ
សព្វសោ និវាបកោជនា លោកាមិសា បដិវិរតា^(១)
ភយកោតា បដិវិរតា អរញ្ញាយតនានិ អន្លោតាហេត្វា
វិហារីសុ តេ តត្ថ សាកកក្ខាមិ អហោសុំ សាម-
កកក្ខាមិ អហោសុំ និវារកក្ខាមិ អហោសុំ ទទ្ទុល-
កក្ខាមិ អហោសុំ ហជកក្ខាមិ អហោសុំ កណា-
កក្ខាមិ អហោសុំ អាចាមកក្ខាមិ អហោសុំ មិញ្ញា-
កកក្ខាមិ អហោសុំ តិណាកក្ខាមិ អហោសុំ កោម-
យកក្ខាមិ អហោសុំ វនមូលដលាហារា យាបេសុំ
បវត្តដលកោដិ តេសំ តិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ តិ-
ណោទកសដ្ឋុយេ អធិមត្តកសិមាជំ បត្តោ កាយោ
ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសិមាជំ បត្តកាយាជំ ពលវី-
រិយំ បរិហាយិ ពលវិរិយេ បរិហីនេ ចេតោវិមុត្តិ បរិហា-
យិ ចេតោវិមុត្តិយា បរិហីនាយ តមេវ និវាបំ និ-
វុត្តំ មារស្ស បច្ចាគមីសុ តានិ ច លោកាមិសានិ

១ ឱ. ម. តេ សព្វសោ និវាបកោជនា លោកាមិសា បដិវិរតាតិ ឥមេ បាហា ន ទិស្សន្តិ ។

ឱបម្មវគ្គ និវាបសូត្រ សមណព្រាហ្មណ៍ ពួកទី ២

សប្បាយ លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គិតដូច្នោះហើយ ក៏វៀរចាកនិវា-
 បភោជននិងលោកាមិសៈ ដោយប្រការទាំងពួង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ បានវៀរចាកនិវាបភោជននិងលោកាមិសៈ ដោយប្រការទាំងពួង
 ទាំងវៀរចាកបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាចហើយ ចូលទៅកាន់ព្រៃជ្រៅនៅ
 តាមសប្បាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានបន្ថែមស្រស់ជាអាហារ
 ខ្លះ មានអង្ករស្រងៃជាអាហារខ្លះ មានស្ពាយជាអាហារខ្លះ មានកម្ទេច
 (ចំនៀវស្បែក) ជាអាហារខ្លះ មានបន្ថែមសារាយជាអាហារខ្លះ មាន
 កុណ្ណកជាអាហារខ្លះ មានបាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ
 មានស្មៅជាអាហារខ្លះ មានអាចម៍គោជាអាហារខ្លះ មានមើមឈើនិងផ្លែ
 ឈើក្នុងព្រៃជាអាហារខ្លះ មានផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងជាភោជនខ្លះ ញ៉ាំង
 អត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងដងព្រៃជ្រៅនោះ លុះដល់ខែជាទីបំផុតនៃគិម្ភ-
 រដូវ មានស្មៅនិងទឹកអស់ហើយ កាយរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏
 ដល់នូវភាពស្តាំងស្តមក្រៃពេក លុះមានកាយដល់នូវភាពស្តាំងស្តមហើយ
 កម្លាំងនិងសេចក្តីព្យាយាម ក៏សាបសូន្យទៅ កាលបើកម្លាំងនិងសេចក្តី
 ព្យាយាមសាបសូន្យហើយ ចេតោវិមុត្តិ ក៏សាបសូន្យទៅដែរ កាលបើ
 ចេតោវិមុត្តិសាបសូន្យហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ត្រឡប់មកកាន់
 ដំណាំ ដែលមានដាំហើយនោះវិញផង មកកាន់លោកាមិសៈទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តេ តត្ថ អនុប្បខន្ធ មុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ញីសុ
 តេ តត្ថ អនុប្បខន្ធ មុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ញមាណ
 មទំ អាបច្ឆីសុ មត្តា សមាណ បមាទំ អាបច្ឆីសុ
 បមត្តា សមាណ យថាកាមករណីយា អហោសុំ
 មារស្ស អមុស្មី និវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ
 ឯវញ្ញំ តេ ភិក្ខុវេ ទុតិយាបិ សមណាព្រាហ្មណា
 ន បរិមច្ឆីសុ មារស្ស ឥន្ទានុភារា ។ សេយ្យថាបិ
 តេ ភិក្ខុវេ ទុតិយា មិត្តជាតា តច្ចុបមេ អហំ ឥមេ
 ទុតិយេ សមណាព្រាហ្មណោ វនាមិ ។

[៤៧] តត្រ ភិក្ខុវេ តតិយា សមណាព្រាហ្មណា
 ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា សមណា-
 ព្រាហ្មណា ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា សមណា-
 ព្រាហ្មណា ន បរិមច្ឆីសុ មារស្ស ឥន្ទានុភារា
 យេបិ តេ ទុតិយា សមណាព្រាហ្មណា ឯវំ សម-
 ចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា សមណាព្រាហ្មណា
 ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា សមណាព្រាហ្មណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

នោះផង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានលុកលុយក្នុងដំណាំ
 និងលោកាមិសៈនោះហើយ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាល
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុកលុយភ្លេចខ្លួនក្នុងដំណាំនិងលោកាមិសៈ
 នោះ បរិភោគភោជន ហើយដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ
 ក៏ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានធ្វើតាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ២ នោះ
 មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពនៃមារទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកម្រឹគ ទី ២
 នោះ មានសេចក្តីឧបមាដូចម្តេចមិញ តថាគត ពោលនូវសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងឡាយ ទី ២ នេះថា មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

[៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ គិតគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ១ នោះ
 មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់មារទៅហើយ ទាំងពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ២
 ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ១ ណា
 ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ១ នោះ មិន

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ តតិយសមណប្រាហ្មណា

ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥទ្ធានុកាវា យន្ទ្រន មយំ
 សព្វសោ និវាបកោជនា លោកាមិសា បដិវិរមេយ្យាម
 កយកោតា បដិវិរតា អរញ្ញាយតនាជិ អន្លោកាហេត្វា
 វិហារេយ្យាមាតិ តេ សព្វសោ និវាបកោជនា លោកា-
 មិសា បដិវិរមីសុ កយកោតា បដិវិរតា អរញ្ញាយតនាជិ
 អន្លោកាហេត្វា វិហារីសុ តេ តត្ថ សាកកក្ខាបិ
 អហោសុំ ។ បេ ។ បវត្តដលកោជី តេសំ កិម្ហានំ
 បច្ឆិមេ មាសេ តិណោនកសដ្ឋយេ អធិមត្តកសិមាជំ
 បត្តោ កាយោ ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសិមាជំ
 បត្តកាយាជំ ពលវិយំ បរិហាយិ ពលវិយេ បរិ-
 ហីនេ ចេតោវិមុត្តិ បរិហាយិ ចេតោវិមុត្តិយា បរិហី-
 នាយ តមេវ និវាបំ និវុត្តំ មារស្ស បច្ចាតមីសុ

ឱបម្មវគ្គ និងបស្ចុត្ត សមណព្រាហ្មណ៍ ពួកទី ៣

រួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់មារទៅហើយ បើដូច្នោះ មានតែយើងទាំងឡាយ
 គប្បីរៀនចាកនិវាបភោជន និងលោកាមិសៈចេញ ដោយប្រការទាំងពួង
 ទាំងរៀនចាកការបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃ
 ជ្រៅនៅតាមសប្បាយ លុះសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៤ ទាំងនោះ គិតដូច្នោះ
 ហើយ ក៏រៀនចាកនិវាបភោជន និងលោកាមិសៈចេញ ដោយសព្វ
 គ្រប់ រៀនចាកការបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃ
 ជ្រៅ នៅតាមសប្បាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ មាន
 បន្ថែមស្រស់ជាអាហារខ្លះ ។ បេ ។ មានផ្លែឈើដែលជ្រុះឯង ជាភោជន
 ខ្លះ ក្នុងដងព្រៃនោះ លុះដល់ខែជាខាងចុងនៃគិម្ភរដូវ មានស្មៅនិង
 ទឹកអស់ហើយ កាយរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏ដល់នូវភាព
 ស្តាំងស្តួមក្រៃពេក លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានកាយដល់នូវ
 ភាពស្តាំងស្តួមក្រៃពេកហើយ កម្លាំងនិងសេចក្តីព្យាយាម ក៏សាបសូន្យ
 ទៅ កាលបើកម្លាំងនិងសេចក្តីព្យាយាមសាបសូន្យហើយ ចេតោវិមុត្តិ
 ក៏សាបសូន្យដែរ កាលបើចេតោវិមុត្តិសាបសូន្យហើយ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទី ២ នោះ ក៏ត្រឡប់មកកាន់ដំណាំដែលមារដាំហើយនោះផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តានិ ច លោកាមិសានិ តេ តត្ថ អនុប្បឌ្ឍ មុច្ឆិតា
 កោដនានិ ភុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អនុប្បឌ្ឍ មុច្ឆិតា
 កោដនានិ ភុញ្ញមាណា មទំ អាបដ្ឋិសុ មត្តា សមាណា
 បមាទំ អាបដ្ឋិសុ បមត្តា សមាណា យថាកាមក-
 រណីយា អហោសុំ មារស្ស អមុស្មី ទិវាបេ អមុស្មី
 ច លោកាមិសេ ឯវញ្ញ តេ ទុតិយាបិ សមណា-
 ព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥទ្ធានុភាវា
 យន្ទន មយំ អមុំ ទិវាបំ ទិវុត្តំ មារស្ស អមុទិ ច
 លោកាមិសានិ ឧបនិស្សាយ អាសយំ កហ្មេយ្យាម
 តត្រាសយំ កហ្មេត្វា អមុំ ទិវាបំ ទិវុត្តំ មារស្ស អមុទិ
 ច លោកាមិសានិ អនុប្បឌ្ឍ អមុច្ឆិតា កោដនានិ
 ភុញ្ញិស្សាម អនុប្បឌ្ឍ អមុច្ឆិតា កោដនានិ ភុញ្ញ-
 មាណា ន មទំ អាបដ្ឋិស្សាម អមត្តា សមាណា
 ន បមាទំ អាបដ្ឋិស្សាម អប្បមត្តា សមាណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ត្រឡប់មកកាន់លោកាមិសៈទាំងឡាយនោះផង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ លុកលុយក្នុងដំណាំ និងលោកាមិសៈនោះ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគ
 នូវភោជនទាំងឡាយ កាលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុកលុយ
 ក្នុងដំណាំនោះ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគនូវភោជនទាំងឡាយ ហើយដល់នូវ
 សេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទ
 ហើយ ជាអ្នកគួរមារធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ
 ផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ ទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់មារទៅហើយ បើដូច្នោះ
 មានតែយើងទាំងឡាយនៅអាស្រ័យនឹងដំណាំដែលមារដាំហើយ ឯណោះ
 ផង អាស្រ័យនឹងលោកាមិសៈឯណោះផង ហើយគប្បីសម្រេចទីនៅ
 អាស្រ័យ លុះសម្រេចទីនៅអាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ យើងកុំលុកលុយ
 ភ្លេចខ្លួននឹងដំណាំ ដែលមារដាំហើយនោះផង នឹងលោកាមិសៈឯណោះ
 ផង គ្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលបើយើងមិនលុកលុយ មិន
 ភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគភោជន ក៏នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះ
 មិនស្រវឹងហើយ ក៏នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ តតិយសមណព្រាហ្មណា

ន យាថាកាមករណីយា ភវិស្សាម មារស្ស អមុស្មី
 និវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេតិ តេ អមុ
 និវាបំ និវុត្តំ មារស្ស អម្មនិ ច លោកាមិ-
 សានិ ឧបនិស្សាយ អាសយំ កប្បយីសុ ។
 តត្រាសយំ កប្បេត្វា អមុ និវាបំ និវុត្តំ មារស្ស
 អម្មនិ ច លោកាមិសានិ អនុប្បឌ្ឍ អមុច្ឆិតា
 កោជនានិ កុញ្ញមាណ ន មនំ អាបដ្ឋីសុ អមត្តា
 សមាណ ន បមាណំ អាបដ្ឋីសុ អប្បមត្តា សមាណ
 ន យាថាកាមករណីយា អហោសុំ មារស្ស អមុស្មី
 និវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ ។ អបិច ខោ
 ឯវំ ទិដ្ឋិកា អហោសុំ សស្សតោ លោកោ ឥតិបិ
 អសស្សតោ លោកោ ឥតិបិ តំ ដីវំ តំ សរីរំ ឥតិបិ
 អញ្ញំ ដីវំ អញ្ញំ សរីរំ ឥតិបិ ហោតិ តថា-
 កតោ បរម្មរណា ឥតិបិ ន ហោតិ តថាកតោ

ឱបម្មវគ្គ និវាបសូត្រ សមណព្រាហ្មណ៍ ពួកទី ៣

នឹងជាអ្នកគួរមានរឿងតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង
 ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង លុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ នោះ
 គិតដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅអាស្រ័យដំណាំ ដែលមានដាំហើយឯណោះ
 និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ ហើយសម្រេចទីនៅអាស្រ័យ ។ លុះ
 សម្រេចទីនៅអាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ ក៏មិនបានលុកលុយ មិនបាន
 ភ្លេចខ្លួននឹងដំណាំ ដែលមានដាំហើយឯណោះ និងលោកាមិសៈទាំង-
 ឡាយឯណោះ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ ក៏មិន
 ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ
 លុះមិនប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានរឿងតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះ
 ដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ។ មួយវិញទៀត
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា លោកទៀង
 ដូច្នោះខ្លះ លោកមិនទៀងដូច្នោះខ្លះ លោកមានទីបំផុត ដូច្នោះខ្លះ លោក
 មិនមានទីបំផុត ដូច្នោះខ្លះ ជីវិតនោះគឺសរីរៈនោះ ដូច្នោះខ្លះ ជីវិតក៏ដទៃ
 សរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះខ្លះ សត្វទៅខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀត ដូច្នោះ
 ខ្លះ សត្វទៅខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់មិនកើតទៀត ដូច្នោះខ្លះ សត្វទៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

បរម្មរណា ឥតិបិ ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថា-
 កតោ បរម្មរណា ឥតិបិ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ
 តថាកតោ បរម្មរណា ឥតិបិ ឯវញ្ញំ តេ ភិក្ខុវេ
 តតិយាបិ សមណព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស
 ឥទ្ធានុកាវា ។ សេយ្យថាបិ តេ ភិក្ខុវេ តតិយា
 មិកជាតា តច្ចុបមេ អហំ ឥមេ តតិយេ សមណ-
 ព្រាហ្មណេ វនាមិ ។

[៤៨] តត្រ ភិក្ខុវេ ចតុត្តា សមណព្រាហ្មណ
 ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា សមណព្រាហ្ម-
 ណា ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា សមណព្រាហ្មណ
 ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥទ្ធានុកាវា យេបិ តេ ទុតិយា
 សមណព្រាហ្មណា ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ
 បឋមា សមណព្រាហ្មណា ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា
 សមណព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥទ្ធានុកាវា
 យន្ទ្រន មយំ ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ ទុតិយា សមណ-
 ព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥទ្ធានុកាវា យេបិ
 តេ តតិយា សមណព្រាហ្មណា ឯវំ សមចិន្តេសុំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះខ្លះ
សត្វទៅខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតទៀតក៏មាន មិនមែនជាមិន
កើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួក
សមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពនៃមារទេ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកម្រឹគ ទី ៣ នោះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ តថាគត
ពោលនូវសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ នេះថា មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

[៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ២ គិតគ្នាយ៉ាងនេះ ថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
ទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ១ នោះ
មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពនៃមារទៅហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ២ ណា
គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ១ ណា ។ បេ ។
កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុ-
ភាពនៃមារទៅហើយ បើដូច្នោះ មានតែយើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាល
បើយ៉ាងនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពនៃ
មារទៅហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ ចតុត្ថសមណព្រាហ្មណា

យេ ខោ បន បឋមា សមណព្រាហ្មណា ។ បេ ។
 ឯវញ្ញំ តេ បឋមា សមណព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ
 មារស្ស ឥន្ទានុកាវា យេបិ តេ ទុតិយា សមណ-
 ព្រាហ្មណា ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា
 សមណព្រាហ្មណា ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ បឋមា
 សមណព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥន្ទា-
 នុកាវា យន្ទន មយំ ។ បេ ។ ឯវញ្ញំ តេ ទុតិយាបិ
 សមណព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥន្ទា-
 នុកាវា យន្ទន មយំ អមុំ និវាបំ និវុត្តំ មារស្ស
 អម្មនិ ច លោកាមិសានិ ឧបនិស្សាយ អាសយំ
 កេហ្មេយ្យាម តត្រាសយំ កេហ្មេត្វា អមុំ និវាបំ និវុត្តំ
 មារស្ស អម្មនិ ច លោកាមិសានិ ។ បេ ។ អននុប្បឧដ្ឋ
 អមុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ញមាណ ន មទំ អាបដ្ឋិស្សាម
 អមត្តា សមាណ ន បមាទំ អាបដ្ឋិស្សាម អប្បមត្តា
 សមាណ ន យថាកាមករណីយា ភិវិស្សាម មារស្ស
 អមុស្មី និវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេតិ តេ

ឱបម្មវគ្គ និវាបសូត្រ សមណព្រាហ្មណ៍ ពួកទី ៤

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាព នៃមារទៅហើយ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ២ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ ទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណព្រាហ្ម-
 ណ៍ ទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាព នៃមារទៅហើយ បើដូច្នោះ មានតែ
 យើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពនៃមារទៅហើយ បើដូច្នោះ មានតែ
 យើងទាំងឡាយ ចូលទៅអាស្រ័យដំណាំ ដែលមារដាំហើយឯណោះ
 និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ ហើយគប្បីសម្រេចទីនៅអាស្រ័យ
 លុះសម្រេចទីនៅអាស្រ័យ ក្នុងទីនោះហើយ យើងកុំលុកលុយ កុំភ្លេច
 ខ្លួននឹងដំណាំ ដែលមារដាំហើយឯណោះផង និងលោកាមិសៈ ទាំង-
 ឡាយឯណោះផង ។ បេ ។ កាលបើយើងមិនលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួន
 គ្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ នឹងមិនដល់ នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះ
 មិនស្រវឹងហើយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ
 នឹងជាអ្នកគួរមារធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង
 ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គិត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អម្ពំ និវាបំ និវុត្តំ មារស្ស អម្ពុនិ ច លោកាមិសានិ ឧប-
 និស្សាយ អាសយំ កប្បយីសុ តត្រាសយំ កហ្មេត្វា
 អម្ពំ និវាបំ និវុត្តំ មារស្ស អម្ពុនិ ច លោកាមិសានិ
 អននុប្បឧជ្ជ អមុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ញីសុ តេ តត្ថ
 អននុប្បឧជ្ជ អមុច្ឆិតា កោជនានិ ភុញ្ញមាណ ន មទំ អា-
 បដ្ឋីសុ អមត្តា សមាណ ន បមាទំ អាបដ្ឋីសុ អប្បមត្តា
 សមាណ ន យថាកាមករណីយា អហោសុំ មារស្ស
 អមុស្មី និវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ ។ អបិច
 ខោ ឯវំ ទិដ្ឋិកា អហោសុំ សស្សតោ លោកោ ឥតិបិ
 ។ បេ ។ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាកតោ បរម្ម-
 រណា ឥតិបិ ឯវញ្ញំ តេ តតិយាបិ សមណព្រាហ្ម-
 ណា ន បរិមុច្ឆីសុ មារស្ស ឥន្ទានុកាវា យន្ទន
 មយំ យត្ត អកតិ មារស្ស ច មារបរិសាយ ច
 តត្រាសយំ កហ្មេយ្យាម តត្រាសយំ កហ្មេត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅអាស្រ័យដំណាំដែលមានដាំហើយឯណោះ និង
 លោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ ហើយសម្រេចទីនៅអាស្រ័យ លុះ
 សម្រេចទីនៅអាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ មិនលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួននឹង
 ដំណាំដែលមានដាំហើយឯណោះផង និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ
 ផង គ្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៣
 ទាំងនោះ មិនបានលុកលុយ មិនបានភ្លេចខ្លួនក្នុងដំណាំនោះហើយ គ្រាន់
 តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹង
 ហើយ ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានធ្វើ
 តាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈ
 ឯណោះផង ។ តែសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ ទាំងនោះ មានសេចក្តីយល់
 ឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀងដូច្នោះខ្លះ ។ បេ ។ សត្វខាងមុខអំពីសេច-
 ក្តីស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀតក៏មាន មិនមែនមិនកើតទៀតក៏មានដូច្នោះខ្លះ កាល
 ឃើញយ៉ាងនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធានុភាពរបស់
 មានទៅហើយ បើដូច្នោះ មានតែយើងទាំងឡាយសម្រេចទីនៅអាស្រ័យ
 ត្រង់ទីដែលមិនមែនជាដំណើរនៃមាន និងបរិស័ទរបស់មាន លុះសម្រេចទី

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ ចតុត្ថសមណព្រាហ្មណា

អម្ពំ និវាបំ និវុត្តំ មារស្ស អម្មនិ ច លោកាមិសានិ
អននុប្បុខន្ត អមុច្ឆិតា ភោជនានិ ភុញ្ញិស្សាម អននុប្បុ-
ខន្ត អមុច្ឆិតា ភោជនានិ ភុញ្ញមាណ ន មនំ អា-
បច្ឆិស្សាម អមត្តា សមាណ ន បមាណំ អាបច្ឆិស្សាម
អប្បមត្តា សមាណ ន យថាកាមករណីយា ភវិស្សាម
មារស្ស អមុស្មី និវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេតិ
តេ យត្ថ អភតិ មារស្ស ច មារបរិសាយ ច តត្រា-
សយំ កប្បយីសុ តត្រាសយំ កប្បេត្វា អម្ពំ និ-
វាបំ និវុត្តំ មារស្ស អម្មនិ ច លោកាមិសានិ អន-
នុប្បុខន្ត អមុច្ឆិតា ភោជនានិ ភុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អន-
នុប្បុខន្ត អមុច្ឆិតា ភោជនានិ ភុញ្ញមាណ ន មនំ អា-
បច្ឆិសុ អមត្តា សមាណ ន បមាណំ អាបច្ឆិសុ អប្ប-
មត្តា សមាណ ន យថាកាមករណីយា អហោសុំ
មារស្ស អមុស្មី និវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ ឯវញ្ញ
តេ ភិក្ខុវេ ចតុត្តាបិ សមណព្រាហ្មណា បរិមុច្ឆិសុ

ឱបម្មវគ្គ និវាបសូត្រ សមណព្រាហ្មណ៍ ពួកទី ៤

នៅអាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ យើងកុំលុកលុយដំណាំ ដែលមានដាំហើយ
 ឯណោះ និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែ
 បរិភោគ នូវភោជនទាំងឡាយ កាលបើយើងមិនលុកលុយ មិនភ្លេច
 ខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគនូវភោជនទាំងឡាយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង
 លុះមិនស្រវឹងហើយ នឹងមិនដល់ នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទ
 ហើយ នឹងជាអ្នកគួរមានធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯ-
 ណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ទើបពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះសម្រេចទីនៅអាស្រ័យ ត្រង់ទីដែលមិនមែនជាដំណើរនៃមាននិង
 បរិស័ទរបស់មាន លុះសម្រេចទីនៅអាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ ក៏មិនបាន
 លុកលុយដំណាំដែលមានដាំហើយឯណោះ និងលោកាមិសៈទាំងឡាយ
 ឯណោះ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគនូវភោជនទាំងឡាយ កាល
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួនក្នុងដំណាំ
 និងលោកាមិសៈនោះហើយ គ្រាន់តែបរិភោគនូវភោជនទាំងឡាយ ក៏
 មិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីប្រ-
 មាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន
 ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទី ៤ នោះ ទើបរួច

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

មារស្ស ឥទ្ធានុកាវា ។ សេយ្យថាបិ តេ ភិក្ខុវេ ចតុត្តា
មិតជាតា តច្ចុបមេ អហំ ឥមេ ចតុត្តេ សមណា-
ព្រាហ្មណោ វនាមិ ។

[៤៩] កថញ្ច ភិក្ខុវេ អភតិ មារស្ស ច
មារបរិសាយ ច ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ
កាមេហិ វិវិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បបមំ ណានំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ធមកាសិ
មារំ អបទំ វេទិត្តា មារចក្កំ អទស្សនំ តតោ
ចាបិមតោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារានំ
រូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិការំ
អវិតក្កំ អវិចារំ សមាទិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ណានំ
។ បេ ។ តតិយំ ណានំ ។ បេ ។ ចតុត្តំ ណានំ
ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

អំពីឥទ្ធានុភាពនៃមារបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកម្រឹគ ទី ៤ នោះ
មានសេចក្តីឧបមាដូចម្តេចមិញ តថាគតពោលនូវពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៤
នេះ ថាមានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

[៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទីដែលមិនមែនជាដំណើររបស់
មារនិងបរិស័ទនៃមារ ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ
ហើយចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ និងបីតិសុខៈ
ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាអារម្មណ៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
តថាគតហៅថា ភិក្ខុធ្វើនូវមារឲ្យខ្ចាក់ បំបែកភ្នែក មិនឲ្យឃើញស្នាម
ជើង ដល់នូវវិស័យដែលមារមានចិត្តលាមករកមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុនោះ ព្រោះចូលទៅរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ វិចារៈ
រួចហើយ ក៏បានចូលដល់ទុតិយជ្ឈាន ជាទីផ្លូវផង ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង
ក៏ញ៉ាំងចិត្តជាសមាធិឲ្យចម្រើនឡើង គ្មានវិតក្កៈ វិចារៈទេ មានតែបីតិនិង
សុខៈកើតអំពីសមាធិ ។ បេ ។ ហើយក៏បានចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។
ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា ភិក្ខុ

ឱបម្មវគ្គស្ស និវាបសុត្តេ មារមារបរិសានំ គតិ

អន្ទមកាសិ មារំ អបទំ វេទិត្វា មារចក្កំ អទស្សនំ
តតោ ចាបិមតោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញានំ
អដ្ឋង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ
អាគាសោតិ អាគាសានញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ អយំ រុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ទមកាសិ
មារំ អបទំ វេទិត្វា មារចក្កំ អទស្សនំ តតោ
ចាបិមតោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ
អាគាសានញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញា-
ណន្តិ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
។ បេ ។ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម
នត្តិ កិញ្ចឹតិ អាភិញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ ។ បេ ។ សព្វសោ អាភិញ្ញាយតនំ
សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ ។ បេ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

ឱបម្មវគ្គ និងបស្ចុគ្គ ដំណើរនៃមារនិងបរិស័ទនៃមារ

បានធ្វើមារឲ្យខ្ចាក់ បំបែកភ្នែកមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង ដល់នូវវិស័យ
 ដែលមារមានចិត្តលាមករកមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបសញ្ញា ព្រោះដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិយ-
 សញ្ញា ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនាគសញ្ញា ដោយប្រការទាំង-
 ពួង ក៏ចូលកាន់អាកាសានញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាស
 មិនមានទីបំផុតដូច្នោះ មានភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា ភិក្ខុបាន
 ធ្វើនូវមារឲ្យខ្ចាក់ បំបែកភ្នែកមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង ដល់នូវវិស័យដែល
 មារមានចិត្តលាមករកមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងនូវអាកាសានញាយតនជ្ឈាន ដោយសព្វគ្រប់ ក៏ចូល
 កាន់វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា វិញ្ញាណ មិន
 មានទីបំផុតដូច្នោះ ។ បេ ។ ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន
 ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលកាន់អាកាសញាយតនជ្ឈាន (ដោយធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត) ថា អ្វីតិចតួចមិនមានដូច្នោះ ។ បេ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងនូវ
 អាកាសញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលកាន់នេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សព្វសោ	នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ				សមតិក្កិម្ម
សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ	ឧបសម្បជ្ជ	វិហារតិ	បញ្ញាយ		
ចស្ស	ទិស្វា	អាសវា	បរិក្ខិណា	ហោន្តិ	អយំ
រុច្ចតិ	ភិក្ខុវេ	ភិក្ខុ	អន្ធមកាសិ	មារំ	អបទំ
វទិត្វា	មារចក្កំ	អទស្សនំ	កតោ	ចាបិមតោ	
តិណ្ណោ	លោកេ	វិសត្តិកន្តិ	។	ឥទមវោច	ភកវា
អត្តមនា	តេ	ភិក្ខុ	ភកវតោ	ភាសិតំ	អភិនន្ទុន្តិ ។

និវាបសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏
 ចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ (រលត់សញ្ញានិងវេទនា) ទើបអាសវៈទាំង-
 ឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញ (នូវអរិយសច្ច) ដោយ
 មគ្គប្បញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគតហៅថា ភិក្ខុបានធ្វើមានឲ្យ
 ខ្វាក់ បំបែកភ្នែកមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង ដល់នូវវិស័យដែលមានមានចិត្ត
 លាមករកមិនឃើញ ជាអ្នកឆ្លងនូវតណ្ហាដែលចំពាក់នៅក្នុងលោក ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងនិវាបសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មាន
 សេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរហើយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ និវាបសូត្រ ទី ៥ ។

ឆដ្ឋំ បាសរាសិសុត្តំ^(១)

[៥០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាវា-
មេ ។ អថខោ ភកវា បុព្វណ្ណាសមយំ និវាសេត្វា
បត្តិចីវរមាណាយ សារត្តិ បិណ្ណាយ ចារិសិ ។ អថខោ
សម្ពហុលា ភិក្ខុ យេន អាយស្មា អានន្ទោ តេនុប-
សង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទវោចំ
ចិវស្សតា នោ អារុសោ អានន្ត ភកវតោ សម្ពុខា
ធម្មិ កថា សាធុ មយំ អារុសោ អានន្ត លកេយ្យាម
ភកវតោ សម្ពុខា ធម្មិ^(២) កថំ សវនាយាតិ ។ តេន-
ហាយស្មន្ទោ យេន វម្មកស្ស ព្រាហ្មណស្ស អស្សមោ
តេនុបសង្កមថ អប្បវ ធាម លកេយ្យាថ ភកវតោ
សម្ពុខា ធម្មិ កថំ សវនាយាតិ ។ ឯវមារុសោតិ
ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ អានន្តស្ស បច្ចុស្សោ-
សុំ ។ អថខោ ភកវា សារត្តិយំ បិណ្ណាយ ចរិត្វា

១ ឱ. អរិយបរិយេសនសុត្តន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ធម្មិកំ ។

បាសរាសិសូត្រ ទី ៦

[៥០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់
បាត្រនិងចីវរក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយស្តេចទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បី
បិណ្ឌបាត ។ លំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមាន
អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះអានន្ទយ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់អានន្ទមានអាយុ យើងទាំងឡាយខានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះភក្រ្ត
ព្រះមានព្រះភាគមកយូរហើយ ម្ចាស់អារុសោអានន្ទ សូមឲ្យយើងទាំង-
ឡាយ បានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះភក្រ្តនៃព្រះមានព្រះភាគផង ។ ព្រះ
អានន្ទឆ្លើយតបថា លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរលោកទាំង-
ឡាយ ចូលទៅកាន់អាស្រម របស់រម្មកព្រាហ្មណ៍ ទើបលោកទាំងឡាយ
នឹងបានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះភក្រ្ត នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ភិក្ខុ
ទាំងនោះ ក៏ទទួលពាក្យព្រះអានន្ទមានអាយុថា ករុណា អារុសោ ។
គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី លុះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

បច្ឆាកត្តំ បិណ្ឌាចាតប្បដិក្កន្តោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ
 អាមន្តេសិ អាយាមាណន្ទ យេន បុព្វារាមោ មិការមាតុ
 ចាសាទោ តេនុបសង្កមិស្សាម ទិវារិហារាយាតិ ។ ឯវំ
 ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្តោ ភកវតោ បច្ចុស្សោ-
 សិ ។ អថខោ ភកវា អាយស្មតា អានន្តេន សទ្ធិ
 យេន បុព្វារាមោ មិការមាតុ ចាសាទោ តេនុបសង្កមិ
 ទិវារិហារាយ ។ អថខោ ភកវា សាយណ្ណាសមយំ
 បដិសល្លាធា វុទ្ធិតោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ អាមន្តេសិ
 អាយាមាណន្ទ យេន បុព្វកោដ្ឋកោ តេនុបសង្កមិស្សា-
 ម កត្តានិ បរិសិញ្ចិត្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ អាយស្មា
 អានន្តោ ភកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។ អថខោ ភកវា
 អាយស្មតា អានន្តេន សទ្ធិ យេន បុព្វកោដ្ឋកោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ធ្វើភត្តកិច្ចស្រេចហើយ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត
 ទើបត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ មក យើងនឹងចូល
 ទៅកាន់ប្រាសាទ របស់មិគារមាតា ក្នុងបុព្វរាម ដើម្បីឈប់សម្រាក
 ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះ
 ភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំង
 ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅកាន់ប្រាសាទរបស់មិគារមាតា ក្នុងបុព្វរាម
 ដើម្បីនៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ចេញចាក
 ផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្ណសម័យហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមាន
 អាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ មក យើងនឹងចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកក្នុងទិសខាង
 កើតដើម្បីស្រោចស្រប់^(១)កាយ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលព្រះ
 ពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមាន
 ព្រះភាគព្រមទាំងព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកក្នុងទិស

១ អ្នកដុសខាត់ខ្លួន ដោយលម្អិតនិងដីក្តី ដោយបួសឈើមានសណ្ឋានដូចជើងកន្ត្រែក
 ឈ្មោះថា អ្នកងូត ។ អ្នកដែលមិនធ្វើដូច្នោះគ្រាន់តែងូតតាមប្រក្រតីឈ្មោះថា អ្នកស្រោចស្រប់ ។
 ឯសរីរៈរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានប្រឡាក់ដោយធូលីដែលគូរនឹងដុសចេញដូច្នោះទេ ព្រះ
 អង្គគ្រាន់តែចុះទៅកាន់ទឹកដើម្បីនឹងរក្សាព្រះអង្គឲ្យស្រួលតាមរដូវប៉ុណ្ណោះ ។ អដ្ឋកថា ។

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ ភគវតោ រម្មកអស្សម្ហបសង្កមនំ

តេនុបសង្កមិ កត្តានិ បរិសិញ្ចិតំ បុព្វកោដ្ឋកេ កត្តានិ
 បរិសិញ្ចិត្វា បច្ចុត្តរិត្វា ឯកចីវរោ អដ្ឋាសិ កត្តានិ
 បុព្វាបយមាណោ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ
 ភគវន្តំ ឯតទរោច អយំ កន្តេ រម្មកស្ស ព្រាហ្ម-
 ណស្ស អស្សមោ អវិទូរេ រមណីយោ កន្តេ រម្មកស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស អស្សមោ ចាសាទិកោ កន្តេ រម្មកស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស អស្សមោ សាធុ កន្តេ កកវា យេន
 រម្មកស្ស ព្រាហ្មណស្ស អស្សមោ តេនុបសង្កមតុ
 អនុកម្មំ ឧចាទាយាតិ ។ អធិវាសេសិ កកវា តុណ្ហិ-
 កាវេន ។ អថខោ កកវា យេន រម្មកស្ស ព្រាហ្ម-
 ណស្ស អស្សមោ តេនុបសង្កមិ ។ តេន ខោ បន
 សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខុ រម្មកស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 អស្សមេ ធម្មិយា កថាយ សន្និសិដ្ឋា ហោន្តិ ។
 អថខោ កកវា ពហិទ្ធារកោដ្ឋកេ អដ្ឋាសិ កថា-
 បរិយោសានំ អាកមយមាណោ ។

ឱបម្មវគ្គ បាសវាសិស្សត្រ ព្រះមានព្រះភាគស្តេចចូលទៅកាន់អាស្រមរម្មកព្រាហ្មណ៍

ខាងកើត ដើម្បីស្រោចស្រប់កាយទាំងឡាយ លុះទ្រង់ស្រោចស្រប់
 កាយក្នុងបន្ទប់ទឹកទិសខាងកើតរួចហើយ ទើបស្តេចឡើងមកទ្រង់ចីវរតែ
 មួយ ទ្រង់បិតសំដីលព្រះកាយឲ្យស្អុត ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្តមានអាយុ
 បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អាស្រមរបស់រម្មកព្រាហ្មណ៍នេះ មិនឆ្ងាយប៉ុន្មានទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ច-
 ម្រើន អាស្រមរបស់រម្មកព្រាហ្មណ៍ គួរជាទីត្រេកអរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អាស្រមរបស់រម្មកព្រាហ្មណ៍គួរជាទីជ្រះថ្លា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ ចូលទៅកាន់អាស្រម
 របស់រម្មកព្រាហ្មណ៍ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ណិភាព ។
 ទើបព្រះមានព្រះភាគស្តេចចូលទៅ កាន់អាស្រមរបស់រម្មកព្រាហ្មណ៍ ។
 គាប់ចួនសម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូបកំពុងអង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយធម្មិក-
 ថា ក្នុងអាស្រមរបស់រម្មកព្រាហ្មណ៍ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បិត
 នៅក្បែរខ្លោងទ្វារខាងក្រៅ រង់ចាំឲ្យចប់ពាក្យនិយាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៥១] អថខោ ភគវា កថាបរិយោសានំ វិទិត្វា
ឧក្កាសិត្វា អត្តជ្ឈំ អាណោដ្ឋេសិ ។ វិរិសុ ខោ
តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ទ្វារំ ។ អថខោ ភគវា រម្មកស្ស
ព្រាហ្មណស្ស អស្សមំ បរិសិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ
និសីទិ ។ និសទ្ធិ ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
កាយ នុត្ត ភិក្ខុវេ ឯតរហិ កថាយ សន្និសិទ្ធា
កា ច បន វោ អន្តរា កថា វិប្បកតាតិ ។
ភគវន្តមេវ ខោ នោ ភន្តេ អារព្ព ធម្មិ កថា
វិប្បកតា អថ ភគវា អនុប្បត្តាតិ ។ សាទុ ភិក្ខុ-
វេ ឯតំ ខោ ភិក្ខុវេ តុម្ហាកំ បជិរូបំ កុលបុត្តានំ
សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតានំ យំ តុម្ហេ
ធម្មិយា កថាយ សន្និសីទេយ្យាថ ។ សន្និបតិតានំ
វោ ភិក្ខុវេ ទ្វយំ ករណីយំ ធម្មិ វា កថា អរិយោ
វា តុណ្ហិកាវោ ។ ទ្វេមា ភិក្ខុវេ បរិយេសនា
អនរិយា ច បរិយេសនា អរិយា ច បរិយេសនា^(១) ។

១ ឱ. ម. អរិយា ច បរិយេសនា អនរិយា ច បរិយេសនាតិ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[៥១] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា ចប់ពាក្យ
និយាយហើយ ក៏គ្រហែមរួចទ្រង់គោះសន្ទុះទ្វារ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បើក
ទ្វារថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគចូលទៅ
កាន់អាស្រមរបស់រម្មកព្រាហ្មណ៍ ហើយគង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាល
ថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ហើយ បានត្រាស់សួរភិក្ខុទាំង-
ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយ
ប្រជុំនិយាយពាក្យដូចម្តេចខ្លះ ចុះពាក្យជាចន្លោះ ដូចម្តេច ដែលអ្នក
ទាំងឡាយនិយាយគ្នាមិនទាន់ស្រេច ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យប្រកបដោយធម៌ ប្រារព្ធចំពោះព្រះមានព្រះភាគ
ដែលយើងទាំងឡាយនិយាយមិនទាន់ស្រេច ស្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ
ស្តេចមកដល់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ល្អហើយ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំដោយធម៌ថាវុទ្ធានុវត្ត ឯង សម
គួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ជាកុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស
ដោយសទ្ធាហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នាហើយ
ត្រូវធ្វើកិច្ច ២ យ៉ាង គឺ ពាក្យប្រកបដោយធម៌ ១ ភាពជាអ្នកស្ងប់ស្ងៀម
នៅដ៏ប្រសើរ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វែងរកនេះមាន ២ ប្រការ
គឺ ការស្វែងរកមិនប្រសើរ ១ ការស្វែងរកប្រសើរ ១ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ អនិយបរិយេសនា

[៥២] កតមា ច ភិក្ខុវេ អនិយា បរិយេសនា ។

ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ចោ អត្តនា ជាតិធម្មោ សមាណោ
 ជាតិធម្មញ្ញោ^(១) បរិយេសតិ អត្តនា ជរាធម្មោ
 សមាណោ ជរាធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ អត្តនា ព្យាធិ-
 ធម្មោ សមាណោ ព្យាធិធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ អត្តនា
 មរណធម្មោ សមាណោ មរណធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ
 អត្តនា សោកធម្មោ សមាណោ សោកធម្មញ្ញោ បរិយេ-
 សតិ អត្តនា សង្កិលេសធម្មោ សមាណោ សង្កិលេស-
 ធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ ។ កិញ្ចុ ភិក្ខុវេ ជាតិធម្មំ រទេថ ។
 បុត្តភរិយំ ភិក្ខុវេ ជាតិធម្មំ ទាសីទាសំ ជាតិធម្មំ
 អដេឡកំ ជាតិធម្មំ កុក្កុជសូករំ ជាតិធម្មំ ហត្ថិ-
 កវាស្សវឡំ ជាតិធម្មំ ជាត្រូបរជតំ ជាតិធម្មំ ។
 ជាតិធម្មោ ហោតេ ភិក្ខុវេ ឧបទយោ ឯត្តាយំ កដិកោ
 មុច្ឆិតោ អជ្ឈាបន្នោ^(២) អត្តនា ជាតិធម្មោ សមាណោ
 ជាតិធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ ។ កិញ្ចុ ភិក្ខុវេ ជរាធម្មំ

១ ម. សព្វត្ថ ជាតិធម្មំយេវាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. អជ្ឈាបន្នោ ។

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិសូត្រ ការស្វែងរកមិនប្រសើរ

[៥២] ការស្វែងរកមិនប្រសើរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ស្វែងរករបស់
 មានជាតិជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានជរាជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មាន
 ជរាជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានព្យាធិជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មាន
 ព្យាធិជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មាន
 មរណៈជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសោកជាធម្មតា ស្វែងរក
 របស់មានសេចក្តីសោកជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយថា អ្វីដែលមានជាតិជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរថា បុត្រភរិយាមានជាតិជាធម្មតា ទាសីទាសៈ
 មានជាតិជាធម្មតា ពពៃចៀមមានជាតិជាធម្មតា មាន់ ជ្រូកមានជាតិជា
 ធម្មតា ដំរី គោ សេះ លាឈ្មោលនិងញីមានជាតិជាធម្មតា មាសប្រាក់មាន
 ជាតិជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជាតិធម៌ទាំងនោះឯង ជាឧបធិ
 (កិលេស) បុគ្គលនោះមានចិត្តងោកជ្រប់លង់ស៊ប់ទៅក្នុងឧបធិ (កិលេស)
 ទាំងនុ៎ះ ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានជាតិជា
 ធម្មតាថែមទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយថាអ្វីដែលមានជរា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

រទេថ ។ បុត្តភវិយំ ភិក្ខុវេ ជរាធម្មំ ទាសីទាសំ ជរាធម្មំ
 អនេទ្បកំ ជរាធម្មំ កុក្កជសូករំ ជរាធម្មំ ហត្ថិក-
 វាស្សវេទ្បំ ជរាធម្មំ ជាត្រូបរជតំ ជរាធម្មំ ។ ជរាធម្មា
 ហោតេ ភិក្ខុវេ ឧបទយោ ឯត្តាយំ កទិតោ មុច្ឆិតោ
 អជ្ឈាបន្នោ^(១) អត្តនា ជរាធម្មោ សមាទោ ជរាធម្មញ្ញោ-
 វ បរិយេសតិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ ព្យាទិធម្មំ
 រទេថ ។ បុត្តភវិយំ ភិក្ខុវេ ព្យាទិធម្មំ ទាសីទាសំ
 ព្យាទិធម្មំ អនេទ្បកំ ព្យាទិធម្មំ កុក្កជសូករំ ព្យា-
 ទិធម្មំ ហត្ថិកវាស្សវេទ្បំ ព្យាទិធម្មំ ជាត្រូបរជតំ ព្យា-
 ទិធម្មំ ។ ព្យាទិធម្មា ហោតេ ភិក្ខុវេ ឧបទយោ ឯត្តា-
 យំ កទិតោ មុច្ឆិតោ អជ្ឈាបន្នោ អត្តនា ព្យាទិធម្មោ
 សមាទោ ព្យាទិធម្មញ្ញោវ បរិយេសតិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ

១ ឱ. ម. អជ្ឈាបន្នោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយថាបុត្រភរិយាមានជរាជា
 ធម្មតា ទាសីទាសៈមានជរាជាធម្មតា ពពែចៀមមានជរាជាធម្មតា មាន់ជ្រូក
 មានជរាជាធម្មតា ដំរីគោសេះនិងលាមានជរាជាធម្មតា មាសប្រាក់មានជរា
 ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជរាធម៌ទាំងនោះឯង ជាឧបធំ (កិលេស)
 បុគ្គលនេះមានចិត្តងោកជ្រប់លង់ស៊ប់ទៅ ក្នុងឧបធំ (កិលេស) ទាំងនុ៎ះ
 ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមានជរាជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានជរាជាធម្មតាថែម
 ទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយថា អ្វីដែលមានព្យាធិជាធម្មតា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយថា បុត្រភរិយាមានព្យាធិជាធម្មតា
 ទាសីទាសៈមានព្យាធិជាធម្មតា ពពែចៀមមានព្យាធិជាធម្មតា មាន់ជ្រូក
 មានព្យាធិជាធម្មតា ដំរីគោសេះលាឈ្មោលនិងញី មានព្យាធិជាធម្មតា
 មាសប្រាក់មានព្យាធិជាធម្មតា^(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្យាធិធម៌ទាំង-
 នោះឯងជាឧបធំ (កិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្តងោកជ្រប់លង់ស៊ប់ទៅក្នុង
 ឧបធំ (កិលេស) ទាំងនុ៎ះ ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមានព្យាធិជាធម្មតា ស្វែងរករបស់
 មានព្យាធិជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយថា អ្វី

១ មាសប្រាក់លោកមិនបានសង្គ្រោះថាមានព្យាធិមរណៈមានសោកទេ ព្រោះមិនមានព្យាធិ
 ដូចរោគឈឺក្បាលជាដើម គ្រាន់តែសៅហ្មងដោយសង្គិលេសធម៌មានជរាជាដើម ព្រោះហេតុ
 នោះបានជា ព្រះអង្គសង្គ្រោះក្នុងសង្គិលេសធម៌វិញ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ អនិយបរិយេសនា

មរណាធម្មំ វេទេ ។ បុត្តភរិយំ ភិក្ខុវេ មរណា-
 ធម្មំ ទាសីទាសំ មរណាធម្មំ អដេឡុកំ មរណាធម្មំ
 កុក្កជសូករំ មរណាធម្មំ ហត្ថិកវាស្សវឡុវំ មរណាធម្មំ
 ជាត្រូបរជតំ មរណាធម្មំ ។ មរណាធម្មា ហោតេ ភិក្ខុវេ
 ឧបដយោ ឯត្តាយំ កធិតោ មុច្ឆិតោ អដ្ឋាបន្នោ
 អត្តនា មរណាធម្មោ សមាដោ មរណាធម្មញ្ញោ បរិ-
 យេសតិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ សោកធម្មំ វេទេ ។
 បុត្តភរិយំ ភិក្ខុវេ សោកធម្មំ ទាសីទាសំ សោកធម្មំ
 អដេឡុកំ សោកធម្មំ កុក្កជសូករំ សោកធម្មំ
 ហត្ថិកវាស្សវឡុវំ សោកធម្មំ ជាត្រូបរជតំ សោកធម្មំ ។
 សោកធម្មា ហោតេ ភិក្ខុវេ ឧបដយោ ឯត្តាយំ កធិតោ
 មុច្ឆិតោ អដ្ឋាបន្នោ អត្តនា សោកធម្មោ សមាដោ
 សោកធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ សង្កិលេ-
 សធម្មំ វេទេ ។ បុត្តភរិយំ ភិក្ខុវេ សង្កិលេសធម្មំ

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិសូត្រ ការស្វែងរកមិនប្រសើរ

ដែលមានមរណៈជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរថា
 បុត្រភរិយាមានមរណៈជាធម្មតា ទាសីទាសៈមានមរណៈជាធម្មតា ពពែ
 ចៀមមានមរណៈជាធម្មតា មាន់ជ្រូកមានមរណៈជាធម្មតា ដំរីគោសេះ
 លាឈ្មោល និងញីមានមរណៈជាធម្មតា មាសប្រាក់មានការខូចខាតជា
 ធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមរណធម៌ទាំងនោះឯង ហៅថាឧបធិ
 (កិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្តងោកជ្រប់លង់ស៊ប់ទៅក្នុងឧបធិ (កិលេស)
 ទាំងនុ៎ះ ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានមរណៈ
 ជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយថា អ្វីមានសោក
 ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរថា បុត្រភរិយាមាន
 សោកជាធម្មតា ទាសីទាសៈមានសោកជាធម្មតា ពពែចៀមមានសោកជា
 ធម្មតា មាន់ជ្រូកមានសោកជាធម្មតា ដំរីគោសេះលាឈ្មោលនិងញីមាន
 សោកជាធម្មតា មាសប្រាក់មានសេចក្តីស្ងួតជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ឯសោកធម៌ទាំងនោះឯងហៅថា ឧបធិ (កិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្ត
 ងោកជ្រប់លង់ស៊ប់នៅក្នុងឧបធិ (កិលេស) ទាំងនុ៎ះ ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមាន
 សេចក្តីសោកជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានសេចក្តីសោកជាធម្មតាថែមទៀត
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយថាអ្វី មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ថា បុត្រភរិយាមានសេចក្តីសៅហ្មង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ទាសីទាសំ សន្តិលេសធម្មំ អដេឡុកំ សន្តិលេសធម្មំ
 កុក្កជស្វករំ សន្តិលេសធម្មំ ហត្ថិកវាស្សវឡុវំ សន្តិ-
 លេសធម្មំ ជាតរូបរជតំ សន្តិលេសធម្មំ ។ សន្តិលេ-
 សធម្មា ហោតេ ភិក្ខុវេ ឧបធម្មោ ឯត្តាយំ កតិកោ
 មុច្ឆិតោ អដ្ឋាបន្នោ អត្តនា សន្តិលេសធម្មោ សមាណោ
 សន្តិលេសធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ អន-
 រិយា បរិយេសនា ។

[៥៣] កតមា ច ភិក្ខុវេ អរិយា បរិយេសនា ។

ឥធម ភិក្ខុវេ ឯកច្ចោ អត្តនា ជាតិធម្មោ សមាណោ
 ជាតិធម្មោ អាទីនំ វិទិត្វា អជាតំ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ
 និព្វានំ បរិយេសតិ អត្តនា ជរាធម្មោ អសមាណោ ជរា-
 ធម្មោ អាទីនំ វិទិត្វា អជំ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ និព្វានំ
 បរិយេសតិ អត្តនា ព្យាធិធម្មោ សមាណោ ព្យាធិ-
 ធម្មោ អាទីនំ វិទិត្វា អព្យាធិ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ
 និព្វានំ បរិយេសតិ អត្តនា មរណាធម្មោ សមាណោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ជាធម្មតា ទាសីទាសៈមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ពពៃចៀមមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា មាន់ជ្រូកមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ជំរីគោសេះលាឈ្មោលនិងញីមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា មានសប្រាក់មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសង្ក្រឹលេសធម៌ទាំងនុ៎ះឯងហៅថា ឧបធិ (កិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្តដោកជ្រប់លង់សិប់ទៅក្នុងឧបធិ (កិលេស) ទាំងនុ៎ះ ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្វែងរកមិនប្រសើរ ។

[៥៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯការស្វែងរកដ៏ប្រសើរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងជាតិធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វានដែលមិនមានជាតិ ឥតមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានជរាជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងជរាធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វានដែលមិនមានជរា ឥតមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានព្យាធិជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងព្យាធិធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វានដែលមិនមានព្យាធិ ឥតមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុង

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្ត អរិយបរិយេសនា

មរណាធម្ម អាទីនវំ វិទិត្វា អមតំ អនុត្តរំ យោក-
 ក្ខេមំ និព្វានំ បរិយេសតិ អត្តនា សោកធម្មោ
 សមាណោ សោកធម្មោ អាទីនវំ វិទិត្វា អសោកំ
 អនុត្តរំ យោកក្ខេមំ និព្វានំ បរិយេសតិ អត្តនា សង្ក្ខ-
 លេសធម្មោ សមាណោ សង្ក្ខលេសធម្មោ អាទីនវំ វិទិត្វា
 អសង្ក្ខលិដ្ឋំ អនុត្តរំ យោកក្ខេមំ និព្វានំ បរិយេសតិ ។
 អយម្បិ ភិក្ខុវេ អរិយា បរិយេសនា ។

[៥៤] អហម្បិ សុទំ ភិក្ខុវេ បុព្វេ សម្ពោធា
 អនភិសម្ពុទ្ធា ពោធិសត្តោវ សមាណោ អត្តនា ជាតិ-
 ធម្មោ សមាណោ ជាតិធម្មញ្ញោវ បរិយេសាមិ អត្តនា
 ជរាធម្មោ សមាណោ ជរាធម្មញ្ញោវ បរិយេសាមិ អត្តនា
 ព្យាធិធម្មោ សមាណោ ព្យាធិធម្មញ្ញោវ បរិយេសាមិ
 អត្តនា មរណាធម្មោ សមាណោ មរណាធម្មញ្ញោវ បរិ-
 យេសាមិ អត្តនា សោកធម្មោ សមាណោ សោក-
 ធម្មញ្ញោវ បរិយេសាមិ អត្តនា សង្ក្ខលេសធម្មោ សមាណោ
 សង្ក្ខលេសធម្មញ្ញោវ បរិយេសាមិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតទហោសិ កិណ្ណុ ខោ អហំ អត្តនា ជាតិធម្មោ

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិសូត្រ ការស្វែងរកដំប្រសើរ

មរណធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វានដែលមិនមានមរណៈ ឥតមានគុណ-
 ជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានសោកជាធម្មតា ដឹង
 ច្បាស់នូវទោសក្នុងសោកធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វាន ដែលមិនមាន
 សេចក្តីសោក ឥតមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួន
 ឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងសង្គីលេសធម៌
 ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានសង្គីលេសធម៌ ឥតមានគុណ-
 ជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា ការស្វែងរកដំប្រសើរ ។

[៥៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុនអំពីកាលជាទីត្រាស់
 ដឹង ដែលតថាគតនៅជាពោធិសត្វមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនៅឡើយ ខ្លួន
 ឯងមានជាតិជាធម្មតា ស្វែងរកនូវជាតិធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានជរាជា
 ធម្មតា ស្វែងរកនូវជរាធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានព្យាធិជាធម្មតា ស្វែង
 រកនូវព្យាធិធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ស្វែងរកនូវមរ-
 ណធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសោកជាធម្មតា ស្វែងរកនូវសោកធម៌
 ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ស្វែងរកនូវសេចក្តី
 សៅហ្មងថែមទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ហេតុដូចម្តេចបានជាអាត្មាអញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សមាណោ ជាតិធម្មញ្ញោ បរិយេសាមិ អត្តនា ជរាធម្មោ
សមាណោ... ព្យាធិធម្មោ សមាណោ... មរណាធម្មោ សមា-
ណោ... សោកធម្មោ សមាណោ... អត្តនា សង្កិលេសធម្មោ
សមាណោ សង្កិលេសធម្មញ្ញោ បរិយេសាមិ យន្ទ្រាហាំ
អត្តនា ជាតិធម្មោ សមាណោ ជាតិធម្មោ អាទីនំ
វិទិត្វា អមតំ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ និព្វានំ បរិយេ-
សេយ្យំ អត្តនា ជរាធម្មោ សមាណោ ជរាធម្មោ អាទីនំ
វិទិត្វា អជំ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ និព្វានំ បរិយេ-
សេយ្យំ អត្តនា ព្យាធិធម្មោ សមាណោ ព្យាធិធម្មោ
អាទីនំ វិទិត្វា អព្យាធិ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ និព្វានំ
បរិយេសេយ្យំ អត្តនា មរណាធម្មោ សមាណោ មរណា-
ធម្មោ អាទីនំ វិទិត្វា អមតំ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ
និព្វានំ បរិយេសេយ្យំ អត្តនា សោកធម្មោ សមាណោ
សោកធម្មោ អាទីនំ វិទិត្វា អសោកំ អនុត្តំ យោ-
កក្ខេមំ និព្វានំ បរិយេសេយ្យំ អត្តនា សង្កិលេស-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ស្វែងរកធម៌មានជាតិជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានជរាជាធម្មតា... មាន
 ព្យាធិជាធម្មតា... មានមរណៈជាធម្មតា... មានសោកជាធម្មតា... ខ្លួនឯង
 មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ស្វែងរកធម៌មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា
 ថែមទៀត បើដូច្នោះ គួរតែអត្តាអញដែលខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ដឹង
 ច្បាស់នូវទោសក្នុងជាតិធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះនិព្វានដែលមិនមាន
 ជាតិធម៌ ឥតមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួនឯង
 មានជរាជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងជរាធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះ
 និព្វានដែលឥតមានជរាធម៌ មិនមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាក
 យោគៈ ខ្លួនឯងមានព្យាធិជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោស ក្នុងព្យាធិ-
 ធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានព្យាធិធម៌ ឥតមាន
 គុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានមរណៈ ជា
 ធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងមរណធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះនិព្វាន
 ដែលមិនមានមរណធម៌ ឥតមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ
 ខ្លួនឯងមានសោកជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោស ក្នុងសោកធម៌ហើយ
 គប្បីស្វែងរកព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានសោកធម៌ ឥតមានគុណជាត
 ដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្ត អាឡារូបសង្គមនំ

ធម្មោ សមាដោ សង្កីលេសធម្មោ អាទីនំ វិទិត្វា
អសង្កីលិដ្ឋំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ និព្វានំ បរិយេ-
សេយ្យន្តិ ។

[៥៥] សោ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ អបវេន សមយេន
ទហារេវ សមាដោ សុសុកាឡុកេសោ កន្រ្ទេន
យោពូនេន សមដ្ឋាកតោ បបមេន វយសា អកាមកា-
នំ មាតាបិត្វនំ អស្សមុខានំ រោទន្តានំ កេសមស្សំ
ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អច្ឆានេត្វា អការស្មា
អនការិយំ បព្វជី សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ កី-
កុសលកវេសី អនុត្តរំ សន្តិវរបទំ បរិយេសមាដោ
យេន អាឡារោ កាលាមោ តេនុបសង្កមី ឧប-
សង្កមិត្វា អាឡារំ កាលាមំ ឯតទរោចំ ឥច្ឆាមហំ
អារុសោ កាលាម ឥមស្មី ធម្មវិនយេ ព្រហ្មចរិយំ
ចរិតុន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ អាឡារោ កាលាមោ មំ
ឯតទរោច វិហារតាយស្មា តាទិសោ អយំ ធម្មោ យត្ត
វិញ្ញូ បុរិសោ នចិរស្សេវ សកំ អាចរិយកំ សយំ
អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារយ្យាតិ ។ សោ

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកអាឡារតាបស

ដឹងច្បាស់នូវទោស ក្នុងសង្គីលេសធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះនិព្វាន
ដែលឥតមានសង្គីលេសធម៌ ឥតមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាក
យោគៈវិញ ។

[៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះសម័យតមក តថាគតនោះឯង នៅ
ក្មេង មានសក់ខ្មៅស្មីទូល្អ កំពុងប្រកបដោយបឋមវ័យដ៏ចម្រើន កាល
ដែលមាតាបិតាមិនចង់ (ឲ្យចេញបួស) មានព្រះកក្រដាទទឹកជោកដោយទឹក
ព្រះនេត្រ កំពុងទ្រង់ព្រះកន្សែង (តថាគត) ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ ពុក
ចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅកាន់ផ្នួស
លុះតថាគតនោះបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ស្វែងរក កីកុសល (សេចក្តីពិត
ថាអ្វីជាកុសល) កាលស្វែងរកនូវសន្តិវរបទគឺព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាត
ដ៏ប្រសើរ ក៏បានចូលទៅរកអាឡារតាបស កាលាមគោត្រ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងអាឡារតាបស កាលាមគោត្រ យ៉ាង
នេះថា ម្នាលអាវុសោកាលាមៈ ខ្ញុំចង់ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យ
នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើតថាគត និយាយយ៉ាងនេះហើយ
អាឡារតាបស កាលាមគោត្រ ក៏បាននិយាយ នឹងតថាគតយ៉ាងនេះ
ថា អ្នកមានអាយុ ចូរនៅចុះ នេះធម៌ ប្រាកដដូចជាអ្នកត្រូវការ
នោះ ជាធម៌ សម្រាប់វិញ្ញាជន ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលទ្ធិអាចារ្យ
ដោយប្រាជ្ញា របស់ខ្លួន ពុំយូរឡើយ ក៏នឹងបានសម្រេច ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ខោ អហំ ភិក្ខុវេ នចិរស្សេវ ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ
 បរិយាបុណី សោ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ តាវតកេនេវ
 ឌីដ្ឋបហាតមត្តេន លបិតលាបនមត្តេន ញាណាវាទញ្ច
 វនាមិ ថេវវាទញ្ច ជានាមិ បស្សមីតិ ច បដិ-
 ជានាមិ អហាញេវ អញ្ញោ ច ។ តស្ស មយ្ហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ ន ខោ អាឡាហោ កាលាមោ
 ឥមំ ធម្មំ កេវលំ សទ្ធាមត្តកេន សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ បវេទេតិ អទ្ធា អា-
 ឡាហោ កាលាមោ ឥមំ ធម្មំ ជានំ បស្សំ វិហារតីតិ ។
 អថខ្លាហំ ភិក្ខុវេ យេន អាឡាហោ កាលាមោ តេ-
 នុបសង្កមី ឧបសង្កមិត្វា អាឡារំ កាលាមំ ឯត-
 ទវោចំ កិត្តាវតា នោ អារុសោ កាលាម ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេ-
 ទេសីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ អាឡាហោ កាលាមោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះឯង ក៏បានរៀនធម៌នោះ ចប់មួយរំពេច មិនយូរឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះឯង ពោលនូវញាណ- វាទផង ដឹងច្បាស់នូវថេរវាទ (ពាក្យខ្ជាប់ខ្ជួន) ផង ប្តេជ្ញាថាតថាគតបាន ឃើញដូច្នោះផង ដោយគ្រាន់តែអាឡារតាបសបង្កើបមាត់ និងដោយ គ្រាន់តែអាឡារតាបស ពោលពាក្យចប់ប៉ុណ្ណោះ មិនមែនតែតថាគត ប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីជនឯទៀត (ក៏គេនិយាយយ៉ាងនេះដែរ) ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាឡារតាបស កាលាមគោត្រ មិនប្រកាសថា អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លារបស់ខ្លួនឯង ដោយត្រឹមតែសទ្ធាប៉ុណ្ណោះ តាមពិត អាឡារតាបស កាលាមគោត្រ គ្រាន់តែជាអ្នកយល់ឃើញ នូវធម៌នេះ (ប៉ុណ្ណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង តថាគតបានចូល ទៅរកអាឡារតាបស កាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន សួរអាឡារតាបស កាលាមគោត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោកាលាមៈ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លាខ្លួនឯង ហើយ បានសម្រេច ប្រកាសទុក ដោយហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ កាលបើតថាគតសួរយ៉ាងនេះហើយ អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ អាណ្ហារូបសង្កមនំ

អាភិញ្ញាញាយតនំ បវេទេសិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតទហោសិ ន ខោ អាណ្ហារស្សេវ កាលាមស្ស
 អត្តិ សទ្ធា មយ្ហំបត្តិ សទ្ធា ន ខោ អាណ្ហារស្សេវ
 កាលាមស្ស អត្តិ រិយំ មយ្ហំបត្តិ រិយំ ន ខោ
 អាណ្ហារស្សេវ កាលាមស្ស អត្តិ សតិ មយ្ហំបត្តិ
 សតិ ន ខោ អាណ្ហារស្សេវ កាលាមស្ស អត្តិ
 សមាធិ មយ្ហំបត្តិ សមាធិ ន ខោ អាណ្ហារស្សេវ
 កាលាមស្ស អត្តិ បញ្ញា មយ្ហំបត្តិ បញ្ញា យទ្ធុ-
 ធាហំ យំ ធម្មំ អាណ្ហារោ កាលាមោ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហារមីតិ បវេទេតិ
 តស្ស ធម្មស្ស សច្ចិកិរិយាយ បទហោយ្យន្តិ ។
 សោ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ នចិរស្សេវ ទិប្បមេវ តំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហា-
 សី ។ អថខ្វាហំ ភិក្ខុវេ យេន អាណ្ហារោ កាលា-
 មោ តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមីត្វា អាណ្ហារំ កាលាមំ
 ឯតទវោចំ ឯត្តារតា ខោ អារុសោ កាលាម

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកអាឡារតាបស

ក៏ប្រកាសប្រាប់ នូវអាកិញ្ញញ្ញាយតនសមាបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាឡារតាបសកាលាម-
គោត្រ មិនមានសទ្ធាទេ អាត្មាអញទើបមានសទ្ធា អាឡារតាបសកាលាម-
គោត្រ មិនមានព្យាយាមទេ អាត្មាអញទើបមានព្យាយាម អាឡារ-
តាបសកាលាមគោត្រ មិនមានសតិទេ អាត្មាអញទើបមានសតិ អា-
ឡារតាបសកាលាមគោត្រ មិនមានសមាធិទេ អាត្មាអញទើបមានសមាធិ
អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ មិនមានបញ្ញាទេ អាត្មាអញទើបមានបញ្ញា
បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញប្រឹងប្រែង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលអា-
ឡារតាបសកាលាមគោត្រ ប្រកាសទុកថា អាត្មាអញបានសម្រេចហើយ
ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លាខ្លួនឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ តថាគតនោះក៏បានសម្រេច ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌
នោះមួយរំពេចពុំយូរឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង តថាគត
ចូលទៅរកអាឡារតាបសកាលាមគោត្រ (ទៀត) លុះចូលទៅដល់ហើយ
ទើបសួរអាឡារតាបសកាលាមគោត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោកាលាមៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេ-
 ទេសីតិ ។ ឯត្តារតា ខោ អហំ អារុសោ ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមីតិ ។
 អហម្មិ ខោ អារុសោ កាលាម^(១) ឯត្តារតា ឥមំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហា-
 រមីតិ ។ លាកា ដោ អារុសោ សុលទ្ធិំ ដោ
 អារុសោ យេ មយំ អាយស្មទ្ធិំ តាទិសំ សព្វហ្ម-
 ចារី បស្សាម ឥតិ យាហំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមិ តំ ត្ថំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ យំ ត្ថំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ
 តមហំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 បវេទេមិ ឥតិ យាហំ ធម្មំ ជាធាមិ តំ ត្ថំ ធម្មំ
 ជាធាសិ យំ ត្ថំ ធម្មំ ជាធាសិ តមហំ
 ធម្មំ ជាធាមិ ឥតិ យាទិសោ អហំ តាទិសោ

១ ឱ. ម. កាលាមាតិ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

អ្នកបានសម្រេចហើយ ព្រោះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញា
 របស់ខ្លួន ហើយប្រកាសទុកដោយហេតុតែប៉ុណ្ណោះឬ ។ អាឡារតាបស
 កាលាមគោត្រតបថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវធម៌នេះ ហើយប្រកាសទុកដោយហេតុតែប៉ុណ្ណោះឯង ។ តថាគតសួរ
 ទៀតថា ម្ចាស់អាវុសោកាលាមៈ ខ្ញុំឯងបានសម្រេចព្រោះបានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនដោយហេតុប៉ុណ្ណោះដែរ ។ អាឡារ-
 តាបសកាលាមគោត្រតបថា ម្ចាស់អាវុសោ យើងពេញជាមានលាភហើយ
 ម្ចាស់អាវុសោ អត្តភាពជាមនុស្សយើងពេញជាបានល្អហើយ ត្រង់ដែល
 យើងបានឃើញសព្វហូចារីបុគ្គល ប្រាកដដូចជាអ្នកមានអាយុ ព្រោះថា
 ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្នារបស់ខ្លួន ទាំងបានសម្រេចនូវ
 ធម៌ណាហើយប្រកាសទុក អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រ-
 សើររបស់ខ្លួន ទាំងបានសម្រេចនូវធម៌នោះ ហើយនៅដោយឥរិយាបថ ៤
 ដែរ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើររបស់ខ្លួន ទាំងបាន
 សម្រេចនូវធម៌ណា ហើយនៅ ដោយឥរិយាបថ ៤ ខ្ញុំក៏បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើររបស់ខ្លួនឯង ទាំងបានសម្រេចនូវធម៌នោះ
 ហើយប្រកាសទុកដែរ ព្រោះខ្ញុំចេះធម៌ណា អ្នកក៏ចេះធម៌នោះ អ្នកចេះ
 ធម៌ណា ខ្ញុំក៏ចេះធម៌នោះ ខ្ញុំប្រាកដយ៉ាងណា អ្នកក៏ប្រាកដយ៉ាងនោះ

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ ឧទ្ធកូបសង្កមនំ

តំ យាទិសោ តំ តាទិសោ អហំ ឯហិទានិ អា-
រុសោ ឧកោ វសន្តា ឥមំ កលំ បរិហារមាតិ ។

ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ អាណ្យារោ កាលាមោ អាចរិយោ
មេ សមាដោ អន្តោវាសី មំ សមាជំ អត្តនា^(១) សម-
សមំ បបេតិ ឧណ្ណារាយ ច មំ បូជាយ បូជេសិ ។

តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទយោសិ អយំ ធម្មោ ន
និព្វិទាយ ន វិរាតាយ ន និរោទាយ ន ឧបសមាយ
ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោទាយ ន និព្វានាយ
សំវត្តតិ យារទេវ អាភិញ្ញាយតន្តបបត្តិយាតិ ។

សោ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ តំ ធម្មំ អនលន្តិវិត្វា
តម្ហា^(២) ធម្មា និព្វិជ្ជ អបក្កមី ។

[៥៦] សោ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ កីកុសលកវេសី
អនុត្តរំ សន្តិវបទំ បរិយេសមាដោ យេន ឧទ្ធកោ
រាមបុត្តោ តេនុបសន្តិមី ឧបសន្តិមិត្វា ឧទ្ធកំ រាមបុត្តំ

១ ឱ. អត្តនោ ។ ២ ឱ. ម. តស្ស ។

ឱបម្មវត្ត បាសរាសិសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកឧទ្ទកតាបស

អ្នកប្រាកដយ៉ាងណា ខ្ញុំក៏ប្រាកដយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់អាវុសោ ឥឡូវ
 នេះ ចូរអ្នកមក យើងទាំងពីរនាក់នឹងនៅគ្រប់គ្រងគណៈនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ ជាអាចារ្យរបស់តថាគត
 តាំងតថាគតជាកូនសិស្សស្មើ ។ នឹងខ្លួន ទាំងបូជាតថាគតដោយការបូជា
 ដ៏លើសលប់ ដោយហេតុនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធម៌ (គឺសមាបត្តិទាំង ៧) នេះ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ចាកកិលេសវដ្ត មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរំលត់នូវរាគាទិក្ខុកិលេស មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងដោយ
 ក្រៃលែង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
 រំលត់ទុក្ខទេ ប្រព្រឹត្តទៅបានតែត្រឹមកើតក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនភពប៉ុណ្ណោះ
 ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះឯង មិនឱបក្រសោបនូវ
 ធម៌នោះឡើយ នឿយណាយហើយដោះចេញអំពីធម៌នោះ ។

[៥៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ ជាអ្នកស្វែងរកក៏កុសល
 កំពុងស្វែងរក នូវសន្តិវរបទ ក៏បានចូលទៅរកឧទ្ទកតាបស រាមបុត្រ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងឧទ្ទករាមបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឯតទោចំ ឥច្ឆាមហំ អារុសោ រាម ឥមស្មី ធម្មវិនយេ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុន្តិ ។ ឯវំ រុត្តេ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធកោ
 រាមបុត្តោ មំ ឯតទោច វិហារតាយស្មា តាទិសោ
 អយំ ធម្មោ យត្ថ វិញ្ញូ បុរិសោ នចិរស្សេវ សកំ
 អាចរិយកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារយ្យាតិ ។ សោ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ នចិរស្សេវ
 ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ បរិយាបុណី ។ សោ ខោ អហំ
 ភិក្ខុវេ តាវតកោនេវ ឱដ្ឋបហតមត្តកោន លបិតលា-
 បនមត្តកោន^(១) ញាណារាទញ រទាមិ ថេរវាទញ
 បជាទាមិ បស្សាមីតិ បទិជាទាមិ អហាញេវ អញ្ញេ
 បជាទាមិ បស្សាមីតិ បទិជាទាមិ អហាញេវ អញ្ញេ
 ច ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទោហោសិ ន ខោ
 រាមោ ឥមំ ធម្មំ កោវលំ សទ្ធាមត្តកោន សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារាមីតិ បវេទេតិ
 អទ្ធា រាមោ ឥមំ ធម្មំ ជាទំ បស្សំ វិហាសីតិ ។
 អថខ្លាហំ ភិក្ខុវេ យេន ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ តេនុប-
 សន្តមី ឧបសន្តមិត្វា ឧទ្ធកំ រាមបុត្តំ ឯតទោចំ

១ ឱ. ម. ឱដ្ឋបហតមត្តេន លបិតលាបនមត្តេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

អាវុសោរាមៈ ខ្ញុំចង់ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើតថាគតនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ឧទ្ទករាមបុត្របាន
 និយាយនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា អ្នកមានអាយុចូរនៅចុះ នេះធម៌ប្រាកដ
 ដូចជាអ្នកត្រូវការនោះ ជាធម៌សម្រាប់វិញ្ញាបុរស ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវ
 លទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្នារបស់ខ្លួនហើយ បានសម្រេច
 មិនយូរឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះឯង បានរៀននូវធម៌
 នោះចប់ភ្លាមមិនយូរឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះឯង ពោល
 នូវញាណវាទផង ដឹងច្បាស់នូវថេរវាទផង ល្អជាថា តថាគតបានឃើញ
 ដូច្នោះផង ដោយគ្រាន់តែឧទ្ទករាមបុត្របង្ហើបបបូរមាត់ និងដោយគ្រាន់តែ
 ឧទ្ទករាមបុត្រ ពោលពាក្យចប់ប៉ុណ្ណោះ មិនមែនតែតថាគតប៉ុណ្ណោះទេ
 ទាំងពួកជនឯទៀត (ក៏និយាយយ៉ាងនេះដែរ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ឧទ្ទករាមបុត្រមិនប្រកាសថា
 អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្នាខ្លួនឯង
 ដោយគ្រាន់តែសទ្ធាប៉ុណ្ណោះ តាមពិត ឧទ្ទករាមបុត្រគ្រាន់តែបានដឹង បាន
 ឃើញធម៌នេះប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង តថាគតក៏
 បានចូលទៅរកឧទ្ទករាមបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយបានសួរឧទ្ទករាមបុត្រ

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសវាសិសុត្តេ ឧទ្ធក្ខបសង្កមនំ

កិត្តាវតា នោ អារុសោ រាម ឥមំ ធម្មំ សយំ
អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេសីតិ^(១) ។
ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ នេវសញ្ញាណ-
សញ្ញាយតនំ បវេទេសិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
ឯតទហោសិ ន ខោ រាមស្សេវ អហោសិ សទ្ធា មយ្ហំ-
បត្តិ សទ្ធា ន ខោ រាមស្សេវ អហោសិ វិរិយំ ។ បេ ។
សតិ... សមាធិ... បញ្ញា មយ្ហំបត្តិ បញ្ញា យទ្ធជាហំ
យំ ធម្មំ រាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារមីតិ បវេទេតិ តស្ស ធម្មស្ស សច្ចិកិរិយាយ
បទហោយ្យន្តិ ។ សោ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ នចិរស្សេវ
ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
សម្បជ្ជ វិហាសី ។ អថខ្វាហំ ភិក្ខុវេ យេន ឧទ្ធក-
កោ រាមបុត្តោ តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមិត្វា ឧទ្ធកំ
រាមបុត្តំ ឯតទវោចំ ឯត្តាវតា ខោ អារុសោ រាម ឥមំ ធម្មំ
សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេសីតិ ។

១ ម. ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ បវេទេសីតីតិ ទិស្សន្តិ ។

ឱបម្មវត្ត បាសរាសិសូត្រ ស្តេចចូលទៅរកឧទ្ទកតាបស

យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោរាមៈ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លារបស់ខ្លួន បានសម្រេច ហើយប្រកាសទុក ដោយ
 ហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើតថាគត សួរ
 យ៉ាងនេះហើយ ឧទ្ទករាមបុត្រ ក៏ប្រកាស នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
 សមាបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ឧទ្ទករាមបុត្រ មិនមានសទ្ធាទេ អាត្មាអញ ទើបមាន
 សទ្ធា ឧទ្ទករាមបុត្រ មិនមានព្យាយាមទេ ។ បេ ។ សតិ...
 សមាធិ... បញ្ញាទេ អាត្មាអញទើបមានបញ្ញា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ
 ប្រឹងប្រែងដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដែលឧទ្ទករាមបុត្រប្រកាស
 ទុកថា អាត្មាអញបានសម្រេចហើយ ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លារបស់ខ្លួនឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 នោះឯង ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះភ្លាម ពុំយូរឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គ្រានោះឯង តថាគតចូលទៅរកឧទ្ទករាមបុត្រ (ទៀត) លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ បានសួរឧទ្ទករាមបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ
 រាមៈ អ្នកបានសម្រេច ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌នេះ ដោយ
 ប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ហើយប្រកាសទុក ដោយហេតុតែប៉ុណ្ណោះទេឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឯត្តារតា ខោ អហំ អារុសោ ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមីតិ ។ អហម្មិ
 ខោ អារុសោ រាម ឯត្តារតា ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ ។ លាភា ឆោ អារុសោ
 សុលទ្ធិំ ឆោ អារុសោ យេ មយំ អាយស្មន្តំ តាទិសំ
 សព្វេហ្មចារី បស្សាម ឥតិ យំ ធម្មំ រាមោ សយំ អ-
 ភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេតិ តំ ត្វំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ យំ ត្វំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ
 តំ ធម្មំ រាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 បវេទេតិ ឥតិ យំ ធម្មំ រាមោ អញ្ញាសិ តំ ត្វំ ធម្មំ
 ជាតាសិ យំ ត្វំ ធម្មំ ជាតាសិ តំ ធម្មំ រាមោ អញ្ញាសិ
 ឥតិ យាទិសោ រាមោ អហោសិ តាទិសោ ត្វំ^(១) យាទិ-
 សោ ត្វំ^(២) តាទិសោ រាមោ អហោសិ ឯហិទានិ អារុសោ

១-២ ឱ. ម. តុរំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ឧទ្ធករាមបុត្រតបថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំបានសម្រេច ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនឯង ហើយប្រកាសទុក ដោយ
 ហេតុតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ តថាគតក៏និយាយថា ម្នាលអារុសោរាមៈ ខ្ញុំឯង
 បានសម្រេចព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លារបស់ខ្លួនឯង ចំពោះ
 ធម៌នេះ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ឧទ្ធករាមបុត្រតបថា ម្នាលអារុសោ
 យើងពេញជាមានលាភហើយ អត្តភាពជាមនុស្ស យើងពេញជាបានល្អ
 ហើយ ត្រង់ដែលយើងបានឃើញសព្វហូចារីបុគ្គល ប្រាកដដូចអ្នក
 មានអាយុ ព្រោះថា រាមៈ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លា
 ចំពោះខ្លួន បានសម្រេចធម៌ណា ហើយប្រកាសទុក អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លា របស់ខ្លួន បានសម្រេចធម៌នោះ
 ហើយនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ដែរ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លារបស់ខ្លួន ហើយបានសម្រេចធម៌ណា រាមៈ ក៏បានធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លា របស់ខ្លួន បានសម្រេចធម៌
 នោះ ហើយប្រកាសទុកដែរ រាមៈ បានដឹងធម៌ណា អ្នកក៏បាន
 ដឹងធម៌នោះ អ្នកចេះធម៌ណា រាមៈ ក៏ចេះធម៌នោះដែរ មួយទៀត
 រាមៈ ប្រាកដយ៉ាងណា អ្នកក៏ប្រាកដយ៉ាងនោះ អ្នកប្រាកដយ៉ាងណា
 រាមៈ ក៏ប្រាកដយ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអារុសោ ឥឡូវនេះ ចូរអ្នកមក

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ សន្តិវរបទបរិយេសនំ

តុំ^(១) កណំ បរិហារតិ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធកោ
 រាមបុត្តោ សព្វប្បចារី មេ សមាដោ អាចរិយដ្ឋានេ ច
 មំ បរេសិ ឧទ្ធការាយ ច មំ បូជាយ បូជេសិ ។ តស្ស
 មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ នាយំ ធម្មោ និព្វិទាយ ន
 វិរាតាយ ន និរោជាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ
 ន សម្មោទាយ ន និព្វានាយ សំវត្តតិ យារទេវ ទេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតន្តបត្តិយាតិ ។ សោ ខោ អហំ
 ភិក្ខុវេ តំ ធម្មំ អនលដ្ឋិត្វា តស្មា ធម្មា និព្វិដ្ឋ
 អបក្កមី ។

[៥៨] សោ ខោ^(២) អហំ ភិក្ខុវេ កិ-
 កុសលកវេសី អនុត្តរំ សន្តិវរបទំ បរិយេស-
 មាដោ មកដេសុ អនុបុព្វេន ចារិកញ្ចរមាដោ
 យេន ឧរុវេលា សេនាទិកមោ^(៣) តទវសី ។

១ ឱ. តុំ តមំ ។ ២ សោ សោតិប្បត្តិ ។ ៣ សេនានិគមោតិបិ បារោ ។ សេនានិ
 នាម សុជាតាយ បិភាតស្ស គាមោតិ អត្ថោតិ ឥទដ្ឋកថា ។

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិស្វត្រ ការទ្រង់ស្វែងរកសន្តិវរបទ

ចូរអ្នកនៅគ្រប់គ្រងគណៈនេះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧទ្ធុករាមបុត្រជា
 សព្វហ្មចារីរបស់តថាគត តាំងតថាគតក្នុងទីជាអាចារ្យ ទាំងបូជាតថាគត
 ដោយការបូជាដ៏លើសលប់ ដោយហេតុនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធម៌ គឺ សមាបត្តិទាំង ៨
 នេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយចាកកិលេសវដ្ត មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរំលត់នូវរាគាទិក្ខិលេស
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹងដោយ
 ក្រែលែង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 រំលត់ទុក្ខទេ ប្រព្រឹត្តទៅបានត្រឹមតែចូលទៅកើតក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនភពប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះឯង ក៏មិន
 ឱបក្រសោបធម៌នោះឡើយ នឿយណាយហើយដោះចេញអំពីធម៌នោះ ។

[៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះឯង ជាអ្នកស្វែងរក
 កីកុសល កំពុងតែស្វែងរកសន្តិវរបទ ក៏បានត្រាច់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែន
 មគធៈតាមលំដាប់លំដោយ សំដៅទៅរកឧរុវេលា^(១) សេនានិគម^(២) ។

១ ឧរុ ប្រែថា ខ្សាច់ វេលា ប្រែថា គំនរឬផ្នូក រួមគ្នាថា គំនរខ្សាច់ ។ ២ និគមជាទីនៅ
 របស់សេនា ។ មានតំណាលថា ពួកជនក្នុងបឋមកប្បតាំងលំនៅសេនាក្នុងទីនោះ ហេតុនោះ
 បានជាលោកហៅថា សេនានិគម ឬហៅថា សេនានិគ្រាម ក៏បាន ។ ពាក្យថា សេនានិ
 នេះ ជាឈ្មោះបិតានាងសុជាតា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តត្ថទ្ធិសំ រមណីយំ ភូមិភាគំ ចាសាទិកញ្ច វនសណ្ឋា
 នទិញ្ច សន្នតិ្ត សេតកំ សុបតិត្តំ រមណីយំ
 សមន្តា ច កោចរក្កាមំ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតទហោសិ រមណីយោ វត^(១) ភូមិភាកោ ចាសា-
 ទិកោ ច វនសណ្ឋា នទី ច សន្នតិ សេតកា
 សុបតិត្តា រមណីយា សមន្តា ច កោចរក្កាមោ
 អលំ វតិទំ កុលបុត្តស្ស បទានត្តិកស្ស បទានា-
 យាតិ ។ សោ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ តត្ថេវ និសីទី
 អលមិទំ បទានាយាតិ ។

[៥៨] សោ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ អត្តនា ជាតិធម្មោ
 សមាដោ ជាតិធម្មោ អាទីនវំ វិទិត្វា អជាតំ អនុត្តរំ
 យោកក្ខេមំ និព្វានំ បរិយេសមាដោ អជាតំ អនុត្តរំ
 យោកក្ខេមំ និព្វានំ អជ្ឈកមំ អត្តនា ជរាធម្មោ
 សមាដោ... អត្តនា ព្យាទិធម្មោ សមាដោ... អត្តនា
 មរណាធម្មោ សមាដោ... អត្តនា សោកធម្មោ
 សមាដោ... អត្តនា សន្តិលេសធម្មោ សមាដោ

១ ឱ. យោ វត កោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ក្នុងទីនោះ តថាគត បានឃើញផ្ទៃផែនដី គួរឲ្យត្រេកអរ ដងព្រៃគួរ
 ឲ្យកើតជ្រះថ្លាផង ស្ទឹងមានទឹកថ្លាស្អាតហូរ (មិនដាច់) មានកំពង់រាប
 ស្មើល្អ គួរជាទីត្រេកអរផង ទាំងគោចរគ្រាម (ស្រុកសម្រាប់បិណ្ឌ-
 បាត) ក៏មាននៅជិតផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភូមិភាគនេះ គួរឲ្យត្រេកអរផង ដងព្រៃគួរ
 ឲ្យកើតជ្រះថ្លាផង ស្ទឹងមានទឹកថ្លាស្អាតហូរមិនដាច់ មានកំពង់រាបស្មើល្អ
 គួរជាទីត្រេកអរផង គោចរគ្រាមក៏មាននៅជិតផង ទីនេះល្មមកុលបុត្រអ្នក
 ត្រូវការដោយសេចក្តីព្យាយាម តាំងសេចក្តីព្យាយាមហើយតើ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះឯង បានអង្គុយក្នុងទីនោះ ដោយគិតថា
 ទីនេះល្មមនឹងតាំងសេចក្តីព្យាយាមបាន ។

[៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះឯង មានជាតិជាធម្ម-
 តា ដោយខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ នូវទោសក្នុងជាតិធម៌ ហើយស្វែងរកនូវ
 ព្រះនិព្វានដែលមិនមានជាតិ មិនមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាក
 យោគៈ ក៏បានដល់នូវព្រះនិព្វានដែលមិនមានជាតិ ឥតមានគុណជាតដទៃ
 ស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ មានជរាជាធម្មតាដោយខ្លួនឯង... មានព្យាធិ
 ជាធម្មតាដោយខ្លួនឯង... មានមរណៈជាធម្មតាដោយខ្លួនឯង... មានសោក
 ជាធម្មតាដោយខ្លួនឯង... មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ដោយខ្លួនឯង

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសវាសិសុត្តេ អធិគតធម្មវដ្ឋនំ

សង្កិលេសធម្មេ អាទីនំ វិទិត្វា អសង្កិលិដ្ឋំ អនុត្តរំ
 យោកក្ខេមំ ជិញ្ចានំ បរិយេសមាណោ អសង្កិលិដ្ឋំ
 អនុត្តរំ យោកក្ខេមំ ជិញ្ចានំ អជ្ឈកមំ ញ្ញាណញ្ច
 បន មេ ទស្សនំ ឧទទាទិ អកុប្បា មេ វិមុត្តិ
 អយមន្តិមា ជាតិ នត្តិទានិ បុនព្ពរោតិ ។

[៥៧] តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ អធិក-
 តោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ កម្ពីរោ ទុទ្ធសោ ទុរុពោណោ
 សន្តោ បណ្ឌិតោ អតក្ការចរោ និបុណោ បណ្ឌិតវេទ-
 នីយោ អាលយរាមា ខោ បនាយំ បជា អាល-
 យរតា អាលយសម្មុទិតា អាលយរាមាយ ខោ^(១)
 បជាយ អាលយរតាយ អាលយសម្មុទិតាយ ទុទ្ធសំ
 ឥទំ ហានំ យទិទំ ឥទប្បច្ចយតាបទិច្ចសមុប្បាណោ

១ ឱ. ម. ខោ បន ។

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិស្សត្រ ការទ្រង់រំពឹងធម៌ដែលបានសម្រេចហើយ

ឃើញទោសក្នុងសង្គិលេសធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វាន ដែលមិនមាន
សង្គិលេសធម៌ ឥតមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ បាន
ដល់នូវព្រះនិព្វានដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ជាទីក្សេមចាកយោគៈ
ដ៏ប្រសើរបំផុត ទាំងញាណ ជាគ្រឿងឃើញ គឺ សព្វញ្ញតញ្ញាណ ក៏
កើតឡើងដល់តថាគតថា វិមុត្តិរបស់តថាគតមិនរំភើប (ដោយរាតា-
ទិក្ខិលេស) នេះជាតិជាទីបំផុត (របស់តថាគត) ឥឡូវនេះ ភពថ្មី
ទៀត មិនមានឡើយ ។

[៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា ចតុរារិយសច្ចធម៌ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយនេះឯង ជាធម៌
ជ្រាលជ្រៅ ជាធម៌ដែលសត្វឃើញបានដោយកម្រ ត្រាស់ដឹងបានដោយ
កម្រ ជាធម៌ស្ងប់ ជាធម៌ឧត្តម ជាធម៌ដែលសត្វមិនគប្បីស្នង់ប្រមើល
ដោយសេចក្តីត្រិះរិះបាន ជាធម៌ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញទើបដឹងបាន ឯពួក
សត្វនេះ សុទ្ធតែកំពុងរីករាយក្នុងអាល័យ គឺតណ្ហា ១០៨ កំពុងត្រេក-
ត្រអាលក្នុងអាល័យ កំពុងស្រើបស្រាលក្នុងអាល័យ (ទៅរកកាមទាំង-
ឡាយនៅឡើយ) ក៏បដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ដែលជាបច្ច័យនៃធម៌មានសង្ខារ
ជាដើមនេះ ជាហេតុដែលសត្វនៅរីករាយក្នុងអាល័យ នៅត្រេកត្រអាល
ក្នុងអាល័យ នៅស្រើបស្រាល ក្នុងអាល័យ ឃើញបានដោយកម្រ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឥទម្បិ ខោ ហានំ ទុទ្ទសំ យទិទំ សព្វសង្ខារសមថោ
 សព្វបដិប្បជិនិស្សក្តោ តណ្ហាក្ខយោ វិរាតោ និរោជោ
 និព្វានំ អហាព្វេវ ខោ បន ធម្មំ ទេសេយ្យំ បរេ ច
 មេ ន អាជានេយ្យំ សោ មមស្ស កិលមថោ សា
 មមស្ស វិហោសាតិ ។ អបិស្ស មំ ភិក្ខុវេ ឥមា
 អនច្ឆរិយា កាថា បដិកំសុ បុព្វេ អស្សតបុព្វា

កិច្ចេន មេ អទិតតំ

ហាលន្ទានិ បកាសិតំ

រាគនោសបរេតេហិ

នាយំ ធម្មោ សុសម្ពុដោ

បដិសោតកាមី និបុណំ

កម្មិវំ ទុទ្ទសំ អណុំ

រាគរត្តា ន ទក្ខន្តិ

តមោក្ខន្ធន អារុតាតិ^(១)

ឥតិហ មេ^(២) ភិក្ខុវេ បដិសព្វិក្ខុតោ អប្បោ-

១ ម. អារុជាតិ ។ ២ ឱ. អារុជាតិ ។ ២ ម. ឥតិ មេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

មួយទៀត ធម៌ណារម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួងជាគ្រឿងលះបង់នូវឧបធិ គឺខន្ធ
និងកិលេសទាំងពួង ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ជាទីនឿយណាយចាករាគៈ
ជាទីរំលត់ទុក្ខ គឺព្រះនិព្វាន ធម៌នេះជាហេតុដែលសត្វឃើញបានដោយ
កម្រដែរ បើទុកជាតថាគតសម្តែងធម៌ទៅ ក៏ពួកសត្វដទៃ មិនអាចនឹង
ត្រាស់ដឹង នូវធម៌របស់តថាគតបានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តី
លំបាក សេចក្តីនឿយព្រួយ មុខជានឹងមានដល់តថាគត មិនខាន ។
មួយទៀត តថាទាំងឡាយ ដែលមិនជាអស្ចារ្យណាស់ណានេះ តថា-
គត មិនដែលបានឮមកក្នុងកាលមុនឡើយ ក៏ភ្លឺស្វាងដល់តថាគតថា
ឥឡូវនេះ តថាគតមិនគួរសម្តែងធម៌ ដែលតថាគតបានត្រាស់
ដឹងដោយលំបាក (នោះទេ) ព្រោះពួកសត្វដែលមានរាគៈ
ទោសៈគ្របសង្កត់ មិនងាយនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះបានឡើយ
ពួកសត្វដែលកំពុងត្រេកអរ ដោយរាគៈ ដែលគំនរងងឹត គឺ
អវិជ្ជាគ្របសង្កត់ហើយ មុខជានឹងមិនឃើញធម៌ ដែលនាំ
សត្វឲ្យដល់ព្រះនិព្វាន ជាធម៌ល្អិតឆ្មារ ជ្រាលជ្រៅ សត្វ
ឃើញបានដោយកម្រនោះទេ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគត ពិចារណាឃើញដោយន័យដូច្នោះ

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ សហម្មតិព្រហ្មជ្ឈេសនា

ស្សុក្កតាយ ចិត្តំ នមតិ ដោ ធម្មទេសនាយាតិ ។

[៦០] អថខោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មដោ សហម្មតិស្ស
មម ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ ឯតទហោសិ
នស្សតិ វត ភោ លោកោ វិនស្សតិ វត ភោ
លោកោ យត្រិ ហិ ធាម តថាគតស្ស អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អប្បោស្សុក្កតាយ ចិត្តំ នមតិ ដោ
ធម្មទេសនាយាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្ម ស-
ហម្មតិ សេយ្យថាបិ ធាម ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ចិត្តំ
វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្មិញ្ចេយ្យ
ឯវមេ^(១) ខោ ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ មម បុរតោ
ចាតុរហោសិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្ម សហម្មតិ ឯ-
កំសំ ឧត្តរាសន្តិ ករិត្វា យេនាហំ តេនញ្ញាលិម្បណា-
មេត្វា មំ ឯតទវោច ទេសេតុ មេ^(២) ភន្តេ ភកវា ធម្មំ
ទេសេតុ សុកតោ ធម្មំ សន្តិ សត្តា អប្បរជក្ខជាតិកា

១ ឱ. ឯវមេរំ ។ ២ ឱ. ម. មេតិ ន ទិស្សតិ ។

ឱបម្ភវគ្គ បាសរាសិសូត្រ ការក្រាបបង្គំទូលអាពាធនានៃសហម្បតិព្រហ្ម

ហើយ ចិត្តក៏ឱនទៅដើម្បីសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មិនឱនទៅដើម្បីសម្តែង
ធម៌ឡើយ ។

[៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម^(១) បាន
ដឹងនូវវិវិតក្នុងចិត្ត របស់តថាគតដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ហើយទើប
រំពឹងដូច្នោះថា ឱ សត្វលោកនឹងវិនាសហើយតើហ្ន៎ ឱ សត្វលោកនឹង
វិនាសហើយតើហ្ន៎ ព្រោះព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ បង្ហោនទៅដើម្បីសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មិនបង្ហោនទៅ ដើម្បី
សម្តែងធម៌ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម
ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោក មកប្រាកដក្នុងទីចំពោះមុខតថាគត ដូចជាបុរស
ដែលមានកម្លាំង លាចេញនូវដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃដែល
លាចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើ
សំពត់ឧត្តរាសង្កៈចៀងស្នាម្នាង ប្រណាម្យអញ្ញាលីឆ្ពោះមករកតថាគតពោល
នឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្តែងធម៌ សូមព្រះសុគតទ្រង់សម្តែងធម៌ ព្រោះពួកសត្វដែលមាន
ធូលី គឺរាគាទិក្ខិលេសដ៏ស្រាលស្មើក្នុងភ្នែកគឺបញ្ញាគង្គមាន ព្រោះហេតុ

១ កាលពីក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធកស្សប ព្រហ្មនេះធ្លាប់កើតជាព្រះថេរៈ ១ អង្គឈ្មោះសហកៈ
បានបឋមជ្ឈានហើយទៅកើតជាព្រហ្មមានអាយុ ១ កប្បក្នុងជាន់បឋមជ្ឈានភូមិ បានហៅថា
សហម្បតិ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អស្សវនតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ ភវិស្សន្តិ ធម្មស្ស
អញ្ញាតាហេតិ ។ ឥទមរោច ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា សហម្បតិ

ឥទំ វត្ថាន^(១) អថាបរំ ឯតទរោច

ចាតុរហោសិ មកធនេសុ បុព្វេ

ធម្មោ អសុទ្ធា សមលេហិ ចិន្ទិតោ

អចាបុរេតំ អមតស្ស ទ្វារំ

សុណានុ ធម្មំ វិមលេនានុពុទ្ធិ

សេលេ យថា បព្វតមុទ្ធីនិទ្ទិតោ

យថាបិ បស្សេ ជនតំ សមន្តតោ

តដ្ឋបមំ ធម្មមយំ សុមេធិ

ចាសានមារុយ្ហ សមន្តចក្កុ

សោការវតិណ្ណំ^(២) ជនតមបេតសោកោ

អវេក្ខុស្ស ជាតិជរាភិក្ខុតំ

ឧដ្ឋេហិ វិវេ វិទិតសដ្ឋាម

១ ឱ. ម. វត្ថា ។ ២ ឱ. ម. សោការវតិណ្ណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

តែមិនបានស្តាប់ធម៌មុខជានឹងសាបសូន្យមិនខាន ពួកសត្វដែលយល់ធម៌
ក៏គង់មានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សហម្បតិព្រហ្មបានពោលពាក្យ
នេះ លុះពោលពាក្យនេះរួចហើយ ក៏ពោលពាក្យដទៃ តទៅទៀតថា
ពីមុនរៀងមក ធម៌ដែលពួកជន អ្នកប្រកបដោយមន្ទិលបាន
គិតហើយ ជាធម៌មិនបរិសុទ្ធ ក៏កើតប្រាកដហើយក្នុងដែន
មគធៈ សូមព្រះអង្គបើកទ្វារនៃព្រះនិព្វាននុ៎ះ ពួកសត្វប្រុងចាំ
ស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះអង្គជាអ្នកប្រាសចាកមន្ទិល ទ្រង់ត្រាស់
ដឹងតាម (លំអានព្រះពុទ្ធអំពីបុរាណ) ដូចជាបុរសឈរ
លើកំពូលភ្នំថ្មសុទ្ធ ក្រឡេកមើលឃើញប្រជុំជន ដោយ
ជុំវិញខ្លួន យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានបញ្ញាល្អ
មានបញ្ញាចក្ខុជុំវិញ ព្រះអង្គជាអ្នកមានសេចក្តីសោកសៅទៅ
ប្រាសហើយ ស្តេចឡើងកាន់ប្រាសាទគឺធម៌ដែលមានឧបមា
យ៉ាងនោះ ពិចារណាមើលនូវប្រជុំជន អ្នកច្រឡំដោយ
សេចក្តីសោក ដែលជាតិជរាកំពុងគ្របសង្កត់ បពិត្រព្រះអង្គ
អ្នកមានព្យាយាម អ្នកឈ្នះសង្រ្គាម ហើយជានាយកនៃ

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ លោកំ វោលោកនំ

សត្តវាហា អនណា វចរ លោកេ

ទេសេត្តិ^(១) ភកវា ធម្មំ អញ្ញាតាហោ ភវិស្សន្តីតិ ។

[៦១] អថខ្វាហំ^(២) ភិក្ខុវេ ព្រហ្មនោ ច អជ្ឈេសនំ
 វិទិត្វា សត្តេសុ ច ការុញ្ញតំ បដិច្ច ពុទ្ធចក្កុនា
 លោកំ វោលោកេសី ។ អន្ទសំ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ
 ពុទ្ធចក្កុនា លោកំ វោលោកេន្តោ សត្តេ អប្បរជក្ខេ
 មហារជក្ខេ តិក្ខិទ្ធិយេ មុទិទ្ធិយេ ស្វាការេ ទ្វាការេ
 សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ^(៣) អប្បេកច្ចេ បរលោក-
 រដ្ឋភយទស្សារិណោ វិហារន្តេ ។ សេយ្យថាមិ នាម
 ឧប្បសិទិយំ វា បទុមិទិយំ វា បុណ្ណារីកិទិយំ វា
 អប្បេកច្ចានិ ឧប្បលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្ណារីកានិ
 វា ឧទកេ ជាតានិ ឧទកេ សំវឌ្ឍានិ ឧទកានុក្កតានិ

១ ឱ. ទេសស្ស ។ ២ ម. អថខោ អហំ ។ ៣ ឯត្តន្តវេ ភព្វេ អភព្វេតិ កត្តចិ បោត្ត-
 កេ ទិស្សតិ ។

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិស្តត្រ ការទ្រង់ប្រមើលមើលសត្វលោក

ពួកសត្វ អ្នកមិនចំពាក់បំណុលគឺកាម សូមព្រះអង្គក្រោក
 ឡើង សូមស្តេចទៅក្នុងលោក សូមព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងធម៌ ដ្បិត ពួកសត្វ អ្នកបម្រុងនឹងត្រាស់ដឹង
 ធម៌ ក៏គង់មានដែរ ។

[៦១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រានោះ តថាគតដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី
 អារាធនារបស់សហម្បតិព្រហ្មផង អាស្រ័យសេចក្តីករុណា ចំពោះពួកសត្វ
 ផង ទើបប្រមើលមើលសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលតថាគត កំពុងប្រមើលមើលសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ក៏បានឃើញ
 នូវពួកសត្វដែលមានជួលីតិចក្នុងភ្នែក (ខ្លះ) មានជួលីច្រើនក្នុងភ្នែក (ខ្លះ)
 មានឥន្ទ្រិយភ្លៀវភ្លា (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយទន់ (ខ្លះ) មានអាការៈល្អ (ខ្លះ)
 មានអាការៈអាក្រក់ (ខ្លះ) ជាសត្វដែលតថាគតគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយ
 ងាយ (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ (ខ្លះ) ជាអ្នកឃើញនូវទោស
 និងភ័យក្នុងលោកខាងមុខខ្លះ ។ ដូចជាផ្កាដលជាតិពួកខ្លះ គឺ ព្រលិតក្តី
 ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូក-សក្តី ក្នុងគុម្ពព្រលិតក្តី ក្នុងគុម្ពឈូកក្រហមក្តី
 ក្នុងគុម្ពឈូក-សក្តី ដុះក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក លូតឡើងតាមទឹក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អន្តោនិមុត្តបោសីតានិ^(១) អប្បេកច្ចានិ ឧប្បលានិ វា
 បទុមានិ វា បុណ្ណារីកានិ វា ឧទកេ ជាតានិ ឧទកេ
 សំវឌ្ឍានិ ឧទកានុត្តតានិ សមោទកណ្ឌិកានិ^(២) អប្បេ-
 កច្ចានិ ឧបលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្ណារីកានិ វា
 ឧទកេ ជាតានិ ឧទកេ សំវឌ្ឍានិ ឧទកំ^(៣) អច្ចុត្តម្ម
 តិដ្ឋន្តិ អនុប្បលិត្តានិ ឧទកេន ឯវមេវ ខោ អហំ
 ភិក្ខុវេ ពុទ្ធចក្កុនា លោកំ វេលោកេន្តោ អន្ធសំ
 សត្តេ អប្បរជក្ខេ មហារជក្ខេ តិក្ខិទ្ធិយេ មុទិទ្ធិយេ
 ស្វាការេ ទ្វាការេ សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ អប្បេ-
 កច្ចេ បរលោកវជ្ជកយទស្សារិនោ វិហារន្តេ ។ អថ-
 ខ្វាហំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មានំ សហម្បតិ កាថាយ អជ្ឈកាសី
 អចារុតា តេ អមតស្ស ទ្វារា
 យេ សោតវន្តោ បមុញ្ជន្តុ សទ្ធិំ

១ ឱ. ម. អន្តោនិមុត្តបោសីនិ ។ ២ ឱ. សំវឌ្ឍានិ សមោទកេ បិតានិ ។ ៣ ឱ.
 ឧទកា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

លិចនៅក្នុងទឹក ដែលទឹកកំពុងចិញ្ចឹមនៅឡើយ មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ
 គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូក-សក្តី ដុះក្នុងទឹក ចម្រើនឡើង
 ក្នុងទឹក លូតឡើងតាមទឹក បិតនៅត្រឹមស្មើនឹងទឹក មានផ្កាជលជាតិ
 ពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូក-សក្តី ដុះក្នុងទឹក
 ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក ដុះខ្ពស់ឡើងជាងទឹក មិនជាប់ដោយទឹក មានឧបមា
 យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតប្រមើលមើលសត្វ-
 លោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ក៏បានឃើញរូរពួកសត្វដែលមានជួលីតិចក្នុងភ្នែក
 (ខ្លះ) មានជួលីច្រើនក្នុងភ្នែក (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយភ្លៀវក្លា (ខ្លះ) មាន
 ឥន្ទ្រិយទន់ (ខ្លះ) មានអាការៈល្អ (ខ្លះ) មានអាការៈអាក្រក់ (ខ្លះ) ជា
 សត្វដែលតថាគតគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹង
 បានដោយកម្រ (ខ្លះ) ជាអ្នកឃើញរូរទោសនិងភ័យក្នុងលោកខាងមុខ
 ខ្លះ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ តថាគត
 បានពោលតបនឹងសហម្បតិព្រហ្ម ដោយគាថា ថា

ទ្វារនៃព្រះនិព្វានទាំងនោះ តថាគតបានបើកហើយ ពួក
 សត្វណា មានសោតប្រសាទ ពួកសត្វនោះ ចូរបញ្ចេញ

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ បឋមទេសនាវជ្ជនំ

វិហឹសសញ្ញំ បកុណំ ន កាសី

ធម្មំ បណីតំ មនុស្ស ព្រហ្មតិ ។

អថខោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា សហម្បតិ កតាវកាសោ
ខោម្ហិ ភកវតា ធម្មទេសនាយាតិ មំ អភិវាទេត្វា
បទក្ខិណំ កត្វា តត្តវន្តរាយិ ។

[៦២] តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ កស្ស
នុ ខោ អហំ បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ ឥមំ
ធម្មំ ទិប្បមេវ អាជានិស្សតីតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
ឯតទហោសិ អយំ ខោ អាណ្យារោ កាលាមោ បណ្ឌិតោ
វិយត្តោ មេធាវី ធីយរត្តំ អប្បរជក្ខជាតិកោ យន្ទ្ធជាហំ
អាណ្យាវស្ស កាលាមស្ស បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ សោ
ឥមំ ធម្មំ ទិប្បមេវ អាជានិស្សតីតិ ។ អថខោ មំ
ភិក្ខុវេ ទេវតា ឧបសង្កមិត្វា ឯតទរោច សត្តា-
ហកាលកតោ ភិណ្ណេ អាណ្យារោ កាលាមោតិ ។

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិសូត្រ ការទ្រង់រំពឹងព្រះបឋមទេសនា

សទ្ធាចុះ ម្នាលព្រហ្ម តថាគត មានសេចក្តីសម្គាល់ ក្នុង
ការនាំឲ្យលំបាកកាយ និងវាចា បានជាមិនសម្តែងធម៌ដ៏-
ឧត្តមដែលតថាគតស្គាល់ហើយ ក្នុងពួកមនុស្សទាំងឡាយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម គិតថា ខ្លួនអញ
ជាបុគ្គល ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលព្រម នឹងសម្តែងធម៌ហើយ
(លុះគិតដូច្នោះហើយ) ក៏ថ្វាយបង្គំលាតថាគត ធ្វើប្រទក្សិណ បាត់អំពី
ទីនោះទៅ ។

[៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា អាត្មាអញ គួរសម្តែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនឬ? អ្នកណានឹងត្រាស់
ដឹងធម៌នេះ ឆាប់រហ័សបានឬ? ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ
មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះទៀតថា អាឡារតាបសកាលាមគោត្រនេះ
ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឈ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញា មានជូលី គឺភាគទិក្ខុលេស
តិចក្នុងភ្នែកស្រាប់មកយូរហើយ បើដូច្នោះ គួរតថាគតសម្តែងធម៌ប្រោស
អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ ជាមុនចុះ តាបសនោះ នឹងត្រាស់ដឹងធម៌
នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ មានទេវតា
មួយអង្គ ចូលមករកតថាគត ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ ធ្វើកាលកិរិយា ៧ ថ្ងៃហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ញ្ញាណញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទចាទិ សត្តាហាកាល-
កតោ អាណ្យាហេ កាលាមោតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
ឯតទហោសិ មហាជានិយោ ខោ អាណ្យាហេ កាលាមោ
សចេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ សុណោយ្យ ទិប្បមេវ
អាជានេយ្យាតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ
កស្ស នុ ខោ បបមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ
ទិប្បមេវ អាជានិស្សតីតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
ឯតទហោសិ អយំ ខោ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ បណ្ឌិតោ
វិយត្តោ មេធាវី ទីយរត្តំ អប្បរជក្ខជាតិកោ យទ្ធជា-
ហំ ឧទ្ធកស្ស រាមបុត្តស្ស បបមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ
សោ ឥមំ ធម្មំ ទិប្បមេវ អាជានិស្សតីតិ ។ អថ-
ខោ មំ ភិក្ខុវេ ទេវតា ឧបសង្កមិត្វា ឯតទរោច^(១)
អភិទោសកាលកតោ ភន្តេ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោតិ ។

១ ឱ. ម. ឯតទរោចំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ចំណែកខាងញាណទស្សនៈ របស់តថាគតក៏កើតឡើងថា អាឡារតាបស
 កាលាមគោត្រធ្វើកាលកិរិយា ៧ ថ្ងៃហើយមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាឡារតាបសកាលាម-
 គោត្រនេះ ជាបុគ្គលមានសេចក្តីវិនាសធំ ព្រោះថា បើគាត់បានស្តាប់ធម៌
 នេះ សមជាត្រាស់ដឹងមួយរំពេចបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ នឹងសម្តែងធម៌ដល់អ្នកណា
 ជាមុនអេះ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះ ឆាប់រហ័សបានអេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា ឧទ្ធុកតា-
 បសរាមបុត្រនេះឯង ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឈ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញា មានជួលីតិច
 ក្នុងភ្នែកស្រាប់យូរមកហើយ បើដូច្នោះ គួរតថាគត សម្តែងធម៌ប្រោស
 ឧទ្ធុកតាបសរាមបុត្រជាមុនចុះ តាបសនោះ នឹងត្រាស់ដឹងធម៌នោះ ឆាប់
 រហ័សបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ មានទេវតាអង្គមួយ ចូល
 មករកតថាគត ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧទ្ធុក-
 តាបសរាមបុត្រ ធ្វើកាលកិរិយា អំពីពេលពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រហើយ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ បឋមទេសនាវដ្ឋនំ

ញាណញូ បន មេ ទស្សនំ ឧទចាទិ អភិទោសកា-
 លកតោ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោតិ ។ តស្ស មយ្ហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ មហាជានិយោ ខោ ឧទ្ធកោ
 រាមបុត្តោ សចេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ សុណោយ្យ
 ទិប្បមេវ អាជានេយ្យាតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯត-
 ទហោសិ កស្ស នុ ខោ អហំ បឋមំ ធម្មំ ទេ-
 សេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ ទិប្បមេវ អាជានិស្សតីតិ ។
 តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ ពហុកាវា ខោ មេ
 បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ យេ មំ បធានបហិតត្ថំ ឧបដ្ឋ-
 ហីសុ យទ្ធជាហំ បញ្ចវគ្គិយានំ ភិក្ខុនំ បឋមំ ធម្មំ
 ទេសេយ្យន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ
 កហំ នុ ខោ ឯតហិ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ វិហារន្តីតិ ។
 អទ្ធសំ ខោ ភិក្ខុវេ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធលោ អ-
 តិក្កន្តមាណុសកេន បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខុ ពារាណសិយំ
 វិហារន្តេ ឥសិបតនេ មិគទាយេ ។ អថខ្លាហំ ភិក្ខុវេ
 ឧរុវេលាយំ យថាភិវន្តំ វិហារិត្វា យេន ពារាណសិ
 តេន ចារិកំ បក្កាមី ។

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិសូត្រ ការទ្រង់រំពឹងអំពីព្រះបឋមទេសនា

ឯញ្ញាណទស្សនៈរបស់តថាគត ក៏កើតឡើងថា ឧទ្ធកតាបសរាមបុត្រ ធ្វើ
 កាលកិរិយាអំពីពេលពាក់កណ្តាលអប្រាត្រទៅហើយមែន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧទ្ធកតាបសរាម-
 បុត្រនេះ ជាបុគ្គលមានសេចក្តីវិនាសធំ ព្រោះថា បើគាត់បានស្តាប់ធម៌នេះ
 សមជាត្រាស់ដឹងមួយរំពេចបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញគួរសម្តែងធម៌ ប្រោសអ្នកណា
 ជាមុនហ្ន៎ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះ ឆាប់រហ័សបានហ្ន៎ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា បញ្ចវគ្គិយ-
 ភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបការៈច្រើនដល់តថាគត ព្រោះបានបម្រើតថាគត
 ដែលកំពុងបញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្យាយាម បើដូច្នោះ គួរតថាគតសម្តែងធម៌
 ប្រោសបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុជាមុនចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយនៅឯណា
 ហ្ន៎ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានឃើញពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅ
 ក្នុងឥសិបតនមិតទាយវ័ន ទៀបក្រុងពារាណសី ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ
 ស្អាត កន្លងលើសចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រា-
 នោះឯង តថាគត សម្រេចឥរិយាបថក្នុងឧរុវេលាប្រទេស តាមសមគួរ
 ដល់អធ្យាស្រ័យ ហើយចៀសចេញទៅកាន់ចារិកក្នុងក្រុងពារាណសី ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៦៣] អន្ធសា ខោ មំ ភិក្ខុវេ ឧបកោ អាដីវកោ
 អន្តរា ច កយំ អន្តរា ច ពោធិ អន្ធានមត្តប្បដិបទ្ធំ
 ទិស្វាន មំ ឯតទរោច វិប្បសន្នានិ ខោ តេ អារុសោ
 ឥន្ទ្រិយានិ បរិសុទ្ធា ឆរិវណ្ណោ បរិយោទាតោ កំសិ ត្ថំ
 អារុសោ ឧទ្ទិស្ស បព្វជិតោ កោ វា តេ សត្តា កស្ស
 វា តំ ធម្មំ រោចេសីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ ភិក្ខុវេ ឧបកំ
 អាដីវកំ កាថាយ អជ្ឈកាសី

សព្វាកិក្ខុ សព្វវិទូហមស្មិ
 សព្វេសុ ធម្មេសុ អនូបលិត្តោ
 សព្វញ្ញហោ តណ្ហាក្ខយេ វិមុត្តោ
 សយំ អភិញ្ញាយ កមុទ្ធិសេយ្យំ

ន មេ អាចរិយោ អត្ថិ សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានអាជីវកម្មកំឡោះឧបកៈ បាន
 ឃើញតថាគតកំពុងដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងចន្លោះគយាប្រទេស និង
 ចន្លោះនៃពោធិព្រឹក្ស លុះឃើញហើយ ក៏និយាយនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា
 ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ របស់អ្នកជ្រះថ្លាណាស់ ឆវីវណ្ណ ក៏
 បរិសុទ្ធផ្លូវផង ម្នាលអាវុសោ អ្នកបួសចំពោះគ្រូណា អ្នកណាជាគ្រូ
 របស់អ្នក អ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ របស់គ្រូណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើឧបកាជីវក សួរយ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏ឆ្លើយតបដោយពាក្យ
 ជាតាថា ទៅរកឧបកាជីវកថា

តថាគតជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវតេក្ខមិកធម៌ទាំងអស់ ត្រាស់ដឹង
 នូវចតុព្វមិកធម៌ទាំងអស់ មិនប្រឡាក់ដោយកិលេសក្នុងតេ-
 ក្ខមិកធម៌ទាំងអស់ បានលះចោល នូវតេក្ខមិកធម៌ទាំងអស់
 ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ ព្រោះអស់ទៅនៃតណ្ហាហើយ
 ដឹងច្បាស់នូវចតុព្វមិកធម៌ ដោយខ្លួនឯង ចាំបាច់ចំពោះគ្រូ
 ណា តថាគតមិនមានអាចារ្យទេ មិនមានបុគ្គលស្មើនឹង

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ ឧបកេន កថាសណ្ឋាបោ

សទេវកស្មី លោកស្មី នត្តិ មេ បដិបុត្តលោ

អហញ្ញិ អរហា លោកេ អហំ សត្តា អនុត្តរោ

ឯកោម្ហិ សម្មាសមុទ្រោ សីតិភូតោស្មិ និពុតោ

ធម្មចក្កំ បរត្តេតំ កច្ឆាមិ កាសិណំ បុរំ

អនុភូតស្មិ លោកស្មី អាហញ្ញិ អមតទុន្ទកិណ្ឌិ ។

យថា ខោ ត្ថំ អារុសោ បដិជាតាតិ អរហសិ

អនន្តជិរោតិ ។

មាទិសា វេ ជិរា ហោន្តិ

យេ បត្តា អាសវក្ខយំ

ជិតា មេ ចាបកា ធម្មា

តស្មាហំ ឧបកា ជិរោតិ ។

ឱបម្បវគ្គ បាសរាសិសូត្រ មានព្រះពុទ្ធដីកាជាមួយនឹងឧបកាជីវក

តថាគតទេ ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក ក៏មិនមាន
បុគ្គលប្រៀបធៀបនឹងតថាគតបានឡើយ ព្រោះថា តថាគត
ជាអរហន្តក្នុងលោក ជាសាស្តាខ្ពស់ផុត ជាអ្នកត្រាស់ដឹង
ដោយប្រពៃចំពោះខ្លួនឯង តថាគតមានសេចក្តីត្រជាក់ មាន
ភ្លើងកិលេសរលត់ហើយ ឥឡូវតថាគត ទៅកាន់ក្រុងនៃពួក
ជនអ្នកកាសី ដើម្បីនឹងសម្តែងធម្មចក្ក (ដោយបំណងថា)
តថាគត នឹងទូលស្តរជ័យនៃអមតនិព្វាន ចំពោះសត្វលោក
ដែលងងឹត គឺ អវិជ្ជាកំពុងគ្របសង្កត់ ។

ឧបកាជីវកតបថា ម្ចាស់អារុសោ អ្នកប្តេជ្ញាខ្លួន យ៉ាងណា អ្នក
គួរ (ដើម្បីបាននូវឈ្មោះ) ថា អនន្តជិនៈ (យ៉ាងនោះឯង) ។ តថាគត
ក៏ពោលតាថាដូច្នោះទៀត ថា

ជនទាំងឡាយណា បានដល់នូវធម៌ សម្រាប់ធ្វើអាសវៈឲ្យ
អស់ទៅ ជនទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា ជិនៈ (អ្នកឈ្នះ
កិលេស) ប្រាកដដូចជាតថាគតដែរ តថាគត បានឈ្នះ
បាបធម៌ទាំងឡាយហើយ ម្ចាស់ឧបកៈ ព្រោះហេតុនោះ
ទើបតថាគត បានឈ្មោះថា ជិនៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឃំ រុត្តេ ភិក្ខុវេ សោ ឧបកោ ហុវេយ្យារុសោតិ^(១)
 វត្តា សីសំ ឱកម្យេត្វា ឧម្ពត្តំ តហេត្វា បក្កាមិ ។
 [៦៤] អថខ្លាហំ ភិក្ខុវេ អនុបុព្វេន ចារិកញ្ចរ-
 មាដោ យេន ពារាណសី យេន ឥសិបតនំ
 មិតទាយោ យេន បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ តេនុបសង្កមី ។
 អន្ទសាសុំ ខោ មំ ភិក្ខុវេ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ
 ទូរោវ អាតច្ឆន្តំ ទិស្វាន អញ្ញមញ្ញំ សណ្ណាបេសុំ
 អយំ ខោ^(២) អារុសោ សមណោ កោតមោ
 អាតច្ឆតិ ពាហុស្វិកោ បដានវិព្ពន្តោ អារត្តោ
 ពាហុល្លាយ សោ នេវ អភិវាទេតព្វោ ន បច្ចុដ្ឋាតព្វោ
 ធាស្ស បត្តចីវរំ បទិត្តហោតព្វំ អបិច ខោ អាសនំ
 បបេតព្វំ សចេ អាតទ្ធិស្សតិ និសីទិស្សតិ ។ យថា
 យថា ខោ អហំ ភិក្ខុវេ ឧបសង្កមី^(៣) តថា
 តថា បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ ធាសក្ខិសុ សកាយ
 កតិកាយ សណ្ណាតំ អប្បេកច្ចេ មំ បច្ចុក្កដា

១ ឱ. ហុវេយ្យបារុសោតីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ខោតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឧបសង្កមាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើតថាគត ពោលយ៉ាងនេះហើយ
ឧបកាជីវកនោះ ក៏និយាយថា ម្នាលអារុសោ ពាក្យយ៉ាងហ្នឹងពិតមែន
ហើយ (ថាហើយ) ក៏ដក់ក្បាល កាន់យកផ្លូវខុសគ្នា គឺ ដើរវែក
គ្នា ចៀសចេញទៅ ។

[៦៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង តថាគត ត្រាច់ទៅកាន់
ចារិកតាមលំដាប់ ចូលទៅរកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ឯសិបតនមិត្តទាយវ័នទៀប
ក្រុងសាវត្ថិនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បានឃើញ
តថាគតដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏ប្តេជ្ញាថា នេះហើយ
សមណគោតម ជាអ្នកល្មោកច្រើន ឃ្នាតចាកព្យាយាម វិលត្រឡប់មក
ដើម្បីភាពជាអ្នកល្មោកច្រើន កំពុងតែដើរមក យើងទាំងអស់គ្នាមិនគួរ
ថ្វាយបង្គំ មិនគួរក្រោកទទួលលោកទេ មិនគួរទទួលបាត្រនិងចីវររបស់
លោកទេ ប៉ុន្តែពួកយើង គួរក្រាលអាសនៈបម្រុងទុក បើលោកចង់
គង់ ក៏គង់ចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ចូលទៅដោយប្រការ
យ៉ាងណា ។ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ក៏មិនអាចនឹងបិតនៅក្នុងពាក្យប្តេជ្ញា
របស់ខ្លួន ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ បានឡើយ ខ្លះក៏ក្រោកទទួលតថាគត

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ បញ្ចវគ្គិយធម្មទេសនា

បត្តចីវរំ បដិក្កហេសុំ អប្បេកកេ អាសនំ បញ្ញាបេសុំ
 អប្បេកកេ ចានោទកំ ឧបដ្ឋបេសុំ អបិច ខោ មំ
 ធាមេន ច អារុសោវាទេន ច សមុទាចរន្តិ ។ ^(១)អហំ
 ភិក្ខុវេ បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខុ ឯតទរោចំ មា ភិក្ខុវេ
 តថាគតំ ធាមេន ច អារុសោវាទេន ច សមុទា-
 ចរិត្ត អហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ឱទហាថ ភិក្ខុវេ សោតំ អមតមទិកតំ អហាម-
 នុសាសាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថានុសិដ្ឋំ
 បដិបដ្ឋមាណា^(២) ន ចិរស្សេវ យស្សត្តាយ កុល-
 បុត្តា សម្មទេវ អាការស្មា អនការិយំ បព្វជន្តិ
 តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជេ វិហារិស្សថាតិ ។
 ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ មំ ឯតទរោចុំ

១ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ ឯវំ វុត្តេតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. តថាបដិបដ្ឋមាណា ។

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិស្សត្រ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ

ហើយទទួលបានបាត្រចីវរ ខ្លះក្រាលអាសនៈ ខ្លះតម្កល់ទឹកសម្រាប់លាងជើង
 ប៉ុន្តែហៅតថាគតចំឈ្មោះខ្លះ ដោយពាក្យថា អារុសោខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគត បានពោលពាក្យនេះនឹងពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុថា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំហៅតថាគតចំឈ្មោះ ទាំងកុំហៅអារុសោ
 ឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតប្រសាទចុះ តថាគត
 នឹងប្រៀនប្រដៅនូវអមតធម៌ ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ តថាគតនឹង
 សម្តែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស
 ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាល
 បើបានប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យប្រដៅ របស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយ មុខ
 ជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ចំពោះ
 អនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើតថាគតបានពោល
 យ៉ាងនេះហើយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុបាននិយាយនឹងតថាគត យ៉ាងនេះថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តាយបិ ខោ ត្វំ អារុសោ កោតម ឥរិយាយ តាយ
 បដិបទាយ តាយ ទុក្ករការិកាយ ទាជ្ឈកមា ឧត្តរិ-
 មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ កី បន
 ត្វំ ឯតរហិ ពាហុល្លិកោ បទានវិព្ពន្តោ អារត្តោ ពា-
 ហុល្លាយ អទិកមិស្សសិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា អលមរិយ-
 ញ្ញាណទស្សនវិសេសន្តិ ។ ឯវំ រុត្តោ អហំ ភិក្ខុវេ បញ្ច-
 វត្តិយេ ភិក្ខុ ឯតទរោចំ ន ភិក្ខុវេ តថាគតោ ពាហុល្លិ-
 កោ ន បទានវិព្ពន្តោ ន អារត្តោ ពាហុល្លាយ អរហំ
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឱទហថ ភិក្ខុវេ សោតំ
 អមតមទិតតំ អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ម្នាលអារុសោគោតម សូម្បីដោយសេចក្តីព្យាយាមនោះ ដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិនោះ ដោយទុក្ខរកិរិយា (ដែលបានធ្វើរួចមកហើយ) នោះ ម្តេច
 គង់លោកមិនបានត្រាស់ដឹង នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈ ដ៏អាច
 ធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈ ក្រែងលែងជាងមនុស្សធម៌ ចំណង់បើតឡូវនេះ លោក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភច្រើន ឃ្នាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មក
 ដើម្បីល្មោភច្រើនហើយ នឹងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈ
 អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈ ដ៏ក្រែងលែងជាងមនុស្សធម៌ ដូចម្តេចបាន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើប
 តថាគត ពោលនឹងពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគត មិនមែនប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភច្រើនទេ មិនឃ្នាតចាកព្យាយាមទេ
 មិនវិលត្រឡប់មកដើម្បីល្មោភច្រើនដូច្នោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថា-
 គត បានឋានៈជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូរប្រុងសោតប្រសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅនូវព្រះនិព្វាន
 ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំង-

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ បញ្ចវគ្គិយធម្មទេសនា

យថានុសិដ្ឋំ បដិបទ្គមាណ ន ចិរស្សេវ យស្សត្តា-
 យ កុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា អនការិយំ បព្វជន្តិ
 តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហរិស្សថាតិ ។ ទុតិ-
 យម្បិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ មំ ឯតទរោចំ តា-
 យបិ ខោ ភំ អារុសោ កោតម ឥរិយាយ តាយ បដិប-
 ទាយ តាយ ទុក្ករការិកាយ ទាជ្ឈកមា ឧត្តរិមនុស្ស-
 ធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ កី បន ភំ ឯ-
 តរហិ ពាហុស្មិកោ បទានវិព្ពន្តោ អារត្តោ ពាហុស្មាយ
 អទិកមិស្សសិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណ-
 ទស្សនវិសេសន្តិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខុ ឯតទរោចំ ន ភិក្ខុវេ តថាគតោ

ឱបម្មវត្ត បាសរាសិសូត្រ ការទ្រង់សម្តែងធម៌ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ

ឡាយ ចេញចាកផ្ទះហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រតិបត្តិ គួរដល់
 ពាក្យប្រដៅរបស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ចំពោះអនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃ
 មគ្គព្រហ្មចរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ២ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ នៅតែនិយាយនឹងតថាគត ជាគម្រប់ពីរ
 ដងទៀតយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោគោតម សូម្បីដោយសេចក្តីព្យា-
 យាមនោះ ដោយបដិបទានោះ ដោយទុក្ខរកិរិយានោះ ម្តេចគង់លោក
 មិនបានត្រាស់ដឹង នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជា
 អរិយៈ ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ចំណង់បើតឡូវនេះ លោកប្រតិ-
 បត្តិដើម្បីល្មោកច្រើនហើយ ឃ្នាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មក
 ដើម្បីល្មោកច្រើនហើយ នឹងបានត្រាស់ដឹងគុណវិសេសគឺញាណទស្សនៈ
 អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈ ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ដូចម្តេចបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានពោលនឹងពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ជាគម្រប់
 ពីរដងទៀតយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនមែនប្រតិបត្តិ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ពាហុល្លិកោ ។ បេ ។ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សថាតិ វា ។

តតិយម្បិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ មំ ឯតទវោចំ

តាយបិ ខោ តំ អារុសោ កោតម ឥរិយាយ

តាយ បដិបទាយ តាយ ទុក្ករការិកាយ ទាជ្ឈតមា

ឧត្តរិមនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ កី

បន តំ ឯតវហិ ពាហុល្លិកោ បទានវិញ្ញោ អារត្តោ

ពាហុល្លាយ អទិកមិស្សសិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា

អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ

ភិក្ខុវេ បញ្ចវត្តិយេ ភិក្ខុ ឯតទវោចំ អភិជាទាថ មេ

នោ តុម្កេ ភិក្ខុវេ ឥតោ បុព្វេ ឯវរុបំ ភាសិតមេតន្តិ ។

នោ ហោតំ ភន្តេ ។ ន ភិក្ខុវេ តថាគតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ដើម្បីល្មោកច្រើនទេ ។ បេ ។ នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយា-
 បថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បាននិយាយនឹង
 តថាគត ជាគម្រប់បីដងទៀត យ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ គោតម
 សូម្បីដោយព្យាយាមនោះ ដោយបដិបទានោះ ដោយទុក្ខរកិរិយានោះ
 ម្តេចលោកមិនបានត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើ
 ខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ចំណង់បើឥឡូវនេះ លោក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោកច្រើនហើយ ឃ្នាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់
 មកដើម្បីល្មោកច្រើនហើយ នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស គឺញាណ-
 ទស្សនៈអាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ដូចម្តេចបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ
 តថាគតបានពោលនឹងពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ធ្លាប់ឮពាក្យនេះដែលតថាគតនិយាយយ៉ាងនេះ ក្នុងកាល
 មុន អំពីកាលឥឡូវនេះ ដែរឬទេ ។ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ តបថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ មិនធ្លាប់ឮពាក្យនុ៎ះទេ ។ តថាគតក៏និយាយ
 ថែមទៀតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនមែនជាអ្នកល្មោកច្រើនទេ

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ បញ្ចវគ្គិយធម្មទេសនា

ពាហុស្មិកោ ន បដានវិព្ពន្តោ ន អារត្តោ
 ពាហុស្មាយ អរហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ឱទហាថ ភិក្ខុវេ សោតំ អមតមទិកតំ អហាមនុសា-
 សាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថានុសិដ្ឋំ បដិបដ្ឋមាណា
 នចិរស្សេវ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជន្តិ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរិស្សថាតិ ។ អសក្ខិ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ បញ្ចវគ្គិយេ
 ភិក្ខុ សញ្ញាបេតុំ ។ ទ្វេបិ សុទំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឱវទាមិ
 តយោ ភិក្ខុ បិណ្ណាយ ចរន្តិ យំ តយោ ភិក្ខុ បិណ្ណា-
 យ ចរិត្វា អាហារន្តិ តេន ឆព្វក្កា យាបេម ។
 តយោបិ សុទំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឱវទាមិ ទ្វេបិ ភិក្ខុ

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិសូត្រ ការទ្រង់សម្តែងធម៌ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ

មិនឃ្នាតចាកព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់មកដើម្បីល្មោកច្រើនទេ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយចូរប្រុងសោតប្រសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅ នូវព្រះ
និព្វាន ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសម្តែងធម៌
ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលមកកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ
ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិ
គួរតាមពាក្យប្រដៅរបស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយមុខជានឹងធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ចំពោះអនុត្តរធម៌នោះ ជាទី
បំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែមិនអាចឲ្យពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ យល់
ច្បាស់បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតទូន្មានភិក្ខុ ២ រូប ភិក្ខុ ៣
រូបត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ៦ភិក្ខុ ៣ រូប ដែលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត នាំ
យកចង្កាន់បិណ្ឌបាតណាមក យើងទាំង ៦ នាក់ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសារ
ចង្កាន់បិណ្ឌបាតនោះ ។ តថាគតទូន្មានភិក្ខុ ៣ រូប ៦ភិក្ខុ ២ រូប ក៏

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

បិណ្ណាយ ចរន្តិ យំ ទ្វេបិ ភិក្ខុ បិណ្ណាយ ចរិត្វា
 អាហារន្តិ តេន ឆព្វក្កា យាបេម ។ អថខោ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ មយា ឯវំ ឱវទិយមាណា ឯវំ អនុសា-
 សិយមាណា អត្តនា ជាតិធម្មា សមាណា ជាតិធម្មេ អា-
 ទីនំ វិទិត្វា អជាតំ អនុត្តំ យោកក្លេមំ និព្វានំ បរិយេ-
 សមាណា អជាតំ អនុត្តំ យោកក្លេមំ និព្វានំ អជ្ឈក-
 មំសុ អត្តនា ជរាធម្មា សមាណា ជរាធម្មេ អាទីនំ
 វិទិត្វា អជំ អនុត្តំ យោកក្លេមំ និព្វានំ បរិយេសមាណា
 អជំ អនុត្តំ យោកក្លេមំ និព្វានំ អជ្ឈកមំសុ អត្តនា
 ព្យាធិធម្មា សមាណា ។ បេ ។ អត្តនា មរណាធម្មា សមា-
 ណា... អត្តនា សោកធម្មា សមាណា... អត្តនា សង្កិលេ-
 សធម្មា សមាណា សង្កិលេសធម្មេ អាទីនំ វិទិត្វា អ-
 សង្កិលិដ្ឋំ អនុត្តំ យោកក្លេមំ និព្វានំ បរិយេសមាណា
 អសង្កិលិដ្ឋំ អនុត្តំ យោកក្លេមំ និព្វានំ អជ្ឈកមំសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ភិក្ខុ ២ រូបដែលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត នាំយកចង្កាន់
 បិណ្ឌបាតណាមក យើងទាំង ៦ នាក់ ក៏ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសារចង្កាន់
 បិណ្ឌបាតនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ
 កាលដែលតថាគតទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ ខ្លួនឯងមាន
 ជាតិជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងជាតិធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វាន
 ដែលមិនមានជាតិធម៌ ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ
 ហើយក៏បានដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានជាតិធម៌ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ
 ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានជរាជាធម្មតា បានដឹងច្បាស់ នូវ
 ទោសក្នុងជរាធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វានដែលមិនមានជរាធម៌ ជាធម៌ដ៏
 ប្រសើរ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ហើយក៏បានដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិន
 មានជរាធម៌ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានព្យាធិ
 ជាធម្មតា ។ បេ ។ ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា... ខ្លួនឯងមានសោកជា
 ធម្មតា... ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា បានដឹងច្បាស់នូវទោស
 ក្នុងសង្គីលេសធម៌ហើយស្វែងរកនូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានសង្គីលេស
 ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ហើយក៏បានដល់នូវព្រះនិព្វាន
 ដែលមិនមានសង្គីលេសធម៌ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្តេ បញ្ច កាមគុណា

ញ្ញាណញ្ច បន នេសំ ទស្សនំ ឧទទាទិ អកុប្បា

នោ^(១) វិមុត្តិ អយមន្តិមា ជាតិ នត្តិទានិ បុនព្ពរោតិ ។

[៦៥] បញ្ចិមេ ភិក្ខុវេ កាមគុណា កតមេ បញ្ច

ចក្កុវិញ្ញេយ្យា រូទា ឥដ្ឋា កត្តា មនាទា បិយរូទា

កាម្មបសញ្ញិតា រជនីយា សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ធា ។ បេ ។

យានវិញ្ញេយ្យា កត្តា... ជិវ្ហវិញ្ញេយ្យា រសា... កាយ-

វិញ្ញេយ្យា ដោដ្ឋព្វា ឥដ្ឋា កត្តា មនាទា បិយរូទា

កាម្មបសញ្ញិតា រជនីយា ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ច

កាមគុណា ។ យេ កេចិ^(២) ភិក្ខុវេ សមណា វា

ព្រាហ្មណា វា ឥមេ បញ្ច កាមគុណោ កតិកា មុច្ឆិតា

អន្លាបន្នា អនាទីនវទស្សវិនោ អនិស្សរណាប្បញ្ញា បរិ-

កុញ្ញន្តិ តេ ឯវមស្ស វេទិតព្វា អនយមាបន្នា ព្យសន-

មាបន្នា យថាកាមករណីយា ទាបិមតោ ។

១ ម. នេសំ ។ ២ ឱ. ម. យេ ហិ កេចិ ។

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិស្សត្រ កាមគុណ ៥

ទាំងញាណទស្សនៈក៏កើតឡើង ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយនោះថា វិមុត្តិ
របស់យើង មិនបានរំភើប (ដោយកិលេស) ទេ នេះជាជាតិជាទីបំផុត
ឥឡូវក៏ព្រឹទ្ធាចារ្យ ក៏មិនមានឡើយ ។

[៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាមគុណនេះ មាន ៥ ប្រការ កាម-
គុណ ៥ ប្រការ តើដូចម្តេច គឺ រូបទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងបានដោយ
ចក្ខុជាទីប្រាថ្នា ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់
ប្រកបដោយកាមគួររីករាយ ១ សំឡេងដែលគប្បីដឹងបានដោយសោតៈ
។ រូ ។ ក្លិនដែលគប្បីដឹងបានដោយឃានៈ... រសដែលគប្បីដឹងបាន
ដោយជិវ្ហា... ផុស្សទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងបានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា
ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
កាមគួរត្រេកត្រអាល ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង កាមគុណ
មាន ៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណាមួយ
ជាអ្នកមានចិត្តងើកជ្រប់ លង់ស៊ប់ ជាអ្នកមិនឃើញទោស មិនមាន
ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ខ្លួនចេញ (បច្ចវេក្ខណញ្ញាណ) តែងបរិភោគ
កាមគុណទាំង ៥ នេះ សមណបុត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប
យ៉ាងនេះថា ជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ជា
អ្នកត្រូវមានចិត្តបាប នឹងធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៦៦] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ អារញ្ញកោ មិកោ
 ពន្លោ^(១) ចាសរាសី អនិសយេយ្យ សោ ឯវមស្ស
 វេទិតព្វោ អនយមាបន្នោ ព្យសនមាបន្នោ យថា-
 កាមករណីយោ លុទ្ធស្ស អាភច្ឆន្តេ ច លុទ្ធន ន
 យេនកាមំ បក្កមិស្សតីតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យេ
 កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេ បញ្ច
 កាមតុលោ កតិកា មុច្ឆិតា អន្ន្យាបន្នោ អនាទីនវ-
 ទស្សារិណោ អនិស្សរណាប្បញ្ញា បរិកុញ្ញន្តិ តេ ឯវមស្ស
 វេទិតព្វោ អនយមាបន្នោ ព្យសនមាបន្នោ យថាកាម-
 ករណីយោ ចាបិមតោ ។ យេ កេចិ ភិក្ខុវេ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេ បញ្ច កាមតុលោ
 អនិកតា អមុច្ឆិតា អនន្ន្យាបន្នោ អនាទីនវទស្សារិ-
 ណោ និស្សរណាប្បញ្ញា បរិកុញ្ញន្តិ តេ ឯវមស្ស
 វេទិតព្វោ ន អនយមាបន្នោ ន ព្យសនមាបន្នោ

១ ឱ. ម. ពន្លោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាម្រឹគនៅក្នុងព្រៃ ដែលជាប់
 (អន្ទាក់) ហើយ គប្បីដេកសង្កត់គំនរអន្ទាក់ ម្រឹគនោះបណ្ឌិតគប្បី
 ជ្រាប យ៉ាងនេះថា ជាសត្វដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន ដល់នូវសេចក្តី
 វិនាស ជាសត្វដែលព្រាននឹងធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន កាលបើ
 ព្រានដើរមកដល់ ម្រឹគនោះនឹងស្ទុះចេញទៅ តាមបំណងពុំបានឡើយ
 សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧប-
 មេយ្យ ដូចពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកមានចិត្តងោកជ្រប់
 លង់ស៊ប់ ជាអ្នកមិនឃើញទោស មិនមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលាស់
 ខ្លួនចេញ បរិភោគនូវកាមគុណទាំង ៥ នេះឯង សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបយ៉ាងនេះថា ជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីមិន
 ចម្រើន ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ជាអ្នកត្រូវមានចិត្តបាបនឹងធ្វើទៅតាម
 សេចក្តីប្រាថ្នាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ជាអ្នកមានចិត្តមិនងោក មិនជ្រប់ មិនលង់ស៊ប់ ជាអ្នក
 ឃើញទោស មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ខ្លួនចេញ តែនៅបរិភោគ
 កាមគុណទាំង ៥ នេះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប
 យ៉ាងនេះថា ជាអ្នកមិនដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់នូវសេចក្តីវិនាស

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្ត តិស្សោ មិត្តបមា

ន យថាកាមករណីយា ទាមិមតោ ។ សេយ្យថាមិ
 ភិក្ខុវេ អារញ្ញកោ មិកោ អពន្លោ ចាសរាសី អទិស-
 យេយ្យ សោ ឯវមស្ស វេទិតព្វា ន អនយមាបន្នោ ន
 ព្យសនមាបន្នោ ន យថាកាមករណីយោ លុទ្ធស្ស
 អាតច្ចន្តេ ច បន លុទ្ធិ យេនកាមំ បក្កមិស្សតីតិ
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ឥមេ បញ្ច កាមគុណោ អភទិតា
 អមុច្ឆិតា អនជ្ឈាបន្នា អាទីនវទស្សារិទោ និស្សរណា-
 ប្បញ្ញា បរិកុញ្ញន្តិ តេ ឯវមស្ស វេទិតព្វា ន
 អនយមាបន្នា ន ព្យសនមាបន្នា ន យថាកាមករ-
 ណីយា ទាមិមតោ ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ អារញ្ញកោ
 មិកោ អញ្ញោ បរនេ ចរមាណោ វិសដ្ឋោ កច្ចតិ វិសដ្ឋោ
 តិដ្ឋតិ វិសដ្ឋោ និសីទតិ វិសដ្ឋោ សេយ្យំ កហ្មតិ
 តំ កិស្ស ហោតុ អនាទាថកតោ ភិក្ខុវេ លុទ្ធស្ស

ឱបម្មវត្ត បាសរាសិសូត្រ ឧបមាដោយម្រឹគ ៣ ពួក

ជាអ្នកមិនត្រូវមានចិត្តបាប ធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបានឡើយ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាម្រឹគ ដែលនៅក្នុងព្រៃ មិនជាប់ (អន្ទាក់) តែ
ដេកសង្កត់លើគំនរអន្ទាក់ ម្រឹគនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបយ៉ាងនេះថា
ជាសត្វមិនដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់នូវសេចក្តីវិនាស ជាសត្វមិន
ត្រូវព្រានធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ទុកជាព្រានដើរមកដល់ ម្រឹគ
នោះនឹងស្កុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាខ្លួនបាន សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាង
ណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យ ដូចពួកសមណព្រាហ្មណ៍
ណាមួយ ជាអ្នកមានចិត្តមិនជោក មិនជ្រប់ មិនលង់ស៊ប់ ជាអ្នកឃើញ
ទោស មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ខ្លួនចេញ តែនៅបរិភោគកាមគុណ
ទាំង ៥ នេះនៅឡើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប
យ៉ាងនេះថា ជាអ្នកមិនដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់នូវសេចក្តីវិនាស
ជាអ្នកមិនត្រូវមានចិត្តបាប ធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបានឡើយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្រឹគដែលនៅក្នុងព្រៃ ត្រាច់រង្កាត់ទៅក្នុងព្រៃតូច
ព្រៃធំ តែងដើរទៅឥតរង្កើស ឈរក៏ឥតរង្កើស អង្គុយក៏ឥតរង្កើស
សម្រេចការដេកក៏ឥតរង្កើស ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ព្រោះម្រឹគនោះមិនបានប្រទះភ្នែកព្រាន សេចក្តីនេះមានឧបមា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុស-
 លេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតសុខំ បបមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អន្ធមកាសិ មារំ អបទំ វេទិត្វា មារចក្កំ អទស្សនំ
 តតោ ចាបិមតោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិតក្កុវិ-
 ចារានំ រូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯ-
 កោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាទិទំ បីតិសុខំ ទុតិយំ
 ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុត្តំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ធមកាសិ មារំ
 អបទំ វេទិត្វា មារចក្កំ អទស្សនំ តតោ ចាបិមតោ ។
 បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សម-
 តិក្កមា បដិយសញ្ញានំ អដ្ឋង្គមា ធានត្តសញ្ញានំ អមន-
 សិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ញាយតនំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈានដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ
 មានបីតសុខៈដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ
 តថាគតហៅថា បានធ្វើមារឲ្យខ្ចាក់ បំបិទភ្នែកមារមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង
 ទៅកាន់ទីដែលមារមានចិត្តបាបមើលមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈវិចារៈរួចហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ទុតិយ-
 ជ្ឈាន ជាទីផ្លូវផងក្នុងសន្តាន មានការៈនៃចិត្តដ៏ប្រសើរ ឥតមានវិតក្កៈ
 និងវិចារៈឡើយ មានតែបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិ... ចូលកាន់តតិ-
 យជ្ឈាន... ចតុត្ថជ្ឈាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បាន
 ធ្វើមារឲ្យខ្ចាក់ បំបិទភ្នែកមារមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង ទៅកាន់ទីដែល
 មារមានចិត្តបាបមើលមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុព្រោះកន្លង នូវពួករូបសញ្ញា ព្រោះវិនាសទៅនៃពួកបដិយសញ្ញា
 ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពួកនានត្ថសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូល
 កាន់អាកាសានញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អាកាស មិនមានទី
 បំផុតដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បានធ្វើ

ឱបម្មវគ្គស្ស បាសរាសិសុត្ត ចតុអប្បជ្ឈានំ

អន្ទមកាសិ មារំ អបទំ វេទិត្វា មារចក្កំ អទស្សនំ កតោ
 ចាបិមតោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ
 អាគាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ
 វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ បេ ។ បុន
 ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សម-
 តិក្កម្ម នត្តិ កិញ្ចិតិ អាភិញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរតិ ។ បេ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ
 អាភិញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញាណសញ្ញាយ-
 តនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ បេ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ សព្វសោ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម
 សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ បញ្ញាយ-
 បស្ស^(១) ទិស្វា អាសវា បរិក្ខិណា ហោន្តិ អយំ

១ ឱ. ម. បញ្ញាយចស្ស ។

ឱបម្មវគ្គ បាសរាសិសូត្រ អារុប្បជ្ឈាន ៤

មារឲ្យខ្ញុំក៏ បំបិទភ្នែកមារមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង ទៅកាន់ទីដែលមារ
 មានចិត្តបាបមើលមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ
 កន្លងបង់នូវអាកាសានញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួងហើយ ចូល
 កាន់វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត
 ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុកន្លងបង់ នូវវិញ្ញាណ-
 ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួច មិនមាន ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុកន្លងបង់នូវអាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ដោយ
 ប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ បេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុកន្លងបង់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយត-
 នជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធិ ។
 អាសវៈទាំងឡាយ របស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះឃើញច្បាស់
 (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយវិបស្សនាបញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

រុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ធមកាសិ មារំ អបទំ វេទិត្វា
 មារចក្កំ អទស្សនំ កតោ ចាបិមតោ ។ តិល្លោកា
 លោកេ វិសត្តិកំ សោ វិសដ្ឋោ កច្ចតិ វិសដ្ឋោ
 តិដ្ឋតិ វិសដ្ឋោ និសីទតិ វិសដ្ឋោ សេយ្យំ កហ្មេតិ
 តំ កិស្ស ហេតុ អនាចាចកតោ ភិក្ខុវេ ចាបិម-
 តោតិ ។ ឥទមវោច ភកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ
 ភកវតោ កាសិតំ អភិន្ន្និត្តិ ។

បាសរាសិសុត្តំ ឆដ្ឋំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

តថាគតហៅថា បានធ្វើមារឲ្យខ្ចាក់ បំបិទភ្នែកមារមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង
 ទៅកាន់ទីដែលមារមានចិត្តបាប មើលមិនឃើញ ។ ភិក្ខុនោះឆ្ងល់នូវតណ្ហា
 ដែលមានអារម្មណ៍ផ្សាយទៅ ក្នុងលោកនេះបានហើយ ជាអ្នកដើរទៅ
 ឥតរង្វៀស ឈរក៏ឥតរង្វៀស អង្គុយក៏ឥតរង្វៀស សម្រេចនូវការដេកក៏
 ឥតរង្វៀស ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះថា)
 ភិក្ខុនោះមិនបានមកកាន់រង្វង់ចក្ខុ របស់មារមានចិត្តបាបទៀតឡើយ ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ
 ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ បាសរាសិសូត្រទី ៦ ។

សត្តមំ ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តំ

[៦៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
 សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
 តេន ខោ បន សមយេន ជាណុស្សោណិ ព្រាហ្មណោ
 សព្វសេតេន វឡុវាភិវេន^(១) សារត្តិយា និយ្យតិ
 ទិវាទិវស្ស ។ អន្ធសា ខោ ជាណុស្សោណិ ព្រាហ្មណោ
 បិលោតិកំ បរិព្វាជកំ ទូរតោ វ អាកច្ឆន្តំ ទិស្វាន
 បិលោតិកំ បរិព្វាជកំ ឯតទវោច ហន្ធកុតោ នុ
 កវំ វច្ឆាយនោ អាកច្ឆតិ ទិវាទិវស្សតិ ។ ឥតោ ហិ
 ខោ អហំ កោ អាកច្ឆាមិ សមណស្ស កោតមស្ស
 សន្តិកាតិ ។ កី កវំ^(២) កោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្តិយំ
 បណ្ឌិតោ មញ្ញតីតិ ។ កោ ចាហំ កោ^(៣) សមណស្ស
 កោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្តិយំ ជានិស្សាមិ សោបិ
 ទូនស្ស តាទិសោ វ យោ សមណស្ស កោតមស្ស
 បញ្ញាវេយ្យត្តិយំ ជានេយ្យតិ ។ ឧទ្ធកាយ ខលុ កវំ
 វច្ឆាយនោ សមណំ កោតមំ បសំសាយ បសំសតីតិ ។

១ ឱ. វឡុវាភិវេន ។ ២ ឱ. តំ កី មញ្ញត្តិ កវំ វច្ឆាយនោ ។ ៣ ឱ. កោ ចាហំ
 កោ កោ ច ។

ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ទី ៧

[៦៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តព្រះជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ឈ្មោះ ជាណុស្សោណិ ទីមរថដោយសេះសសុទ្ធ បរចេញអំពីក្រុងសាវត្ថី ទាំងកំពុងថ្ងៃត្រង់ ។ ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ បានឃើញបិណ្ឌិកបរិញ្ញាជក (បរិញ្ញាជកអ្នកស្លៀកសំពត់ចាស់) កំពុងដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញជាក់ហើយ ទើបសួរបិណ្ឌិកបរិញ្ញាជកដូច្នោះថា លោកវច្ឆាយនៈដ៏ចម្រើន មកអំពីទីណា ទាំងកំពុងថ្ងៃត្រង់នេះ ។ បិណ្ឌិកបរិញ្ញាជកឆ្លើយថា ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន អាត្មា មកអំពីសម្នាក់ព្រះសមណគោតមនេះ ទេតើ ។ លោកដ៏ចម្រើន ដឹងថា ព្រះសមណគោតម មានប្រាជ្ញានិងសេចក្តីវាងវៃ ល្មមឲ្យហៅថា ជាបណ្ឌិតបានឬទេ ។ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន អាត្មាឯណានឹងដឹងនូវបញ្ញានិងសេចក្តីវាងវៃ របស់ព្រះសមណគោតមបាន បើបុគ្គលណាដឹងនូវបញ្ញានិងសេចក្តីវាងវៃ របស់ព្រះសមណគោតមបានហើយ បុគ្គលនោះឯងនឹងប្រាកដដូចជាព្រះសមណគោតមនោះដែរ ។ ម្តេចក៏វច្ឆាយនៈដ៏ចម្រើន ពោលសរសើរព្រះសមណគោតម ដោយពាក្យសរសើរដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដល់ម៉្លោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

កោ ចាហំ កោ សមណំ កោតមំ បសំសិស្សាមិ
 បសដ្ឋប្បសន្នោ វ សោ ភវំ កោតមោ សេន្នោ
 ទេវមនុស្សានន្តិ ។ កំ បន ភវំ វច្ឆាយនោ អត្តវសំ
 បស្សមាណោ សមណោ កោតមេ ឯវំ អភិប្បសន្នោ
 ហោតីតិ^(១) ។

[៦៨] កោ ចាហំ កោ សមណោ កោតមេ ឯវំ
 អភិប្បសន្នោម្ហិ^(២) សេយ្យថាមិ កោ កុសលោ ឆាត-
 វនិកោ ឆាតវនំ បរិសេយ្យ សោ បស្សេយ្យ ឆាតវនេ
 មហាន្តំ ហត្ថិបទំ ធីយតោ ច អាយតំ តិរិយញ្ច
 វិត្តតំ ។ សោ និដ្ឋំ កច្ឆេយ្យ មហា វត កោ
 ឆាកោតិ ឯវមេវ ខោ អហំ^(៣) យតោ អន្ទសំ
 សមណោ កោតមេ ចត្តារិ បទានិ អថាហំ និដ្ឋមកមំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ភកកា ស្វាភ្នាតោ ភកកតា ធម្មោ

១ ឱ. អភិប្បសន្នោតិ ។ ២ ឱ. ម. កោ ចាហំ កោ សមណោ កោតមេ ឯវំ អភិប្ប-
 សន្នោម្ហិតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម. អហំ កោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន អាត្មាខានសរសើរព្រះសមណគោតម ដូចម្តេចបាន
 (ដ្បិត) ព្រះសមណគោតមដ៏ចម្រើននោះ ប្រសើរជាងអ្នកដែលប្រសើរ
 គឺប្រសើរជាងទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ លោកវច្ឆាយនៈដ៏ចម្រើន
 ឃើញនូវអានិសង្ស នៃប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះ
 សមណគោតមយ៉ាងនេះ ។

[៦៨] បិណ្ឌិតិកបរិព្វាជកឆ្លើយថា ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន អាត្មាខាន
 ជ្រះថ្លាយ៉ាងនេះ ក្នុងព្រះសមណគោតម ដូចម្តេចបាន ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន
 ដូចជាព្រានដំរីដ៏ឈ្ងាស ចូលទៅកាន់ព្រៃដំរី ព្រានដំរីនោះ បានឃើញ
 ស្នាមជើងដំរីដ៏ធំ ក្នុងព្រៃដំរី ខាងបណ្តោយក៏វែង ខាងទទឹងក៏ធំ ។
 ព្រានដំរីនោះ ចូលចិត្តដូច្នោះថា ឱហ្ន៎ ដំរីធំមែន សេចក្តីនេះយ៉ាងណា
 ឯអាត្មាបានឃើញស្នាមព្រះបាទ គឺញាណទាំង ៤ ប្រការ របស់ព្រះ
 សមណគោតមក្នុងវេលាណាហើយ អាត្មាក៏ចូលចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ
 ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធពិត ព្រះធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សម្តែងប្រពៃ

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ ចត្តារិ បទានិ

សុប្បដិបន្នោ ភកវតោ សាវកសង្ឃោតិ^(១) ។ កត-
 មាណិ ចត្តារិ ។ ឥណហំ កោ បស្សាមិ ឯកច្ចេ
 ខត្តិយបណ្ឌិតេ និបុណោ កតបរហ្សវាទេ វាលវេទិរូបេ
 តេ^(២) ភិទ្ធព្ពា មញ្ញោ ចរន្តិ បញ្ញាកតេន ទិដ្ឋិតតានិ
 តេ សុណាន្តិ សមណោ ខលុ កោ កោតមោ
 អមុកំ នាម កាមំ វា និកមំ វា ឱសវិស្សតីតិ ។
 តេ បញ្ញំ អភិសង្កេតន្តិ ឥមំ មយំ បញ្ញំ សមណំ
 កោតមំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិស្សាម ឯវព្វោ^(៣) នោ
 បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករិស្សតិ ឯវមស្ស មយំ វាទំ
 អាហេបេស្សាម ឯវព្វេមិ នោ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករិស្សតិ
 ឯវម្បិស្ស មយំ វាទំ អាហេបេស្សាមាតិ ។ តេ សុណាន្តិ
 សមណោ ខលុ កោ កោតមោ អមុកំ នាម កាមំ
 វា និកមំ វា ឱសដោតិ^(៤) តេ យេន សមណោ
 កោតមោ តេនុបសង្កមន្តិ ។ តេ សមណោ កោតមោ

១ កត្តិចិ បោត្តកេ សុប្បដិបន្នោ សង្ឃោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. វោ ។ ៣ កត្តិចិ បោត្តកេ ឯវំ ចេតិ ទិស្សតិ ។ ៤ កត្តិចិ បោត្តកេ ឱសវិគោតីតិ ។

ឱបម្មវគ្គ ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ស្នាមព្រះបាទទាំង ៤

ហើយ ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ស្នាមព្រះបាទ គឺញាណ ទាំង ៤ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន អាត្មាបានឃើញខត្តិយបណ្ឌិតពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានបញ្ញាល្អិត ញាំញីនូវវាទៈរបស់បុគ្គលដទៃបាន ប្រាកដដូចជាខ្មាន់ធូបាញ់នូវសរសៃសក់ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ហាក់ដូចជាត្រាច់ទៅទម្ងាយនូវទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយប្រាជ្ញា (របស់ខ្លួន) ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ឮដំណឹងដូច្នោះថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកដល់ស្រុកឬនិគមឯណោះ ។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ចង់ប្រស្នាដោយគិតថា ពួកយើង នឹងចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតម ហើយក្រាបបង្គំទូលសួររូបស្នាមនេះ បើយើងក្រាបបង្គំទូលប្រស្នាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអង្គមុខជានឹងព្យាករយ៉ាងនេះ ពួកយើងនឹងលើកទោសព្រះសមណគោតមនោះ យ៉ាងនេះ បើយើងបានក្រាបបង្គំទូលសួររូបស្នាមយ៉ាងនេះ ហើយ ព្រះអង្គមុខជានឹងព្យាករយ៉ាងនេះ ពួកយើងនឹងលើកទោសព្រះសមណគោតមនោះ យ៉ាងនេះវិញ ។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ឮដំណឹងដូច្នោះថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកដល់ស្រុកឬនិគមឯណោះ ។ ទើបខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតម ។ ព្រះសមណគោតម ទ្រង់ញាំញីខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទមេតិ សមុត្តេ-
 ជេតិ សម្បហំសេតិ តេ សមណោន កោតមេន
 ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតា សមាទមិតា សមុត្តេ-
 ជិតា សម្បហំសិតា ន ចេវ សមណំ កោតមំ
 បញ្ចំ បុច្ឆន្តិ កុតស្ស^(១) វាទំ អាហេស្សន្តិ អញ្ញនត្ថំ^(២)
 សមណស្សេវ កោតមស្ស សាវកា សម្បជ្ជន្តិ ។
 យទាហំ កោ សមណោ កោតមេ ឥមំ បឋមំ បទំ
 អន្ទសំ អថាហំ និដ្ឋមកមំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ភកវា
 ស្វាភ្នាតោ ភកវតា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភកវតោ
 សាវកសង្ឃោតិ ។ បុន ចបរាហំ កោ បស្សាមិ
 ឥនេកេច្ចេ ព្រាហ្មណបណ្ឌិតេ ។ មេ ។ កហាបតិ-
 បណ្ឌិតេ ។ មេ ។ សមណបណ្ឌិតេ និបុណោ
 កតបរប្បវាទេ វាលវេទិរូមេ តេ ភិន្ទន្តា មញ្ញោ ចរន្តិ

១ ម. កុតោស្ស ។ ២ ឱ. ម. អញ្ញទត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ឲ្យយល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ពួកខត្តិយ-
 បណ្ឌិតនោះ ដែលព្រះសមណគោតមទ្រង់ឲ្យយល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យក្លា-
 ហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏មិនអាចទូលសួរប្រស្នានឹងព្រះ
 សមណគោតមបានឡើយ នឹងលើកទោសព្រះសមណគោតមដូចម្តេចបាន
 តាមពិតនឹងសម្រេចទៅជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតមវិញ ។ ម្នាល
 អ្នកដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលដែលខ្ញុំបានឃើញនូវស្នាមព្រះបាទទី ១ នេះ របស់
 ព្រះសមណគោតមហើយ ខ្ញុំក៏ចូលចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មា-
 សម្ពុទ្ធពិត ព្រះធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ
 ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។ ម្នាល
 អ្នកដ៏ចម្រើន មួយទៀត ខ្ញុំបានឃើញព្រាហ្មណបណ្ឌិតពួកខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ។ បេ ។ គហបតិបណ្ឌិត ។ បេ ។ សមណបណ្ឌិតដែលមានបញ្ញា
 ល្អិត ញាំញីនូវវាទៈនៃបុគ្គលដទៃបាន ប្រាកដដូចជាខ្នាន់ធ្នូបាញ់នូវសរ-
 សៃសក់ សមណបណ្ឌិតទាំងអម្បាលនោះ ហាក់ដូចជាត្រាប់ទៅទម្ងាយ

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ ចត្តារិ បទានិ

បញ្ញាកតេន ទិដ្ឋិតតានិ តេ សុណានិ សមណោ
 ខលុ កោ កោតមោ អមុកំ ឆាម កាមំ វា និកមំ
 វា ឱសវិស្សតីតិ ។ តេ បញ្ញំ អភិសង្ខារោនិ ឥមំ
 មយំ បញ្ញំ សមណំ កោតមំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិ-
 ស្សាម វាវេ ឆោ បុដ្ឋោ វរំ ព្យាករិស្សតិ វាវស្ស
 មយំ វាទំ អាហេស្សាម វាវេ ឆោ បុដ្ឋោ វរំ
 ព្យាករិស្សតិ វាវស្ស មយំ វាទំ អាហេស្សាមាតិ ។
 តេ សុណានិ សមណោ ខលុ កោ កោតមោ អមុកំ
 ឆាម កាមំ វា និកមំ វា ឱសដោតិ តេ យេន
 សមណោ កោតមោ តេនុបសង្កមិត្តិ ។ តេ សមណោ
 កោតមោ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ
 សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ តេ សមណោន កោត-
 មេន ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតា សមាទ-
 បិតា សមុត្តេជិតា សម្បហំសិតា ន ចេវ សមណំ
 កោតមំ បញ្ញំ បុច្ឆន្តិ កុតស្ស វាទំ អាហេស្សន្តិ

ឱបម្មវគ្គ ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ស្នាមព្រះបាទទាំង ៤

នូវទិដ្ឋិ (បុគ្គលដទៃ) ដោយបញ្ញា សមណបណ្ឌិត ទាំងអម្បាលនោះ បានឮដំណឹងដូច្នោះថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកដល់ ស្រុក ឬនិគមឯណោះ ។ សមណបណ្ឌិតទាំងអម្បាលនោះ ចង់ប្រស្នា ដោយគិតថា ពួកយើងនឹងចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតម ហើយទូល សួរប្រស្នានេះ បើយើងសួរប្រស្នាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអង្គមុខជានឹង ព្យាករយ៉ាងនេះ ពួកយើងនឹងលើកទោសព្រះសមណគោតមនោះយ៉ាង នេះ បើយើងទូលសួរប្រស្នាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអង្គមុខជានឹងព្យាករ យ៉ាងនេះ ពួកយើងនឹងលើកទោសព្រះសមណគោតម យ៉ាងនេះ ។

សមណបណ្ឌិតទាំងអម្បាលនោះ បានឮដំណឹងដូច្នោះថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកដល់ស្រុកឬនិគមឯណោះ សមណបណ្ឌិត ទាំងនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតម ។ ព្រះសមណគោតម ទ្រង់ញ៉ាំងសមណបណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ឃើញ ឲ្យកាន់យក ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ពួកសមណបណ្ឌិតនោះ ដែលព្រះ សមណគោតម ទ្រង់ឲ្យយល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយ ដោយ ធម្មិកថាហើយ ក៏មិនអាច នឹងទូលសួរប្រស្នា នឹងព្រះសមណគោតម បានឡើយ នឹងលើកទោសព្រះសមណគោតមដូចម្តេចបាន ទើបនាំគ្នា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អញ្ញនត្ថំ សមណំយេវ កោតមំ ឱកាសំ យាចន្តិ អតា-
 រស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយ ។ តេ សមណោ កោតមោ
 បព្វាជេតិ តេ តត្ថ បព្វជិតា សមាណា^(១) រូបកដ្ឋា
 អប្បមត្តា អាតាបិដោ បហិតត្តា វិហារន្តា នចិរស្សេវ
 យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អតារស្មា អន-
 ការិយំ បព្វជន្តិ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារន្តិ ។ តេ ឯវមាហំសុ មនំ វត កោ
 អនស្សាម មនំ វត កោ អនស្សាម មយញ្ញិ បុព្វ
 អស្សមណា វ សមាណា សមណាម្ហាតិ បដិជាទិម្ហ
 អព្រហ្មណា វ សមាណា ព្រហ្មណាម្ហាតិ បដិជាទិម្ហ
 អនវហន្តា វ^(២) សមាណា អវហន្តម្ហាតិ បដិជាទិម្ហ

១ ឱ. បព្វជិតា ឯកេ ។ ២ ឱ. ម. អនវហន្តោ វ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

សូមឱកាសចំពោះព្រះសមណគោតម ដើម្បីនឹងចេញអំពីផ្ទះចូលទៅកាន់
ផ្នួសវិញដោយពិត ។ ព្រះសមណគោតមទ្រង់បំបួសសមណបណ្ឌិត
ទាំងនោះ សមណបណ្ឌិតទាំងនោះ លុះបួសក្នុងសម្មាក្រុមព្រះសមណ-
គោតមនោះហើយ ក៏ចេញចាកពួកគណៈ មិនមានសេចក្តីធ្វេសប្រហែល
មានសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ
ក្នុងកម្មដ្ឋាន កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស
ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បាន
ត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរធម៌នោះ មានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយប្រាជ្ញា
ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ សម្រេចសម្រាន្ត ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។
សមណបណ្ឌិតទាំងនោះ និយាយសរសើរយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ពួកយើង
មិនបានវិនាសចាកប្រយោជន៍តិចតួចឡើយ ឱហ្ន៎ ពួកយើងមិនបានវិនាស
ចាកប្រយោជន៍តិចតួចឡើយ ដ្បិតក្នុងកាលមុន ពួកយើងមិនមែនជា
សមណៈ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ ប្តេជ្ញាខ្លួន
ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនមែនជាព្រះអរហន្ត ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រះអរហន្ត

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ ជាណុស្សោណិឧទានំ

ឥទានិ ខោម្ហា^(១) សមណា ឥទានិ ខោម្ហា ព្រាហ្ម-
 ណា ឥទានិ ខោម្ហា អរហន្តោតិ ។ យទាហំ
 កោ សមណោ កោតមេ ឥមំ ចតុត្ថំ បទំ អទ្ធសំ
 អថាហំ និដ្ឋមកមំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ភក្កវា ស្វាគ្ហាតោ
 ភក្កវតោ ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភក្កវតោ សាវក-
 សង្ឃោតិ ។ យតោ ខោ អហំ កោ សមណោ
 កោតមេ ឥទានិ ចត្តារិ បទានិ អទ្ធសំ អថាហំ
 និដ្ឋមកមំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ភក្កវា ស្វាគ្ហាតោ ភក្កវតោ
 ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភក្កវតោ សាវកសង្ឃោតិ ។

[៦៩] ឃី វុត្តេ ជាណុស្សោណិ ព្រាហ្មណោ
 សព្វសេតា វឡារាភិរថា^(២) ឌីរោហិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរា-
 សង្កំ កិរិត្វា យេន ភក្កវា តេនញ្ចលិម្បណាមេត្វា
 តិក្ខុត្ថំ ឧទានំ ឧទានេសិ នមោ តស្ស ភក្កវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស នមោ តស្ស ភក្កវតោ

១ ឱ. ខោម្ហ ។ ២ ឱ. វឡារាភិរថា ។

ឱបម្បវត្ត ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ឧទានវាចារបស់ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍

ឥឡូវនេះ ពួកយើងបានជាសមណៈហើយ ឥឡូវនេះ ពួកយើងបានជា
 ព្រាហ្មណ៍ហើយ ឥឡូវនេះ ពួកយើងបានជាអរហន្តហើយ ។ ម្នាល
 អ្នកដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលដែលអាត្មា បានឃើញនូវស្នាមព្រះបាទជាគម្រប់
 ៤ នេះ របស់ព្រះសមណគោតមហើយ អាត្មាក៏ចូលចិត្តថា ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃសាវ័ក នៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រ-
 តិបត្តិប្រពៃហើយ ។ ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលដែលអាត្មាបានឃើញ
 នូវស្នាមព្រះបាទទាំង ៤ ប្រការនេះ របស់ព្រះសមណគោតមហើយ អាត្មា
 ក៏ចូលចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌គឺព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃសាវ័ក នៃព្រះ
 មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។

[៦៧] កាលបិលោតិកបរិព្វាជក ពោលយ៉ាងនេះហើយ ជាណុ-
 ស្សោណិព្រាហ្មណ៍ ក៏ចុះអំពីរថដែលទឹមដោយសេះសសុទ្ធ ធ្វើសំពត់ចៀង
 ស្មាម្ខាង ប្រណាម្យអញ្ជាលីឆ្ពោះទៅ ត្រង់ទីដែលព្រះមានព្រះភាគគង់នៅ
 បន្ទីឧទានវាចា អស់វារៈ ៣ ដងថា សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះ
 ភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស នមោ តស្ស ភកវតោ អរ-
 ហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អប្បេវ ឆាម កណាចិ ករហចិ
 តេន សមណោន កោតមេន សទ្ធិី សមាគច្ឆេយ្យាម
 អប្បេវ ឆាម សិយា កោចិទេវ កថាសល្លាទោតិ ។
 អថខោ ជាណុស្សោណិ ព្រាហ្មណោ យេន ភកវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវតា សទ្ធិី សម្មោទិ
 សម្មោទនីយំ កចំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ ជាណុស្សោណិ
 ព្រាហ្មណោ យាវតកោ អហោសិ បិលោតិកេន
 បរិព្វាជកេន សទ្ធិី កថាសល្លាទោ តំ សព្វំ ភកវ-
 តោ អាហេចេសិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភកវា ជាណុស្សោណិ
 ព្រាហ្មណំ ឯតទរោច ន ខោ ព្រាហ្មណា ឯត្តាវតា
 ហត្ថិបទោបមោ វិត្តារេន បរិបូរោ ហោតិ អបិច ព្រាហ្ម-
 ណា យថា ហត្ថិបទោបមោ វិត្តារេន បរិបូរោ ហោតិ
 តំ សុណាហិ សាធុកំ មនសិករោហិ កាសិស្សា-
 មីតិ ។ ឯវំ កោតិ ខោ ជាណុស្សោណិ ព្រាហ្មណោ
 ភកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះ
 មានព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ធ្វើម្តេច យើងគប្បីទៅ
 ចូលព្រះសមណគោតមបានម្តងហ្ន៎ ធ្វើម្តេច យើងគប្បីបាននិយាយឆ្លើយ
 ឆ្លងតិចតួចហ្ន៎ ។ លំដាប់នោះ ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ ក៏ចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់
 សំណេះសំណាល មួយអន្លើដោយព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
 ដែលគួររីករាយនិងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះ
 ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំ
 ទូលព្រះមានព្រះភាគ តាមពាក្យដែលខ្លួននិយាយឆ្លើយឆ្លង ជាមួយនឹង
 បិណ្ឌិតិកបរិច្ឆាជកនោះ ដរាបដល់ចប់សព្វគ្រប់ ។ កាលជាណុស្សោណិ-
 ព្រាហ្មណ៍ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ដូច្នោះ នឹងជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម៌ដែលឧបមា
 ដូចស្នាមជើងដំរី មិនទាន់បរិបូណ៌ ដោយពិស្តារត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ ឯធម៌ដែលមានឧបមាដូចស្នាមជើងដំរី បរិបូណ៌ដោយពិស្តារ
 យ៉ាងណាមិញ អ្នកចូរស្តាប់នូវសេចក្តីឧបមានោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយ
 ប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ ទទួលព្រះពុទ្ធ-
 ដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ ចតុហត្ថិបទោបមា

[៧០] ភកវា ឯតទរោច សេយ្យថាបិ ព្រាហ្មណ
 ឆាតវនិកោ ឆាតវនំ បរិសេយ្យ សោ បស្សេយ្យ ឆាត-
 វនេ មហាន្តំ ហត្ថិបទំ ដីយតោ ច អាយតំ តិរិយញ្ច
 វិត្តតំ យោ ហោតិ កុសលោ ឆាតវនិកោ នេវ តាវ
 និដ្ឋំ កច្ឆតិ មហា វត កោ ឆាកោតិ ។ តំ កិស្ស
 ហេតុ ។ សន្តិ ហិ ព្រាហ្មណ ឆាតវនេ វាមនិកា នាម
 ហត្ថិនិយោ មហាបទា តាសម្បតំ បទំ អស្សាតិ ។
 សោ តមនុកច្ឆតិ តមនុកច្ឆន្តោ បស្សតិ ឆាតវនេ
 មហាន្តំ ហត្ថិបទំ ដីយតោ ច អាយតំ តិរិយញ្ច
 វិត្តតំ ឧច្ចា ច និសេវិតំ យោ ហោតិ កុសលោ
 ឆាតវនិកោ នេវ តាវ និដ្ឋំ កច្ឆតិ មហា វត កោ
 ឆាកោតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ សន្តិ ហិ ព្រាហ្មណ
 ឆាតវនេ ឧច្ចាកឡារិកា នាម^(១) ហត្ថិនិយោ មហា-
 បទា តាសម្បតំ បទំ អស្សាតិ ។ សោ តមនុកច្ឆតិ

១ ឱ. ម. ឧច្ចាកឡារិកា នាម ។

ឱបម្មវត្ត ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ឧបមាដោយស្នាមជើងដំរីទាំង ៤

[៧០] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ដូចជាព្រានដំរីចូលទៅកាន់ព្រៃដំរី ព្រានដំរីនោះ បានឃើញស្នាមជើងដំរី ដ៏ធំ ក្នុងព្រៃដំរី វែងដោយបណ្តោយផង ធំដោយទទឹងផង ព្រានដំរី ដែលឈ្នួស ក៏មិនទាន់ចូលចិត្តថា ឱហ្ន៎ ដំរីធំមែន ដូច្នោះនៅឡើយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះថា ក្នុងព្រៃដំរី រមែងមានមេដំរី ទាំងឡាយមានខ្លួនខ្លី តែមានស្នាមជើងធំ ស្នាមជើងនេះ ជាស្នាមជើង មេដំរីទាំងនោះ ។ ព្រានដំរីនោះ ក៏ទៅតាមស្នាមជើងនោះ លុះទៅតាម ស្នាមជើងនោះហើយ ក៏ឃើញស្នាមជើងដំរីធំ ក្នុងព្រៃដំរី វែងដោយ បណ្តោយផង ធំដោយទទឹងផង មានទីត្រជុសដ៏ខ្ពស់ផង ព្រានដំរី ដែលឈ្នួសមិនទាន់ចូលចិត្តថា ឱហ្ន៎ ដំរីធំណាស់ ដូច្នោះនៅឡើយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះថា ក្នុងព្រៃដំរី រមែងមានមេដំរី ទាំងឡាយឈ្មោះឧច្ចាកឡារិកា^(១) មានស្នាមជើងធំ ស្នាមជើងនេះជាស្នាម ជើង នៃមេដំរីទាំងនោះ ។ ព្រានដំរីនោះ ក៏ដើរទៅតាមស្នាមជើងនោះ

១ ពាក្យថា ឧច្ចាកឡារិកា នេះជាឈ្មោះនៃមេដំរី ដែលមានជើងខ្ពស់ដូចជាឈើច្រត់ ទាំង មានធ្មេញរង្វើល ព្រោះមេដំរីនោះមានធ្មេញមួយខ្ពស់ឡើង ធ្មេញមួយទាបចុះ ធ្មេញទាំង ២ នោះ ឃ្លាតចេញពីគ្នា គឺមិនជិតគ្នា ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តមនុកច្ឆន្តោ បស្សតិ ឆាតវនេ មហាន្តំ ហត្ថិបទំ
 ទីយតោ ច អាយតំ តិរិយញ្ច វិត្តតំ ឧច្ចា ច និសេវិតំ
 ឧច្ចា ច ទន្តេហិ អារញ្ញិតានិ យោ ហោតិ កុសលោ
 ឆាតវនិកោ នេវ តាវ និដ្ឋំ កច្ឆតិ មហា វត កោ
 ឆាតោតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ សន្តិ ហិ ព្រាហ្មណ
 ឆាតវនេ ឧច្ចាកលោរុកា^(១) ឆាម ហត្ថិទិយោ មហា-
 បទា តាសម្បតំ បទំ អស្សាតិ ។ សោ តមនុកច្ឆតិ
 តមនុកច្ឆន្តោ បស្សតិ ឆាតវនេ មហាន្តំ ហត្ថិបទំ
 ទីយតោ ច អាយតំ តិរិយញ្ច វិត្តតំ ឧច្ចា ច និសេវិតំ
 ឧច្ចា ច ទន្តេហិ អារញ្ញិតានិ ឧច្ចា ច សាខាកដ្ឋំ
 តញ្ច ឆាកំ បស្សតិ រុក្ខមូលកតំ វា អញ្ចោកាសកតំ
 វា កច្ឆន្តំ វា បិតំ វា^(២) និសិដ្ឋំ វា និបដ្ឋំ វា ។
 សោ និដ្ឋំ កច្ឆតិ អយមេវ^(៣) សោ មហាឆាតោតិ ។
 ឯវមេវ ខោ ព្រាហ្មណ ឥធិ តថាគតោ លោកេ
 ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណាសម្បជ្ជោ

១ កត្តចិ បោត្តកេ ឧច្ចាកវណុកាតិ បារោ ទិស្សតិ ។ ២ ម. តិដ្ឋន្តំ វា ។ ៣ ឱ.
 អយំ វ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

លុះដើរទៅតាមស្នាមជើងនោះហើយ ក៏ឃើញស្នាមជើងដំរីដ៏ធំ ក្នុងព្រៃដំរី វែងដោយបណ្តោយផង ធំដោយទទឹងផង មានទីត្រជុសដ៏ខ្ពស់ផង ទាំង ទីដែលចាក់ដោយភ្នកដ៏ខ្ពស់ផង ព្រានដំរី ដែលឈ្លាសមិនទាន់ចូលចិត្តថា ឱហ្ន៎ ដំរីធំមែនដូច្នោះនៅឡើយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះថា ក្នុងព្រៃដំរី រមែងមានមេដំរីឈ្មោះឧច្ចាកវណ្ណកា^(១) មានស្នាម ជើងដ៏ធំ ស្នាមជើងនេះ ជាស្នាមជើងនៃមេដំរីទាំងនោះ ។ ព្រានដំរីនោះ ដើរទៅតាមស្នាមជើងនោះ លុះដើរទៅតាមស្នាមជើងនោះហើយ ក៏ឃើញ ស្នាមជើងដំរីដ៏ធំក្នុងព្រៃដំរី វែងដោយបណ្តោយផង ធំដោយទទឹងផង មានទីត្រជុសដ៏ខ្ពស់ផង ទាំងស្នាមចាក់ដោយភ្នកទាំងឡាយ ដ៏ខ្ពស់ផង ទាំងមែកឈើដែលដំរីនោះកាប់ហើយក៏ខ្ពស់ផង ហើយឃើញទាំងដំរីនោះ នៅក្បែរគល់ឈើភ្នំ នៅក្នុងទីវាលភ្នំ កំពុងដើរភ្នំ កំពុងឈរភ្នំ កំពុង ទ្រាមចុះភ្នំ កំពុងដេកភ្នំ ។ ទើបព្រានដំរីនោះចូលចិត្តថា ដំរីនេះជា ដំរីធំមែន មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឧបមេយ្យដូចជា ព្រះតថាគតកើតឡើងក្នុងលោកនេះ មាននាមប្រាកដថា ជាបុគ្គលត្រាយ ចាកកិលេស ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃចំពោះខ្លួន បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិង

១ ពាក្យថា ឧច្ចាកវណ្ណកា នេះជាឈ្មោះនៃមេដំរី ដែលមានជើងខ្ពស់ដូចឈើច្រត់ផង មានធ្មេញស្មើទូផង ព្រោះមេដំរីនោះមានធ្មេញក្រពុំ ។ អដ្ឋកថា ។

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ ចតុហត្ថិបទោបមា

សុតតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្តា
 ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា ភក្កវា សោ ឥមំ លោកំ
 សទេវកំ សមារកំ សព្វហ្មកំ សស្សមណាព្រាហ្ម-
 ណី បដំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេ-
 កល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សព្យញ្ជនំ
 កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ តំ
 ធម្មំ សុណាតិ កហបតិ វា កហបតិបុត្តោ វា អញ្ញត-
 រស្មី វា កុលេ បច្ឆា ជាតោ សោ តំ ធម្មំ សុត្វា
 តថាគតេ សទ្ធី បដិលភតិ សោ តេន សទ្ធាបដិ-
 លាកេន សមដ្ឋាកតោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ សម្ពា-
 ដោ យវាសោ រជាបថោ អញ្ចោកាសោ បព្វជ្ជា

ឱបម្មវត្ត ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ឧបមាដោយស្នាមជើងជំរីទាំង ៤

ចរណៈ មានដំណើរល្អទៅកាន់សុន្ទរស្ថាន គឺព្រះនិព្វាន ជ្រាបច្បាស់នូវ
ត្រៃលោក ប្រសើរដោយសីលាទិគុណារកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាអ្នក
ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ជាសាស្ត្រាចារ្យ នៃទេវតានិងមនុស្ស
ទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ លែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត
ព្រះតថាគតនោះ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាចំពោះខ្លួនឯង នូវលោក
នេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោកនិងព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វព្រមទាំង
សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស ហើយ
ប្រកាស ព្រះតថាគតនោះ សម្តែងធម៌មានលម្អបទដើម លម្អបទកណ្តាល
និងលម្អបទចុង បរិបូណ៌ដោយអត្ត និងព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយ-
ធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ពេញលេញ គហបតីក្តី កូនរបស់គហបតីក្តី ឬ
បុគ្គលកើតក្នុងត្រកូលណាមួយ ជាខាងក្រោយក្តី បានស្តាប់នូវធម៌នោះ
លុះបុគ្គលនោះ ស្តាប់នូវធម៌នោះហើយ រមែងបានចំពោះ នូវសទ្ធាក្នុង
ព្រះតថាគត បុគ្គលនោះ ប្រកបដោយការបានចំពោះ នូវសទ្ធានោះហើយ
រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់ថា ការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ជាទីចង្អៀតចង្អល់
(ពេកណាស់) ជាផ្លូវហូរមកនៃធូលីគឺកិលេស បព្វជ្ជាជាឱកាសទំនេរច្រើន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

នយំទំ សុករំ អការំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ
ឯកន្តបរិសុទ្ធិំ សង្កលិទិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យទ្ទុ-
នាហំ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ
អច្ឆានេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។

សោ អបរេន សមយេន អប្បំ វា កោតក្ខន្ធី
បហាយ មហាន្តំ វា កោតក្ខន្ធី បហាយ អប្បំ វា
ញាតិបរិវេទ្តំ បហាយ មហាន្តំ វា ញាតិបរិវេទ្តំ បហាយ
កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អច្ឆា-
នេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វជតិ ។

[៧១] សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ ភិក្ខុនំ
សិក្ខាសាដីវសមាបន្នោ ចាណាតិចាតំ បហាយ ចា-
ណាតិចាតា បជិវិតោ ហោតិ និហិតទណ្ណោ និហិ-
តសត្តោ លដ្ឋិ ទយាបន្នោ សព្វចាណក្ខតហិតានុ-
កម្មី វិហារតិ ។ អទិដ្ឋាទានំ បហាយ អទិដ្ឋាទានា
បជិវិតោ ហោតិ ទិដ្ឋាទាយី ទិដ្ឋាទានិកដ្ឋិ អថេ-
នេន សុចិក្ខុតេន អត្តនា វិហារតិ ។ អព្រហ្មចរិយំ
បហាយ ព្រហ្មចារី ហោតិ អារាចារី វិរតោ មេដុនា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

(ព្រោះជាឱកាស ដើម្បីធ្វើកុសលតាមសប្បាយ) បុគ្គលដែលនៅគ្រប់-
 គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌ដោយចំណែក
 មួយ ឲ្យបរិសុទ្ធដោយចំណែកមួយ ដូចជាសង្ឃី ដែលគេខាត់ហើយ
 នោះបានទេ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញកោរសក់ និងពុកមាត់ពុកចង្កា
 ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ដោយទឹកអម្ពត់ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅ
 កាន់ផ្នួស ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក បុគ្គលនោះ ក៏លះបង់នូវគំនរ
 កោគៈតិចក្តី លះបង់នូវគំនរកោគៈច្រើនក្តី លះបង់នូវញាតិវង្សតិចក្តី លះ
 បង់នូវញាតិវង្សច្រើនក្តី ហើយកោរសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់
 នូវសំពត់ជ្រលក់ដោយទឹកអម្ពត់ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

[៧១] លុះបុគ្គលនោះ បានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏បរិបូណ៌ដោយ
 សិក្ខាព្រមទាំងអាជីវៈនៃភិក្ខុទាំងឡាយ ជាអ្នកលះបង់បាណាតិបាត វៀរ
 ស្រឡះចាកបាណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រា
 ដាក់ចុះហើយ មានសេចក្តីខ្មាសបាប មានសេចក្តីអាណិត មានសេចក្តី
 អនុគ្រោះសព្វសត្វដោយប្រយោជន៍ ។ លះបង់អទិន្នាទាន វៀរស្រឡះ
 ចាកអទិន្នាទាន កាន់យកតែវត្ថុដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាតែវត្ថុដែលគេឲ្យ មាន
 អត្តភាពដ៏ស្អាត មិនមែនជាចោរ ។ លះបង់នូវអព្រហ្មចរិយ គឺធម៌មិនប្រ-
 សើរ ហើយប្រព្រឹត្តតែធម៌ដ៏ប្រសើរ ចៀសវាង វៀរស្រឡះចាកមេចុន

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ សិក្ខាសាដីវសមាបន្នតា

តាមធម្មា ។ មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា បដិវិរតោ
 ហោតិ សច្ចវាទី សច្ចសន្នោ បេតោ បច្ចយិកោ អវិសំ-
 វាទកោ លោកស្ស ។ បិសុណំ វាចំ បហាយ បិសុ-
 ណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ ឥតោ សុត្វា ន
 អមុត្រិ អក្ខាតា ឥមេសំ ភេទាយ អមុត្រិ វា សុត្វា ន
 ឥមេសំ អក្ខាតា អម្មសំ ភេទាយ ឥតិ ភិដ្ឋានំ វា
 សន្នាតា សហិតានំ វា អនុប្បទាតា សមត្តាវមោ
 សមត្តវតោ សមត្តនដ្ឋិ សមត្តករណី វាចំ កាសិតា
 ហោតិ ។ ធរុសំ វាចំ បហាយ ធរុសាយ វាចាយ
 បដិវិរតោ ហោតិ យា សា វាចា នេលា កណ្ណសុខា
 បេមនីយា ហទយដ្ឋមា ទោវី ពហុជនកត្តា ពហុ-
 ជនមនាថា តថារូបី វាចំ កាសិតា ហោតិ ។

ឱបម្មវគ្គ ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ភាពជាអ្នកប្រកបព្រមដោយសិក្ខានិងសាដីរៈ

ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក ។ លះបង់មុសាវាទ រៀរស្រឡះ ចាកមុសាវាទ
 ពោលតែពាក្យពិត តនូវពាក្យពិតដោយពាក្យពិត^(១) ជាអ្នកមានសម្តី
 ទៀងទាត់ មានពាក្យដែលគួរជឿ មិនបានពោលបំភ្លាត់សត្វលោក ។
 លះបង់បិសុណាវាចា រៀរស្រឡះចាកបិសុណាវាចា គឺជាពួកពាក្យអំពី
 សម្នាក់ជននេះ ហើយមិននាំទៅប្រាប់ជនឯណោះ ដើម្បីបំបែកនូវជនទាំង-
 ឡាយនេះ ឬពួកពាក្យក្នុងសម្នាក់ជនឯណោះ ហើយមិននាំមកប្រាប់ដល់
 ពួកជននេះ ដើម្បីបំបែក នូវជនទាំងឡាយឯណោះដូច្នោះ ជាអ្នកផ្សះផ្សា
 នូវជនទាំងឡាយដែលបែកគ្នាហើយ ឬឲ្យកម្លាំងថែមដល់ជនទាំងឡាយ
 ដែលជានឹងគ្នាហើយ មានសេចក្តីព្រមព្រៀងជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុង
 សេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយតែក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា និយាយតែ
 វាចា ដែលជាគ្រឿងធ្វើឲ្យព្រមព្រៀងគ្នា ។ លះបង់ផរុសវាចា រៀរ
 ស្រឡះ ចាកផរុសវាចា វាចាណា ដែលមិនមានទោស នាំមកនូវ
 សេចក្តីសុខដល់ត្រចៀក ជាពាក្យគួរស្រឡាញ់ ជាពាក្យគួរតម្កល់ទុក
 ក្នុងហឫទ័យ ជាសម្តីរបស់អ្នកក្រុង ដែលជាទីត្រេកអរដល់ជនច្រើន ជា
 ទីពេញចិត្តដល់ជនច្រើន ជាអ្នកនិយាយតែវាចាមានសភាពដូច្នោះ ។

១ ដែលថា តនូវពាក្យពិតដោយពាក្យពិតនេះ គឺមិននិយាយពាក្យកុហកក្នុងចន្លោះ ។
 បានសេចក្តីថា ជាអ្នកនិយាយពាក្យពិតមិនដាច់ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សម្មប្បលាបំ បហាយ សម្មប្បលាទា បដិវិរតោ ហោតិ
 កាលវាទី ភូតវាទី អត្តវាទី ធម្មវាទី វិទយវាទី និទា-
 នវតី វាចំ កាសិកា កាលេន សាបទេសំ បរិយន្តរ-
 តី^(១) ។ សោ វីដកាមភូតកាមសមារម្ភា បដិវិរតោ
 ហោតិ ។ ឯកភត្តិកោ ហោតិ រត្នបរតោ វិរតោ វិកា-
 លកោជនា ។ នច្ចតីតវាទិតវិស្វកទស្សនា បដិវិរតោ
 ហោតិ ។ មាលាតន្ធវិលេបនធារណាមណ្ឌានវិភូសនដ្ឋានា
 បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឧទ្ទាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ
 ហោតិ ។ ជាតរូបរជតប្បដិក្កហាលា បដិវិរតោ ហោតិ ។
 អាមកធម្មប្បដិក្កហាលា បដិវិរតោ ហោតិ ។
 អាមកមំសប្បដិក្កហាលា បដិវិរតោ ហោតិ ។

១ ឱ. ម. បរិយន្តរតី អត្តសំហិតន្តិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

លះបង់សម្បជ្ឈលាបៈ វៀរស្រឡះ ចាកសម្បជ្ឈលាបៈ ជាអ្នកពោលនូវ
 ពាក្យតាមកាលគួរ ជាអ្នកពោលនូវពាក្យពិត ជាអ្នកពោលនូវអត្ថ (ពោល
 ពាក្យអាស្រ័យប្រយោជន៍ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននិងបរលោក) ជាអ្នកពោលនូវធម៌
 (ពោលពាក្យអាស្រ័យលោកុត្តរធម៌) ជាអ្នកពោលនូវវិន័យ (ពោល
 ពាក្យអាស្រ័យសំវរវិន័យ និងបហានវិន័យ) ពោលនូវពាក្យគួរតម្កល់ទុក
 ក្នុងហឫទ័យ ជាពាក្យប្រកបដោយសេចក្តីអាង តាមកាល ជាពាក្យមាន
 កំណត់ ។ ភិក្ខុនោះវៀរស្រឡះចាកកិរិយាផ្តិលផ្តាច់នូវពីជគាមនិងភូតតាម ។
 ជាអ្នកបរិភោគនូវភត្តតៃ ១ ពេល វៀរស្រឡះ ចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រី
 វៀរស្រឡះ ចាកការបរិភោគក្នុងកាលខុស ។ វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយា
 រាំច្រៀងប្រគំនិងមើល នូវល្បែងដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។ វៀរ
 ស្រឡះចាកកិរិយាទ្រទ្រង់និងប្រដាប់ តាក់តែង ស្មិតស្មាងរាងកាយ ដោយ
 ផ្កាកម្រងនិងគ្រឿងក្រអូបនិងគ្រឿងលាបផ្សេង ។ វៀរស្រឡះ ចាកទីដេក
 ទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់និងទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ។ វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយា
 ទទួលកាន់យកនូវមាសនិងប្រាក់ ។ វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលកាន់យក
 នូវស្រូវស្រស់ ។ វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលកាន់យកនូវសាច់នៅ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ សិក្ខាសាដីវសមាបន្នតា

ឥត្ថិកុមារិកប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ទាសីទា-
 សប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ អដេឡកប្បដិក្ខ-
 ហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ កុក្កុដសូករយ្យដិក្ខហណា
 បដិវិរតោ ហោតិ ។ ហត្ថិកវាស្សវឡវប្បដិក្ខហណា បដិវិ-
 រតោ ហោតិ ។ ខេត្តវត្ថុប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។
 ទូតេយ្យប្បហិណាគមនានុយោកា បដិវិរតោ ហោតិ ។
 កយវិក្កយា បដិវិរតោ ហោតិ ។ តុលាក្ខដកំស-
 ក្ខដមាណក្ខដា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឧក្កោដនវញ្ច-
 ននិកតិសារិយោកា^(១) បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឆេទន-

១ ឱ. ម. ឧក្កោដនវញ្ចននិកតិសាចិយោកា ។

ឱបម្មវត្ត ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ភាពជាអ្នកប្រកបព្រមដោយសិក្ខានិងសាដីវៈ

វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលស្រ្តី^(១) និងកុមារី ។ វៀរស្រឡះចាក
 កិរិយាទទួល នូវខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស^(២) ។ វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួល
 នូវពពែនិងចៀម ។ វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលនូវមាន់និងជ្រូក ។
 វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួល នូវដំរី គោ សេះ ឈ្មោលនិងញី ។
 វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួល នូវស្រែនិងចម្ការ ។ វៀរស្រឡះចាកកិរិយា
 ប្រកបនូវទូតកម្ម គឺនាំសំបុត្រឬពាក្យបណ្តាំដល់គ្រហស្ថ និងទៅដោយ
 គេបញ្ជូនពីផ្ទះមួយ ទៅផ្ទះមួយ ។ វៀរស្រឡះចាកកិរិយាលក់ទិញផ្លាស់ប្តូរ
 (របស់ផ្សេង ៗ) ។ វៀរស្រឡះចាកអំពើកោងដោយជញ្ជីង បន្ទំដោយភាជន៍
 មាស និងអំពើកោងដោយរង្វាស់រង្វាល់^(៣) ។ វៀរស្រឡះចាកកិរិយា
 ប្រកបនូវអំពើកោងដោយមូលបង្គាប់ បំភាន់ដោយឧបាយ និងបន្ទំដោយ
 របស់បូម^(៤) ។ វៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាកាន់អវយវៈមានដៃនិងជើងជាដើម

១ ស្រ្តីក្នុងទីនេះ សំដៅយកស្រ្តីដែលមានប្តី ស្រ្តីក្មេងជាងនេះហៅថាកុមារី ការទទួលក្តី
 ប៉ះពាល់ក្តី នូវស្រីទាំងនោះមិនគួរទេ ។ ២ ក្រង់ដែលថា វៀរមិនទទួលខ្ញុំស្រី ខ្ញុំប្រុសនោះ គឺ
 ទទួលដោយអំណាច ជាខ្ញុំប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន មិនគួរទេ បើទទួលដោយអំណាចធ្វើកប្បិយ-
 ការកៈ អ្នកចាត់ចែងកាងារក្នុងអាណាម ទើបគួរ ។ អដ្ឋកថា ។ ៣-៤ មើលនយលក្ខណៈ
 ក្នុងព្រហ្មជាលសូត្រ ទីយនិកាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

រេតន្តនវិបរាមាសអាណោបសហសាការា បដិវិរតោ
 ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយបរិហារិកេន
 ចីវរេន កុច្ឆិបរិហារិកេន បិណ្ឌាចារេន យេន យេនេវ^(១)
 បក្កមតិ សមាទាយេវ បក្កមតិ ។ សេយ្យថាបិ
 ធាម បក្កិ សកុណោ យេន យេនេវ ខេតិ សបត្ត-
 ការោវ ខេតិ ឯវមេវ^(២) ភិក្កុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កា-
 យបរិហារិកេន ចីវរេន កុច្ឆិបរិហារិកេន បិណ្ឌាចារេន
 យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាទាយេវ បក្កមតិ ។
 សោ ឥមិធា អរិយេន សីលក្ខន្ធនេន សមដ្ឋាគតោ
 អជ្ឈត្តំ អនវដ្ឋសុខំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ ចក្កុនា
 រូបំ ទិស្វា ន ទិមិត្តក្កាហី ហោតិ ធានុព្យញ្ញា-
 នក្កាហី យត្វាទិករណាមេនំ ចក្កុទ្ធិយំ អសំរុតំ
 វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិបដ្ឋតិ

១ ម. យេន ច ។ ២ ឱ. ឯវមេវ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

សម្លាប់ ចាប់ចង ធ្វើឲ្យវង្វេងផ្លូវ ប្លន់អ្នកស្រុក និងកំហែងយកទ្រព្យ
 គេ^១ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរដែលជាគ្រឿងរក្សានូវកាយ
 ដោយបិណ្ឌាបាតដែលជាគ្រឿងរក្សានូវផ្ទៃ នឹងចៀសចេញទៅក្នុងទិស
 ណា ។ តែងកាន់យក (នូវគ្រឿងបរិក្ខារ) តែប៉ុណ្ណោះ ចៀសចេញទៅ
 (ក្នុងទិសនោះ ។) ។ ដូចជាសត្វស្លាប់ហើយទៅក្នុងទីណា ។ ក៏មានតែទម្ងន់
 ស្លាបរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ហើរទៅ ដូចម្តេចមិញ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយ
 ចីវរដែលជាគ្រឿងរក្សានូវកាយ ដោយបិណ្ឌាបាតដែលជាគ្រឿងរក្សានូវ
 ផ្ទៃ នឹងចៀសចេញទៅទិសណា ។ តែងកាន់យក (នូវគ្រឿងបរិក្ខារ)
 ប៉ុណ្ណោះ ចៀសចេញទៅ ដូច្នោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ
 ដ៏ប្រសើរនេះហើយ ទទួលនូវសេចក្តីសុខដែលមិនមានទោស ក្នុង
 សន្តានចិត្តខ្លួនបាន ។ ភិក្ខុឃើញនូវរូបដោយចក្ខុហើយ មិនកាន់យក
 នូវនិមិត្ត មិនបានកាន់យកនូវអនុព្យញ្ញានៈឡើយ អកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ទាំងឡាយ គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមនូវបុគ្គលដែលមិន
 សង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺចក្ខុណា ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ

១ មើលនយលក្ខណៈ ក្នុងព្រហ្មជាលសូត្រ ទីយនិកាយ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ សិក្ខាសាដីវសមាបន្តតា

រក្ខតិ ចក្កុទ្ធិយំ ចក្កុទ្ធិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។
 សោតេន សន្នំ សុត្វា... យានេន កន្នំ យាយិត្វា...
 ជិហ្គាយ រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោជ្ជពុំ ធុសិ-
 ត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តក្កាហី ហោ-
 តិ នានុព្យញ្ញនក្កាហី យត្វាទិករណាមេនំ មនិទ្ធិយំ
 អសំរុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុ-
 សលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ បដិបជ្ជតិ
 រក្ខតិ មនិទ្ធិយំ មនិទ្ធិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ សោ
 ឥមិនា អរិយេន ឥទ្ធិយសំវរេន សមន្នាគតោ អជ្ឈត្តំ
 អព្យាសេកសុខំ បដិសំវរេនតិ ។ សោ អភិក្កន្តេ
 បដិក្កន្តេ សម្មជានការី ហោតិ អាលោកិតេ វិលោ-
 កិតេ សម្មជានការី ហោតិ សម្មិញ្ជិតេ បសារិតេ
 សម្មជានការី ហោតិ សជ្ឈិបត្តចីវរជារណោ សម្ម-
 ជានការី ហោតិ អសិតេ បីតេ ខាយិតេ សាយិតេ
 សម្មជានការី ហោតិ ឧច្ចារប្បស្សវកម្មេ សម្មជាន-
 ការី ហោតិ កតេ បិតេ និសិន្នេ សុត្តេ ជាតរិតេ
 កាសិតេ តុណ្ណិកាវេ សម្មជានការី ហោតិ ។

ឱបម្មវត្ត ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ភាពជាអ្នកប្រកបព្រមដោយសិក្ខានិងសាដីវៈ

គឺចក្ខុនោះ រក្សានូវឥន្ទ្រិយគឺចក្ខុ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួម ក្នុងឥន្ទ្រិយ
 គឺចក្ខុ ។ ពួសំឡេងដោយត្រចៀក... ជុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួល
 រសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវនូវផ្សព្វដោយកាយ... ដឹងធម្មារម្មណ៍
 ដោយចិត្ត មិនបានកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុញ្ញាតៈឡើយ
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស គប្បីជាប់តាម
 នូវបុគ្គលដែលមិនបានសង្រួម នូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្តណា ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្តនោះ រក្សានូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្ត ដល់នូវសេច-
 ក្តីសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយគឺចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ ប្រកបដោយឥន្ទ្រិយសំរវៈដ៏ប្រ-
 សើរនេះហើយ ទើបទទួលចំពោះ នូវសុខដែលមិនច្រឡំដោយកិលេស
 ក្នុងសន្តានចិត្ត ។ កាលភិក្ខុនោះឈានទៅមុខនិងឈានថយក្រោយ ក៏
 មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលក្រឡេកមើលទៅមុខ និងក្រឡេកមើលទៅទិស
 ផ្សេង ។ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលអង្គុញដៃជើងនិងលាដៃជើង ក៏មាន
 សេចក្តីដឹងខ្លួន កាលទ្រទ្រង់នូវសង្ឃារដ៏បាត្រនិងចីវរ ក៏មានសេចក្តីដឹង
 ខ្លួន កាលបរិភោគ ផឹក ទំពាស៊ី ជញ្ជក់ជញ្ជាប ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន
 កាលបន្ទោបង់នូវឧច្ចារៈនិងបស្សាវៈ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលដើរ ឈរ
 អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់ឡើង និយាយ នៅស្ងៀម ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៧២] សោ ឥមិណា ច អរិយេន សីលត្តន្ទេន
សមដ្ឋាកតោ ឥមិណា ច អរិយេន ឥន្ទ្រិយសំរេន
សមដ្ឋាកតោ ឥមិណា ច អរិយេន សតិសម្មជញ្ញេន
សមដ្ឋាកតោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អារិញ្ញំ រុក្ខមូលំ
បព្វតំ កន្ធវំ តិរិកុហំ សុសានំ រនបត្តំ អញ្ឆោកាសំ
បលាលបុញ្ញំ ។ សោ បច្ឆាកត្តំ បិណ្ឌាចាតប្បដិក្កន្តោ
និសីទតិ បល្ល័ង្កំ អាកុដិត្វា ឧដុំ កាយំ បណិទាយ
បរិមុខំ សតី ឧបដ្ឋបេត្វា ។ សោ អភិជ្ឈំ លោកេ
បហាយ វិកតាកិដ្ឋេន ចេតសា វិហារតិ អភិជ្ឈាយ
ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។ ព្យាចាទបទោសំ បហាយ
អព្យាបន្នចិត្តោ វិហារតិ សព្វប្បាណាក្ខតហិតានុកម្មី
ព្យាចាទបទោសា ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។ ដីនមិទ្ធិ
បហាយ វិកតដីនមិទ្ធា វិហារតិ អាលោកសញ្ញំ
សតោ សម្មជាទោ ដីនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។
ឧទ្ធចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហារតិ អដ្ឋត្តំ
រូបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[៧២] ភិក្ខុនោះ ប្រកបដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកប
ដោយតន្ត្រីយសំរវៈដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយសតិសម្បជញ្ញៈដ៏ប្រ-
សើរនេះផង តែងសេពនូវទីសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ
ជ្រោះភ្នំ រូងភ្នំ ព្រៃសួសាន ព្រៃឆ្ងាយ ទីវាល ទីគំនរចំបើង ។ ភិក្ខុ
នោះត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌាបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏អង្គុយពែនក្នុង
តម្រង់កាយត្រង់ តាំងស្មារតីឲ្យមានមុខឆ្ពោះ (ទៅរកកម្មជ្ជាន) ។ ភិក្ខុ
នោះលះបង់នូវអភិជ្ឈាក្នុងលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជម្រះចិត្តឲ្យ
ស្អាតចាកអភិជ្ឈា ។ លះបង់នូវព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រទូស្ត មានចិត្តមិន
ព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះសព្វសត្វដោយប្រយោជន៍ ជម្រះចិត្តឲ្យ
ស្អាតចាកព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រទូស្ត ។ លះបង់នូវបីនមិទ្ធុៈ (សេចក្តីងង្គុយ
និងងោកងក់) មានចិត្តប្រាសចាកបីនមិទ្ធុៈ មានសេចក្តីសម្គាល់នូវពន្លឺមាន
សតិ និងសម្បជញ្ញៈ ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកបីនមិទ្ធុៈ ។ លះបង់នូវឧទ្ធចូ-
កុក្ខចូៈ (សេចក្តីរាយមាយចិត្តនិងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ) មានចិត្តមិនរាយ
មាយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ព្រង់ខាងក្នុង ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកឧទ្ធចូកុក្ខចូៈ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ ចត្សបជ្ឈានំ

វិចិត្តិច្ឆំ បហាយ តិណ្ណិវិចិត្តិច្ឆោ វិហារតិ អកចំកថី
 កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោដេតិ ។
 [៧៣] សោ ឥមេ បញ្ច ដីវរណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វលីករណោ
 វិច្ឆេវ កាមេហិ វិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ
 សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បបមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ ឥទំ^(១) រុច្ឆតិ ព្រាហ្មណ
 តថាគតបទំ ឥតិបិ តថាគតនិសេវិតំ ឥតិបិ តថា-
 គការញ្ចិតំ ឥតិបិ ។ ន ត្រេវ តាវ អរិយស្សារកោ
 និទ្ទំ កច្ឆតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា ភកវា ស្វាត្តាតោ ភក-
 វតា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភកវតោ សាវកសង្ឃាតិ ។
 បុន ចបរំ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ វិតក្កិវិចារាទំ រូបសមា
 អជ្ឈត្តំ សម្បសាទទំ ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ
 អវិចារំ សមាទិទំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ... ចតុត្តំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។

១ ឱ. ម. ឥទម្បិ ។

ឱបម្មវគ្គ ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ រូបជ្ឈាន ៤

លះបង់នូវវិចិត្រា គឺសេចក្តីជឿងឆ្ងល់ ឆ្ងង់ផុតចាកវិចិត្រា អស់សេចក្តី
សង្ស័យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិត្រា ។

[៧៣] ភិក្ខុនោះ លះបង់នូវនីវរណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជាគ្រឿង
សៅហ្មងចិត្ត ធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយ ហើយស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកប
ដោយវិតក្កៈនិងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខៈ ដែលកើតអំពីវិវេកជាអារម្មណ៍
សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះ
តថាគតហៅថា ស្នាមជើងរបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជាទីត្រជុំសរបស់
ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជាស្នាមចាក់ដោយភ្នែករបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះ
ខ្លះ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះឡើយ ព្រះអរិយស្សារីកតែងចូលចិត្តថា ព្រះ
មានព្រះភាគជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃសារីកនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិ
ប្រពៃហើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ប្រការមួយទៀត លុះភិក្ខុរម្ងាប់
វិតក្កៈនិងវិចារៈរួចហើយ ក៏បានចូលទុតិយជ្ឈានជាទីផ្លូវផង ប្រព្រឹត្តទៅ
ខាងក្នុង ញ៉ាំងចិត្តជាសមាធិឲ្យចម្រើនឡើង មិនមានវិតក្កៈនិងវិចារៈ មាន
តែបីតិ និងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ។ បេ ។ ក៏បានចូលតតិ-
យជ្ឈាន... ចូលចិត្តជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឥទំ វុច្ចតិ ព្រាហ្មណ តថាគតបទំ ឥតិបិ តថាគត-
 ទិសេវិតំ ឥតិបិ តថាគតារញ្ជិតំ ឥតិបិ ។ នត្រេវ
 តារ អរិយស្សារកោ និដ្ឋំ កច្ចតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ភកវា ស្វាគ្ហាតោ ភកវតោ ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ
 ភកវតោ សារកសង្កេតិ ។

[៧៤] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
 បរិយោទាតេ អនត្តំណោ វិតតូបត្តិលេសេ មុនុក្ខតេ
 កម្មនិយេ បិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិជ្ជាមេតិ ។ សោ^(១) អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្មិ ជាតិ
 ទ្វេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ
 អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សតិ ។ ឥទម្មិ
 វុច្ចតិ ព្រាហ្មណ តថាគតបទំ ឥតិបិ តថាគតទិសេវិតំ
 ឥតិបិ តថាគតារញ្ជិតំ ឥតិបិ ។ នត្រេវ តារ

១ ម. សោ ឯវំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះតថាគតហៅថា ស្នាមជើងរបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ
ថាជាទីត្រដុសរបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជាស្នាមចាក់ដោយភ្នែករបស់
ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះឡើយ ព្រះអរិយស្សាវ័កតែង
ចូលចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ
លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។

[៧២] កាលបើចិត្តតាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមានកិលេស
ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់សមគួរដល់កម្ម ជាចិត្តនឹងជឿ
មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះបង្កើនចិត្តទៅ
ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។ ភិក្ខុនោះក៏រព្វកន្លវបុព្វេនិវាសជាច្រើន
ប្រការ គឺ រលឹកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះរលឹកបាន
នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិជាច្រើនប្រការៈ ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេស
យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯងតថាគតហៅថា ស្នាមជើង
នៃព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជាទីត្រដុសរបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជា
ស្នាមចាក់ដោយភ្នែករបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះឡើយ

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្ត ចុត្តបបាតញ្ញាណំ

អរិយស្សារកោ និដ្ឋំ កច្ចតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភកវា
 ស្វាគ្ហាតោ ភកវតា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភកវតោ
 សាវកសង្ឃោតិ ។

[៧៥] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
 បរិយោទាតេ អនង្គណោ វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មនិយេ បិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ សត្តានំ ចុត្តបចា-
 តញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិជ្ជាមេតិ ។ សោ ទិព្វេន
 ចក្កុនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមនុសកេន ។ បេ ។
 យថាកម្មបកេ សត្តេ បជាតាតិ ។ ឥទម្បិ វុច្ចតិ
 ព្រាហ្មណ តថាកតបទំ ឥតិបិ តថាកតនិសេវិតំ ឥតិបិ
 តថាកតារញ្ជិតំ ឥតិបិ ។ នត្វេវ តាវ អរិយស្សារកោ
 និដ្ឋំ កច្ចតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភកវា ស្វាគ្ហាតោ ភកវតា
 ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភកវតោ សាវកសង្ឃោតិ ។

ឱបម្មវត្ត ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ចុត្តបបាតញ្ញាណ

ព្រះអរិយស្សារីកតែងចូលចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃ
សារីកនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។

[៧៥] កាលបើចិត្តតាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមានកិលេស
ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់សមគួរដល់កម្ម ជាចិត្តនឹងជឿ
មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះក៏បង្កើនចិត្តទៅ
ដើម្បីចុត្តបបាតញ្ញាណនៃសត្វទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វ
ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវសត្វ
ទាំងឡាយ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
នេះឯង តថាគតហៅថា ស្នាមជើងរបស់ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះខ្លះ ថាជាទី
ត្រដុសរបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជាស្នាមចាក់ដោយភ្នែក របស់ព្រះ
តថាគតដូច្នោះខ្លះ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះឡើយ ព្រះអរិយស្សារីកតែងចូលចិត្ត
ថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃសារីក នៃព្រះមានព្រះភាគ
លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៧៦] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ បរិ-
យោនាតេ អនង្គុណោ វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ កម្ម-
និយេ បិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ អាសវានំ ខយញ្ញាណាយ
ចិត្តំ អភិទិដ្ឋាមេតិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ
បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ
អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ អយំ
ទុក្ខនិរោធតាមិទី បទិបទាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ ។
ឥមេ អាសវាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ អយំ
អាសវសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ អយំ
អាសវនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ អយំ
អាសវនិរោធតាមិទី បទិបទាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ ។
ឥទម្បិ រុច្ចតិ ព្រាហ្មណ តថាកតបទំ ឥតិបិ
តថាកតនិសេវិតំ ឥតិបិ តថាកតារញ្ជិតំ ឥតិបិ ។
នត្វេវ តាវ អរិយស្សារកោ និដ្ឋង្គតោ ហោតិ ។
អបិច ខោ និដ្ឋំ កច្ចតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា កកវា
ស្វាគ្ហាតោ កកវតា ធម្មោ សុប្បទិបន្នោ កកវតោ
សាវកសង្ឃោតិ ។ តស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[៧៦] កាលបើចិត្តតាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមានកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់សមគួរដល់ការវនាកម្ម ជាចិត្តនឹង ដឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះក៏បង្កើនចិត្ត ទៅដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ ។ ភិក្ខុនោះក៏ដឹងតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាសេចក្តី រំលត់ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាបដិបទាឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរំលត់ទុក្ខ ។ ដឹងតាមពិតថា នេះជាអាសវៈ ដឹងតាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើត អាសវៈ ដឹងតាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរំលត់នៃអាសវៈ ដឹងតាមពិតថា នេះជាបដិបទាឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរំលត់នៃអាសវៈ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯងតថាគតហៅថា ស្នាមជើងរបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជាទី ត្រដុសរបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជាស្នាមចាក់ដោយភ្នក របស់ព្រះ តថាគតដូច្នោះខ្លះ ។ ព្រះអរិយស្សារីក លោកមិនត្រឹមតែចូលចិត្តដោយហេតុ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះអរិយស្សារីកតែងចូលចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃសារីកនៃព្រះមានព្រះភាគ លោក ប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។ កាលភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្ត អាសវក្ខយញ្ញាណំ

កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ

អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ

ហោតិ វិណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាជាតិ ។ ឥទម្បិ

រុច្ចតិ ព្រាហ្មណ តថាកតបទំ ឥតិបិ តថាកតនិសេវិតំ

ឥតិបិ តថាកតារញ្ជិតំ ឥតិបិ ។ ឯត្តារតា ខោ

ព្រាហ្មណ អរិយស្សារកោ និដ្ឋង្គតោ ហោតិ សម្មា-

សម្មុទ្ធា ភកវា ស្វាគ្វាតោ ភកវតា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ

ភកវតោ សាវកសង្ឃាតិ ។ ឯត្តារតា ខោ ព្រាហ្មណ

ហត្ថិបទោបមោ វិត្តារេន បរិបូរោ ហោតិ ។

ឱបម្មវគ្គ ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ អាសវក្ខយញ្ញាណ

ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈ (គ្រឿងត្រាំគឺកាម) ផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ
ចាកភវាសវៈ (គ្រឿងត្រាំគឺភព) ផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈ
(គ្រឿងត្រាំគឺអវិជ្ជា) ផង កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងក៏កើត
ឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់ថា កំណើតអស់
ហើយ មគ្គព្រហ្មចារ្យអាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡស-
កិច្ច អាត្មាអញក៏បានធ្វើស្រេចហើយ ករណីយកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯង
តថាគតហៅថា ស្នាមជើងរបស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជាទីត្រដុស
របស់ព្រះតថាគតដូច្នោះខ្លះ ថាជាស្នាមចាក់ដោយក្អករបស់ព្រះតថាគត
ដូច្នោះខ្លះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះអរិយស្សាវ័ក តែងចូលចិត្តដោយ
ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
ព្រះធម៌ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃ
សាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។ ម្នាល
ព្រាហ្មណ៍ ធម៌ដែលមានឧបមា ដូចស្នាមជើងដំរី ពេញបរិបូណ៌ដោយ
ពិស្តារ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៧៧] ឯវំ វុត្តេ ជាណុស្សោណិំ ព្រាហ្មណោ ភ-
 កវន្តំ ឯតទោច អភិក្កន្តំ ភោ កោតម អភិក្កន្តំ ភោ
 កោតម សេយ្យថាមិ ភោ កោតម និក្កុដ្ឋិតំ វា
 ឧក្កុដ្ឋេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិរេយ្យ មូឡស្ស វា មក្កំ អា-
 ចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលប្បដ្ឋោតំ ជារេយ្យ ចក្កុ-
 មន្តោ រូចានិ ទក្ខន្តិតិ ឯវមេវំ កោតា កោតមេន
 អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ ភក-
 វន្តំ កោតមំ សរណំ កច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧ-
 ចាសកំ មំ កវំ កោតមោ ជារតុ អដ្ឋតក្កេ ចាណុ-
 បេតំ សរណាដ្ឋិតន្តិ ។

ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តំ សត្តមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[៧៧] កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីពោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីពោះ
 ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសម្តែងហើយដោយ
 អនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ គួរនាដូចជាគេផ្សាររបស់ដែលផ្តាច់ ឬបើក
 បង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងទិស ពុំ
 នោះសោត ដូចជាគេទ្រាលប្រទីបក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា បុរសអ្នកមាន
 ចក្ខុ តែងឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមដល់នូវព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក សូម
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក ដល់សរណគមន៍
 ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅ ។

ចប់ ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋមំ មហាហត្ថិបទោបមសុត្តំ

[៧៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាវា-
មេ ។ តត្រិ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភិក្ខុ អា-
មន្តេសិ អារុសោ ភិក្ខុវោតិ ។ អារុសោតិ ខោ តេ
ភិក្ខុ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចុស្សោសុំ ។ អា-
យស្មា សារីបុត្តោ ឯតទវោច សេយ្យថាបិ អារុសោ
យានិ កានិចិ ជង្គុលានំ^(១) ចាលានំ បទជាតានិ
សព្វានិ តានិ ហត្ថិបទេ សមោធានំ កច្ឆន្តិ ហត្ថិបទំ
តេសំ អក្កមក្កាយតិ យទិទំ មហាន្តត្តេន ឯវមេវ
ខោ អារុសោ យេ កេចិ កុសលា ធម្មា សព្វេ តេ
ចត្វសុ អរិយសច្ចេសុ សង្កហំ កច្ឆន្តិ កតមេសុ
ចត្វសុ ទុក្ខេ អរិយសច្ចេ ទុក្ខសមុទយេ អរិយសច្ចេ
ទុក្ខនិរោធម អរិយសច្ចេ ទុក្ខនិរោធតាមិទិយា បទិប-
ទាយ អរិយសច្ចេ ។

១ ឱ. ម. ជង្គុលានំ ។

មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ទី ៨

[៧៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងជេតវនារាម របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ហោភិក្ខុទាំង-
ឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានអាយុ ។ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ
បានទទួលស្តាប់ថេរវាចា នៃព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា បពិត្រលោកមាន
អាយុ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ មានថេរវាចាដូច្នោះថា នៃអ្នកទាំង-
ឡាយមានអាយុ ស្នាមជើងទាំងឡាយណាមួយ របស់ពួកសត្វដែលនៅ
លើផ្ទៃផែនដី ស្នាមជើងទាំងអស់នោះ តែងប្រជុំចុះក្នុងស្នាមជើងដំរី
ស្នាមជើងដំរី ប្រាកដជាវិសេសជាងស្នាមជើង នៃសត្វទាំងអម្បាលនោះ
ព្រោះស្នាមជើងដំរីនោះ ជាស្នាមជើងធំ ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អ្នកទាំង-
ឡាយមានអាយុ កុសលធម៌ទាំងឡាយណានីមួយ កុសលធម៌ទាំង-
អស់នោះ តែងសង្រ្គោះចូលក្នុងអរិយសច្ច៍ទាំង ៤ ដូច្នោះឯង អរិយសច្ច៍
ទាំង ៤ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺ ទុក្ខអរិយសច្ច៍ ១ ទុក្ខសមុទេយអរិយសច្ច៍ ១
ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច៍ ១ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច៍ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៧៩] កតមចារុសោ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ ជាតិបិ
 ទុក្ខា ជរាបិ ទុក្ខា មរណំ^(១) ទុក្ខំ សោកបរិទេវទុក្ខ-
 ទោមនស្សចាយាសាបិ ទុក្ខា យម្បិច្ចំ ន លភតិ តម្បិ
 ទុក្ខំ សង្ខត្តេន បព្ពាទាទានក្ខន្ធា^(២) ទុក្ខា ។ កតមេ
 ចារុសោ បព្ពាទាទានក្ខន្ធា សេយ្យដីទំ រូប្យទាទា-
 នក្ខន្ធា វេទន្យទាទានក្ខន្ធា សញ្ញ្យទាទានក្ខន្ធា សង្ខា-
 រូទាទានក្ខន្ធា វិញ្ញាណ្យទាទានក្ខន្ធា ។ កតមោ
 ចារុសោ រូប្យទាទានក្ខន្ធា ចត្តារិ ច មហាក្ខតានិ
 ចតុដ្ឋំ ច មហាក្ខតានំ ឧបាទារូបំ^(៣) ។ កតមេ
 ចារុសោ ចត្តារោ មហាក្ខតា បបរីជាតុ អាចោជាតុ
 តេដោជាតុ វាយោជាតុ ។

[៨០] កតមា ចារុសោ បបរីជាតុ ។ បបរី-
 ជាតុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។ ក-
 តមា ចារុសោ អជ្ឈត្តិកា បបរីជាតុ ។ យំ អជ្ឈត្តំ

១ ឱ. មរណម្បិ ។ ២ ម. បព្ពាទាទានក្ខន្ធាបិ ។ ៣ ឱ. ម. ឧបាទាយរូបំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[៧៩] ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ ទុក្ខអរិយសច្ច តើដូចម្តេចខ្លះ ជាតិគឺសេចក្តីកើតជាទុក្ខ ១ ជរាគឺសេចក្តីគ្រាំគ្រាជាទុក្ខ ១ មរណៈគឺសេចក្តីស្លាប់ជាទុក្ខ ១ សោកៈគឺសេចក្តីរឹងស្អុតជាទុក្ខ ១ បរិទេវៈគឺសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលជាទុក្ខ ១ ទុក្ខៈគឺសេចក្តីលំបាកកាយជាទុក្ខ ១ ទោមនស្សៈគឺសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តជាទុក្ខ ១ ឧបាយាសៈគឺសេចក្តីតានតឹងចិត្តជាទុក្ខ ១ បុគ្គលប្រាថ្នានូវរបស់ណាមិនបាន របស់នោះនាំមកនូវទុក្ខ ១ ដោយសេចក្តីបំប្រួញ ឧបាទានក្នុងទាំង ៥ ចាត់ជាទុក្ខ ១ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ឧបាទានក្នុងទាំងឡាយ ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺរូបចាត់ជាឧបាទានក្នុង ១ វេទនាចាត់ជាឧបាទានក្នុង ១ សញ្ញាចាត់ជាឧបាទានក្នុង ១ សង្ខារចាត់ជាឧបាទានក្នុង ១ វិញ្ញាណចាត់ជាឧបាទានក្នុង ១ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ រូបចាត់ជាឧបាទានក្នុង ដូចម្តេចខ្លះ គឺពួកមហាកូតរូប ២ និងឧបាទាយរូប គឺរូបដែលអាស្រ័យនឹងមហាកូតរូបទាំង ២ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ មហាកូតរូបទាំង ២ ដូចម្តេចខ្លះ គឺបឋវីធាតុ ១ អាបោធាតុ ១ តេជោធាតុ ១ វាយោធាតុ ១ ។

[៨០] ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ បឋវីធាតុ តើដូចម្តេច ។ គឺបឋវីធាតុខាងក្នុងក៏មាន បឋវីធាតុខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ បឋវីធាតុខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ ធាតុណាជាខាង

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ បបរីធាតុ

បច្ចុត្តំ កក្កុលំ ខរិកតំ ឧចាទិដ្ឋំ សេយ្យថីដំ
 កោសា លោមា នខា ទន្តា តចោ មំសំ ញា
 អដ្ឋិ អដ្ឋិមិញ្ចំ វក្កំ ហទយំ យកនំ កិលោមកំ
 បិហាកំ បច្ឆាសំ អន្តំ អន្តកុណំ ឧទរិយំ ករិសំ
 យំ វា បនញ្ញម្បិ កិញ្ចិ អដ្ឋត្តំ បច្ចុត្តំ កក្កុលំ
 ខរិកតំ ឧចាទិដ្ឋំ អយំ វុច្ឆតារុសោ អដ្ឋត្តិកា ប-
 បរីធាតុ ។ យា ចេវ ខោ បន អដ្ឋត្តិកា បបរីធាតុ
 យា ច ពាហិរា បបរីធាតុ បបរីធាតុវេវេសា ។ តំ
 នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯ-
 វេមតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវេមតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា បបរីធាតុយា
 ទិព្វិទ្ធពតិ បបរីធាតុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ ។ ហោតិ ខោ
 សោ អារុសោ សមយោ យំ ពាហិរា អាចោធាតុ
 បក្កប្បតិ អន្តរហិតា តស្មិ សមយេ ពាហិរា ប-
 បរីធាតុ ហោតិ ។ តស្សា ហិ ធាម អារុ-
 សោ ពាហិរាយ បបរីធាតុយា តារ មហាល្លិកាយ

ឱបម្មវត្ត មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ បឋវីធាតុ

ក្នុងអាស្រ័យនៅខ្លួន ជារបស់រឹង ជារបស់គ្រោតគ្រោត ដែលវិញ្ញាណ
 ចូលទៅកាន់យក គឺសក់ទាំងឡាយ រោមទាំងឡាយ ក្រូចកទាំងឡាយ
 ធ្មេញទាំងឡាយ ស្បែក សាច់ សរសៃទាំងឡាយ ឆ្អឹងទាំងឡាយ
 ខ្នុរក្នុងឆ្អឹង ទាច លេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះ
 វៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ឬក៏ធាតុដទៃណាមួយ ជាខាងក្នុង
 អាស្រ័យនឹងខ្លួន ជារបស់រឹង ជារបស់គ្រោតគ្រោត ដែលវិញ្ញាណចូល
 ទៅកាន់យក ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ នេះហៅថា បឋវីធាតុ
 ខាងក្នុង ។ បឋវីធាតុខាងក្នុងណាក្តី បឋវីធាតុខាងក្រៅណាក្តី
 ធាតុទាំងពីរនុំ៖ ឈ្មោះថា បឋវីធាតុតែម្យ៉ាង ។ ភិក្ខុគួរឃើញបឋវីធាតុ
 នុំ៖ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា ធាតុនោះឯង មិនមែន
 ជារបស់អញ នេះមិនមែនជាអាត្មាអញ នេះមិនមែនខ្លួនរបស់អញ ។
 លុះឃើញបឋវីធាតុនុំ៖ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនេះហើយ
 តែងនឿយណាយក្នុងបឋវីធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យធុញទ្រាន់ក្នុងបឋវីធាតុ ។
 ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ អាបោធាតុខាងក្រៅ ជោរជន់ក្នុងសម័យ
 ណា បឋវីធាតុខាងក្រៅ ក៏រលាយទៅក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលអ្នកទាំង-
 ឡាយមានអាយុ អម្បាលបឋវីធាតុខាងក្រៅនោះ ជារបស់ដំដល់ម៉្លោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អនិច្ចតា បញ្ញាយិស្សតិ ខយធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វយ-
 ធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វិបរិណាមធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ ។
 កី បនិមស្ស មត្តដ្ឋកស្ស កាយស្ស តណ្ហាចាទិន្ទស្ស
 អហាន្តិ វា មមន្តិ វា អស្មីតិ វា អថខុស្ស នោ
 តេវេត្ថ ហោតិ ។ តញ្ចេ អារុសោ ភិក្ខុំ បវេ អក្លោសន្តិ
 បរិកាសន្តិ ពោសេន្តិ វិហោសេន្តិ ។ សោ ឯវំ
 បជានាតិ ឧប្បន្នា ខោ មេ អយំ សោតសម្មស្សជា
 ទុក្ខា វេទនា សា ច ខោ បដិច្ច នោ អប្បដិច្ច
 កី បដិច្ច ផស្សំ បដិច្ច ។ សោមិ ខោ ផស្សោ^(១)
 អនិច្ចាតិ បស្សតិ វេទនា អនិច្ចាតិ បស្សតិ សញ្ញា
 អនិច្ចាតិ បស្សតិ សដ្ឋាវា អនិច្ចាតិ បស្សតិ
 វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តិ បស្សតិ តស្ស ជាតារម្មណាមេវ
 ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ^(២) ។

១ ឱ. ម. សោ ផស្សោ ។ ២ ឱ. ម. អធិមុច្ចតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ម្តេចគង់មានសភាពមិនទៀង ជាធម្មតា គង់មានសភាពអស់ទៅ ជា
ធម្មតា គង់មានសភាពសូន្យទៅ ជាធម្មតា គង់មានសភាពប្រែប្រួល
ជាធម្មតា ។ ចំណង់បើកាយ ដែលតាំងនៅបន្តិចបន្តួចនេះ ភិក្ខុនឹង
ប្រកាន់ ដោយតណ្ហាថាអញ ថារបស់អញ ថាអញមាន ដូចម្តេចបាន
(កាលបើគិតដូច្នោះហើយ) សេចក្តីប្រកាន់ ដោយអំណាចតណ្ហា មានៈ
ទិដ្ឋិ ក្នុងបឋវីធាតុជាខាងក្នុងនេះ របស់ភិក្ខុនោះ មិនមានឡើយ ។
ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ បើជនទាំងឡាយដទៃដេរ ប្រទេច
ខ្លាំងខ្លប់ បៀតបៀន ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះ តែងដឹងយ៉ាងនេះថា
ទុក្ខវេទនាកើតអំពីសោតសម្មស្សនេះ កើតឡើងដល់អាត្មាអញហើយតើ
ក៏វេទនានោះអាស្រ័យហេតុ ឬមិនមែនមិនអាស្រ័យហេតុទេ អាស្រ័យ
ហេតុអ្វី គឺអាស្រ័យផស្សៈ ។ ភិក្ខុនោះឯង ឃើញថាផស្សៈមិនទៀង
ឃើញថាវេទនាក៏មិនទៀង ឃើញថាសញ្ញាក៏មិនទៀង ឃើញថាសង្ខារ
ទាំងឡាយក៏មិនទៀង ឃើញថាវិញ្ញាណក៏មិនទៀង ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏
ស្ទុះស្ទាជ្រះថ្លា បិតនៅព្រម ស៊ប់ស្ទួននៅក្នុងអារម្មណ៍គឺធាតុនោះឯង

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ បឋវីធាតុ

តញ្ចេ អារុសោ ភិក្ខុំ បវេ អនិដ្ឋេហិ អកន្តេហិ
អមនាបេហិ សមុទាចរន្តិ ចាណិសម្មស្សេនបិ លេខុ-
សម្មស្សេនបិ ទណ្ហាសម្មស្សេនបិ សត្តសម្មស្សេនបិ ។
សោ ឃំ បដាណតិ តថាក្ខតោ ខោ អយំ កាយោ
យថាក្ខតស្មី កាយេ ចាណិសម្មស្សាបិ កមន្តិ
លេខុសម្មស្សាបិ កមន្តិ ទណ្ហាសម្មស្សាបិ កមន្តិ
សត្តសម្មស្សាបិ កមន្តិ ។ វុត្តំ ខោ បនេតំ ភកវតា
កកច្ចបមេ^(១) ឱវាទេ ឧភតោទណ្ហាកេន ចេបិ
ភិក្ខុវេ កកចេន ចោរា ឱចរកា អដ្ឋមដ្ឋានិ
ឱក្កន្តេយ្យំ តត្រាបិ^(២) យោ មនោ បនោសេយ្យ ន
មេ សោ តេន សាសនំ កកោតិ ។ អារទ្ធី ខោ
បន មេ វិយំ ភវិស្សតិ អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា
សតិ អប្បម្មដ្ឋា^(៣) បស្សន្តោ កាយោ អសារន្តោ

១ ឱ. ម. កកច្ចបមោវាទេតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. តត្របិ ។ ៣ ឱ. អសម្មដ្ឋាតិ ទិស្សតិ ។

ឱបម្មវគ្គ មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ បបរីធាតុ

ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ បើជនទាំងឡាយដទៃ បៀតបៀនភិក្ខុ
 នោះ ដោយសម្មស្សដៃក្តី ដោយសម្មស្សដុំដីក្តី ដោយសម្មស្សដំបង់ក្តី
 ដោយសម្មស្សគ្រឿងសស្ត្រាក្តី ដែលមិនជាភិក្ខុប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ
 មិនជាទីគាប់ចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាយនេះឯង
 ជាធម្មជាតិសម្រាប់រងសម្មស្សដៃខ្លះ សម្រាប់រងសម្មស្សដុំដីខ្លះ សម្រាប់
 រងសម្មស្សដំបង់ខ្លះ សម្រាប់រងសម្មស្ស គ្រឿងសស្ត្រាខ្លះ ។ ព្រោះ
 ហេតុនោះ បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះ ទុកក្នុង
 ឱវាទ ដែលមានឧបមាដូចរណារ ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើ
 ចោរទាំងឡាយ ជាអ្នកធ្វើអំពើថោកទាប គប្បីអារអវយវៈតូចទាំង-
 ឡាយ ដោយរណារដែលមានដងទាំងពីរខាង ភិក្ខុណាមួយ មាន
 ចិត្ត (មិនអត់ធន់) ប្រទូស្តវាយព្រោះជំងឺ ដែលពួកចោរអារនោះ ភិក្ខុ
 នោះ ឈ្មោះថា មិនធ្វើតាមពាក្យប្រដៅរបស់តថាគត ដោយហេតុដែលមិន
 អត់ធន់នោះ ។ ភិក្ខុនោះគិតថា សេចក្តីព្យាយាមដែលអាត្មាអញប្រារព្ធ
 ហើយ មិនធ្ងរថយឡើយ សតិ ដែលអាត្មាអញតាំងខ្ជាប់ហើយ មិន
 ភ្លាំងភ្លាត់ឡើយ កាយដែលស្ងប់ស្ងាត់ហើយ មិនរសាប់រសល់ឡើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សមាហិតំ ចិត្តំ ឯកក្កំ កាមំទានិ ឥមស្មី កាយេ
 ចាណិសម្មស្សាបិ កមន្តុ លេខ្ខុសម្មស្សាបិ កមន្តុ
 ទណ្ហាសម្មស្សាបិ កមន្តុ សត្តសម្មស្សាបិ កមន្តុ
 ករិយតិ ហិទំ ពុទ្ធានំ សាសនន្តិ ។ តស្ស
 ចេ អារុសោ ភិក្ខុនោ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ
 ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតិ ។ សោ តេន
 សំវិជ្ជតិ សំវេកំ អាបជ្ជតិ អលាភា វត មេ ន វត
 មេ លាភា ទុល្លទ្ធិ វត មេ ន វត មេ សុសទ្ធិ
 យស្ស មេ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ
 អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ចិត្តដែលតម្កល់នឹងហើយ ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ឥឡូវនេះ ទោះ
 សម្មស្សងៃត្រូវក្តី សម្មស្សដុំដីត្រូវក្តី សម្មស្សដំបងត្រូវក្តី សម្មស្សគ្រឿង
 សស្រ្តាត្រូវក្តី ត្រង់កាយនេះ (ក៏ត្រូវ) ចុះ អញនៅតែធ្វើតាមពុទ្ធសា-
 សនានេះ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ កាលដែលភិក្ខុនោះរលឹកនូវ
 ព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះធម៌យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះ
 ហើយ ឧបេក្ខាដែលអាស្រ័យនឹងកុសល^(១) ក៏មិនទាន់តាំងនៅនឹងបាន ។
 ភិក្ខុនោះក៏តក់ស្លុត ដល់នូវសេចក្តីសង្វេគដោយហេតុនោះថា ឱហ្ន៎ យើង
 ជាមនុស្សឥតលាភ ឱហ្ន៎ យើងជាមនុស្សមិនមានលាភ ឱហ្ន៎ អត្តភាព
 ជាមនុស្ស យើងបានដោយកម្រ ឱហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្ស យើងមិន
 មែនបានដោយងាយទេ ត្រង់ដែលអាត្មាអញ រលឹកនូវព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ
 រលឹកនូវព្រះធម៌យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខា

១ ត្រង់ដែលថា ឧបេក្ខាអាស្រ័យកុសលនោះ បានដល់វិបស្សនូបេក្ខា និងឆឡង្កុបេក្ខាទាំង ២
 នេះ ។ ឯឆឡង្កុបេក្ខា ១ នេះ ជារបស់ព្រះខីណាស្រពលោកមិនត្រេកអរ មិនទោមនស្ស ក្នុង
 ឥដ្ឋារម្មណ៍និងអនិដ្ឋារម្មណ៍ឡើយ ។ ភិក្ខុត្រូវតាំងវិបស្សនារបស់ខ្លួនទុកក្នុងឆឡង្កុបេក្ខា របស់
 ព្រះខីណាស្រពនោះដោយកម្លាំងសេចក្តីព្យាយាម នឹងសម្រេចដោយការនា ។ អដ្ឋកថា ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ បបរីធាតុ

កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតីតិ ។ សេយ្យថាបិ
 អារុសោ សុណិសា សស្សំ^(១) ទិស្វា សំវិជ្ជតិ សំវេកំ
 អាបជ្ជតិ ឯវមេវ ខោ អារុសោ តស្ស ចេ ភិក្ខុនោ ឯវំ
 ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ
 អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតិ ។
 សោ តេន សំវិជ្ជតិ សំវេកំ អាបជ្ជតិ អលាភា វត
 មេ ន វត មេ លាភា ទុល្លទ្ធិ វត មេ ន វត មេ
 សុលទ្ធិ យស្ស មេ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ
 អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតីតិ ។ តស្ស ចេ
 អារុសោ ភិក្ខុនោ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ
 អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលនិស្សិតា សណ្ឋាតិ ។ សោ តេន អត្តមនោ
 ហោតិ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ អារុសោ ភិក្ខុនោ
 ពហុកតំ ហោតិ ។

១ ឱ. ម. សស្សំ ។

ឱបម្មវគ្គ មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ បបរីធាតុ

ដែលអាស្រ័យនឹងកុសល ក៏មិនទាន់តាំងនៅនឹងបាន ។ ម្នាលអ្នក
 ទាំងឡាយមានអាយុ ដូចស្រ្តីជាកូនប្រសា ឃើញឪពុកក្មេកហើយ ក៏
 តក់ស្លុតដល់នូវសេចក្តីព្រួយបារម្ភ ដូចម្តេចមិញ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ
 មានអាយុ កាលបើភិក្ខុនោះ រលឹកនូវព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះធម៌
 យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខាដែលអាស្រ័យនឹង
 កុសល ក៏មិនតាំងនៅនឹងបាន ដូច្នោះឯង ។ ភិក្ខុនោះក៏តក់ស្លុត ដល់
 នូវសេចក្តីសង្វេគ ដោយហេតុនោះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញជាមនុស្សឥតលាភ
 ឱហ្ន៎ អាត្មាអញជាមនុស្សឆ្នែងលាភ ឱហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្ស អាត្មា
 អញបានដោយកម្រ ឱហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្ស អាត្មាអញមិនបានដោយ
 ងាយទេ ត្រង់ដែលអាត្មាអញ រលឹកនូវព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះធម៌
 យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខា ដែលអាស្រ័យ
 នឹងកុសល ក៏មិនទាន់តាំងនៅមាំ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ
 បើភិក្ខុនោះ រលឹកនូវព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះធម៌យ៉ាងនេះ រលឹក
 នូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខាដែលអាស្រ័យនឹងកុសល ក៏តាំង
 នៅមាំបាន ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តត្រេកអរដោយហេតុនោះ ។ ម្នាលអ្នក
 ទាំងឡាយមានអាយុ ពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះថា
 ភិក្ខុនោះធ្វើរឿយ ។ ហើយ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៨១] កតមា ចារុសោ អាចោធាតុ ។
អាចោធាតុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។
កតមា ចារុសោ អជ្ឈត្តិកា អាចោធាតុ ។ យំ
អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ អាចោ អាចោកតំ ឧចាទិដ្ឋំ សេយ្យថីទំ
បិត្តំ សេម្ហំ បុញោ លោហិតំ សេនោ មេនោ អស្សុ
វសា ខេឡោ សិដ្ឋាណិកា លសិកា មុត្តំ យំ វា
បនញ្ញម្បិ កិញ្ចិ អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ អាចោ អាចោកតំ
ឧចាទិដ្ឋំ អយំ វុច្ចតារុសោ អជ្ឈត្តិកា អាចោធាតុ ។
យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា អាចោធាតុ យា ច
ពាហិរា អាចោធាតុ អាចោធាតុវេវសា ។ តំ នេតំ
មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវមេតំ យថា-
ក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អាចោធាតុយា និព្វិទ្ធាតិ
អាចោធាតុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ ។ ហោតិ ខោ សោ
អារុសោ សមយោ យំ ពាហិរា អាចោធាតុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

[៨១] ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ អាបោធាតុ តើដូចម្តេច ។
 អាបោធាតុខាងក្នុងក៏មាន អាបោធាតុខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលអ្នកទាំង-
 ឡាយមានអាយុ អាបោធាតុខាងក្នុង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ធាតុណាដែល
 ជាខាងក្នុង ដែលអាស្រ័យនូវខ្លួន ជាទឹក ឬមានសភាពប្រហែលនឹងទឹក
 ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺប្រមាត់ ស្មេស្ម ខ្ទុះ ឈាម ញើស
 ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសំបោរ ទឹករម្ងិល ទឹក
 មូត្រ ឬក៏ធាតុដទៃណាមួយជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន ជាទឹក ឬមាន
 សភាពប្រហែលនឹងទឹក ដែលវិញ្ញាណ ចូលទៅកាន់យក ម្នាលអ្នក
 ទាំងឡាយមានអាយុ នេះហៅថា អាបោធាតុខាងក្នុង ។ ក៏អាបោ-
 ធាតុខាងក្នុងណាក្តី អាបោធាតុ ខាងក្រៅណាក្តី ធាតុទាំងពីរនេះ
 ឈ្មោះថា អាបោធាតុ តែមួយយ៉ាង ។ ភិក្ខុ គួរឃើញអាបោធាតុនោះ
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះឯង មិនមែនជារបស់អញ
 នេះក៏មិនមែនជាអញ ខ្លួននោះមិនមែនជារបស់អញ ។ លុះភិក្ខុនោះ
 ឃើញអាបោធាតុ ទាំងពីរនុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនេះ
 ហើយ តែងនឿយណាយក្នុងអាបោធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យធុញ ក្នុងអាបោ-
 ធាតុ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ចូនកាលអាបោធាតុខាងក្រៅ

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ អាបោធាតុ

បក្កុប្បតិ សា កាមម្បិ វហតិ និកមម្បិ វហតិ នករម្បិ
 វហតិ ជនបទម្បិ វហតិ ជនបទប្បទេសម្បិ វហតិ ។
 ហោតិ ខោ សោ អារុសោ សមយោ យំ មហាសមុទ្ទេ
 យោជនសតិកានិមិ ឧទកានិ ឱក្កច្ឆន្តិ ទ្វិយោជន-
 សតិកានិមិ ឧទកានិ ឱក្កច្ឆន្តិ តិយោជនសតិកា-
 និមិ ឧទកានិ ឱក្កច្ឆន្តិ ចតុយោជនសតិកានិមិ
 ឧទកានិ ឱក្កច្ឆន្តិ បញ្ចយោជនសតិកានិមិ ឧទកានិ
 ឱក្កច្ឆន្តិ ឆយោជនសតិកានិមិ ឧទកានិ ឱក្កច្ឆន្តិ
 សត្តយោជនសតិកានិមិ ឧទកានិ ឱក្កច្ឆន្តិ ។ ហោតិ
 ខោ សោ អារុសោ សមយោ យំ មហាសមុទ្ទេ
 សត្តតាលម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ ឆត្តាលម្បិ ឧទកំ
 សណ្ឋាតិ បញ្ចតាលម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ ចតុត្តាលម្បិ
 ឧទកំ សណ្ឋាតិ តិតាលម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ
 ទ្វិតាលម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ តាលមត្តម្បិ ឧទកំ
 សណ្ឋាតិ ។ ហោតិ ខោ សោ អារុសោ សមយោ

ឱបម្មវគ្គ មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ អាបោធាតុ

ជោរជន់ឡើងហើយ អាបោធាតុនោះ ក៏លិចស្រុកខ្លះ លិចនិគមខ្លះ
 លិចនគរខ្លះ លិចជនបទខ្លះ លិចជនបទនិងប្រទេសខ្លះ ។ ម្ចាស់អ្នក
 ទាំងឡាយមានអាយុ ជួនកាលទឹកក្នុងមហាសមុទ្រមានជម្រៅ ១០០
 យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ទឹកមានជម្រៅ ២០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន
 ទឹកមានជម្រៅ ៣០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ទឹកមានជម្រៅ ៤០០
 យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ទឹកមានជម្រៅ ៥០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏
 មាន ទឹកមានជម្រៅ ៦០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ទឹកមានជម្រៅ
 ៧០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ
 ជួនកាលទឹកមានជម្រៅ ៧ ដើមឆ្នោត ដក់នៅក្នុងមហាសមុទ្រខ្លះ ទឹក
 មានជម្រៅ ៦ ដើមឆ្នោតដក់នៅខ្លះ ទឹកមានជម្រៅ ៥ ដើមឆ្នោតដក់នៅ
 ខ្លះ ទឹកមានជម្រៅ ៤ ដើមឆ្នោតដក់នៅខ្លះ ទឹកមានជម្រៅ ៣ ដើម
 ឆ្នោតដក់នៅខ្លះ ទឹកមានជម្រៅ ២ ដើមឆ្នោតដក់នៅខ្លះ ទឹកមានជម្រៅ
 ១ ដើមឆ្នោតដក់នៅខ្លះ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ជួនកាល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

យំ មហាសមុទ្ទេ សត្តទោរិសម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ
 ឆប្បោរិសម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ បញ្ចទោរិសម្បិ ឧទកំ
 សណ្ឋាតិ ចតុប្បោរិសម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ តិទោ-
 រិសម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ ទ្វិទោរិសម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ
 ទោរិសមត្តម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ ។ ហោតិ ខោ
 សោ អារុសោ សមយោ យំ មហាសមុទ្ទេ អឌ្ឍទោ-
 រិសម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ កដិមត្តម្បិ ឧទកំ
 សណ្ឋាតិ ជន្ទមត្តម្បិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ កោប្បក-
 មត្តម្បិ^(១) ឧទកំ សណ្ឋាតិ ។ ហោតិ ខោ សោ
 អារុសោ សមយោ យំ មហាសមុទ្ទេ អង្គុលីបព្វតេ-
 មនមត្តម្បិ ឧទកំ ន ហោតិ ។ តស្សា ហិ នាម
 អារុសោ ពាហិរាយ អាទោធាតុយា តាវ មហាស្មិ-
 កាយ អនិច្ចតា បញ្ញាយិស្សតិ ខយធម្មតា បញ្ញា-
 យិស្សតិ វយធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វិបរិណាមធម្មតា
 បញ្ញាយិស្សតិ ។ កី បនិមស្ស មត្តជ្ជកស្ស
 កាយស្ស តណ្ហាទាទិន្ទស្ស អហាន្តិ វា មមន្តិ វា

១ ឱ. គោប្បមត្តម្បិ ។ ម. គោប្បកមត្តម្បិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ទឹកមានជម្រៅ ៧ ជំហរបុរស ដក់នៅក្នុងមហាសមុទ្រខ្លះ ទឹកមានជម្រៅ ៦
 ជំហរបុរសដក់នៅខ្លះ ទឹកមានជម្រៅ ៥ ជំហរបុរស ដក់នៅខ្លះ ទឹកមាន
 ជម្រៅ ៤ ជំហរបុរស ដក់នៅខ្លះ ទឹកមានជម្រៅ ៣ ជំហរបុរស ដក់នៅខ្លះ
 ទឹកមានជម្រៅ ២ ជំហរបុរស ដក់នៅខ្លះ ទឹកមានជម្រៅ ១ ជំហរបុរស ដក់
 នៅខ្លះ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ចួនកាលទឹកមានជម្រៅពាក់
 កណ្តាលជំហរបុរស ដក់នៅក្នុងមហាសមុទ្រខ្លះ ទឹកមានប្រមាណត្រឹម
 ចង្កេះដក់នៅខ្លះ ទឹកមានប្រមាណត្រឹមជង្គង់ដក់នៅខ្លះ ទឹកមានប្រមាណ
 ត្រឹមភ្នែកគោរដក់នៅខ្លះ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ចួនកាល
 ទឹកគ្រាន់តែសើមថ្នាំងម្រាមដៃ (ដក់នៅ) ក្នុងមហាសមុទ្រមិនមានឡើយ
 ក៏មានដែរ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ សូម្បីអាបោធាតុខាងក្រៅ
 នោះ ជារបស់ធំដល់ម៉្លោះ គង់មានសភាពសូន្យទៅជាធម្មតា គង់មាន
 សភាពអស់ទៅជាធម្មតា គង់មានសភាពសូន្យទៅជាធម្មតា គង់មាន
 សភាពប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ចំណង់បើកាយ ដែលតាំងនៅបន្តិច
 បន្តួចនេះ ភិក្ខុនឹងប្រកាន់ ដោយតណ្ហាថាអញ ថារបស់អញ ថាអញ

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ តេជោធាតុ

អស្មិតិ វា អថ ខុស្ស នោ តេវេត្ត ហោតិ ។ តស្ស
 ច អារុសោ ភិក្ខុនោ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ
 ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលនិស្សិតា សណ្ឋាតិ ។ សោ តេន អត្តមនោ
 ហោតិ ។ ឯត្តាវតាបិ ខោ សោ អារុសោ ភិក្ខុនោ
 ពហុកតំ ហោតិ ។

[៨២] កតមា ចារុសោ តេជោធាតុ ។ តេជោធាតុ
 សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។ កតមា ចារុសោ
 អជ្ឈត្តិកា តេជោធាតុ ។ យំ អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ តេជោ
 តេជោកតំ ឧចាទិដ្ឋំ សេយ្យដីទំ យេន ច សន្តប្បតិ
 យេន ច ដីរតិ^(១) យេន ច បរិឌយ្ហតិ យេន ច
 អសិតបីតខាយិតសាយិតំ សម្មាបរិណាមំ កច្ចតិ យំ វា

១ ឱ. ជិរិយតិ ។ ម. ជិរិយតិ ។

ឱបម្មវត្ត មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ តេជោធាតុ

មានដូចម្តេចបាន (កាលបើគិតដូច្នោះហើយ) សេចក្តីប្រកាន់ដោយអំណាច
 តណ្ហា មាន៖ ទិដ្ឋិ ក្នុងអាបោធាតុជាខាងក្នុងនុ៎ះរបស់ភិក្ខុនោះ មិនមាន
 ឡើយ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ កាលបើភិក្ខុនោះ រលឹកនូវ
 ព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះធម៌យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះ
 ហើយ ទើបឧបេក្ខាដែលអាស្រ័យកុសលតាំងនៅនឹងបាន ។ ភិក្ខុនោះ
 មានចិត្តត្រេកអរដោយហេតុនោះ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ភិក្ខុ
 នោះឈ្មោះថា ធ្វើតាមពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះមានព្រះភាគរឿយ ។ ហើយ
 ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។

[៨២] ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ តេជោធាតុ តើដូចម្តេចខ្លះ ។
 តេជោធាតុខាងក្នុងក៏មាន តេជោធាតុខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលអ្នកទាំង-
 ឡាយមានអាយុ តេជោធាតុខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ ធាតុណា ជា
 ខាងក្នុង ដែលអាស្រ័យនូវនឹងខ្លួន ជាភ្លើង ឬមានសភាពប្រហែលនឹងភ្លើង
 ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺតេជោធាតុ ដែលញ៉ាំងកាយឲ្យក្តៅ
 សព្វ ១ តេជោធាតុដែលធ្វើកាយឲ្យគ្រាំគ្រា ១ តេជោធាតុដែលដុត
 កាយឲ្យក្រហល់ក្រហាយ ១ តេជោធាតុសម្រាប់ដុតភោជនដែលបុគ្គល
 ស៊ី ផឹក ទំពាស៊ី ជញ្ជក់ជញ្ជាប់ ឲ្យទ្រុឌទ្រោមទៅដោយប្រពៃ ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

បនញ្ញម្បិ កិញ្ចិ អជ្ឈត្ថំ បច្ចត្ថំ តេជោ តេជោកតំ
 ឧចាទិន្នំ អយំ វុច្ចតារុសោ អជ្ឈត្តិកា តេជោធាតុ ។
 យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា តេជោធាតុ យា ច
 ពាហិរា តេជោធាតុ តេជោធាតុវេសោ ។ តំ នេតំ មម
 នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្ម-
 ប្បញ្ញាយ ទិស្វា តេជោធាតុយា និព្វិន្ទតិ តេជោធា-
 តុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ ។ ហោតិ ខោ សោ អារុសោ
 សមយោ យំ ពាហិរា តេជោធាតុ បក្កប្បតិ សា
 កាមម្បិ ឧហតិ នករម្បិ ឧហតិ និកមម្បិ ឧហតិ
 ជនបទម្បិ ឧហតិ ជនបទប្បទេសម្បិ ឧហតិ ។
 សា ហរិតន្តំ វា បន្តន្តំ វា សេលន្តំ វា ឧទកន្តំ
 វា រមណីយំ វា ក្ខមិកាកំ អាកម្ម អនាហារា
 និព្វាយតិ ។ ហោតិ ខោ សោ អារុសោ សមយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

មួយទៀត ធាតុដទៃណាមួយ ជាខាងក្នុង ដែលអាស្រ័យនូវខ្លួន ជា
 ភ្លើង ឬមានសភាពប្រហែលនឹងភ្លើង ដែលវិញ្ញាណ ចូលទៅកាន់យក
 ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ នេះហៅថា តេជោធាតុខាងក្នុង ។
 តេជោធាតុខាងក្នុងណាក្តី តេជោធាតុខាងក្រៅណាក្តី ធាតុទាំងពីរនេះ
 ឈ្មោះថា តេជោធាតុតែមួយយ៉ាង ។ ភិក្ខុ គួរឃើញតេជោធាតុនោះ
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះឯង មិនជារបស់អញ
 នោះ ក៏មិនមានជាអញ នោះ មិនមែនខ្លួនរបស់អញ ។ លុះភិក្ខុនោះឃើញ
 តេជោធាតុនុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនេះហើយ តែងនឿយ
 ណាយក្នុងតេជោធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យធុញទ្រាន់ក្នុងតេជោធាតុ ។ ម្នាលអ្នក
 ទាំងឡាយមានអាយុ ចួនកាលតេជោធាតុខាងក្រៅកម្រើកឡើង តេជោ-
 ធាតុនោះ ឆេះស្រុកខ្លះ ឆេះនគរខ្លះ ឆេះនិគមខ្លះ ឆេះជនបទខ្លះ ឆេះ
 ជនបទនិងប្រទេសខ្លះ ។ តេជោធាតុនោះ ឆេះស្មៅស្រស់ខ្លះ ឆេះផ្លូវធំខ្លះ
 ថ្មភ្នំខ្លះ ទឹកខ្លះ ផ្ទៃផែនដីជារមណីយដ្ឋាន (ដែលគ្មានស្មៅ) ខ្លះ ឥតមាន
 គ្រឿងឆេះតទៅទៀត ក៏រលត់បាត់ទៅ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ តេជោធាតុ

យំ កុក្កុដបត្តេនបិ ញ្ញារុទទ្ធុលេនបិ^(១) អក្កិ តវេ-
 សន្តិ ។ តស្សា ហិ នាម អារុសោ ពាហិរាយ
 តេជោធាតុយា តាវ មហាស្មិតាយ អនិច្ចតា បញ្ញា-
 យិស្សតិ ខយធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វយធម្មតា
 បញ្ញាយិស្សតិ វិបរិណាមធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ ។
 កិ បនិមស្ស មត្តដ្ឋកស្ស កាយស្ស តណ្ហាចា-
 ទិន្នស្ស អហានិ វា មមនិ វា អស្មិតិ វា អថ ខុស្ស
 នោ តេវត្ថ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អារុសោ ភិក្ខុនោ
 ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ
 សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា កុសលនិស្សិតា
 សណ្ឋាតិ ។ សោ តេន អត្តមនោ ហោតិ ។
 ឯត្តារតាបិ ខោ សោ អារុសោ ភិក្ខុនោ ពហុកតំ
 ហោតិ ។

១ ឱ. នហារុទទ្ធុលេនបិ ។ ម. ញ្ញារុទទ្ធុលេនបិ ។

ឱបម្មវត្ថុ មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ តេជោធាតុ

ចូនកាលជនទាំងឡាយ ស្វែងរកភ្លើងដោយស្វាបមាន់ខ្លះ ដោយការក្អួត
សរសៃស្បែកខ្លះ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ សូម្បីតេជោធាតុ
ខាងក្រៅនោះដំដល់ម៉្លោះ គង់មានសភាពមិនទៀងជាធម្មតា គង់មាន
សភាពអស់ទៅជាធម្មតា គង់មានសភាពសូន្យទៅជាធម្មតា គង់មាន
សភាពប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ចំណង់បើកាយដែលតាំងនៅបន្តិចបន្តួច
នេះ ភិក្ខុនឹងប្រកាន់ដោយតណ្ហាថា អញ ថា របស់អញ ថា អញ មាន
ដូចម្តេចបាន (កាលបើគិតដូច្នោះហើយ) សេចក្តីប្រកាន់ដោយអំណាច
តណ្ហា មានៈ ទិដ្ឋិ ក្នុងតេជោធាតុជាខាងក្នុងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ មិន
មានឡើយ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ កាលបើភិក្ខុនោះ រលឹក
នូវព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះធម៌យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាង
នេះហើយ ឧបេក្ខាដែលអាស្រ័យនឹងកុសល ក៏តាំងនៅនឹងបាន ។ ភិក្ខុ
នោះ មានចិត្តត្រេកអរ ដោយហេតុនោះ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមាន
អាយុ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ធ្វើតាមពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះមានព្រះភាគ
រឿយ ។ ហើយ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

[៨៣] កតមា ចារុសោ វាយោធាតុ ។ វាយោ-
 ធាតុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។ កតមា
 ចារុសោ អជ្ឈត្តិកា វាយោធាតុ ។ យំ អជ្ឈត្តំ
 បច្ចត្តំ វាយោ វាយោកតំ ឧទាទិដ្ឋំ សេយ្យដីទំ ឧទ្ធក្កមា
 វតា អនោកមា វតា កុច្ឆិសយា វតា កោដ្ឋសយា
 វតា អដ្ឋមដ្ឋានុសារិទោ វតា អស្សាសោ បស្សាសោ
 តតិ វា យំ វា បនញ្ញម្បិ កិញ្ចិ អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ
 វាយោ វាយោកតំ ឧទាទិដ្ឋំ អយំ វុច្ចតារុសោ អជ្ឈត្តិកា
 វាយោធាតុ ។ យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា វាយោ-
 ធាតុ យា ច ពាហិរា វាយោធាតុ វាយោធាតុវេវេសា ។
 តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា វាយោធាតុយា និព្វិន្ទតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

[៨៣] ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ វាយោធាតុ តើដូចម្តេច ។ វាយោធាតុខាងក្នុងក៏មាន វាយោធាតុខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ វាយោធាតុខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ ធាតុណាជាខាងក្នុង ដែលអាស្រ័យនូវខ្លួន ជាខ្យល់ ឬមានសភាពប្រហែលនឹងខ្យល់ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺខ្យល់បក់ឡើងលើ ១ ខ្យល់បក់ចុះក្រោម^(១) ១ ខ្យល់បក់នៅក្នុងផ្ទៃគឺបក់ខាងក្រៅពោះវៀន ១ ខ្យល់បក់ក្នុងពោះវៀន ១ ខ្យល់បក់សព្វសព្វកាយ^(២) ១ ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល និងខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ១ មួយទៀត វាយោធាតុដទៃណានីមួយ ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន ជាខ្យល់ ឬមានសភាពប្រហែលនឹងខ្យល់ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ នេះហៅថា វាយោធាតុខាងក្នុង ។ វាយោធាតុខាងក្នុងណាក្តី វាយោធាតុខាងក្រៅណាក្តី ធាតុទាំងពីរនោះ ឈ្មោះថា វាយោធាតុតែមួយយ៉ាង ។ ភិក្ខុ គួរឃើញវាយោធាតុនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះក៏មិនមែនជាអញ នោះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ លុះភិក្ខុនោះឃើញវាយោធាតុនុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនេះហើយ ក៏នឿយណាយក្នុងវាយោធាតុ

១ បានដល់ខ្យល់ដែលនាំចេញនូវឧត្តារៈនិងបស្សរៈជាដើម ។ ២ បានដល់ខ្យល់ដែលបក់ក្នុងវេលាបត់ចូលនិងលាចេញនូវអរិយៈវៈតូចធំជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ វាយោធាតុ

វាយោធាតុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ ។ ហោតិ ខោ សោ
 អារុសោ សមយោ យំ ពាហិរា វាយោធាតុ បកុប្បតិ
 សា កាមម្បិ វហតិ និកមម្បិ វហតិ នករម្បិ
 វហតិ ជនបទម្បិ វហតិ ជនបទប្បទេសម្បិ វហតិ ។
 ហោតិ ខោ សោ អារុសោ សមយោ យំ កិម្ហានំ
 បច្ឆិមេ មាសេ តាលបណ្ណេនបិ វិទ្ធិបនេនបិ វាតំ
 បរិយេសន្តិ ឱស្សវនេបិ តិណានិ ន ឥញ្ញន្តិ^(១) ។
 តស្សា ហិ ធាមារុសោ ពាហិរាយ វាយោធាតុយា
 តាវ មហាល្មិកាយ អនិច្ចតា បញ្ញាយិស្សតិ ខយ-
 ធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វយធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ
 វិបរិណាមធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ ។ កី បនិមស្ស
 មត្តដ្ឋកស្ស កាយស្ស តណ្ហាចានិទ្ធុស្ស អហាន្តិ វា
 មមន្តិ វា អស្មីតិ វា អថខុស្ស នោ តេវេតុ ហោតិ ។
 តញ្ចេ អារុសោ ភិក្ខុំ បវេ អក្កោសន្តិ បរិកាសន្តិ
 ហោសេន្តិ វិហោសេន្តិ ។ សោ ឯវំ បជាធាតិ ឧប្បដ្ឋា
 ខោ មេ អយំ សោតសម្មស្សជា ទុក្ខា វេទនា

១ ឱ. ម. ន ឥញ្ញន្តិ ។

ឱបម្មវត្ថុ មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ វាយោធាតុ

ធ្វើចិត្តឲ្យធុញទ្រាន់ក្នុងវាយោធាតុ ។ នៃអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ជួន
 កាលវាយោធាតុខាងក្រៅកម្រើកឡើង វាយោធាតុនោះ បក់លម្អិតស្រុកខ្លះ
 បក់លម្អិតនិគមខ្លះ បក់លម្អិតនគរខ្លះ បក់លម្អិតជនបទខ្លះ បក់លម្អិត
 ជនបទនិងប្រទេសខ្លះ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ ជួនកាលដល់
 ខែជាខាងចុងនៃគិម្ហរដូវ ជនទាំងឡាយ តែងស្វែងរកខ្យល់ដោយផ្លិតស្លឹក
 ឆ្នោតខ្លះ ដោយផ្លិតសម្រាប់បក់ភ្លើងខ្លះ សូម្បីតែស្បូវក្នុងសំយ៉ាបផ្ទះ ក៏មិន
 កម្រើកក៏មានដែរ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ សូម្បីវាយោធាតុ
 ខាងក្រៅនោះ ធំដល់ម៉្លោះ គង់មានសភាពមិនទៀងជាធម្មតា គង់មាន
 សភាពអស់ទៅ ជាធម្មតា គង់មានសភាពសូន្យទៅជាធម្មតា គង់មាន
 សភាពប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ចំណង់បើ កាយដែលតាំងនៅបន្តិចបន្តួច
 នេះ ភិក្ខុនឹងប្រកាន់ដោយតណ្ហាថា អញ ថា របស់អញ ថា អញ មានដូច
 ម្តេចបាន (កាលបើគិតដូច្នោះហើយ) សេចក្តីប្រកាន់ដោយអំណាចតណ្ហា
 មានៈ ទិដ្ឋិ ក្នុងវាយោធាតុជាខាងក្នុងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ មិនមាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ បើជនទាំងឡាយដទៃ ជេរ
 ប្រទេច ខ្មាំងខ្មប់ បៀតបៀនភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះ តែងដឹងយ៉ាងនេះ
 ថា ទុក្ខវេទនាកើតអំពីសម្មស្សៈនេះ កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញតើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សា ច ខោ បដិច្ច ឆោ អប្បដិច្ច កី បដិច្ច ជស្សំ
 បដិច្ច ។ សោមិ ខោ ជស្សោ អនិច្ចាតិ បស្សតិ វេទនា
 អនិច្ចាតិ បស្សតិ សញ្ញា អនិច្ចាតិ បស្សតិ សដ្ឋារា
 អនិច្ចាតិ បស្សតិ វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តិ បស្សតិ តស្ស
 ធាតារម្មណាមេវ ចិត្តំ បក្ខន្ធិតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ
 វិមុច្ចតិ^(១) ។ តញ្ចោ អារុសោ ភិក្ខុំ បរេ អនិដ្ឋេហិ
 អកន្តេហិ អមនាបេហិ សមុទាចរន្តិ ចាណិសម្ម-
 ស្សេនបិ លេខុសម្មស្សេនបិ ទណ្ហាសម្មស្សេនបិ សត្ត-
 សម្មស្សេនបិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ តថាក្ខតោ ខោ
 អយំ កាយោ យថាក្ខតស្មី កាយេ ចាណិសម្មស្សាបិ
 កមន្តិ លេខុសម្មស្សាបិ កមន្តិ ទណ្ហាសម្មស្សាបិ
 កមន្តិ សត្តសម្មស្សាបិ កមន្តិ ។ វុត្តំ ខោ បនេតំ
 ភកវតា កកច្ចបមេ ឱវាទេ ឧភតោ ទណ្ហាកេន ចេបិ
 ភិក្ខុវេ កកចេនចោរា ឱចរកា អង្គមជ្ឈានិ ឱក្កន្តេយ្យំ
 តត្រាបិ យោ មនោ បនោសេយ្យ ទ មេ សោ តេន
 សាសនករោតិ ។ អារទ្ធីំ ខោ បន មេ វិវិយំ ភវិស្សតិ

១ ឱ. ម. អនិមុច្ចតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ក៏វេទនានោះឯង អាស្រ័យហេតុ ឬមិនអាស្រ័យហេតុទេ អាស្រ័យហេតុអ្វី
 គឺអាស្រ័យផស្សៈ ។ ភិក្ខុនោះឯងឃើញថា ផស្សៈមិនទៀង ឃើញថា
 វេទនាមិនទៀង ឃើញថា សញ្ញាមិនទៀង ឃើញថា សង្ខារទាំងឡាយ
 មិនទៀង ឃើញថា វិញ្ញាណមិនទៀង ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ស្ទុះស្ទា
 ជ្រះថ្លា បិតនៅព្រម ស៊ប់សួននៅ ក្នុងអារម្មណ៍ គឺធាតុនោះឯង ។
 ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ បើជនទាំងឡាយដទៃ បៀតបៀនភិក្ខុនោះ
 ដោយសម្មស្សដៃក្តី សម្មស្សជុំដីក្តី សម្មស្សដំបងក្តី សម្មស្សគ្រឿង
 សស្ត្រាក្តី ដែលមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្ត ។
 ភិក្ខុនោះ តែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាយនេះឯង ជាសភាពសម្រាប់
 រងសម្មស្សដៃខ្លះ សម្មស្សជុំដីខ្លះ សម្មស្សដំបងខ្លះ សម្មស្សសស្ត្រាខ្លះ ។
 ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះ
 ក្នុងឱវាទ ដែលប្រៀបដូចជារណារថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើ
 ពួកចោរ ជាអ្នកធ្វើអំពើថោកទាប គប្បីអារ អវយវៈតូចទាំងឡាយ
 (របស់ភិក្ខុនោះ) ដោយរណារ ដែលមានដងទាំងពីរខាង ភិក្ខុណា
 ធ្វើចិត្តប្រទូស្ត (មិនអត់ធន់) ក្នុងដំដីដែលពួកចោរអារនោះ ភិក្ខុនោះ
 ឈ្មោះថា មិនធ្វើតាមពាក្យប្រដៅរបស់តថាគត ដោយហេតុដែលមិនអត់
 ធន់នោះ ។ ភិក្ខុនោះគិតថា សេចក្តីព្យាយាមដែលអាត្មាអញប្រារព្ធហើយ

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ វាយោធាតុ

អសស្មីនំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា បស្សន្តោ
 កាយោ អសារន្តោ សមាហិតំ ចិត្តំ ឯកក្កំ កាមំ-
 ទានិ ឥមស្មី កាយេ ចាលិសម្មស្សាបិ កមន្តុ
 លេខុសម្មស្សាបិ កមន្តុ ទណ្ឌាសម្មស្សាបិ កមន្តុ
 សត្តសម្មស្សាបិ កមន្តុ ករិយតិ ហីនំ ពុទ្ធានំ
 សាសនត្ថិ ។ តស្ស ចេ អារុសោ ភិក្ខុនោ ឯវំ
 ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ
 អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតិ ។
 សោ តេន សំវិជ្ជតិ សំវេកំ អាបជ្ជតិ អលាភា វត
 មេ ន វត មេ លាភា ទុល្លទ្ធិ វត មេ ន វត
 មេ សុលទ្ធិ យស្ស មេ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ
 ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតីតិ ។ សេយ្យថាបិ អារុសោ
 សុណិសា សស្សុរំ ទិស្វា សំវិជ្ជតិ សំវេកំ អាបជ្ជតិ

ឱបម្មវត្ត មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ វាយោធាតុ

នឹងមិនធូរថយឡើយ សតិ ដែលអាត្មាអញតាំងខ្ជាប់ហើយ នឹងមិនភ្ញាំង
ភ្ញាក់ឡើយ កាយដែលស្ងប់ស្ងាត់ហើយ នឹងមិនរសាប់រសល់ឡើយ ចិត្ត
ដែលតម្កល់នឹងហើយ នឹងមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ ឥឡូវនេះ ទោះ
សម្មស្សងដៃត្រូវក្តី សម្មស្សងជុំដីត្រូវក្តី សម្មស្សងដំបងត្រូវក្តី សម្មស្សងត្រៀង
សស្រ្តាត្រូវក្តី ត្រង់កាយនេះ (ក៏ត្រូវទៅចុះ) ឯអាត្មាអញ ក៏នៅតែធ្វើតាម
ពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនេះ មិនលែង ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ
មានអាយុ កាលបើភិក្ខុនោះ រលឹកនូវព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះ
ធម៌យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខាដែលអាស្រ័យ
នឹងកុសល មិនទាន់តាំងនៅនឹងបាន ភិក្ខុនោះតែងតក់ស្លុត ដល់នូវសេចក្តី
សង្វេគដោយហេតុនោះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញជាមនុស្សឥតលាភ ឱហ្ន៎ អា-
ត្មាអញជាមនុស្សមិនមានលាភ ឱហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្ស អាត្មាអញបាន
ដោយកម្រ ឱហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្ស អាត្មាអញ មិនមែនបានដោយងាយ
ទេ ត្រង់ដែលអាត្មាអញរលឹកនូវព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះធម៌យ៉ាង
នេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខា ដែលអាស្រ័យនឹងកុសល
មិនទាន់តាំងនៅនឹងបាន ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ដូចស្រីជាកូន
ប្រសា ឃើញឪពុកក្មេកហើយ ក៏ព្រួយបារម្ភ ដល់នូវសេចក្តីសង្វេគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឯវមេវ ខោ អារុសោ តស្ស ចេ ភិក្ខុនោ ឯវំ
 ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ
 សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា កុសលនិស្សិតា ន
 សណ្ឋាតិ ។ សោ តេន សំវិទ្ធិតិ សំវេកំ អាបជ្ជតិ
 អលាភា វត មេ ន វត មេ លាភា ទុល្លទ្ធិ វត មេ
 ន វត មេ សុលទ្ធិ យស្ស មេ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្ស-
 រតោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ
 ឧបេក្ខា កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតីតិ ។ តស្ស
 ចេ អារុសោ ភិក្ខុនោ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ
 អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា កុស-
 លនិស្សិតា សណ្ឋាតិ ។ សោ តេន អត្តមនោ ហោតិ ។
 ឯត្តាវតាបិ ខោ អារុសោ ភិក្ខុនោ ពហុកតំ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយមានអាយុ កាលភិក្ខុនោះរលឹកនូវព្រះពុទ្ធ
 យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះធម៌យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ
 ឧបេក្ខា ដែលអាស្រ័យនឹងកុសល ក៏មិនបានតាំងនៅនឹងដូច្នោះឯង ។ ភិក្ខុ
 នោះតែងតក់ស្លុត ដល់នូវសេចក្តីសង្វេគដោយហេតុនោះថា ឱប្បំ អាត្មា
 អញជាមនុស្សឥតលាភ ឱប្បំ អាត្មាអញជាមនុស្សមិនមានលាភ អត្តភាព
 ជាមនុស្ស អាត្មាអញបានដោយកម្រ អត្តភាពជាមនុស្ស អាត្មាអញមិនមែន
 បានដោយងាយទេ ត្រង់ដែលអាត្មាអញរលឹកនូវព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវ
 ព្រះធម៌យ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខា ដែលអាស្រ័យ
 នឹងកុសល មិនទាន់តាំងនៅនឹងបាន ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយមានអាយុ
 កាលបើភិក្ខុនោះ រលឹកនូវព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះ រលឹកនូវព្រះធម៌យ៉ាងនេះ
 រលឹកនូវព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខា ដែលអាស្រ័យនឹងកុសល រមែង
 តាំងនៅនឹងបាន ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តត្រេកអរដោយហេតុនោះ ។ ម្ចាស់
 អ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ធ្វើតាមពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគរឿយ ។ ហើយ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ ខន្ធសង្កហោ

[៨៤] សេយ្យថាមិ អារុសោ កដ្ឋញ្ច បដិច្ច វសិញ្ច
 បដិច្ច មត្តិកញ្ច បដិច្ច តិណញ្ច បដិច្ច អាគាសោ
 បរិវារិតោ អគារន្តេរ^(១) សំខ្យំ កច្ចតិ ឯវមេវ ខោ អារុ-
 សោ អដ្ឋិញ្ច បដិច្ច ញ្ញារញ្ច បដិច្ច មំសញ្ច បដិច្ច
 ចម្មញ្ច បដិច្ច អាគាសោ បរិវារិតោ រូបន្តេរ សំខ្យំ
 កច្ចតិ ។ អដ្ឋត្តិកញ្ចេ^(២) អារុសោ ចក្កំ អបរិកិដ្ឋំ
 ហោតិ ពាហិរា ច រូទា ន អាចាមំ អាគច្ឆន្តិ នោ
 ច តន្តោ សមដ្ឋាហារោ ហោតិ នេវ តាវ តដ្ឋស្ស
 វិញ្ញាណភាគស្ស ចាតុភារោ ហោតិ ។ អដ្ឋត្តិកញ្ចេ
 អារុសោ ចក្កំ អបរិកិដ្ឋំ ហោតិ ពាហិរា ច រូទា
 អាចាមំ អាគច្ឆន្តិ នោ ច តន្តោ សមដ្ឋាហារោ
 ហោតិ នេវ តាវ តដ្ឋស្ស វិញ្ញាណភាគស្ស ចាតុភារោ
 ហោតិ ។ យតោ ច ខោ អារុសោ អដ្ឋត្តិកញ្ចេវ ចក្កំ
 អបរិកិដ្ឋំ ហោតិ ពាហិរា ច រូទា អាចាមំ អាគច្ឆន្តិ

១ ឱ. អគារន្តេរ ។ ម. អវគារន្តេរ ។ ២ ម. អដ្ឋត្តិកញ្ចេវ ។

ឱបម្មវត្ត មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ខន្ធសង្កហា:

[៨២] ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ អាកាសគឺទីវាលដែលអាស្រ័យគ្រឿងឈើខ្លះ អាស្រ័យវល្លិសម្រាប់ចងខ្លះ អាស្រ័យដីសម្រាប់លាបខ្លះ អាស្រ័យស្បូវប្រក់ខ្លះ ផ្គុំជាមួយគ្នាហើយ ក៏រាប់ហៅថាផ្ទះបានយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ អាកាសដែលអាស្រ័យផ្ទៃខ្លះ អាស្រ័យសរសៃខ្លះ អាស្រ័យសាច់ខ្លះ អាស្រ័យស្បែកខ្លះ រូបរួមជាមួយគ្នាហើយ ទើបហៅថារូបបាន ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ បើចក្ខុខាងក្នុងមិនសាបសូន្យទេ តែរូបទាំងឡាយខាងក្រៅ មិនបានមកកាន់គន្លងចក្ខុផង ការពិចារណាអារម្មណ៍ ដែលកើតអំពីចក្ខុនិងរូបនោះ មិនមានផង ចំណែកនៃវិញ្ញាណ ដែលកើតអំពីចក្ខុនិងរូបនោះ ក៏មិនទាន់កើតប្រាកដនៅឡើយ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ បើចក្ខុខាងក្នុងមិនសាបសូន្យទេ ហើយរូបទាំងឡាយខាងក្រៅមកកាន់គន្លងចក្ខុ តែការពិចារណាអារម្មណ៍ ដែលកើតអំពីចក្ខុនិងរូបនោះ មិនមាន ចំណែកនៃវិញ្ញាណ ដែលកើតអំពីចក្ខុនិងរូបនោះ ក៏មិនទាន់កើតប្រាកដនៅឡើយ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ កាលណាបើចក្ខុខាងក្នុងមិនសាបសូន្យផង រូបទាំងឡាយខាងក្រៅ មកកាន់គន្លងចក្ខុផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តជ្ជោ ច សមន្ទាហារោ ហោតិ ។ ឯវំ តជ្ជស្ស
វិញ្ញាណភាគស្ស ទាតុភារោ ហោតិ ។ យំ តថាក្ខតស្ស
រូបំ តំ រូប្យទាណក្ខន្ធស ឥន្ទ្រំ កច្ចតិ ។ យា តថាក្ខ-
តស្ស វេទនា សា វេទន្យទាណក្ខន្ធស ឥន្ទ្រំ កច្ចតិ ។
យា តថាក្ខតស្ស សញ្ញា សា សញ្ញាទាណក្ខន្ធស
ឥន្ទ្រំ កច្ចតិ ។ យេ តថាក្ខតស្ស សង្ខារោ តេ
សង្ខារ្យទាណក្ខន្ធស ឥន្ទ្រំ កច្ចតិ ។ យំ តថាក្ខ-
តស្ស វិញ្ញាណំ តំ វិញ្ញាណ្យទាណក្ខន្ធស ឥន្ទ្រំ
កច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បដាណតិ ឯវំ កិរិមេសំ^(១) បញ្ចន្នំ
ឧទាណក្ខន្ធានំ សង្កហោ សង្កិចាតោ សមវាយោ
ហោតិ ។ វុត្តំ ខោ បនេតំ ភកវតោ យោ បដិច្ច-
សមុប្បាទំ បស្សតិ សោ ធម្មំ បស្សតិ យោ
ធម្មំ បស្សតិ សោ បដិច្ចសមុប្បាទំ បស្សតីតិ ។

១ ឱ. កិរិមេសំ ។ ម. កិរ តមេសំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ការពិចារណា អារម្មណ៍ដែលកើតអំពីចក្ខុនិងរូបនោះ ក៏កើតមានផង ។

ចំណែកនៃវិញ្ញាណ ដែលកើតអំពីចក្ខុនិងរូបនោះ ទើបកើតប្រាកដឡើង

បាន ដោយប្រការដូច្នោះ ។ រូបណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ

រូបនោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងរូបុបាទានក្ខន្ធ ។ វេទនាណា ដែលកើតជាមួយ

នឹងចក្ខុវិញ្ញាណ វេទនានោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងវេទនុបាទានក្ខន្ធ ។ សញ្ញា

ណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ សញ្ញានោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងសញ្ញា-

បាទានក្ខន្ធ ។ សង្ខារទាំងឡាយណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ

សង្ខារទាំងឡាយនោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងសង្ខារុបាទានក្ខន្ធ ។ វិញ្ញាណ

ណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុ វិញ្ញាណនោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងវិញ្ញា-

ណុបាទានក្ខន្ធ ។ ភិក្ខុនោះតែងដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា ការសង្រ្គោះ

គឺប្រមូលប្រជុំនូវឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ មួយវិញ

ទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា បុគ្គលណា ឃើញប-

ដិច្ចសមុប្បាទ (សេចក្តីកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ) បុគ្គលនោះ

ឈ្មោះថា ឃើញធម៌ បុគ្គលណា ឃើញធម៌ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា

ឃើញបដិច្ចសមុប្បាទ (គឺសេចក្តីកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ) ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ ខន្ធសង្កហោ

បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា ខោ បនិមេ យទិទំ បញ្ចាទាទា-
 នក្ខត្តា យោ ឥមេសុ បញ្ចសុ ឧទាទានក្ខត្តេសុ ឆដ្ឋោ
 អាសយោ អនុនយោ អដ្ឋោសានំ សោ ទុក្ខសមុទ-
 យោ យោ ឥមេសុ បញ្ចសុ ឧទាទានក្ខត្តេសុ ឆដ្ឋ-
 រាគវិនយោ ឆដ្ឋរាគប្បហានំ សោ ទុក្ខនិរោធាតិ^(១) ។
 ឯត្តារតាបិ ខោ អារុសោ ភិក្ខុនោ ពហុកតំ ហោតិ ។
 អដ្ឋត្ថិកញ្ចោ អារុសោ សោតំ អបរិកិដ្ឋំ ហោតិ...
 យានំ អបរិកិដ្ឋំ ហោតិ... ដិវ្ហា អបរិកិដ្ឋា ហោ-
 តិ... កាយោ អបរិកិដ្ឋោ ហោតិ... អដ្ឋត្ថិកោ
 ចេ អារុសោ មនោ អបរិកិដ្ឋោ ហោតិ ពាហិរា
 ច ធម្មា ន អាទានំ អាគច្ឆន្តិ នោ ច តដ្ឋោ
 សមដ្ឋាហារោ ហោតិ នេវ តាវ តដ្ឋស្ស វិញ្ញា-
 ណភាគស្ស ចាតុកាវោ ហោតិ ។ អដ្ឋត្ថិកោ ចេ
 អារុសោ មនោ អបរិកិដ្ឋោ ហោតិ ពាហិរា ច ធម្មា

១ ឱ. ម. ឥតិសទ្វោ នត្ថិ ។

ឱបម្មវត្ត មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ខន្ធសង្គហា:

ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ណា ដែលមាននៅ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះឯង កើត
ឡើងព្រមព្រោះអាស្រ័យហេតុ សេចក្តីពេញចិត្ត សេចក្តីអាល័យ សេចក្តី
ត្រេកអរនិងសេចក្តីជ្រប់ចុះ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះណា សេចក្តីពេញ
ចិត្តជាដើមនោះ ឈ្មោះថា ទុក្ខសមុទយៈ (ហេតុជាទីកើតឡើងនៃទុក្ខ)
ការកម្ចាត់បង់ នូវតម្រេកដោយអំណាចនៃតណ្ហា និងការលះបង់នូវតម្រេក
ដោយអំណាចនៃតណ្ហាណា ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ការកម្ចាត់
បង់ នូវតម្រេកជាដើមនោះ ឈ្មោះថា ទុក្ខនិរោធ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ
មានអាយុ ពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះធ្វើ
រឿយ ។ ហើយ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្នាលអ្នកទាំង-
ឡាយ មានអាយុ បើសោតប្បសាទខាងក្នុងមិនសាបសូន្យ... ឃាន-
ប្បសាទមិនសាបសូន្យ... ជីវ្ហាបសាទមិនសាបសូន្យ... កាយប្បសាទមិន
សាបសូន្យ... ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ បើចិត្តខាងក្នុង មិនសាប
សូន្យទេ តែធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយខាងក្រៅ មិនបានមកកាន់គន្លងកវ្លៈ
ផង ការពិចារណាអារម្មណ៍ ដែលកើតអំពីចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះ ក៏មិន
ទាន់មានផង ចំណែកនៃវិញ្ញាណ ដែលកើតអំពីចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះ
ក៏មិនទាន់កើតប្រាកដនៅឡើយ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ មានអាយុ
បើចិត្តខាងក្នុង មិនសាបសូន្យផង ធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយខាងក្រៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អាចាចំ អាភច្ឆន្តិ នោ ច តន្តោ សមន្នាហារោ ហោតិ
 នេវ តាវ តន្តស្ស វិញ្ញាណភាគស្ស ចាតុភារោ ហោតិ ។
 យតោ ច ខោ អារុសោ អន្ល្លតិកោ ចេវ មនោ
 អបរិភិដ្ឋោ ហោតិ ពាហិរា ច ធម្មា អាចាចំ អាភច្ឆន្តិ
 តន្តោ ច សមន្នាហារោ ហោតិ ។ ឯវំ តន្តស្ស វិញ្ញា-
 ណភាគស្ស ចាតុភារោ ហោតិ ។ យំ តថាក្ខតស្ស
 រូបំ តំ រូបូចាទានក្ខន្ធន្ធី សង្កហំ កច្ឆតិ ។ យា
 តថាក្ខតស្ស វេទនា សា វេទនូចាទានក្ខន្ធន្ធី សង្កហំ
 កច្ឆតិ ។ យា តថាក្ខតស្ស សញ្ញា សា សញ្ញាចា-
 ទានក្ខន្ធន្ធី សង្កហំ កច្ឆតិ ។ យេ តថាក្ខតស្ស
 សង្ខារា តេ សង្ខារូចាទានក្ខន្ធន្ធី សង្កហំ កច្ឆតិ ។
 យំ តថាក្ខតស្ស វិញ្ញាណំ តំ វិញ្ញាណូចាទានក្ខន្ធន្ធី
 សង្កហំ កច្ឆតិ ។ សោ ឯវំ បជាណតិ ឯវំ កិរិ-
 មេសំ បញ្ចន្តំ ឧចាទានក្ខន្ធន្ធី សង្កហោ សន្និចា-
 តោ សមវាយោ ហោតិ^(១) ។ វុត្តំ ខោ បនេតំ ភកវតា
 យោ បដិច្ចសមុប្បាទំ បស្សតិ សោ ធម្មំ បស្សតិ

១ ឱ. ម. ហោតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ក៏បានមកកាន់គន្លងភវង្គៈផង តែការពិចារណាអារម្មណ៍ ដែលកើតអំពី
 ចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះមិនមាន ចំណែកនៃវិញ្ញាណ ដែលកើតអំពីចិត្តនិង
 ធម្មារម្មណ៍នោះ ក៏នៅមិនទាន់ប្រាកដ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ
 កាលណាបើចិត្តខាងក្នុង មិនសាបសូន្យផង ធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយខាង
 ក្រៅ បានមកកាន់គន្លងភវង្គៈផង ការពិចារណាអារម្មណ៍ដែលកើតអំពី
 ចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះ ក៏មានផង ។ ចំណែកនៃវិញ្ញាណ ដែលកើតអំពី
 ចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍នោះ ទើបកើតប្រាកដឡើងបាន យ៉ាងនេះឯង ។ រូប
 ណា ដែលកើតជាមួយនឹងមនោវិញ្ញាណ រូបនោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងរូបុបា-
 ទានក្ខន្ធ ។ វេទនាណា ដែលកើតជាមួយនឹងមនោវិញ្ញាណ វេទនានោះ
 សង្រ្គោះចូលក្នុងវេទនុបាទានក្ខន្ធ ។ សញ្ញាណា ដែលកើតជាមួយនឹង
 មនោវិញ្ញាណ សញ្ញានោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងសញ្ញុបាទានក្ខន្ធ ។ សង្ខារ
 ទាំងឡាយណា ដែលកើតជាមួយនឹងមនោវិញ្ញាណ សង្ខារទាំងឡាយនោះ
 សង្រ្គោះចូលក្នុងសង្ខារុបាទានក្ខន្ធ ។ វិញ្ញាណណា ដែលកើតជាមួយ
 នឹងភវង្គៈ វិញ្ញាណនោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងវិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ។ ភិក្ខុនោះ
 តែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ការសង្រ្គោះ គឺប្រជុំប្រមូលនូវឧបាទានក្ខន្ធ
 ទាំង ៤ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ដូច្នោះថា បុគ្គលណាឃើញបដិច្ចសមុប្បាទ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឃើញធម៌

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ ខន្ធសង្កហោ

យោ ធម្មំ បស្សតិ សោ បដិច្ចសមុប្បាទំ បស្សតីតិ ។

បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា ខោ បនិមេ យទិទំ បញ្ចាទានក្ខន្ធា

យោ ឥមេសុ បញ្ចសុ ឧទាទានក្ខន្ធនេសុ ឆន្ទោ

អាលយោ អនុនយោ អន្លោសានំ សោ ទុក្ខសមុ-

ទយោ យោ ឥមេសុ បញ្ចសុ ឧទាទានក្ខន្ធនេសុ

ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ សោ ទុក្ខនិរោធាតិ ។

ឯត្តារតាបិ ខោ អារុសោ ភិក្ខុនោ ពហុកតំ ហោ-

តីតិ ។ ឥទមរោច អាយស្មា សារីបុត្តោ អត្តមនោ តេ

ភិក្ខុ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស កាសិកំ អភិនន្ទុន្តិ ។

មហាហត្ថិបទោបមសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

ឱបម្មវត្ត មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ខន្ធសង្គហៈ

បុគ្គលណាឃើញធម៌ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឃើញបដិច្ចសមុប្បាទ ។

ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ណា ដែលមាននៅ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះឯង កើតឡើងព្រម ព្រោះអាស្រ័យហេតុ សេចក្តីពេញចិត្ត សេចក្តីអាល័យ សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីជ្រប់ចុះណា ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ សេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ ឈ្មោះថា ទុក្ខសមុទ័យ ការកម្ចាត់បង់នូវ តម្រេកដោយអំណាចតណ្ហា និងការលះបង់តម្រេក ដោយអំណាចតណ្ហា ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ការកម្ចាត់បង់នូវតម្រេកជាដើមនោះ ឈ្មោះ ថា ទុក្ខនិរោធ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយមានអាយុ ពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះ មានព្រះភាគ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះធ្វើរឿយ ។ ហើយ ដោយហេតុមាន ប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។ លុះព្រះសារីបុត្រ មានអាយុ សម្តែងនូវ មហាហត្ថិបទោបមសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏មានចិត្ត ត្រេកអរ រីករាយហើយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ទី ៨ ។

នវមំ មហាសារោបមសុត្តំ

[៨៥] ឯវម្ភេវ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
 រាជក្កហោ វិហារតិ កិដ្ឋក្កុដេ បព្វតេ ។ អចិរយ្យក្កុន្តេ
 ទេវទត្តេ តត្រិ ខោ ភក្កវា ទេវទត្តំ អារព្ព ភិក្ខុ
 អាមន្តេសិ ឥធន ភិក្ខុវេ ឯកច្ចោ កុលបុត្តោ សទ្ធា
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឱតិល្លោម្ហិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោកបរិទេវទុក្ខទោម-
 នស្សុទាយាសេហិ^(១) ទុក្ខោតិល្លោកា ទុក្ខបរេតោ អប្បេ-
 វ ធាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា
 បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ លាភ-
 សក្ការសិលោកំ អភិទិព្វត្តេតិ ។ សោ តេន លាភស-
 ក្ការសិលោកេន អត្តមដោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។
 សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន អត្តានុក្កំសេតិ
 បរំ វម្ភេតិ អហាមស្មិ លាភី សក្ការសិលោកា

១ កត្តចិ បោត្តកេ ជរាមណោន សោកេហិ... ឧបាយាសេហីតិ ទិស្សន្តិ ។

មហាសារោបមសូត្រ ទី ៩

[៨៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំគិដ្ឋកូដ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ កាលដែលទេវទត្តចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រារព្ធទេវទត្តត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានកុលបុត្រពួកខ្លះ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញជាអ្នកមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោកសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើនូវទីបំផុត នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះដ៏បរិបូណ៌ ដោយលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះថា អាត្មាអញជាអ្នកបានលាភសក្ការៈ និងសេចក្តី

ឱបម្ភវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្តេ ព្រហ្មចរិយសាខាបណសោ

តមេ បនញ្ញោ ភិក្ខុ អប្បញ្ញាតា អប្បេសក្ខាតិ ។
 សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន មជ្ជតិ បមជ្ជតិ
 បមាទំ អាបជ្ជតិ បមត្តោ សមាដោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី
 សារបរិយេសនំ ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មេ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ អតិក្កម្ម
 តចំ អតិក្កម្ម បប្បដិកំ សាខាបលាសំ ឆេត្វា
 អាទាយ បក្កមេយ្យ សារន្តិ មញ្ញមាដោ ។ តមេនំ
 ចក្កមា បុរិសោ ទិស្វា ឯវំ វេយ្យេ ន វតាយំ កវំ
 បុរិសោ អញ្ញាសិ សារំ ន អញ្ញាសិ ដេក្កំ ន
 អញ្ញាសិ តចំ ន អញ្ញាសិ បប្បដិកំ ន អញ្ញាសិ
 សាខាបលាសំ តថាហយំ^(១) កវំ បុរិសោ សារត្តិកោ
 សារកវេសី សារបរិយេសនំ ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស
 តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កម្មេ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ
 អតិក្កម្ម តចំ អតិក្កម្ម បប្បដិកំ សាខាបលាសំ
 ឆេត្វា អាទាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញមាដោ

១ ម. តថាហយំ ។

ឱបម្មវត្ត មហាសារោបមសូត្រ មែកនិងស្លឹកនៃព្រហ្មចរិយធម៌

សរសើរ ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយឯទៀត ។ នេះ ជាអ្នកមិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ
 យសស័ក្តិ ។ កុលបុត្រនោះ តែងស្រវឹង វង្វេង ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ
 ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះប្រមាទហើយ រមែងនៅ
 ជាទុក្ខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរស អ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ
 ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹម បិត
 នៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ ហើយកាត់
 យកតែមែកនិងស្លឹកមក សម្គាល់ថា ខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរស
 មានចក្ខុបានឃើញបុរសនោះហើយ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ឱ បុរសដ៏
 ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ មែកនិងស្លឹកទេតើ
 ហេតុដូច្នោះ បានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរក
 ខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំ មានខ្លឹមបិតនៅ
 (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ ហើយកាត់យកតែ
 មែកនិងស្លឹកមក សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

យញ្ចស្ស សារេន សារករណីយំ តញ្ចស្ស អត្ថំ
 ធានុភវិស្សតីតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឥនេកច្ចោ
 កុលបុត្តោ សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ
 ហោតិ ឱតិល្លោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោ-
 កបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសេហិ ទុក្ខោតិល្លោ
 ទុក្ខបរេតោ អប្បេវ ធាម ឥមស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ
 ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ លាភសក្ការសិលោកំ អ-
 ភិទិព្វត្ថេតិ ។ សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន
 អត្តមដោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន
 លាភសក្ការសិលោកេន អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វម្ពេតិ
 អហាមស្មិ លាភី សក្ការសិលោកាវា ឥមេ បនញ្ញោ
 ភិក្ខុ អប្បញ្ញាតា អប្បេសក្ខាតិ ។ សោ តេន
 លាភសក្ការសិលោកេន មជ្ជតិ បមជ្ជតិ បមាទំ
 អាបជ្ជតិ បមត្តោ សមាដោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើ ដោយខ្លឹមឈើនោះ ការងារនោះ ក៏នឹងមិន
សម្រេចប្រយោជន៍ ដល់បុរសនោះឡើយ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាង
ណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជា កុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុង
សាសនានេះ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្លួស ដោយសទ្ធា គិតថា
អាត្មាអញជាអ្នកមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ
ឈ្មោះថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎
នឹងធ្វើនូវទីបំផុត នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រ
នោះ លុះបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរ
ឲ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះ
បរិបូណ៌ ដោយលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ
រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តី
សរសើរនោះថា អាត្មាអញជាអ្នកមានលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរ
ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយដទៃនេះ មិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ យសស័ក្តិទេ ។
កុលបុត្រនោះ រមែងស្រវឹង វង្វេង ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលាភ-
សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះប្រមាទហើយ រមែងនៅជាទុក្ខ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្តេ ព្រហ្មចរិយបប្បដិកា

អយំ រុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សាខាបលាសំ អត្តហោសិ
ព្រហ្មចរិយស្ស តេន ច វោសានំ អាចាទិ ។

[៨៦] ឥន បន ភិក្ខុវេ ឯកច្ចោ កុលបុត្តោ

សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ

ឱតិល្លោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោកបរិ-

ទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសេហិ ទុក្ខោតិល្លោ ទុក្ខ-

បរេតោ អប្បវ ឆាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស

អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ

សមាដោ លាភសក្ការសិលោកំ អភិទិព្វត្ថេតិ ។

សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន អត្តមដោ

ហោតិ ន បរិបុណ្ណសង្ក័ប្បោ ។ សោ តេន លាភ-

សក្ការសិលោកេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្មេតិ ។

សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន មជ្ជតិ ន

បមជ្ជតិ ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ

សីលសម្បទំ អារាជេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្ប-

ទាយ អត្តមដោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្ក័ប្បោ ។ សោ

ឱបម្មវគ្គ មហាសារោបមសូត្រ ក្រមរនៃព្រហ្មចរិយធម៌

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បានកាន់យកតែមែក
និងស្លឹក របស់ព្រហ្មចរិយៈ ហើយដល់ នូវការបន្ទូរបន្ទយសេចក្តី
ព្យាយាម ដោយហេតុនោះ ។

[៨៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានកុលបុត្រពួកខ្លះ
ទៀត ចេញចាកផ្ទះដោយសទ្ធា ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយគិតថា អាត្មាអញ
ជាអ្នកមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី
ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថា
មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើ នូវ
ទីបំផុតនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះបួស
យ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។
កុលបុត្រនោះ ក៏មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយ
លាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើក
តម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈ និងសេចក្តី
សរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់
នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះមិន
ប្រមាទហើយ រមែងបាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តី
ពេញចិត្ត មានតម្រិះបរិបូណ៌ដោយសីលសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

តាយ សីលសម្មទាយ អត្តានុក្កំសេតិ បរំ
 វម្កតិ អហាមស្មិ សីលវា កល្យាណធម្មោ ឥមេ
 បនញ្ញោ ភិក្ខុ ទុស្សីលា ចាបធម្មាតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្មទាយ មជ្ជតិ បមជ្ជតិ បមាទំ អាបជ្ជតិ
 បមត្តោ សមាដោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។ សេយ្យថាបិ
 ភិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្តិកោ សារតវេសី សារបរិយេសនំ
 ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ
 អតិក្កម្មេ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ អតិក្កម្ម តចំ
 បប្បដិកំ ឆេត្វា អាទាយ បក្កមេយ្យ សារន្តិ
 មញ្ញមាដោ ។ តមេនំ ចក្កុមា បុរិសោ ទិស្វា ឯវំ
 វទេយ្យ ន វតាយំ កវំ បុរិសោ អញ្ញាសិ សារំ ន
 អញ្ញាសិ ដេក្កំ ន អញ្ញាសិ តចំ ន អញ្ញាសិ
 បប្បដិកំ ន អញ្ញាសិ សាខាបលាសំ តថាហាយំ កវំ
 បុរិសោ សារត្តិកោ សារតវេសី សារបរិយេសនំ
 ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្កាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសីលសម្បទានោះថា
អាត្មាអញជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។
នេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ ។ កុលបុត្រនោះ រមែងស្រវឹង
រង្វើង ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ដោយសីលសម្បទានោះ លុះប្រមាទហើយ
រមែងនៅជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរស អ្នកត្រូវការដោយ
ខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំ
មានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ហើយ ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ សំបក ហើយ
កេះយកតែក្រមរមក សម្គាល់ថា ខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមាន
ចក្ខុ បានឃើញបុរសនោះហើយ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ឱ បុរសដ៏ចម្រើន
នេះមិនស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ មែកនិងស្លឹកទេតើ ហេតុដូច្នោះ
បានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ
ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំ មានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ)

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្តេ ព្រហ្មចរិយបប្បដិកា

អតិក្កម្មេ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ អតិក្កម្ម តចំ
 បប្បដិកំ ឆេត្វា អាទាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញ-
 មាដោ យញ្ចស្ស ភារេន សារករណីយំ តញ្ចស្ស
 អត្ថំ នានុភវិស្សតីតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឥដេ-
 កច្ចោ កុលបុត្តោ សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ
 បព្វដិគោ ហោតិ ឱតិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ
 មរណោន សោកបរិទេវទុក្ខោនមនស្សចាយាសេហិ
 ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរេតោ អប្បេវ នាម ឥមសុស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា បញ្ញាយេ-
 ថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វដិគោ សមាដោ លាភ-
 សញ្ញាសិលោកំ អភិទិព្វត្តេតិ ។ សោ តេន
 លាភសញ្ញាសិលោកេន ន អត្តមដោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសិ-
 លោកេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ ។
 សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន មជ្ជតិ
 ន បមជ្ជតិ ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ

ឱបម្មវត្ត មហាសារោបមសូត្រ ក្រមរនៃព្រហ្មចរិយធម៌

ហើយ ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ សំបក ហើយកេះយកតែក្រុមរមក
សម្គាល់ថា ខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះ
ត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើនោះ ការងារនោះ ក៏នឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍
ដល់បុរសនោះឡើយ (សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា) ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ឧបមេយ្យដូចជា កុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ចេញចាក
ផ្ទះដោយសទ្ធា ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយគិតថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមាន
ជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ
ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថា មាន
ទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើនូវទី
បំផុត នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះបួស
យ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។
កុលបុត្រនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ដោយលាភ-
សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើង
ខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ
នោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តី
ប្រមាទ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សីលសម្បទំ អារាធចតិ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្បទាយ អត្តមនោ ហោតិ បរិបុណ្ណាសង្កប្បោ ។
 សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តានុក្កំសេតិ បរិ-
 វម្ពេតិ អហាមស្មិ សីលវា កល្យាណាធម្មោ ឥមេ
 បនញ្ញោ ភិក្ខុ ទុស្សីលា ចាបធម្មាតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្បទាយ មជ្ឈតិ បមជ្ឈតិ បមាទំ អាបជ្ឈតិ
 បមត្តោ សមាណោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ បប្បដិកំ អត្តហោសិ ព្រហ្មចរិយស្ស តេន
 ច វោសានំ អាចាទិ ។

[៨៧] ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ឯកទ្វេ កុលបុត្តោ
 សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ
 ឱតិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ សោកបរិទេវ-
 ទុក្ខនោមនស្សចាយាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរេ-
 តោ អប្បវេ ធាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ
 សមាណោ លាភសក្ការសិលោកំ អភិទិព្វត្តេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

រមែងបាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត
 មានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយសីលសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ រមែងលើក
 តម្កើងខ្លួនឯង បន្តបង្ហាត់អ្នកដទៃ ព្រោះសីលសម្បទានោះថា អាត្មា
 អញជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។
 នេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ ។ កុលបុត្រនោះ ក៏ស្រវឹង
 រង្វើង ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសីលសម្បទានោះ លុះប្រមាទហើយ
 រមែងនៅជាទុក្ខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បាន
 កាន់យកតែក្រមរ របស់ព្រហ្មចរិយៈ ហើយដល់នូវការបន្ទុះបន្ទុយសេចក្តី
 ព្យាយាម ដោយហេតុនោះ ។

[៨៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ
 ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញ ជា
 អ្នកមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ
 ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថាមានទុក្ខ
 គ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើនូវទីបំផុត
 នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដឡើងបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះបួស
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្តេ ព្រហ្មចរិយតថោ

សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន អត្តមនោ
 ហោតិ ន បរិបុណ្ណសង្កហ្មោ ។ សោ តេន លាភសក្កា-
 រសិលោកេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្កេតិ ។ សោ
 តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ
 ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាណោ សីលសម្បទំ
 អាវាជេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តមនោ
 ហោតិ នោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្កហ្មោ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ
 វម្កេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ ន មជ្ជតិ
 ន បមជ្ជតិ ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាណោ
 សមាធិសម្បទំ អាវាជេតិ ។ សោ តាយ សមា-
 ធិសម្បទាយ អត្តមនោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កហ្មោ ។
 សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ អត្តានុក្កំសេតិ បរំ
 វម្កេតិ អហមស្មិ សមាហិតោ ឯកក្កចិត្តោ ឥមេ
 បនញ្ញោ ភិក្ខុ អសមាហិតា វិព្ពន្តចិត្តាតិ ។ សោ
 តាយ សមាធិសម្បទាយ មជ្ជតិ បមជ្ជតិ បមាទំ
 អាបជ្ជតិ បមត្តោ សមាណោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។

ឱបម្មវត្ថុ មហាសារោបមសូត្រ សំបកនៃព្រហ្មចរិយធម៌

កុលបុត្រនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយ
លាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនបាន
លើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបានបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈនិង
សេចក្តីសរសើរនោះទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិន
ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះ
មិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មាន
សេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្បទានោះ តែថាមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌
ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ
ព្រោះសីលសម្បទានោះឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង
មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសីលសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទ
ហើយ រមែងបាននូវសមាធិសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តី
ពេញចិត្ត មានតម្រិះបរិបូណ៌ដោយសមាធិសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ
លើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះថា
អាត្មាអញ ជាអ្នកមានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍តែ
មួយ ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។ នេះ មិនមានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្ត
វិលផ្សេង ។ ។ កុលបុត្រនោះ តែងស្រវឹង វង្វេង ដល់នូវសេចក្តីប្រ-
មាទព្រោះសមាធិសម្បទានោះ លុះប្រមាទហើយ រមែងនៅជាទុក្ខ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី
 សារបរិយេសនំ ចរមាណោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មេវ សារំ អតិក្កម្ម ដេត្តំ តចំ
 ឆេត្វា អាទាយ បក្កមេយ្យ សារន្តិ មញ្ញមាណោ ។
 តមេនំ ចក្កុមា បុរិសោ ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ ន វតាយំ
 កវំ បុរិសោ អញ្ញាសិ សារំ ន អញ្ញាសិ ដេត្តំ ន អញ្ញាសិ
 តចំ ន អញ្ញាសិ បប្បដិកំ ន អញ្ញាសិ សាខាបលា-
 សំ តថាហយំ កវំ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី
 សារបរិយេសនំ ចរមាណោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មេវ សារំ អតិក្កម្ម ដេត្តំ តចំ
 ឆេត្វា អាទាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញមាណោ យព្វសុស
 សារេន សារកវណ្ណាយំ តព្វស្ស អត្តំ ធានុករិស្សតីតិ
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឥនេកច្ចោ កុលបុត្តោ សទ្ធា
 អការស្នា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឱតិល្លោម្ហិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្ស-
 ចាយាសេហិ ទុក្ខោតិល្លោ ទុក្ខបរេតោ អប្បេវ ធាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ
ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ)
ក៏រំលងខ្លឹម រំលងស្រាយ ហើយស្មោះយកតែសំបកមក សម្គាល់ថាខ្លឹម
ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុឃើញបុរសនោះហើយនិយាយ
យ៉ាងនេះថា ឱ បុរសដ៏ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រុម
មែក ស្លឹកទេតើ ព្រោះហេតុនោះ បុរសដ៏ចម្រើននេះ អ្នកត្រូវការដោយ
ខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំ
មានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹមរំលងស្រាយ ហើយស្មោះយក
តែសំបកមកសម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារសំខាន់ណា
ដែលបុរសនោះ ត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើនោះ ការងារនោះ ក៏នឹងមិនសម្រេច
ប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ (សេចក្តីនេះ ឧបមាយ៉ាងណាមិញ)

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជាកុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ
បានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញជា
អ្នកមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី
ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះ
ថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎នឹង

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្តេ ព្រហ្មចរិយតថោ

ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា
 បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ
 លាភសក្ការសិលោកំ អភិជិត្តតិ ។ សោ តេន
 លាភសក្ការសិលោកេន ន អត្តមដោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន លាភសក្ការសិលោ-
 កេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្កេតិ ។ សោ តេន
 លាភសក្ការសិលោកេន ន មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ ន ប-
 មាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ សីលសម្បទំ
 អារាជេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្ត-
 មដោ ហោតិ ដោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ
 វម្កេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ ន មជ្ជតិ
 ន បមជ្ជតិ ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមា-
 ដោ សមាធិសម្បទំ អារាជេតិ ។ សោ តាយ
 សមាធិសម្បទាយ អត្តមដោ ហោតិ បរិបុណ្ណ-
 សង្កប្បោ ។ សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ
 អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វម្កេតិ អហាមស្មិ សមាហិតោ

ឱបម្មវគ្គ មហាសារោបមសូត្រ សំបកនៃព្រហ្មចរិយធម៌

ធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ
 លុះបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរឲ្យ
 កើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះ
 បរិបូណ៌ដោយលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិន
 លើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តី
 សរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តី
 ប្រមាទ ព្រោះលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះមិនប្រមាទ
 ហើយ រមែងបាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តីពេញ
 ចិត្តដោយសីលសម្បទានោះ តែថាមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ កុល-
 បុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសីលសម្ប-
 ទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តីប្រ-
 មាទ ព្រោះសីលសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវសមាធិ-
 សម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយ
 សមាធិសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ តែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្គាប់
 អ្នកដទៃព្រោះសមាធិសម្បទានោះថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឯកក្កចិត្តោ ឥមេ បនញ្ញោ ភិក្ខុ អសមាហិតា
 វិព្ពន្តចិត្តាតិ ។ សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ មជ្ជតិ
 បមជ្ជតិ បមាធំ អាបជ្ជតិ បមត្តោ សមាដោ ទុក្ខំ
 វិហារតិ ។ អយំ រុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តចំ អត្តហោសិ
 ព្រហ្មចរិយស្ស តេន ច វោសាធំ អាចាទិ ។

[៨៨] ឥន បន ភិក្ខុវេ ឯកច្ចោ កុលបុត្តោ
 សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឱ-
 តិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោកបរិទេវ-
 ទុក្ខទោមនស្សទាយាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរេ-
 តោ អប្បវេ ធាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឃំ បព្វជិតោ
 សមាដោ លាភសញ្ញាវសិលោកំ អភិទិព្វត្តេតិ ។ សោ
 តេន លាភសញ្ញាវសិលោកេន ន អត្តមដោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។

នេះ ជាអ្នកមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តវិលផ្សេង ។ ។ កុលបុត្រ

នោះ ក៏ស្រវឹង វង្វេង ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសមាធិសម្បទា

នោះ លុះប្រមាទហើយ រមែងនៅជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បានកាន់យកតែសំបកនៃព្រហ្មចរិយៈ ហើយ

ដល់នូវការបន្ទូរបន្ទយសេចក្តីព្យាយាម ដោយហេតុនោះ ។

[៨៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុង

សាសនានេះ បានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា គិត

ថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី

ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់

ហើយ ឈ្មោះថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបរឹតហើយ ធ្វើ

ម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។

កុលបុត្រនោះ លុះបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តី

សរសើរឲ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្ត ព្រហ្មចរិយជេត្ត

ន បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន លាភសក្ការសិលោ-
 កេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្កេតិ ។ សោ តេន
 លាភសក្ការសិលោកេន ន មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ ន បមា-
 ទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ សីលសម្មទំ អា-
 រាជេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្មទាយ អត្តមដោ ហោតិ
 ដោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្មទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្កេតិ ។ សោ
 តាយ សីលសម្មទាយ ន មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ ន បមា-
 ទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ សមាធិសម្មទំ អា-
 រាជេតិ ។ សោ តាយ សមាធិសម្មទាយ អត្តមដោ
 ហោតិ ដោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តាយ
 សមាធិសម្មទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្កេតិ ។
 សោ តាយ សមាធិសម្មទាយ ន មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ
 ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ ញាណទស្ស-
 ទំ អារាជេតិ ។ សោ តេន ញាណទស្សនេន អត្តម-
 ដោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន ញាណ-
 ទស្សនេន អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វម្កេតិ អហាមស្មិ

ឱបម្មវគ្គ មហាសារោបមសូត្រ ស្រាយនៃព្រហ្មចរិយធម៌

មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។
 កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភ-
 សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិន
 ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះ
 មិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មាន
 សេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្បទានោះ តែថា មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌
 ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះសីលសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិន
 ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសីលសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ
 រមែងបាននូវសមាធិសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត
 ដោយសមាធិសម្បទានោះ តែថាមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ កុល-
 បុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិ-
 សម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តី
 ប្រមាទ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវ
 ញាណទស្សនៈ^(១) ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះ
 បរិបូណ៌ដោយញាណទស្សនៈនោះ ។ កុលបុត្រនោះ រមែងលើកតម្កើង
 ខ្លួនឯង បន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះថា អាត្មាអញ

១ បានដល់ ទិព្វចក្ខុ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ជាធំ បស្សំ វិហារមិ ឥមេ បនញ្ញេ ភិក្ខុ អជាធំ អបស្សំ
 វិហារន្តីតិ ។ សោ តេន ញ្ញាណទស្សនេន មជ្ឈតិ បមជ្ឈ-
 តិ បមាធំ អាបជ្ឈតិ បមត្តោ សមាដោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី
 សារបរិយេសធំ ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋ-
 តោ សារវតោ អតិក្កម្មេវ សារំ ដេក្កំ ឆេត្វា អាទាយ
 បក្កមេយ្យ សារន្តិ មញ្ញមាដោ ។ តមេធំ ចក្កមា
 បុរិសោ ទិស្វា វរំ រទេយ្យ ន រតាយំ ករំ បុរិសោ
 អញ្ញាសិ សារំ ន អញ្ញាសិ ដេក្កំ ន អញ្ញាសិ តចំ
 ន អញ្ញាសិ បប្បទិកំ ន អញ្ញាសិ សាខាបលាសំ
 តថាហាយំ ករំ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី សា-
 រយរិយេសធំ ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មេវ សារំ ដេក្កំ ឆេត្វា អាទាយ
 បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញមាដោ យព្វស្ស សារេន
 សារកវណ្ណាយំ តព្វស្ស អត្ថំ នាទុករិស្សតីតិ វរ-
 មេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឥដេកេច្ចោ កុលបុត្តោ សទ្ធា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

បានស្គាល់ បានឃើញ (នូវរូបល្អិត) ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយឯទៀត ។

នេះ មិនបានស្គាល់ មិនបានឃើញ (នូវរូបល្អិត) ទេ ។ កុលបុត្រនោះ

តែងស្រវឹង រង្វេង ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ

លុះប្រមាទហើយ រមែងនៅជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសអ្នក

ត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាល

បើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ហើយចាំងយកតែ

ស្រាយមកសម្គាល់ថា ខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុ បាន

ឃើញបុរសនោះហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ឱ បុរសដ៏ចម្រើននេះ មិនស្គាល់

ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ មែកនិងស្លឹកទេតើ ព្រោះហេតុនោះ បានជា

បុរសដ៏ចម្រើននេះ អ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅ

ស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម

ហើយចាំងយកតែស្រាយមកសម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការ-

ងារណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏នឹងមិន

សម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ (សេចក្តីនេះ ឧបមាយ៉ាងណា

មិញ) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចកុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុងសាសនា

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្ត ព្រហ្មចរិយជេត្ត

អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឱតិល្លោម្ហិ
ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោកបរិទេវទុក្ខទោម-
នស្សុទាយាសេហិ ទុក្ខោតិល្លោ ទុក្ខបរេតោ អប្ប-
រ ធាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្ត-
កិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ
សមាដោ លាភសក្ការសិលោកំ អភិទិព្វត្ថេតិ ។
សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន អត្តមដោ
ហោតិ ន បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន លាភ-
សក្ការសិលោកេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ
រម្ពេតិ ។ សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន
មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ
សមាដោ សីលសម្បទំ អារាជេតិ ។ សោ តាយ
សីលសម្បទាយ អត្តមដោ ហោតិ ដោ ច ខោ
បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តាយ សីលសម្ប-
ទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ រម្ពេតិ ។
សោ តាយ សីលសម្បទាយ ន មជ្ជតិ ន ប-
មជ្ជតិ ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ

ឱបម្មវគ្គ មហាសារោបមសូត្រ ស្រាយនៃព្រហ្មចរិយធម៌

នេះ បានចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្លូវដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មា
អញជាអ្នកមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ
ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎នឹង
ធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ
លុះបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យ
កើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះ
បរិបូណ៌ ដោយលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រ
នោះមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈ
និងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិន
ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះ
មិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេច-
ក្តីពេញចិត្ត ដោយសីលសម្បទានោះ តែមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។
កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះ
សីលសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវ
សេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសីលសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សមាធិសម្បទំ អារាជេតិ ។ សោ តាយ សមាធិ-
សម្បទាយ អត្តមនោ ហោតិ នោ ច ខោ បរិបុណ្ណ-
សង្ក្ខេប្បោ ។ សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ ន
អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ រម្មេតិ ។ សោ តាយ សមា-
ធិសម្បទាយ ន មជ្ឈតិ ន បមជ្ឈតិ ន បមាទំ អាបជ្ឈតិ
អប្បមត្តោ សមាណោ ញ្ញាណទស្សនំ អារាជេតិ ។
សោ តេន ញ្ញាណទស្សនេន អត្តមនោ ហោតិ
បរិបុណ្ណសង្ក្ខេប្បោ ។ សោ តេន ញ្ញាណទស្សនេន
អត្តានុក្កំសេតិ បរំ រម្មេតិ អហាមស្មិ ជានំ បស្សំ
វិហារមិ ឥមេ បនញ្ញោ ភិក្ខុ អជានំ អបស្សំ វិហា-
រដ្ឋិតិ ។ សោ តេន ញ្ញាណទស្សនេន មជ្ឈតិ
បមជ្ឈតិ បមាទំ អាបជ្ឈតិ បមត្តោ សមាណោ ទុក្ខំ
វិហារតិ ។ អយំ រុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ដេក្កំ អត្តហោសិ
ព្រហ្មចរិយស្ស តេន ច វោសានំ អាចាទិ ។

[៨៩] ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ឯកច្ចោ កុលបុត្តោ
សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឱ-
តិណ្ណាម្មិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ សោកបរិទេវ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

បាននូវសមាធិសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយ
សមាធិសម្បទានោះ តែថាមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រនោះ
មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទា
នោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
សមាធិសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវញាណទស្សនៈ ។
កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយញាណ-
ទស្សនៈនោះ ។ កុលបុត្រនោះ រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ
ព្រោះញាណទស្សនៈនោះថា អាត្មាអញបានដឹង បានឃើញ (រូបល្អិត)
ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។ នេះ មិនបានដឹង មិនបានឃើញ (រូបល្អិត)
ទេ ។ កុលបុត្រនោះ តែងស្រវឹង វង្វេង ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
ញាណទស្សនៈនោះ លុះប្រមាទហើយ រមែងនៅជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះគិតហៅថា បានកាន់យកតែស្រាយរបស់ព្រហ្ម-
ចរិយៈ ហើយដល់នូវការបន្ទូរបន្ថយសេចក្តីព្យាយាម ដោយហេតុនោះ ។

[៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុង
សាសនានេះ បានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា គិត
ថា អាត្មាអញមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្តេ ព្រហ្មចរិយសារោ

ទុក្ខទោមនស្សចាយាសេហិ ទុក្ខោតិល្លោ ទុក្ខបរោតោ
 អប្បេ ឆាម ឥមស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្ត-
 កិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ
 លាកសក្ការសិលោកំ អភិទិព្វត្តេតិ ។ សោ តេន
 លាកសក្ការសិលោកេន ន អត្តមដោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន លាកសក្ការសិលោ-
 កេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្មេតិ ។ សោ
 តេន លាកសក្ការសិលោកេន ន មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ
 ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ សីលសម្បទំ
 អារាជេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តមដោ
 ហោតិ ដោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ
 វម្មេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ ន មជ្ជតិ
 ន បមជ្ជតិ ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមា-
 ដោ សមាទិសម្បទំ អារាជេតិ ។ សោ តាយ
 សមាទិសម្បទាយ អត្តមដោ ហោតិ ដោ ច ខោ

ឱបម្មវត្ត មហាសារោបមសូត្រ ខ្លឹមនៃព្រហ្មចរិយធម៌

សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះ
 ថាមានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើ
 នូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះ
 បួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏បានញ៉ាំងលោកសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យកើត
 ឡើង ។ កុលបុត្រនោះ មិនពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយលោក-
 សក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួន
 ឯង មិនបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលោកសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ
 ឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តី
 ប្រមាទ ព្រោះលោកសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះមិនប្រមាទ
 ហើយ រមែងបាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ ពេញចិត្តដោយ
 សីលសម្បទានោះ តែថាមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិន
 លើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសីលសម្បទានោះ ។
 កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទព្រោះសីល-
 សម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវសមាធិសម្បទា ។
 កុលបុត្រនោះពេញចិត្ត ដោយសមាធិសម្បទានោះ តែថា មិនមាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តាយ សមាធិសម្មទាយ
 ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្មេតិ ។ សោ តាយ
 សមាធិសម្មទាយ ន មជ្ឈតិ ន បមជ្ឈតិ ន បមាទំ
 អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ ញាណទស្សនំ អារា-
 ជេតិ ។ សោ តេន ញាណទស្សនេន អត្តមដោ ហោតិ
 ដោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន ញាណ-
 ទស្សនេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្មេតិ ។
 សោ តេន ញាណទស្សនេន ន មជ្ឈតិ ន បមជ្ឈតិ
 ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ សមយ-
 វិមោក្ខំ អារាជេតិ ។ ហានំ ខោ បនេតំ ភិក្ខុវេ
 វិជ្ជតិ យំ សោ ភិក្ខុ តាយ សមយវិមុត្តិយា បរិហា-
 យេថាតិ^(១) ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្តិកោ
 សារកវេសី សារបរិយេសនំ ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស
 តិដ្ឋតោ សារវតោ សារំ ឆេត្វា អាទាយ បក្កមេយ្យ
 សារត្តិ ជានមាដោ ។ តមេនំ ចក្កុមា បុរិសោ
 ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ អញ្ញាសិ វតាយំ កវំ បុរិសោ

១ ឱ. ឥតិសទ្ធា ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

តម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះ-
 បង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិន
 ស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ
 លុះមិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវញាណទស្សនៈ ។ កុលបុត្រនោះ
 ពេញចិត្តដោយញាណទស្សនៈនោះ តែថាមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។
 កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះញា-
 ណទស្សនៈនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវ
 សេចក្តីប្រមាទ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែង
 បាននូវសមយវិមោក្ខ^(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីសាបសូន្យ
 ចាកសមយវិមុត្តិនោះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះឯង រមែងមាន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ
 ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ)
 ក៏ចាំយកតែខ្លឹមមក ដឹងថាខ្លឹមពិតហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមាន
 ចក្ខុបានឃើញបុរសនោះហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ឱ បុរសដ៏ចម្រើននេះ

១ ប្រែថា ធម៌ដែលរួចចាកបច្ចនិកធម៌ គឺធម៌ជាសត្រូវ តាមកាល តាមវេលា បានដល់
 លោកិយសមាបត្តិ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្តេ ព្រហ្មចរិយសារោ

សារំ អញ្ញាសិ ដេត្តំ អញ្ញាសិ តចំ អញ្ញាសិ បប្បជិកំ
អញ្ញាសិ សាខាបលាសំ តថាហយំ ករំ បុរិសោ
សារត្តិកោ សារតវេសី សារបរិយេសនំ ចរមារោ
មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ សារញ្ញវ ធនត្វា
អាទាយ បក្កន្តោ សារន្តិ ជានមារោ យញ្ចស្ស សារេន
សារករណីយំ តញ្ចស្ស អត្តំ អនុករិស្សតីតិ ឯវមេវ
ខោ ភិក្ខុវេ ឥនេកច្ចោ កុលបុត្តោ សទ្ធា អការស្មា
អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឱតិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា
ជរាយ មរណោន សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចា-
យាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរេតោ អប្បវ ឆាម
ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា
បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមារោ
លាភសក្ការសិលោកំ អភិជិព្វត្តេតិ ។ សោ តេន
លាភសក្ការសិលោកេន ន អត្តមនោ ហោតិ ន
បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន លាភសក្ការសិ-
លោកេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្មេតិ ។

ឱបម្មវត្ត មហាសារោបមសូត្រ ខ្លឹមនៃព្រហ្មចរិយធម៌

ស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រុមរ មែកនិងស្លឹកប្រាកដ ព្រោះ
ហេតុនោះ បានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹម
ឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើដ៏មានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះ
មុខ) ក៏ចាំយកតែខ្លឹមម្យ៉ាង ដឹងថាជាខ្លឹមពិត ហើយចៀសចេញទៅ
ការងារណា ដែលបុរសនោះ ត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ នឹង
សម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះពិត (សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា)
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជាកុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ
បានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញ
ជាអ្នកមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ
ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថា មានទុក្ខ
គ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបរិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើនូវទីបំផុត
នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះបួសយ៉ាង
នេះហើយ បានញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យកើតឡើង ។
កុលបុត្រនោះ មិនពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយលាភសក្ការៈនិង
សេចក្តីសរសើរនោះហើយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនតម្កើងខ្លួនឯង មិន
បន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន មជ្ជតិ
ន បមជ្ជតិ ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ
សីលសម្បទំ អារាជេតិ ។ សោ តាយ សីល-
សម្បទាយ អត្តមដោ ហោតិ ដោ ច ខោ បរិ-
បុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ
ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្មេតិ ។ សោ តាយ
សីលសម្បទាយ ន មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ ន បមាទំ
អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ សមាទិសម្បទំ
អារាជេតិ ។ សោ តាយ សមាទិសម្បទាយ
អត្តមដោ ហោតិ ដោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។
សោ តាយ សមាទិសម្បទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ
ន បរំ វម្មេតិ ។ សោ តាយ សមាទិសម្បទាយ
ន មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ
សមាដោ ញាណទស្សនំ អារាជេតិ ។ សោ តេន
ញាណទស្សនេន អត្តមដោ ហោតិ ដោ ច ខោ
បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន ញាណទស្ស-
នេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្មេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
លាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវ
សីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្បទា
នោះ តែជាមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើង
ខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសីលសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រ
នោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសីលសម្បទា
នោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវសមាធិសម្បទា ។ កុលបុត្រ
នោះ ពេញចិត្តដោយសមាធិសម្បទានោះ តែជា មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌
ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះ
សមាធិសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវ
សេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែង
បាននូវញាណទស្សនៈ ។ កុលបុត្រនោះ ពេញចិត្តដោយញាណទស្សនៈ
នោះ តែជា មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើក
តម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្តេ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ

សោ តេន ញាណទស្សនេន ន មជ្ជតិ ន បមជ្ជតិ
 ន បមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាដោ អសម-
 យវិមោក្ខំ អារាជេតិ ។ អដ្ឋានមេតំ ភិក្ខុវេ អន-
 រកាសោ យំ សោ ភិក្ខុ តាយ អសមយវិមុត្តិយា
 បរិហាយេថាតិ ។

[៩០] ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ នយំទំ ព្រហ្មចរិយំ លា-
 ភសក្ការសិលោកានិសំសំ ន សីលសម្មទានិសំសំ
 ន សមាទិសម្មទានិសំសំ ន ញាណទស្សនានិសំសំ
 យា ច ខោ អយំ ភិក្ខុវេ អកុប្បា ចេតោវិមុត្តិ
 ឯតទត្ថមិទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ ឯតំ សារំ ឯតំ
 បរិយោសានន្តិ ។ ឥទមវោច ភកវា អត្តមជា តេ
 ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនន្តិ ។

មហាសារោបមសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ ។

ឱបម្មវត្ត មហាសារោបមសូត្រ ទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌

កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
ញាណទស្សនៈនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ រមែងបាននូវអសមយវិមោក្ខ
(ធម៌ដែលរួចចាកកិលេសឥតមានកំណត់កាលវេលា បានដល់នូវលោកុត្តរ-
ធម៌) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីសាបសូន្យចាកអសមយវិមុត្តិនោះ
ដោយហេតុណា ហេតុនេះ មិនមែនជាទីតាំង មិនមែនជាឱកាសឡើយ ។

[៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមែនមានលាភ-
សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរជាអានិសង្ស មិនមែនមានសីលសម្បទាជាអា-
និសង្ស មិនមែនមានសមាធិសម្បទាជាអានិសង្ស មិនមែនមានញាណ-
ទស្សនៈជាអានិសង្សតែប៉ុណ្ណោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចេតោវិមុត្តិ
ការរួចចាកកិលេសនៃចិត្តគឺអរហត្តផល ជាធម្មជាតិមិនកម្រើកណា ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈនេះ មានអរហត្តផលនេះជាប្រយោជន៍ មាន
អរហត្តផលនេះ ជាខ្លឹម មានអរហត្តផលនេះ ជាទីបំផុត ។ ព្រះមានព្រះ
ភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញ
ចិត្ត បានត្រេកអរហើយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាសារោបមសូត្រ ទី ៩ ។

ទេសមំ ចូឡសារោបមសុត្តំ

[៩១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
 សារត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
 អថខោ បិដ្ឋលកោច្ឆោ ព្រាហ្មណោ យេន ភក្កវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ
 សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
 និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ បិដ្ឋលកោច្ឆោ
 ព្រាហ្មណោ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច យេមេ កោ កោតម
 សមណព្រាហ្មណោ សង្ឃិនោ កណិណោ កណាចរិយា
 ញាតា យសស្សិណោ តិត្តករា សាធុសម្មតា ពហុ-
 ជនស្ស វេយ្យថីទំ បូរណោ កស្សចោ មក្ខុលី
 កោសាលោ អទិតោ កេសកម្មលោ^(១) បក្កុណោ
 កត្វាយនោ សញ្ញយោ វេលដ្ឋបុត្តោ^(២) និកន្តោ
 នាដបុត្តោ សព្វេ តេ សកាយ បដិញ្ញាយ អព្ពញ្ញីសុ^(៣)
 សព្វេ ន អព្ពញ្ញីសុ ឧទាហុ ឯកច្ចេ អព្ពញ្ញីសុ

១ ឱ. កេសកម្មលី ។ ២ ឱ. ម. ពេលដ្ឋបុត្តោ ។ ៣ ឱ. ម. អព្ពញ្ញីសុ ។

ចូឡសារោបមសូត្រ ទី ១០

[៩១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។
គ្រានោះឯង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះបិណ្ឌលកោច្ឆៈ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
ហើយបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរឲ្យកើតសេចក្តីរីករាយ គួរជាទីរលឹកហើយ
ទើបអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះបិណ្ឌលកោច្ឆៈអង្គុយក្នុង
ទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានពួក មាន
គណៈ ជាអាចារ្យនៃគណៈ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះយសសក្តិ ធ្វើលទ្ធិដូចជាកំពង់
ជនច្រើននាក់បានសន្មតថាជាមនុស្សត្រឹមត្រូវ គឺបូរណកស្សប ១ មក្ខុលិ-
គោសាល ១ អជិតកេសកម្ពល ១ បកុជកច្ចាយនៈ ១ សញ្ញាយវេលដ្ឋបុត្ត ១
និគន្ធនាដបុត្ត ១ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានត្រាស់ដឹងដូចពាក្យ
ប្តេជ្ញារបស់ខ្លួន ឬមិនបានត្រាស់ដឹងទាំងអស់គ្នាទេ ឬថាត្រាស់ដឹងខ្លះ

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តេ សារត្តិក្ខបមា

ឯកច្វេ ន អព្ពញ្ញីសូតិ ។ អលំ ព្រាហ្មណ តិដ្ឋតេតំ
 សព្វេ តេ សកាយ បដិញ្ញាយ អព្ពញ្ញីសុ សព្វេ
 ន អព្ពញ្ញីសុ ឧទាហុ ឯកច្វេ អព្ពញ្ញីសុ ឯកច្វេ
 ន អព្ពញ្ញីសូតិ ធម្មំ តេ^(១) ព្រាហ្មណ ទេសេស្សាមិ
 តំ សុណាហិ សាធុកំ មនសិករោហិ កាសិស្សាមិ-
 តំ ។ ឯវំ កោតិ ខោ មិដ្ឋុលកោច្ឆោ ព្រាហ្មណោ
 ភកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

[៩២] ភកវា ឯតទរោច សេយ្យថាមិ ព្រាហ្មណ
 បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី សារបរិយេសនំ ចរ-
 មាណោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កម្មេ
 សារំ អតិក្កម្ម ដេកុំ អតិក្កម្ម តចំ អតិក្កម្ម
 បប្បដិកំ សាខាបលាសំ ឆេត្វា អាទាយ បក្កមេយ្យ
 សារត្តិ មញ្ញមាណោ ។ តមេនំ ចក្កុមា បុរិសោ ទិស្វា
 ឯវំ រទេយ្យ ន រតាយំ កវំ បុរិសោ អញ្ញាសិ សារំ

១ ឱ. អព្ពញ្ញីសុ ធម្មន្តេ ។

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ ឧបមាដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ

មិនបានត្រាស់ដឹងខ្លះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កុំនិយាយ
ឡើយ ពាក្យថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានត្រាស់ដឹង ដូច
ពាក្យប្តេជ្ញារបស់ខ្លួន ឬមិនបានត្រាស់ដឹងទាំងអស់គ្នាទេ ឬថាត្រាស់ដឹង
ខ្លះ មិនបានត្រាស់ដឹងខ្លះ ដូច្នោះនេះ ចូរលើកទុកសិនចុះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដល់អ្នកវិញ ចូរអ្នកប្រុងស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ បិដ្ឋលកោច្ឆព្រាហ្មណ៍ទទួលព្រះ
ពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះសមណៈដ៏ចម្រើន ។

[៩២] ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីការនេះថា ម្ចាស់
ព្រាហ្មណ៍ ប្រៀបដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ
ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើដ៏មានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ)
រំលងខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រុមរ ហើយកាត់យកតែមែកនិងស្លឹកមក
សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុ បានឃើញ
បុរសនោះហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បុរសដ៏ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លឹម

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ន អញ្ញាសិ ងេត្តំ ន អញ្ញាសិ តចំ ន អញ្ញាសិ
 បប្បដិកំ ន អញ្ញាសិ សាខាបលាសំ តថាហយំ
 កវំ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី សារប-
 រិយេសនំ ចរមាណោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មេវ សារំ អតិក្កម្ម ងេត្តំ អតិក្កម្ម
 តចំ អតិក្កម្ម បប្បដិកំ សាខាបលាសំ ឆេត្វា
 អាទាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញមាណោ យញ្ញស្ស
 សារេន សារកវណ្ណាយំ តញ្ញស្ស អត្តំ ធានុក-
 រិស្សតីតិ ។ សេយ្យថាបិ វា បន ព្រាហ្មណ
 បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី សារបរិយេសនំ
 ចរមាណោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ
 អតិក្កម្មេវ សារំ អតិក្កម្ម ងេត្តំ អតិក្កម្ម តចំ
 បប្បដិកំ ឆេត្វា អាទាយ បក្កមេយ្យ សារន្តិ
 មញ្ញមាណោ ។ តមេនំ ចក្កុមា បុរិសោ ទិស្វា ឯវំ
 វទេយ្យ ន វតាយំ កវំ បុរិសោ អញ្ញាសិ សារំ ន
 អញ្ញាសិ ងេត្តំ ន អញ្ញាសិ តចំ ន អញ្ញាសិ បប្បដិកំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ស្រាយ សំបក ក្រមរ មែកនិងស្លឹកទេតី ហេតុនោះ បានជាបុរសដ៏
 ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែង
 រកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម
 ស្រាយ សំបក ក្រមរ ហើយកាត់យកតែមែកនិងស្លឹកមក សម្គាល់ថាខ្លឹម
 ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះ ត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើ
 ការងារនោះ ក៏នឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់
 ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលង
 ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ហើយកេះយកតែក្រមរមក សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយ
 ចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុ បានឃើញបុរសនោះហើយនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ឱ បុរសដ៏ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តេ សារត្តិក្ខបមា

ន អញ្ញាសិ សាខាបលាសំ តថាហយំ ភវំ
 បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី សារបរិយេសនំ
 អតិក្កម្មេ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ អតិក្កម្ម តចំ
 បប្បដិកំ ឆេត្វា អាទាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញ-
 មាដោ យញ្ញស្ស សារេន សារករណីយំ តញ្ញស្ស
 អត្ថំ ធានុភវិស្សតីតិ ។ សេយ្យថាមិ វា បន ព្រាហ្មណ
 បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី សារបរិយេសនំ
 ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ
 អតិក្កម្មេ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ តចំ ឆេត្វា អាទាយ
 បក្កមេយ្យ សារន្តិ មញ្ញមាដោ ។ តមេនំ ចក្កុមា
 បុរិសោ ទិស្វា ឃំ វេយ្យេ ន វតាយំ ភវំ បុរិសោ
 អញ្ញាសិ សារំ ន អញ្ញាសិ ដេក្កំ ន អញ្ញាសិ តចំ
 ន អញ្ញាសិ បប្បដិកំ ន អញ្ញាសិ សាខាបលាសំ
 តថាហយំ ភវំ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី
 សារបរិយេសនំ ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ ឧបមាដូចបុរសត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ

មែកនិងស្លឹកទេតី ហេតុនោះបានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវការ
ដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាល
បើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ សំបក
ហើយកេះយកតែក្រុមរមក សម្គាល់ថា ខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ
ការងារណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏នឹងមិន
សម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឬក៏ដូចជា
បុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹម
ឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ
ហើយស្មោះយកតែសំបកមក សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។
បុរសមានចក្ខុបានឃើញបុរសនោះហើយ និយាយយ៉ាងនេះថា ឱ បុរស
ដ៏ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រុមរ មែកនិងស្លឹកទេតី
ហេតុនោះបានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែង
រកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សារវតោ អតិក្កម្មេ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ តចំ ឆេត្វា
 អាទាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញមាណោ យព្វាស្ស
 សារេន សារករណីយំ តព្វាស្ស អត្ថំ ធានុភវិស្សតីតិ ។
 សេយ្យថាបិ វា បន ព្រាហ្មណ បុរិសោ សារត្តិកោ
 សារកវេសី សារបរិយេសនំ ចរមាណោ មហាតោ
 រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កម្មេ សារំ ដេក្កំ
 ឆេត្វា អាទាយ បក្កមេយ្យ សារន្តិ មញ្ញមាណោ ។
 តមេនំ ចក្កមា បុរិសោ ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ ន
 វតាយំ កវំ បុរិសោ អញ្ញាសិ សារំ ន អញ្ញាសិ
 ដេក្កំ ន អញ្ញាសិ តចំ ន អញ្ញាសិ បប្បដិកំ ន
 អញ្ញាសិ សាខាបលាសំ តថាហយំ កវំ បុរិសោ
 សារត្តិកោ សារកវេសី សារបរិយេសនំ ចរមាណោ
 មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កម្មេ
 សារំ ដេក្កំ ឆេត្វា អាទាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញមាណោ
 យព្វាស្ស សារេន សារករណីយំ តព្វាស្ស អត្ថំ ធានុ-
 ភវិស្សតីតិ ។ សេយ្យថាបិ វា បន ព្រាហ្មណ បុរិសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

(ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ ហើយស្មោះយកតែសំបកមក សម្គាល់
 ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើ
 ដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏នឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះ
 ឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពុំនោះសោត ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹម
 ឈើស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបិត
 នៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ហើយចាំយកតែស្រាយមក សម្គាល់ថា
 ខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុ បានឃើញបុរសនោះហើយ
 និយាយយ៉ាងនេះថា ឱ បុរសដ៏ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក
 ក្រុមរ មែកនិងស្លឹកទេតើ ហេតុនោះបានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវ
 ការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាល
 បើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ហើយចាំយកតែ
 ស្រាយមក សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណាដែល
 បុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏នឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍
 ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពុំនោះសោត ដូចបុរស

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តេ បឋមបុគ្គលោ

សារត្តិកោ សារតវេសី សារបរិយេសនំ ចរមាដោ
មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ សារញ្ញេវ
ឆេត្វា អាទាយ បក្កមេយ្យ សារន្តិ ជានមាដោ ។
តមេនំ ចក្កមា បុរិសោ ទិស្វា ឯវំ វទេយ្យ
អញ្ញាសិ វតាយំ កវំ បុរិសោ សារំ អញ្ញាសិ ដេក្កុ
អញ្ញាសិ តចំ អញ្ញាសិ បប្បដិកំ អញ្ញាសិ សាខា-
បលាសំ តថាហយំ កវំ បុរិសោ សារត្តិកោ សា-
រតវេសី សារបរិយេសនំ ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស
តិដ្ឋតោ សារវតោ សារញ្ញេវ ឆេត្វា អាទាយ បក្កតោ
សារន្តិ ជានមាដោ យញ្ចស្ស សារេន សារករណីយំ
តញ្ចស្ស អត្ថំ អនុករិស្សតីតិ ។
[៩៣] ឯវមេវ ខោ ព្រាហ្មណ ឥនេកច្ចោ
កុលបុត្តោ^(១) សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ
ហោតិ ឱតិល្លោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោ-
កបរិទេវទុក្ខោនាមនស្សចាយាសេហិ ទុក្ខោតិល្លោ

១ ឱ. ម. បុគ្គលោ ។

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ បុគ្គល ទី ១

អ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ
 កាលបើឈើធំមានខ្លឹម បិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏ចាំងយកតែខ្លឹមមក ស្គាល់
 ថាខ្លឹមពិតហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុ បានឃើញបុរសនោះ
 ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ឱ បុរសដ៏ចម្រើននេះស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក
 ក្រុមរ មែក និងស្លឹកមែន ហេតុនោះបានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវ
 ការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើ
 ឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏ចាំងយកតែខ្លឹមមក ស្គាល់ច្បាស់
 ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើ
 ដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏នឹងសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះ ។

[៩៣] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីដែលពោលមកហើយនេះ ក៏
 ដូចគ្នានឹងកុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់
 ផ្ទះដោយសទ្ធា ដោយគិតថា អាត្មាអញជាអ្នកមានជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ទុក្ខបរេតោ អប្បេវ ធាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខ-
 ក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ
 ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ លាភសក្ការសិលោកំ អភិ-
 និព្វត្តេតិ ។ សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន
 អត្តមដោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន
 លាភសក្ការសិលោកេន អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វម្ពេតិ
 អហាមស្មិ លាភី សក្ការសិលោកាវា ឥមេ បនញ្ញោ
 ភិក្ខុ អប្បញ្ញាតា អប្បេសក្ខាតិ ។ លាភសក្ការ-
 សិលោកេន ច យេ អញ្ញោ ធម្មា ឧត្តវិតរា
 ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិកិរិយា-
 យ ន នន្ទំ ជនេតិ ន វាយមតិ ឱលីនវុត្តិកោ
 ច ហោតិ សាថិលីកោ^(១) ។ សេយ្យថាបិ សោ
 ព្រាហ្មណ បុរិសោ សារត្តិកោ សារតវេសី សារបរិយេ-
 សនំ ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ
 អតិក្កម្មេវ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ អតិក្កម្ម តចំ
 អតិក្កម្ម បប្បដិកំ សាខាបលាសំ ឆេត្វា អាទាយ

១ ឱ. ម. សាថលីកោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខទាំងអស់
នេះឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះបួសរួចយ៉ាងនេះហើយ ក៏
ញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ មាន
សេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះបរិបូណ៌ដោយលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរ
នោះ ។ កុលបុត្រនោះ រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្ហាប់អ្នក
ដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះថា អាត្មាអញជាអ្នកមាន
លាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។ នេះ ជា
អ្នកមិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះយសសក្តិទេ ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ដែលជា
ធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លា ជាងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ កុលបុត្រ
នោះ មិនបានញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង មិនព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ
ធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តរញ្ជា ប្រព្រឹត្តជូរថយផង ម្នាល
ព្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់
ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើនោះ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ)
ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ ហើយកាត់យកតែមែកនិងស្លឹកមក

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តេ ទុតិយបុគ្គលោ

បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញមាណោ យញ្ចស្ស សារេន

សារករណីយំ តញ្ចស្ស អត្ថំ ធានុភវិស្សតីតិ ។

តច្ចុបមាហំ ព្រហ្មណា ឥមំ បុគ្គលំ រោទិមិ ។

[៩៤] ឥធិ បន ព្រហ្មណា ឯកច្ចោ បុគ្គលោ

សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឱ-

តិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោកបរិទេវ-

ទុក្ខនោមនស្សទាយាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរ-

តោ អប្បវ ធាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស

អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ ស-

មាណោ លាភសក្ការសិលោកំ អភិជិព្វត្ថេតិ ។ សោ

តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន អត្តមនោ ហោតិ ន

បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន លាភសក្ការសិលោ-

កេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ រម្មេតិ ។ លាភ-

សក្ការសិលោកេន ច យេ អញ្ញោ ធម្មា ឧត្តរិភរា

ច បណីតភរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិកិរិយាយ

នច្ចំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនវុត្តិកោ ច ហោតិ

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ បុគ្គល ទី ២

សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណាដែលបុរសនោះត្រូវ
ធ្វើដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏នឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍ ដល់
បុរសនោះឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ថា
ដូចជាបុរសនោះដែរ ។

[៧២] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ
ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា ដោយគិតថា អាត្មាអញមានជាតិ
ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានទុក្ខ
គ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើនូវទីបំផុត
នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ បុគ្គលនោះ លុះបួសរួចយ៉ាង
នេះហើយ រមែងញ៉ាំងលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។
បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយលាភ-
សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ បុគ្គលនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិន
បន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ ធម៌
ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់ និងថ្លៃថ្លា ជាងលាភសក្ការៈនិង
សេចក្តីសរសើរ បុគ្គលនោះរមែងញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង រមែងព្យាយាម
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិនរួញរា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អសាមិលីកោ ។ សោ សីលសម្បទំ អារាធចតិ ។
 សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តមនោ ហោតិ
 បរិបុណ្ណសង្កហ្មោ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ
 អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វម្មតិ អហាមស្មិ សីលវា កល្យា-
 ណាធម្មោ ឥមេ បនញ្ញោ ភិក្ខុ ទុស្សីលា ចាប-
 ធម្មាតិ ។ សីលសម្បទាយ ច យេ អញ្ញោ ធម្មា
 ឧត្តរិតរា ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិ-
 កិរិយាយ ន ឆន្ទំ ជនេតិ ន វាយមតិ ឱលីនវុត្តិ-
 កោ ច ហោតិ សាមិលីកោ ។ សេយ្យថាបិ
 សោ ព្រាហ្មណ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសិ
 សារបរិយេសនំ ចរមាណោ មហាតោ វុក្ខុស្ស តិដ្ឋ-
 តោ សារវតោ អតិក្កម្មោ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ អ-
 តិក្កម្ម តចំ បប្បដិកំ ឆេត្វា អាទាយ បក្កន្តោ
 សារន្តិ មញ្ញមាណោ យញ្ចុស្ស សារេន សារកវ-
 ណីយំ តញ្ចុស្ស អត្ថំ នានុភវិស្សតីតិ ។ តថូបមាហំ
 ព្រាហ្មណ ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ប្រព្រឹត្តមិនជូរថយផង ។ បុគ្គលនោះរមែងបាននូវសីលសម្បទា ។ បុគ្គល
 នោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះបរិបូណ៌ដោយសីលសម្បទានោះ ។
 បុគ្គលនោះ រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសីល-
 សម្បទានោះថា អាត្មាអញជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ ចំណែកភិក្ខុ
 ទាំងឡាយដទៃ ។ នេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ ។ ធម៌ទាំង-
 ឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លា ជាងសីលសម្បទា បុគ្គល
 នោះមិនញាំងឆន្ទៈឲ្យកើត មិនព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំង
 នោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តវិញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តជូរថយផង ។ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ ដូចជាបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ
 ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើនោះ កាលបើឈើដ៏មានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះ
 មុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ សំបក ហើយកេះយកតែក្រមរមក សម្គាល់
 ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើ
 ដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏នឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍ ដល់បុរស
 នោះឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត ពោលនូវបុគ្គលនេះថា
 ដូចជាបុរសនោះដែរ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តេ តតិយបុគ្គលោ

[៩៥] ឥធិ បន ព្រាហ្មណ ឯកទ្វេ ។ បេ ។
អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ ស-
មាដោ លាភសក្ការសិលោកំ អភិជិព្វត្តេតិ ។ សោ
តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន អត្តមដោ ហោតិ
ន បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន លាភសក្ការសិ-
លោកេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្មេតិ ។ លាភ-
សក្ការសិលោកេន ច យេ អញ្ញេ ធម្មា ឧត្តរិតរា ច
បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិកិរិយាយ ឆន្ទំ
ជនេតិ វាយមតិ អដោលីនវុត្តិកោ ច ហោតិ អសា-
ចិលិកោ ។ សោ សីលសម្បទំ អារាជេតិ ។ សោ
តាយ សីលសម្បទាយ អត្តមដោ ហោតិ ដោ
ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តាយ សីល-
សម្បទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្មេតិ ។
សីលសម្បទាយ ច យេ អញ្ញេ ធម្មា ឧត្តរិតរា
ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិកិរិយាយ
ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ អដោលីនវុត្តិកោ ច ហោតិ

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ បុគ្គលទី ៣

[៧៥] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងសាសនា
 នេះ ។ បេ ។ គប្បីធ្វើនូវទីបំផុតឲ្យប្រាកដបាន ។ បុគ្គលនោះលុះបួសរួច
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។
 បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ដោយលាភ-
 សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិន
 បន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។
 ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លា ជាងលាភសក្ការៈ
 និងសេចក្តីសរសើរ បុគ្គលនោះរមែងញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ព្យាយាមដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិនរួញរា ប្រព្រឹត្ត
 មិនជួរថយផង ។ បុគ្គលនោះរមែងបាននូវសីលសម្បទា ។ បុគ្គលនោះ
 មានសេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្បទានោះ តែមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌
 ទេ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះ
 សីលសម្បទានោះ ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់ និង
 ថ្លៃថ្លាជាងសីលសម្បទា បុគ្គលនោះរមែងញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ព្យាយាម
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិនរួញរា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

អសាមិលិកោ ។ សោ សមាធិសម្បទំ អារាជេតិ ។
 សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ អត្តមនោ ហោតិ
 បរិបុណ្ណសង្កហ្មោ ។ សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ
 អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វម្ពេតិ អហាមស្មិ សមាហិតោ
 ឯកក្កចិត្តោ ឥមេ បនញ្ញោ ភិក្ខុ អសមាហិតា
 វិព្ពន្តចិត្តាតិ ។ សមាធិសម្បទាយ ច យេ អញ្ញោ
 ធម្មា ឧត្តវិតរា ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ
 សច្ចិកិរិយាយ ន ឆន្ទំ ជនេតិ ន វាយមតិ ឱលីន-
 វុត្តិកោ ច ហោតិ សាមិលិកោ ។ សេយ្យថាបិ
 សោ ព្រាហ្មណ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសិ
 សារបរិយេសនំ ចរមាណោ មហាតោ រុក្ខុស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មេវ សារំ អតិក្កម្ម ដេក្កំ តចំ
 ឆេត្វា អាទាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មញ្ញមាណោ
 យព្វស្ស សារេន សារកវណ្ណិយំ តព្វស្ស អត្តំ ឆា-
 នុកវិស្សតីតិ ។ តច្ចុបមាហំ ព្រាហ្មណ ឥមំ បុគ្គលំ
 វទាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

ប្រព្រឹត្តមិនជូរថយផង ។ បុគ្គលនោះ រមែងបាននូវសមាធិសម្បទា ។

បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយសមាធិសម្បទា នោះ ។ បុគ្គលនោះ រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន មាន ចិត្តប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ ឯភិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។ នេះ មិនមាន ចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តវិលផ្សេង ។ ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏ លើសលប់និងថ្លៃថ្លាជាងសមាធិសម្បទា បុគ្គលនោះ មិនញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត មិនព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការ ប្រព្រឹត្តរញ្ជា ប្រព្រឹត្តជូរថយផង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នក ត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើនោះ កាលបើឈើដ៏មានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ស្រាយ ហើយ ស្មោះយកតែសំបកមក សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារ ណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ នឹងមិនសម្រេច ប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតពោល នូវបុគ្គលនេះថា ដូចជាបុរសនោះដែរ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តេ ចតុត្ថបុគ្គលោ

[៩៦] ឥធិ បន ព្រាហ្មណ ឯកទ្វេ បុគ្គលោ
សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ
ឱតិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណោន ។ បេ ។
អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិ-
តោ សមាដោ លាភសក្ការសិលោកំ អភិជិព្វ-
ត្ថេតិ ។ សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន
អត្តមដោ ហោតិ ន បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ
តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន អត្តានុក្កំសេតិ
ន បរំ វម្មេតិ ។ លាភសក្ការសិលោកេន ច
យេ អញ្ញោ ធម្មា ឧត្តរិតរា ច បណ្ឌិតតរា ច
តេសំ ធម្មានំ សច្ចិកិរិយាយ ធន្នំ ជនេតិ វាយមតិ
អដោលីនវុត្តិកោ ច ហោតិ អសាទិសិកោ ។
សោ សីលសម្បទំ អារាធជតិ ។ សោ តាយ
សីលសម្បទាយ អត្តមដោ ហោតិ ដោ ច ខោ

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ បុគ្គលទី ៤

[៩៦] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ ចេញ
ចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញមានជាតិ ជរា មរណៈ
គ្របសង្កត់ហើយ ។ បេ ។ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតឲ្យប្រាកដបាន ។ បុគ្គលនោះ
លុះបួសរួចយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យ
កើតឡើង ។ បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌
ដោយលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ បុគ្គលនោះ មិនលើកតម្កើង
ខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ
នោះ ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លាជាងលាភ-
សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ បុគ្គលនោះរមែងញ៉ាំងចន្ទៈឲ្យកើត ព្យាយាម
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិនរួញ
រា ប្រព្រឹត្តមិនជូរថយផង ។ បុគ្គលនោះ រមែងបាននូវសីលសម្បទា ។
បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយសីលសម្បទានោះ តែមិនមាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

បរិបុណ្ណសង្កហ្មោ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ
 ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ភេតិ ។ សីលសម្ប-
 ទាយ ច យេ អញ្ញេ ធម្មា ឧត្តរិតរា ច បណ្ឌិត-
 តតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិកិរិយាយ ឆន្ទំ
 ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនុវុត្តិកោ ច ហោតិ
 អសាចិលិកោ ។ សោ សមាធិសម្បទំ អារា-
 ជេតិ ។ សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ អត្តម-
 នោ ហោតិ នោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្កហ្មោ ។
 សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ
 ន បរំ វម្ភេតិ ។ សមាធិសម្បទាយ ច យេ អញ្ញេ
 ធម្មា ឧត្តរិតរា ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ
 សច្ចិកិរិយាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនុវុត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាចិលិកោ ។ សោ ញាណទស្សនំ
 អារាជេតិ ។ សោ តេន ញាណទស្សនេន អត្តមនោ
 ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កហ្មោ ។ សោ តេន ញាណ-
 ទស្សនេន អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វម្ភេតិ អហាមស្មិ
 ជានំ បស្សំ វិហារមិ ឥមេ បនញ្ញេ ភិក្ខុ អជានំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

តម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ បុគ្គលនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នក
ដទៃព្រោះសីលសម្បទានោះ ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើស
លប់និងថ្លៃថ្នាជាងសីលសម្បទា បុគ្គលនោះរមែងញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ព្យា-
យាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិន
រួញរា ប្រព្រឹត្តមិនធូរថយផង ។ បុគ្គលនោះរមែងបាននូវសមាធិសម្បទា ។
បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយសមាធិសម្បទានោះ តែមិនមាន
តម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ បុគ្គលនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់
អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏
លើសលប់និងថ្លៃថ្នាជាងសមាធិសម្បទា បុគ្គលនោះរមែងញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត
ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្ត
មិនរួញរា ប្រព្រឹត្តមិនធូរថយផង ។ បុគ្គលនោះរមែងបាននូវញាណ-
ទស្សនៈ ។ បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះបរិបូណ៌ដោយ
ញាណទស្សនៈនោះ ។ បុគ្គលនោះរមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តុះបង្គាប់
អ្នកដទៃ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះថា អាត្មាអញជាអ្នកបានដឹង បាន
ឃើញ (រូបល្អិត) ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។ នេះ ជាអ្នកមិនដឹង មិន

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តេ បញ្ចមបុគ្គលោ

អបស្សំ វិហារន្តីតិ ។ ញាណទស្សនេន ច យេ អញ្ញោ
 ធម្មា ឧត្តរិតរា ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ
 សច្ចិកិរិយាយ ន ឆន្ទំ ជនេតិ ន វាយមតិ ឱលីនុត្តិ-
 កោ ច ហោតិ សារថិលីកោ ។ សេយ្យថាបិ សោ
 ព្រាហ្មណ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី សារបរិ-
 យេសនំ ចរមាដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ
 អតិក្កម្មេ សារំ ដេក្កំ ឆេត្វា អាទាយ បក្កុដ្ឋោ
 សារន្តិ មញ្ញមាដោ យញ្ចស្ស សារេន សារករណីយំ
 តញ្ចស្ស អត្ថំ នានុករិស្សតីតិ ។ តថូបមាហំ
 ព្រាហ្មណ ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ ។

[៩៧] ឥធម បន ព្រាហ្មណ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ

សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឱ-
 តិល្លោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោកបរិទេវ-
 ទុក្ខទោមនស្សទាយាសេហិ ទុក្ខោតិល្លោ ទុក្ខបរេ-
 តោ អប្បវ នាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិ-
 តោ សមាដោ លាភសក្ការសិលោកំ អភិទិព្វត្ថេតិ ។

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ បុគ្គលទី ៥

ឃើញ (រូបល្អិត) ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់និង
 ថ្លៃថ្លាជាងញាណទស្សនៈ បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងចន្ទៈឲ្យកើត មិនព្យាយាម
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តរញ្ជា
 ប្រព្រឹត្តិជូរថយផង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹម
 ឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើនោះ កាលបើឈើធំ
 មានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងខ្លឹម ហើយចាំយកតែស្រាយ
 មក សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណាដែល
 បុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏នឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍
 ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ
 ថាដូចជាបុរសនោះដែរ ។

[៩៧] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងសាសនា
 នេះ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញមានជាតិ
 ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោម-
 នស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថា មានទុក្ខ
 គ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើនូវទីបំផុត
 នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ បុគ្គលនោះ លុះបួសរួច
 យ៉ាងនេះហើយ តែងញ៉ាំងលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សោ តេន លាភសក្ការសិលោកេន ន អត្តមនោ
 ហោតិ ន បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន លាភសក្កា-
 រសិលោកេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ រម្មេតិ ។
 លាភសក្ការសិលោកេន ច យេ អញ្ញោ ធម្មា
 ឧត្តរិតរា ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិ-
 កិរិយាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនុត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាទិលិកោ ។ សោ សីលសម្បទំ
 អារាជេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្ត-
 មនោ ហោតិ នោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។
 សោ តាយ សីលសម្បទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន
 បរំ រម្មេតិ ។ សីលសម្បទាយ ច យេ អញ្ញោ ធម្មា
 ឧត្តរិតរា ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិ-
 កិរិយាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនុត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាទិលិកោ ។ សោ សមាធិសម្បទំ អារា-
 ជេតិ ។ សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ អត្តមនោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយលោក-
សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ បុគ្គលនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង
មិនបន្តុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ដោយលោកសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។
ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លា ជាងលោកសក្ការៈ
និងសេចក្តីសរសើរ បុគ្គលនោះ រមែងញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ព្យាយាម
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិនរួញរា
ប្រព្រឹត្តមិនជួរថយផង ។ បុគ្គលនោះ រមែងបាននូវសីលសម្បទា ។
បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយសីលសម្បទានោះ តែមិនមាន
តម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ បុគ្គលនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្គាប់
អ្នកដទៃ ព្រោះសីលសម្បទានោះ ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌
ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លាជាងសីលសម្បទានោះ បុគ្គលនោះរមែងញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត
ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្ត
មិនរួញរា ប្រព្រឹត្តមិនជួរថយផង ។ បុគ្គលនោះ រមែងបាននូវសមាធិ-
សម្បទា ។ បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្តដោយសមាធិសម្បទានោះ

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តេ បញ្ចមបុគ្គលោ

ដោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តាយ
 សមាធិសម្បទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ
 វម្កេតិ ។ សមាធិសម្បទាយ ច យេ អញ្ញោ ធម្មា
 ឧត្តវិតរា ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិ-
 កិរិយាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនុវត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាមិលិកោ ។ សោ ញាណទស្សនំ
 អារាជេតិ ។ សោ តេន ញាណទស្សនេន អត្តមនោ
 ហោតិ ដោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន
 ញាណទស្សនេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្កេតិ ។
 ញាណទស្សនេន ច យេ អញ្ញោ ធម្មា ឧត្តវិតរា ច
 បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិកិរិយាយ ឆន្ទំ ជនេ-
 តិ វាយមតិ អនោលីនុវត្តិកោ ច ហោតិ អសាមិលិ-
 កោ ។ កតមេ ច ព្រាហ្មណ ធម្មា ញាណទស្ស-
 នេន ឧត្តវិតរា ច បណ្ឌិតតរា ។ ឥធិ ព្រាហ្មណ
 ភិក្ខុ វិច្ឆេវ កាមេហិ វិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ បុគ្គលទី ៥

តែមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ បុគ្គលនោះ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិន
 បន្តុះបង្កាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃ
 ណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លា ជាងសមាធិសម្បទា បុគ្គលនោះ
 រមែងញ៉ាំងចន្ទៈឲ្យកើត ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង
 ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិនរួញរា ប្រព្រឹត្តមិនជូរថយផង ។ បុគ្គលនោះ
 រមែងបាននូវញាណទស្សនៈ ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្តដោយ
 ញាណទស្សនៈនោះ តែមិនមានតម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ បុគ្គលនោះ មិនលើក
 តម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបង្កាប់អ្នកដទៃ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ ។ ធម៌
 ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លា ជាងញាណទស្សនៈ
 បុគ្គលនោះ រមែងញ៉ាំងចន្ទៈឲ្យកើត ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌
 ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិនរួញរា ប្រព្រឹត្តមិនជូរថយផង ។
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលជាធម៌ដ៏លើសលប់និង
 ថ្លៃថ្លា ជាងញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកដំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ អយម្បិ ខោ ព្រាហ្មណ
 ធម្មោ ញាណាទស្សនេន ឧត្តវិតរោ ច បណ្ឌិតតរោ
 ច ។ បុន ចបរំ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារានំ
 រូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្មសាទនំ ចេតសោ ឯកោ-
 ទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាទិដំ បីតិសុខំ ទុតិយំ
 ឈានំ ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ មេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ អយម្បិ
 ខោ ព្រាហ្មណ ធម្មោ ញាណាទស្សនេន ឧត្តវិតរោ
 ច បណ្ឌិតតរោ ច ។ បុន ចបរំ ព្រាហ្មណ
 ភិក្ខុ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិយ-
 សញ្ញានំ អត្តដ្ឋមា ធានត្តសញ្ញានំ អមនសិកាកា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសកៈ

បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីតិវិចារៈ
 ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់នោះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះឯង ជា
 ធម៌ដ៏លើសលប់ និងថ្លៃថ្លាជាងញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
 មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កវិចារៈរួចហើយ ក៏បានដល់នូវទុតិ-
 យជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រុះ-
 ថ្លាគឺសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ
 មានតែបីតិវិចារៈដែលកើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈាន ។ លេ ។ តតិយជ្ឈាន
 ។ លេ ។ បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះឯង
 ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លា ជាងញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
 មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបសញ្ញា^(១) ព្រោះអស់ទៅ
 នៃបដិយសញ្ញា^(២) ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា^(៣) ដោយ

១ រូបសញ្ញា សេចក្តីសម្គាល់ក្នុងរូប ឯរូបក្នុងទីនេះសំដៅយករូបបាវចរជ្ឈានផង អារម្មណ៍
 របស់រូបបាវចរជ្ឈាននោះផង ។ ២ បដិយសញ្ញា សេចក្តីសម្គាល់កើតឡើងដោយការប៉ះពាល់
 គឺចក្ខុប៉ះពាល់នឹងរូប ត្រចៀកប៉ះពាល់នឹងសំឡេងជាដើម ។ ៣ នានត្ថសញ្ញា សញ្ញាផ្សេង ។
 គ្នា ឯសញ្ញាដែលផ្សេង ។ គ្នានោះមាន ៤៤ គឺ កាមាវចរកុសលសញ្ញា ៨ អកុសលសញ្ញា ១២
 កាមាវចរកុសលវិបាកសញ្ញា ១១ អកុសលវិបាកសញ្ញា ២ កាមាវចរកិរិយាសញ្ញា ១១ ។

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តេ បញ្ចមបុគ្គលោ

អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញាយតនំ ឧប-
សម្បជ្ជ វិហារតិ ។ អយម្យិ ខោ ព្រាហ្មណា ធម្មោ
ញាណានស្សនេន ឧត្តរិតោ ច បណ្ឌិតតោ ច ។
បុន ចបរំ ព្រាហ្មណា ភិក្ខុ សព្វសោ អាកាសា-
នញាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណានិ វិញ្ញា-
ណញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ បេ ។ សព្វសោ
វិញ្ញាណញាតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចឹតិ អា-
កិញ្ចញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ បេ ។ សព្វសោ
អាកិញ្ចញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញាណសញ្ញា-
យតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ អយម្យិ ខោ ព្រាហ្មណា
ធម្មោ ញាណានស្សនេន ឧត្តរិតោ ច បណ្ឌិតតោ
ច ។ បុន ចបរំ ព្រាហ្មណា ភិក្ខុ សព្វសោ នេវសញ្ញា-
ណសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោជំ
ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ បញ្ញាយបស្ស ទិស្វា អាសវា
បរិក្ខិណា ហោនិ ។ អយម្យិ ខោ ព្រាហ្មណា ធម្មោ
ញាណានស្សនេន ឧត្តរិតោ ច បណ្ឌិតតោ ច ។

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ បុគ្គលទី ៥

ប្រការទាំងពួង បានដល់អាកាសានញាយតនដ្ឋាន ដោយការពិចារណាថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះឯង ជាធម៌ដ៏លើសលប់ និងថ្លៃថ្លា ជាងញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយវិញទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអាកាសានញាយតនដ្ឋានដោយប្រការទាំងពួង បានដល់នូវវិញ្ញាណញាយតនដ្ឋាន ដោយការពិចារណាថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ។ លេ ។ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង បានដល់នូវអាកិញ្ញញាយតនដ្ឋាន ដោយការពិចារណាថា អ្វីតិចតួចក៏មិនមានដូច្នោះ ។ លេ ។ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអាកិញ្ញញាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង បានដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនដ្ឋាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះឯង ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លា ជាងញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយវិញទៀត ភិក្ខុ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួង បានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធ^(១) ។ អាសវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងអស់ទៅមិនមានសល់ ព្រោះបានឃើញច្បាស់ដោយសញ្ញា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះឯង ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លាជាងញាណទស្សនៈ ។

១ សេចក្តីរំលត់នូវសញ្ញានិងវេទនា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឥមេ ខោ ព្រាហ្មណា ធម្មា ញាណាទស្សនេន ឧត្តរិតរា
 ច បណ្ឌិតតរា ច ។ សេយ្យថាបិ សោ ព្រាហ្មណា
 បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសី សារបរិយេសនំ ចរមា-
 ដោ មហាតោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ សារញ្ជ្រាវ
 ឆេត្វា អាទាយ បក្កុដ្ឋោ សារន្តិ ជានមាដោ យញ្ចស្ស
 សារេន សារករណីយំ តញ្ចស្ស អត្ថំ អនុភវិស្សតីតិ ។
 តច្ចុបមាហំ ព្រាហ្មណា ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ ។

[៩៨] ឥតិ ខោ ព្រាហ្មណា នយិទំ ព្រហ្មចរិយំ
 លាកសក្ការសិលោកានិសំសំ ន សីលសម្មទានិ-
 សំសំ ន សមាធិសម្មទានិសំសំ ន ញាណាទស្ស-
 នានិសំសំ យា ច ខោ អយំ ព្រាហ្មណា អកុប្បា
 ចេតោវិមុត្តិ ឯតទត្តមិទំ ព្រាហ្មណា ព្រហ្មចរិយំ ឯតំ
 សារំ ឯតំ បរិយោសានន្តិ ។ ឯវំ រុត្តេ បិដ្ឋុលកោច្ឆោ
 ព្រាហ្មណោ ភកវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តំ កោ កោតម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាធម៌ដ៏លើសលប់និងថ្លៃថ្លាជាង
ញាណាទស្សនៈ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹម
ឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើនោះ កាលបើឈើ
ធំមានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏ចាំយកតែខ្លឹមមក ដឹងច្បាស់ថា
ខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះត្រូវការធ្វើ
ដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏នឹងសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះ ។
ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ថាដូចជាបុរសនោះដែរ ។

[៩៨] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមែនមានត្រឹមតែលាភ-
សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ ជាអានិសង្សទេ មិនមែនមានត្រឹមតែសីល-
សម្បទាជាអានិសង្សទេ មិនមែនមានត្រឹមតែសមាធិសម្បទាជាអានិសង្ស
ទេ មិនមែនមានត្រឹមតែញាណាទស្សនៈ ជាអានិសង្សទេ ដោយប្រការ
ដូច្នោះឯង ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចេតោវិមុត្តិ ការរួចចាកកិលេសនៃចិត្ត គឺ
អរហត្តផល ជាធម៌មិនកម្រើកណា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រហ្មចរិយៈនេះ
មានអរហត្តផលនុ៎ះ ជាប្រយោជន៍ មានអរហត្តផលនុ៎ះ ជាខ្លឹម មានអរហត្ត-
ផលនុ៎ះ ជាទីបំផុត ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ
ចប់ហើយ បិដ្ឋលកោច្ឆព្រាហ្មណ៍ បានពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះមាន
ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតម

ឱបម្មវគ្គស្ស ចូឡសារោបមសុត្តំ ឧទ្ទានគាថា

អភិក្កន្តំ កោ កោតម ។ បេ ។ ឧទាសកំ មំ កវំ

កោតមោ ជាវតុ អន្ទតក្កេ ចាណុបេតំ សរណាដ្ឋតន្តិ ។

ចូឡសារោបមសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

ឱបម្មវគ្គោ តតិយោ ។

តស្សន្ទានំ

មោលិយតន្តនារិដ្ឋមាដោ

អន្ទវនេកដិបុណ្ណានិវាហោ

វាសិកវេណុមហាកន្តមាដោ

សារវហេបុនបិដ្ឋលកោច្ឆោ ។

ឱបម្មវគ្គ ចូឡសារោបមសូត្រ ឧទ្ទានគាថា

ដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវ
ខ្ញុំព្រះអង្គជាឧបាសក ដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើម
តាំងអំពីថ្ងៃនោះ តរៀងទៅ ។

ចប់ ចូឡសារោបមសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ឱបម្មវគ្គទី ៣ ។

បញ្ជីរឿងនៃឱបម្មវគ្គនោះដូច្នោះ

រឿងមោលិយភិក្ខុ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គំរាម
ក្នុងកកចូបមសូត្រ ១ រឿងអវិជ្ជភិក្ខុប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ ក្នុងអ-
លគទូបមសូត្រ ១ រឿងកុមារកស្សបភិក្ខុនៅក្នុងអន្ទវន ក្នុង
វម្មិកសូត្រ ១ រឿងបុណ្ណភិក្ខុ ក្នុងវបវិនីតសូត្រ ១ រឿងបុគ្គល
ដាំដំណាំ ក្នុងនិវាបសូត្រ ១ រឿងសត្វម្រឹគដេកសង្កត់លើគំនរ
អន្ទាក់ ក្នុងបាសរាសិសូត្រ ១ រឿងប្រៀបមេដំរីឈ្មោះករណុ
(មានធ្មេញក្បាំ) ក្នុងចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ១ រឿងស្នាម
ជើងដំរី ក្នុងមហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ១ រឿងធម៌ដ៏ប្រសើរ
ប្រៀបដូចខ្លឹមឈើ ក្នុងមហាសារោបមសូត្រ ១ រឿង
បិណ្ឌលកោច្ឆព្រហ្មណ៍ ក្នុងចូឡសារោបមសូត្រ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ

មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ទុតិយោ ភាគោ

ឱបម្មវគ្គោ

បឋមំ កកចូបមសុត្តំ

	មាតិកា	អង្កេ
ឱបម្មវគ្គស្ស	កកចូបមសុត្តេ ភិក្ខុនីសំសដ្ឋតា	៣
	ឯកាសនកោជនតា	៧
	ភូតបុព្វវគ្គុ	៩
	បញ្ច វចនបថា	១៥
	អាកាសេ រូបលេខូបមា	១៩
	វិទ្យារភស្តុបមា	២១
	កកចូបមោវាទមនសិការោ	២៥

ទុតិយំ អលគទ្ធិបមសុត្តំ

ឱបម្មវគ្គស្ស	អលគទ្ធិបមសុត្តេ អវិដ្ឋកិក្ខុវគ្គុ	២៧
	អវិដ្ឋទិដ្ឋារោចនំ	៣១

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ទុតិយភាគ

ឱបម្មវគ្គ

កកចូបមសូត្រ ទី ១

មាតិកា លេខទំព័រ

ឱបម្មវគ្គ	កកចូបមសូត្រ ការនៅច្រឡំក្នុងនឹងភិក្ខុនី	៣
	ការបរិភោគភោជនតែក្នុងអាសនៈមួយ	៧
	រឿងធ្លាប់មានមកហើយ	៩
	គន្លងនៃពាក្យ ៥ ប្រការ	១៥
	សេចក្តីប្រៀបដោយការគូររូបក្នុងអាកាស	១៩
	សេចក្តីប្រៀបដោយសំពៀតស្បែកខ្លាត្រី	២១
	ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះឱវាទដែលប្រៀបដោយរណារ	២៥

អលគទ្ធិបមសូត្រ ទី ២

ឱបម្មវគ្គ	អលគទ្ធិបមសូត្រ រឿងអវិជ្ជកិក្ខុ	២៧
	ការក្រាបបង្គំទូលអំពីទិដ្ឋិរបស់អវិជ្ជកិក្ខុ	៣១

មាតិកាបត្តានិ

	មាតិកា	អង្កេ
ឱបម្មវគ្គស្ស	អលគទ្ធបមសុត្តេ អវិជ្ជកិក្ខុំ អាមន្តាបនំ	៣៣
	អវិជ្ជកិក្ខុគរហា	៣៥
	ទុគ្គហិតា ធម្មា	៣៩
	សុគហិតា ធម្មា	៤៣
	កល្យបមា ធម្មទេសនា	៤៥
	្ល ទិដ្ឋិដ្ឋានានិ	៤៧
	បរិតស្សនាកថា	៥១
	អត្តវាទុបាទានទិដ្ឋិនិស្សយំ	៥៥
	ភិក្ខុនំ បដិបុប្ផា	៥៧
	ឧក្ខិត្តបលិយោតិអាទិកោ	៥៩
	ចតុស្សច្ចប្បញ្ញត្តិ	៦១
	បដិបទាផលំ	៦៧

តតិយំ វម្មិកសុត្តំ

ឱបម្មវគ្គស្ស	វម្មិកសុត្តេ បណ្ណរសប្បញ្ញា	៧៣
	បណ្ណរសប្បញ្ញាព្យាករណំ	៧៧

សង្ខេបកថាប្រាជ្ញាមាតិកា

	មាតិកា	លេខទំព័រ
ឱបម្មវគ្គ	អលតទ្ធូបមសូត្រ ការទ្រង់ឲ្យហោរាអវិជ្ជកិក្ខុ	៣៣
	ការទ្រង់តិះដៀលអវិជ្ជកិក្ខុ	៣៥
	ធម៌ទាំងឡាយដែលមោឃបុរសរៀនមិនល្អ	៣៩
	ធម៌ទាំងឡាយដែលកុលបុត្ររៀនល្អ.....	៤៣
	ធម្មទេសនាមានឧបមាដោយក្ស័ន	៤៥
	ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិមាន ៦ យ៉ាង	៤៧
	ពោលអំពីសេចក្តីតក់ស្លុត	៥១
	អត្តវាទុបាទាននិងទិដ្ឋិនិស្ស័យ	៥៥
	ការទ្រង់សាកសួរចំពោះពួកភិក្ខុ	៥៧
	ភិក្ខុដែលឈ្មោះថា មានសន្ទះទ្វារកង់លើកឡើងហើយ ជាដើម	៥៩
	បញ្ញត្តិសច្ចៈទាំង ៤	៦១
	ផលនៃសេចក្តីប្រតិបត្តិ	៦៧

វម្មិកសូត្រ ទី ៣

ឱបម្មវគ្គ	វម្មិកសូត្រ ប្រស្នា ១៥ យ៉ាង	៧៣
	ការទ្រង់ព្យាករប្រស្នា ១៥ យ៉ាង	៧៧

មាតិកាបត្តានិ

ចតុត្ថំ រថវិនីតសុត្តំ

	មាតិកា	អង្កេ
ឱបម្មវគ្គស្ស	រថវិនីតសុត្តេ សន្តដ្ឋីអាទិកថា	៨១
	សារីបុត្តស្ស បរិវិតក្កនំ	៨៣
	បុណ្ណស្ស បសំសា	៨៥
	វុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា	៨៧
	សត្ត វិសុទ្ធិយោ	៩១
	សត្ត រថវិនីតោបមា	៩៣
	អញ្ញមញ្ញុសម្មោទនកថា	៩៧

បញ្ចមំ និវាបសុត្តំ

ឱបម្មវគ្គស្ស	និវាបសុត្តេ បឋមទុតិយមិគជាតូបមា	១០១
	តតិយមិគជាតូបមា	១០៣
	ចតុត្ថមិគជាតូបមា	១០៧
	បឋមសមណព្រាហ្មណា	១១១
	ទុតិយសមណព្រាហ្មណា	១១៣

សន្និក្ខតប្រាប់មាតិកា រថវិនិត្យសូត្រ ទី ៤

	មាតិកា	លេខទំព័រ
ឱបម្មវគ្គ	រថវិនិត្យសូត្រ ពោលអំពីសេចក្តីសន្តោសជាដើម	៨១
	សេចក្តីបរិវត្តនៃព្រះសារីបុត្រ	៨៣
	សេចក្តីសរសើរព្រះបុណ្ណៈ	៨៥
	វុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា	៨៧
	វិសុទ្ធិទាំង ៧	៩១
	ឧបមាដោយរថព្រះទីនាំងទាំង ៧	៩៣
	ពាក្យរាក់ទាក់ទៅវិញទៅមក	៩៧

និវាបសូត្រ ទី ៥

ឱបម្មវគ្គ	និវាបសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹគ ទី ១ ទី ២	១០១
	សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹគ ទី ៣	១០៣
	សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹគ ទី ៤	១០៧
	សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ១	១១១
	សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ២	១១៣

មាតិកាបន្តានិ

	មាតិកា	អង្កេ
ឱបម្មវគ្គស្ស	និវាបសុត្តេ តតិយសមណព្រាហ្មណា	១១៥
	ចតុត្ថសមណព្រាហ្មណា	១១៧
	មារមារបរិសានំ គតិ.....	១២៣

ឆដ្ឋំ បាសវាសិសុត្តំ

ឱបម្មវគ្គស្ស	បាសវាសិសុត្តេ ភគវតោ រម្មកអស្សម្ហូបសង្កមនំ	១២៧
	អនវិយបរិយេសនា	១២៧
	អវិយបរិយេសនា	១៣៣
	អាឡារូបសង្កមនំ	១៣៥
	ឧទ្ធកូបសង្កមនំ	១៣៧
	សន្តិវរបទបរិយេសនំ.....	១៤៣
	អធិគតធម្មវជ្ជនំ	១៤៥
	សហម្មតិព្រាហ្មជ្ឈេសនា.....	១៤៧
	លោកំ វេលោកនំ	១៤៧

សន្និក្ខត្រាប័រមាតិកា

មាតិកា លេខទំព័រ

ឱបម្មវគ្គ	និវាបសូត្រ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកទី ៣	១១៥
	សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ៤	១១៧
	ដំណើរនៃមារនិងបរិស័ទនៃមារ	១២៣

បាសរាសិសូត្រ ទី ៦

ឱបម្មវគ្គ	បាសរាសិសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគស្តេចចូលទៅកាន់អាស្រម របស់រម្មកព្រាហ្មណ៍	១២៧
	ការស្វែងរកមិនប្រសើរ	១២៩
	ការស្វែងរកដ៏ប្រសើរ	១៣៣
	ស្តេចចូលទៅរកអាឡារតាបស	១៣៥
	ស្តេចចូលទៅរកឧទ្ធកតាបស	១៣៧
	ការទ្រង់ស្វែងរកសន្តិវរបទ	១៤៣
	ការទ្រង់រំពឹងពីធម៌ដែលបានសម្រេចហើយ.....	១៤៥
	ការក្រាបបង្គំទូលអាវាធនានៃសហម្បតិព្រាហ្ម.....	១៤៧
	ការទ្រង់ប្រមើលមើលសត្វលោក.....	១៤៩

មាតិកាបត្តានិ

	មាតិកា	អង្កេ
ឱបម្មវគ្គស្ស	បាសរាសិសុត្តេ បឋមទេសនាវដ្ឋនំ	១៥១
	ឧបកេន កថាសល្លាបោ.....	១៥៥
	បញ្ចវគ្គិយធម្មទេសនា	១៥៧
	បញ្ច កាមគុណា.....	១៦៣
	តិស្សោមិគ្គុបមា	១៦៥
	ចតុអរុប្បជ្ឈានំ	១៦៧

សត្តមំ ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តំ

ឱបម្មវគ្គស្ស	ចូឡហត្ថិបទោបមសុត្តេ ចត្តារិ បទានិ	១៧១
	ជាណុស្សោណិឧទានំ	១៧៥
	ចតុហត្ថិបទោបមា	១៧៧
	សិក្ខាសាជីវសមាបន្នតា	១៨១
	ចតុរុបជ្ឈានំ	១៨៧
	ចុត្តុបបាតញ្ញាណំ	១៨៩
	អាសវក្ខយញ្ញាណំ	១៩១

សង្ខេបប្រាប់មាតិកា

	មាតិកា	លេខទំព័រ
ឱបម្មវគ្គ	បុរាណសិស្សត្រ ការទ្រង់រំពឹងអំពីព្រះបឋមទេសនា	១៥១
	ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាជាមួយនឹងឧបកាជីវក.....	១៥៥
	ទ្រង់សម្តែងធម៌ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ.....	១៥៧
	កាមគុណ ៥	១៦៣
	ឧបមាដោយម្រឹគ ៣ ពួក	១៦៥
	អរុប្បជ្ឈាន ៤	១៦៧

ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ទី ៧

ឱបម្មវគ្គ	ចូឡហត្ថិបទោបមសូត្រ ស្នាមព្រះបាទទាំង ៤	១៧១
	ឧទានវាចារបស់ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍.....	១៧៥
	ឧបមាដោយស្នាមជើងដំរីទាំង ៤.....	១៧៧
	ភាពជាអ្នកប្រកបព្រមដោយសិក្ខានិងសាដីវៈ.....	១៨១
	រូបជ្ឈាន ៤	១៨៧
	ចុត្តបបាតញ្ញាណ	១៨៩
	អាសវក្ខយញ្ញាណ	១៩១

មាតិកាបត្តានិ

អដ្ឋមំ មហាហត្ថិបទោបមសុត្តំ

មាតិកា	អង្កេ
ឱបម្មវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមសុត្តេ បឋវីជាតុ	១៩៥
អាបោជាតុ	២០១
តេជោជាតុ	២០៣
វាយោជាតុ	២០៧
ខន្ធសង្កហោ	២១១

នវមំ មហាសារោបមសុត្តំ

ឱបម្មវគ្គស្ស មហាសារោបមសុត្តេ ព្រហ្មចរិយសាខាបណាសោ	២១៧
ព្រហ្មចរិយបប្បដិកា	២១៩
ព្រហ្មចរិយតចោ.....	២២៣
ព្រហ្មចរិយផេត្តិ.....	២២៧
ព្រហ្មចរិយសារោ.....	២៣១
ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ.....	២៣៥

សង្ខេបប្រាប់មាតិកា

មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ទី ៨

	លេខទំព័រ
មាតិកា	
ឱបម្មវគ្គ មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ បឋវីជាតុ	១៩៥
អាបោជាតុ	២០១
តេជោជាតុ	២០៣
វាយោជាតុ	២០៧
ខន្ធសង្កហៈ	២១១

មហាសារោបមសូត្រ ទី ៩

ឱបម្មវគ្គ មហាសារោបមសូត្រ មែកនិងស្លឹកនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ...	២១៧
ក្រុមរនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២១៩
សំបកនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២២៣
ស្រាយនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២២៧
ខ្លឹមនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២៣១
ទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២៣៥

មាតិកាបត្តានិ

ទស្សន៍ ចូឡសារោបមសុត្តិ

	មាតិកា	អង្កេ
ឱបម្មវគ្គស្ស	ចូឡសារោបមសុត្តិ សារត្តិក្ខបមា	២៣៧
	បឋមបុគ្គលោ	២៤១
	ទុតិយបុគ្គលោ	២៤៣
	តតិយបុគ្គលោ	២៤៥
	ចតុត្ថបុគ្គលោ	២៤៧
	បញ្ចមបុគ្គលោ	២៤៩
	ឧទ្ទានគាថា	២៥៥

សន្និក្ខត្រាប័រមាតិកា

ចូឡសារោបមសូត្រ ទី ១០

មាតិកា លេខទំព័រ

ឱបម្មវគ្គ	ចូឡសារោបមសូត្រ ឧបមាដូចបុរសអ្នកត្រូវការ	
	ដោយខ្លឹមឈើ	២៣៧
	បុគ្គលទី ១	២៤១
	បុគ្គលទី ២	២៤៣
	បុគ្គលទី ៣	២៤៥
	បុគ្គលទី ៤	៣៤៧
	បុគ្គលទី ៥	២៤៩
	ឧទ្ទានគាថា	២៥៥

